

BNP PARIBAS FORTIS NV

JAARVERSLAG 2018

BNP PARIBAS

FORTIS

De bank
voor een wereld
in verandering

INLEIDING

BNP Paribas Fortis is een naamloze vennootschap (NV), opgericht en bestaande onder Belgisch recht, met maatschappelijke zetel in Warandeborg 3, 1000 Brussel en geregistreerd onder nummer BE BTW 0403.199.702 (hierna de 'Bank' of 'BNP Paribas Fortis' genaamd).

Het Jaarverslag 2018 van BNP Paribas Fortis omvat zowel de geauditeerde Geconsolideerde als Niet-geconsolideerde Jaarrekeningen, voorafgegaan door het verslag van de Raad van Bestuur, het bericht van de Raad van Bestuur en een Verklaring van Deugdelijk Bestuur, inclusief de samenstelling van de Raad van Bestuur. De geauditeerde Geconsolideerde Jaarrekening 2018 van BNP Paribas Fortis, met de vergelijkende cijfers over 2017, en opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals die zijn aanvaard binnen de Europese Unie, worden gevolgd door de geauditeerde Niet-geconsolideerde Jaarrekening 2018 van BNP Paribas Fortis NV, opgesteld in overeenstemming met het Belgisch Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de jaarrekeningen van kredietinstellingen.

Dit jaarverslag is verkrijgbaar in het Nederlands, het Frans en het Engels. De Engelse versie is de originele en de andere versies zijn officieuze vertalingen. We hebben alles wat redelijkerwijs mogelijk is gedaan om verschillen tussen de taalversies te vermijden, maar als er toch verschillen zijn, dan heeft de Engelse versie voorrang.

Er wordt van uitgegaan dat de informatie in toelichting 8.j Consolidatiekring, met aanvulling van de informatie in het Verslag van de Raad van Bestuur en in de Verklaring inzake corporate governance, overeenstemt met de vereiste informatie als vermeld in artikel 168§3 van de Belgische Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen.

Alle bedragen in de tabellen van de Geconsolideerde Jaarrekeningen staan in miljoenen euro, tenzij anders aangegeven. Alle bedragen in de tabellen van de Niet-geconsolideerde Jaarrekeningen staan in duizenden euro, tenzij anders aangegeven. Omdat de cijfers afgerond zijn, kunnen er geringe verschillen optreden met al eerder gepubliceerde cijfers. Er zijn bepaalde herclassificaties gedaan met betrekking tot de jaarrekeningen van het voorgaande jaar zodat ze vergelijkbaar zijn met dit Jaarverslag.

In de Geconsolideerde Jaarrekening verwijst BNP Paribas Fortis naar de geconsolideerde situatie van BNP Paribas Fortis NV, tenzij anders aangegeven. In de Niet-geconsolideerde Jaarrekening verwijst BNP Paribas Fortis naar de niet-geconsolideerde situatie van BNP Paribas Fortis NV, tenzij anders aangegeven.

Alle informatie in het Jaarverslag 2018 van BNP Paribas Fortis heeft betrekking op de statutaire Geconsolideerde en Niet-geconsolideerde Jaarrekening en bevat niet de contributie van BNP Paribas Fortis aan de geconsolideerde resultaten van de Groep BNP Paribas, die te vinden zijn op de BNP Paribas website: www.bnpparibas.com.

Het Jaarverslag 2018 van BNP Paribas Fortis is beschikbaar op de website: www.bnpparibasfortis.com.

INHOUDSTAFEL

Inleiding	3
BNP PARIBAS FORTIS GECONSOLIDEERD JAARVERSLAG 2018	9
Verslag van de raad van bestuur	10
▪ Inleiding door de Voorzitter en de CEO	10
▪ De economische context	12
▪ Core Business	13
▪ Maatschappelijk verantwoord ondernemen	20
▪ Veranderingen in de consolidatiekring	24
▪ Kredietrating van BNP Paribas Fortis per 28/02/2019	25
▪ Toekomstgerichte uitspraken	25
▪ Toelichting bij de evolutie van de resultatenrekening	25
▪ Toelichting bij de evolutie van de balans	27
▪ Liquiditeit en solvabiliteit	29
▪ Voornaamste risico's en onzekerheden	30
Bericht van de Raad van Bestuur	31
Verklaring inzake Corporate Governance	32
BNP PARIBAS FORTIS GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2018	43
▪ Resultatenrekening op 31 december 2018	45
▪ Overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	46
▪ Balans op 31 december 2018	47
▪ Kasstroomoverzicht op 31 december 2018	48
▪ Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen tussen 1 januari 2017 en 31 december 2018	49
TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2018	51
1 Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis	52
1.a Toepasbare grondslagen voor financiële verslaggeving	52
1.b Segmentrapportering	54
1.c Consolidatie	55
1.d Omrekening van transacties in vreemde valuta	59
1.e Rentemarge, commissies en opbrengsten van overige activiteiten	59
1.f Financiële activa en financiële verplichtingen	60
1.g Materiële en immateriële vaste activa	71
1.h Leaseovereenkomsten	72
1.i Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	73
1.j Personeelsvoordelen	73
1.k Op aandelen gebaseerde beloningen	74
1.l Voorzieningen gerapporteerd onder verplichtingen	75
1.m Actuele en uitgestelde belastingen	75
1.n Kasstroomoverzicht	76
1.o Gebruik van schattingen in de voorbereiding van het jaarverslag	76

2	Impact van de voorstellingswijzigingen en van de eerste toepassing van IFRS9 en IFRS15	78
	2.a Impact van de voorstellingswijzigingen en van de opname van effecten op afwikkelingsdatum	79
	2.b Effecten van de toepassing van IFRS 9 en IFRS 15	83
3	Toelichting op de resultatenrekening op 31 december 2018	90
	3.a Nettorentebaten	90
	3.b Commissiebaten en -lasten	91
	3.c Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	91
	3.d Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen en financiële activa aan geamortiseerde kostprijs	93
	3.e Nettobaten uit overige activiteiten	93
	3.f Overige algemene bedrijfskosten	94
	3.g Risicokost	94
	3.h Vennootschapsbelasting	98
4	Segmentinformatie	99
	4.a Operationele segmenten	99
	4.b Informatie per operationeel segment	100
	4.c Land-per-landrapportering	101
5	Toelichting op de balans op 31 december 2018	102
	5.a Financiële activa, financiële verplichtingen en afgeleide producten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	102
	5.b Afgeleide instrumenten ter afdekking	104
	5.c Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	106
	5.d Bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten	107
	5.e Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	117
	5.f Dubieuze kredieten	119
	5.g Schulden tegen geamortiseerde kostprijs aan kredietinstellingen en klanten	120
	5.h Schuldbewijzen en achtergestelde schulden	121
	5.i Actuele en uitgestelde belastingen	122
	5.j Overlopende rekeningen en overige activa/verplichtingen	124
	5.k Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast	124
	5.l Materiële en immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen	127
	5.m Goodwill	128
	5.n Voorzieningen voor risico's en kosten	131
	5.o Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen	131
	5.p Overdrachten van financiële activa	133
	5.q Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten	135
6	Verstreckte en ontvangen verbintenissen	137
	6.a Verstreckte en ontvangen financieringsverbintenissen	137
	6.b Door ondertekening verstreckte garantieverbintenissen	137
	6.c Effectenverbintenissen	138
	6.d Overige garantieverbintenissen	138

7	Personeelskosten en personeelsvoordelen	139
	7.a Personeelskosten en personeelsvoordelen	139
	7.b Voordelen na uitdiensttreding	139
	7.c Andere langetermijnvergoedingen	145
	7.d Ontslagvergoedingen	145
8	Bijkomende informatie	146
	8.a Voorwaardelijke verplichtingen: juridische geschillen en arbitrage	146
	8.b Bedrijfscombinaties en andere veranderingen in de consolidatiekring	147
	8.c Minderheidsbelangen	150
	8.d Significante beperkingen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen en joints ventures	152
	8.e Gestructureerde entiteiten	152
	8.f Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis	155
	8.g Andere verbonden partijen	158
	8.h Financiële instrumenten per looptijd	160
	8.i Reële waarde van financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs	162
	8.j Consolidatiekring	164
	8.k Vergoedingen betaald aan de statutaire bedrijfsrevisoren	170
	8.l Gebeurtenissen na de verslagperiode	170
	RISICOBEEHER EN KAPITAALVEREISTEN	171
	INLEIDING	172
1	Risicobeheerorganisatie	173
2	Risicometing en -categorieën	175
3	Kapitaalvereisten	177
4	Krediet- en tegenpartijkredietrisico	180
5	Marktrisico	185
6	Soeverein schuldenrisico	188
7	Operationeel risico	189
8	Compliance- en reputatierisico	190
9	Liquiditeitsrisico	191

VERSLAG VAN DE ERKENDE COMMISSARIS	193
BNPPARIBAS FORTIS JAARVERSLAG 2018 (NIET-GECONSOLIDEERD)	203
Verslag van de raad van bestuur	204
▪ Toelichting bij de evolutie van de balans	204
▪ Toelichting bij de evolutie van de resultatenrekening	205
Voorstel tot bestemming van het resultaat van het boekjaar	207
Informatie met betrekking tot artikel 523 van het wetboek van vennootschappen	208
Informatie over transacties met verbonden partijen	210
BNPPARIBAS FORTIS JAARREKENING 2018 (NIET-GECONSOLIDEERD)	211
OVERIGE INFORMATIE	217

BNP PARIBAS FORTIS GECONSOLIDEERD JAARVERSLAG 2018

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

Inleiding door de Voorzitter en de CEO

In 2018 boekte BNP Paribas Fortis een nettowinst van 1,9 miljard euro op een geconsolideerde basis. Bij Retail Banking in België nam de kredietenportefeuille, in vergelijking met eind 2017, toe met 4,2% tot 106,1 miljard euro; die groei was afkomstig van kredieten aan bedrijven en hypothecaire leningen. De deposito's kwamen per eind 2018 uit op 124,7 miljard euro, een stijging van 4,1% ten opzichte van het jaar voordien. We bleven bovendien onze rol vervullen wat betreft de omzetting van dat spaargeld in financieringsoplossingen voor de Belgische burgers en bedrijven.

De digitale verschuiving in de bankiergewoonten van onze klanten verliep in een sneller tempo in 2018. Op het einde van het jaar telde de bank meer dan twee miljoen digitaal actieve klanten. Gemiddeld vinden er nu via de digitale kanalen een miljoen klantcontacten per dag plaats. In december 2018 maakten direct sales 40% van alle sales aan particulieren uit; we zijn dus goed op weg om tegen 2020 onze doelstelling van 50% te behalen. De direct sales aan bedrijfsklanten waren goed voor 22%.

De verbeteringen en toevoegingen die we aanbrachten in ons mobiel aanbod (Easy Banking App) en in ons webaanbod (Easy Banking Web) speelden een belangrijke rol in deze ontwikkeling: Easy Banking App werd gaandeweg uitgerust met een ruimer gamma van opties, waaronder 'click to call'. Met die optie kan de gebruiker rechtstreeks telefonisch contact opnemen met een specialist in het Easy Banking Centre. Verder werden er aan de app nog extra beleggingsdiensten toegevoegd. Op 28 november bood BNP Paribas Fortis bovendien, als eerste bank in België, zijn klanten de contactloze Apple Pay-betaaltechnologie aan. Samen met Google Pay kunnen we nu bijna alle smartphonegebruikers snelle, veilige mobiele betaaloplossingen aanreiken.

De maatregelen die we nemen om de klantervaring te verbeteren, zijn in lijn met onze visie op een ecosysteem voor bankieren dat de snelheid en het gebruiksgemak van digitale tools combineert met de expertise en 'human touch' van onze medewerkers.

- In 2018 voorzagen we in meer dan 9 000 mandagen opleiding om de digitale vaardigheden van onze medewerkers te upgraden via onze interactieve opleidingsprogramma's 'TomorrowBank' en 'Proud Digital Banker'.
- In elk Business Centre van Corporate Banking werden Digital Channel Advisors aangesteld, die als opdracht hebben de klanten te begeleiden in het gebruik van onze digitale tools.
- Ruim 2 200 ondernemers namen deel aan 25 digitale workshops, die we in samenwerking met Google hadden georganiseerd. Ze verwierven er vaardigheden rond de opstart of ontwikkeling van een onlinebedrijf, inclusief websitecreatie en het gebruik van sociale media in e-commerce.

We zijn er evenzeer van overtuigd dat we de impact van onze activiteiten op onze klanten, bedrijven, de maatschappij in het algemeen en het milieu op een positieve manier benutten.

Wat beleggingen betreft, bevestigde een recent rapport van het Ethibel Forum dat BNP Paribas Fortis in België marktleider in duurzaam beleggen is. Per eind 2018 hadden ruim 180 000 klanten van BNP Paribas Fortis 11,2 miljard euro belegd in SRI-producten via beleggingsfondsen, dakfondsen, gestructureerde producten of verzekeringsproducten. Daarvan werd 7 miljard euro beheerd via het BNP Paribas Private SRI Fund, dat momenteel het grootste globale strategische SRI-fonds in de eurozone is.

Wat leningen betreft, namen de leningen voor duurzaamheidsprojecten en voor projecten die de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties helpen te bereiken verder toe, tot 8,6 miljard euro. Het gedeelte voor hernieuwbare energie steeg met 11%, tot 2,2 miljard euro en omvat onder meer zonne- en windenergieprojecten. Onze portefeuille van groene hypothecaire leningen groeide met 17%, tot 3,3 miljard euro. De Ondernemersbank zette de ontwikkeling voort van een uniek aanbod ter ondersteuning van de sociaal ondernemers; ze gaf bijna 400 klanten advies over een kredietbedrag van in totaal bijna 80 miljoen euro.

In 2018 groeide de Green Desk in onze Corporate Banking-afdeling uit tot een volwaardig Sustainable Business Competence Centre. Dat heeft specifiek tot doel bedrijfsklanten en institutionele klanten te begeleiden bij de transitie naar een duurzamer businessmodel. Zo werkte het met meer dan 300 klanten aan de vermindering van de CO₂-uitstoot, wat in totaal 620 miljoen euro aan duurzame financieringen genereerde in 2018.

Via al die initiatieven komen we geleidelijk dichterbij ons doel, namelijk voor zowel Corporate- als Retail-klanten, de referentie in het bankwezen worden wat duurzaamheid op het gebied van milieu en maatschappij betreft.

In een bijzonder competitieve en snel veranderende omgeving bouwen we aan de bank voor de wereld van morgen. We zouden graag onze klanten bedanken voor hun vertrouwen, en onze collega's voor hun inzet en voor de inspanningen die ze leveren om onze doelstellingen te bereiken.

Max Jadot
Chief Executive Officer

Herman Daems
Voorzitter van de Raad van Bestuur

De economische context

Op wereldschaal gezien bleef de economische groei met 3,7% stabiel ten opzichte van 2017. Wel was er een grotere bijdrage van de opkomende landen nodig om groeivertraging in de meeste Westerse landen (afgezien van de Verenigde Staten) goed te maken. Het grillige verloop van de oliepijzen, waarbij een lange periode van klimmende prijzen in het laatste kwartaal van het jaar werd tenietgedaan, zorgde voor volatiliteit. De geopolitieke spanningen tussen enkele economische grootmachten en de onduidelijkheid over de Brexit droegen ook sterk bij aan de volatiliteit.

In de Verenigde Staten versnelde de economische groei van 2,5% in 2017 tot 2,8% in 2018, met daarbij een belangrijke rol voor de fiscale maatregelen. De werkloosheidsgraad daalde verder van 4,4% in 2017 tot 3,9% in 2018. Tegen een achtergrond van toenemende inflatie (2,4% in 2018) liet de nieuwe FED-voorzitter Jerome Powell de beleidsrente stijgen tot 2,5%. Het handelstekort liep ondertussen verder op.

Voor de eurozone nam de groei van af van 2,4% in 2017 naar 1,8% in 2018. Die daling werd vooral veroorzaakt door de tegenvallende handelscijfers. De binnenlandse vraag hield wel goed stand, voornamelijk door investeringen en in mindere mate private consumptie. De werkloosheidsgraad daalde verder van 9,1% in 2017 tot 7,9% in november 2018. De inflatie nam dan weer licht toe tot 1,7% over heel 2018.

De opwaartse prijzenevolutie zette de Europese Centrale Bank ertoe aan haar monetaire beleid verder af te bouwen. Op haar beleidsvergadering in december 2018 kondigde ze aan in 2019 niet langer elke maand EUR 15 miljard aan liquiditeiten te zullen bijdragen. De basisrente zelf blijft voorlopig wel nog op het zelfde lage peil van -0,4% staan, wat deels helpt verklaren waarom de euro in relatieve termen waarde verloor t.o.v. de dollar in 2018.

De Belgische groei viel in 2018 met 1,4% opnieuw een stuk lager uit dan het Europese gemiddelde. De totale inflatie versnelde van 1,8% in 2017 tot 2,3% in 2018. De daling van de kerninflatie werd meer dan gecompenseerd door de snel duurder wordende energiedragers. De Belgische economie toonde zich in het verleden al vaker bovengemiddeld gevoelig voor stijgende energieprijzen.

De sterke jobcreatie, die de werkloosheid voor november 2018 op 5,6% bracht, nadert stilaan haar limiet. Meer en meer bedrijven ondervinden immers moeilijkheden bij het invullen van de openstaande vacatures, zoals valt op te maken uit de vacaturegraad. Deze waardemeter, die het aantal openstaande vacatures op het totaal aantal jobs weergeeft, lag in het derde kwartaal van 2018 met 3,6% voor België een stuk boven het Eurozone-gemiddelde van 2,1%. Naast de nog steeds lage activiteitsgraad blijkt de structurele mismatch tussen arbeidsvraag en -aanbod de voorname boosdoener.

Het begrotingstekort van de overheid daalde verder tot 0,8% van het BBP in 2018. Dat was vooral te danken aan een verdere daling van de rentelasten op de uitstaande schuld want het primaire saldo (exclusief rentelasten) verslechterde in vergelijking met 2017. De belastinginkomsten namen ook opnieuw toe, deels gedreven door de voorafbetalingen van de vennootschapsbelastingen. Dat laatste is een rechtstreeks gevolg van de verhoging van het basistarief van de belastingvermeerdering bij onvoldoende voorafbetalingen, waardoor bedrijven belastingen minder laat betaalden en er opbrengsten van 2019 naar 2018 zijn verschoven. Het valt dan ook te verwachten dat dit tot minder inkomsten in 2019 zal leiden.

De overheidsschuld bedroeg in 2018 102,3% van het BBP, een daling vergeleken met 103,4% in 2017. De bedrijfsleningen bedroegen in het derde kwartaal van 2018 EUR 121 miljard, een sterke stijging ten opzichte van het tijdelijk lagere peil een jaar eerder. De gezinnen hadden in het derde kwartaal van 2018 EUR 181 miljard uitstaande kredieten, een stijging van bijna 10% ten opzichte van 12 maanden eerder. Die stijging was vooral een gevolg van de toename van de hypothecaire kredieten. Op de huizenmarkt bleven zowel het aantal transacties als het aantal bouwvergunningen bijna constant. De gemiddelde prijs van een woning lag met EUR 221 000 begin 2018 merkkelijk lager dan het gemiddelde van de buurlanden (EUR 267 000). Op het gebied van de traditionele maatstaven price-to-income en price-to-rent doet België het met scores van respectievelijk 101 en 106 zeker niet slechter dan de buurlanden.

Core Business

BNP Paribas Fortis

BNP Paribas Fortis bestrijkt zowel de Retail Banking als Corporate & Institutional Banking-activiteiten van de Groep BNP Paribas in België. Op 31 december 2018 werkten er in België in totaal 12 705 VTE bij de Bank.

Retail Belgium

De BNP Paribas Fortis Retail Banking-activiteiten omvatten bankdiensten aan een reeks klanttypes, waaronder particuliere klanten, zelfstandigen en beoefenaars van een vrij beroep, kleine en middelgrote bedrijven, lokale bedrijven, bedrijfsklanten en non-profitorganisaties. Retail Belgium verleent zijn diensten via twee netwerken die in 2018 opereerden volgens een gesegmenteerde bedrijfsbenadering: Retail & Private Banking Belgium en Corporate Banking Belgium.

Retail & Private Banking Belgium

BNP Paribas Fortis is de marktleider in Retail & Private Banking (RPB) in België, met 3,5 miljoen klanten en een sterke positie in alle bankproducten. RPB bedient de klanten via haar geïntegreerde netwerken met centraal in de strategie het concept van de hybride bank die de klanten de keuze geeft tussen het kantorennetwerk en de digitale kanalen.

- Het netwerk bestaat uit 678 kantoren (waarvan 278 zelfstandige kantoren) en 18 ondernemersbankcentra. Dit wordt aangevuld door 297 agentschappen onder het merk Fintro en 661 verkooppunten in het kader van een 50-50 joint venture met bpost bank. De 678 kantoren zijn georganiseerd in 46 groepen verspreid over 9 regio's;
- Het digitale platform van RPB omvat een vloot van 3 256 ATM's, diensten voor onlinebankieren, Easy Banking, en Mobile Banking (samen 2 miljoen actieve gebruikers);
- Het Easy Banking Centre van de Bank behandelt ongeveer 38 000 telefonische oproepen per week.

Het aanbod wordt aangevuld door de digitale bank Hello bank!

Het langetermijnpartnerschap met AG Insurance versterkt de distributiekracht van het retailnetwerk en bouwt verder op de jarenlange ervaring op het gebied van bankverzekering.

Met 32 Private Banking Centres en één Private Banking Centre by James (waar advies op afstand wordt gegeven via digitale kanalen) is BNP Paribas Fortis een grote speler op de Belgische private banking-markt. Klanten met belegbare activa ter waarde van minimaal EUR 250 000 komen in aanmerking voor private banking-diensten. De afdeling Wealth Management richt zich op klanten met meer dan EUR 5 miljoen aan potentiële activa. Deze klanten krijgen een specifiek servicemodel aangeboden en worden voornamelijk bediend vanuit twee Wealth Management Centres.

In 2018 investeerde Retail & Private Banking sterk in haar hybride bankmodel, waarbij nieuwe digitale ontwikkelingen gepaard gingen met verdere optimalisering van het kantorennetwerk en belangrijke investeringen in de expertise van de medewerkers

Nieuwe digitale ontwikkelingen

De lancering van Apple Pay op 28 november 2018 was een belangrijke realisatie waarmee BNP Paribas Fortis de eerste bank in België werd die deze dienst kan aanbieden. In combinatie met Google Pay heeft de bank daarmee eenvoudige, snelle en veilige mobiele betaaloplossingen in huis voor bijna elke smartphonegebruiker.

Het welkomscherm van de Easy Banking App kreeg een nieuw ontwerp en de mogelijkheden werden uitgebreid met onder meer 'click to call', voor een direct telefonisch contact met een specialist van het Easy Banking Centre, en verruimde beleggingsdiensten.

Onderzoek bij klanten leidde ertoe dat de informatie en het aanbod op Easy Banking Web beter werden afgestemd op hun behoeften. Voortaan kunnen ze op een gebruiksvriendelijkere manier informatie opzoeken. Bovendien werd de leesbaarheid van de artikelen verhoogd en de mogelijkheden van 'direct sales' uitgebreid en vereenvoudigd (direct sales zijn verkopen die hetzij digitaal via Easy Banking Web of Easy Banking App, hetzij via het Easy Banking Centre gerealiseerd worden).

De bank begeleidde haar klanten actief bij die veranderingen. Met verschillende mediacampagnes zette ze haar digitale aanbod in de kijker en op haar klantenevents stelde ze de mogelijkheden van de Easy Banking App voor. De medewerkers in de kantoren kregen een speciaal ontworpen 'Digital Sales Kit' om de klanten alle informatie te kunnen geven.

De verbetering van Easy Banking App en Easy Banking Web resulteerde eind 2018 in 2 miljoen digitaal actieve klanten. In december 2018 vertegenwoordigden de direct sales 40% van alle verkopen van Retail & Private Banking, in lijn met de doelstelling om 50% te bereiken in 2020. Gemiddeld bijna 1 miljoen klantencontacten per dag verliepen digitaal, via web of app.

Verrijking van de digitale informatie aan klanten

Klanten van Private Banking & Wealth Management (PB & WM) konden vanaf mei 2018 de nieuwe website 'My Experts' ontdekken. De specialisten van de bank geven hun analyses op die site, die bovendien een waaier aan exclusieve content (analyse van bedrijfssectoren, financieel-economische trends en patrimoniale actualiteit) bevat. De gebruikservaring werd geoptimaliseerd voor smartphone, tablet en pc. Eind 2018 telde de site al meer dan 250 000 bezoekers.

Het magazine Vision voor de PB & WM-klanten kreeg een grondige restyling, zowel inhoudelijk als vormelijk, om beter te beantwoorden aan hun verwachtingen. De Private Banking Expertise Days brachten meer dan 1 500 klanten samen op 6 hoogstaande locaties. Naast een plenaire sessie over de situatie op de financiële markten werden workshops georganiseerd over thema's die vooral Private Banking klanten aanbelangen.

Meer dan 2 200 ondernemers namen deel aan 25 'Digital Workshops' in samenwerking met Google. De nadruk lag daarbij op de verwerving van vaardigheden voor de opstart of ontwikkeling van online activiteiten, zoals de creatie van websites en het gebruik van social media in e-commerce.

Sinds september 2018 ontvangen potentieel geïnteresseerde retailklanten op regelmatige basis per e-mail een nieuwsbrief met informatie over de producten en diensten en over de exclusieve voordelen die de bank te bieden heeft. De loyaliteit van trouwe klanten wordt beloond, onder meer bij de eerste job, of wanneer ze hun hypothecaire lening volledig hebben afbetaald.

Investerings in de expertise van de medewerkers en in het kantorennet

De medewerkers van Retail & Private Banking volgden in 2018 meer dan 28 900 mandagen opleiding. De bank leverde belangrijke inspanningen om de digitale kennis en vaardigheden van haar medewerkers te verhogen, onder meer met het interactief opleidingstraject 'TomorrowBank'. Daarin staan kennis over innovatie, klantgerichtheid en expertise in de digitale wereld centraal. Het opleidingstraject 'Proud Digital Banker' is erop gericht de digitale kennis en attitude van de medewerkers in de praktijk te brengen.

De bank evalueert op regelmatige basis de manier waarop ze met de klanten in contact treedt en hoe die het beste bediend kunnen worden. Bij die evaluatie houdt ze rekening met de technologische evolutie, het wijzigende klantgedrag – meer digitaal bankieren en minder in het kantoor – en de optimale geografische dekking. In 2018 werd het retailkantorennet op basis van die evaluaties verder gerationaliseerd. Daarnaast werd een omvangrijk investeringstraject gestart om bestaande kantoren om te vormen naar 'enhanced' kantoren met de integratie van de digitale beleving. In Luik en Namen opende de bank in de loop van 2018 nieuwe flagshipkantoren, terwijl de al bestaande flagshipkantoren in Gent en Brussel volop hun rol in de lokale gemeenschap speelden.

Het aanbod voor de Priority Banking-klanten werd volledig herwerkt in 2018. Priority Banking is een service op maat, zowel wat de kwaliteit van de relatie, als de dienstverlening betreft. Zo geniet de klant begeleiding door een persoonlijke en gecertificeerde adviseur die hem specifieke beleggingen, verzekeringen en woonkredieten kan aanbieden. Naast het basisaanbod biedt Priority Banking Exclusive toegang tot gespecialiseerde informatie, expertise in successie- en pensioenvoorbereiding en een globale beleggingsportefeuillebenadering.

Investeren in duurzaamheid

In 2018 won BNP Paribas Fortis voor het tweede jaar op rij de prestigieuze 'Bank of the Year Award' van The Banker (een publicatie van de Financial Times Group). De jury benadrukte de inspanningen van de bank op het vlak van duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord beleggen (SRI).

BNP Paribas Private SRI Fund beheert 7 miljard euro waardoor het momenteel het grootste globale strategische SRI-fonds in de eurozone is. Dankzij de samenwerking tussen Private Banking & Wealth Management en de Koning Boudewijnstichting kon EUR 1,5 miljoen aan sociale projecten worden geschonken in 2018.

Bij woonkredieten en autoleningen kenden de 'groene leningen' een groot succes, mede door een actieve promotie en aantrekkelijke rentevoeten.

Voor de ondernemers organiseerde de bank in 2018 'CSR-ateliers' om hen te helpen aan de toenemende vraag van hun klanten naar duurzame producten en diensten te voldoen. Ze financiert daarbij duurzame investeringen via aangepaste kredietvormen.

Corporate Banking

Zoals al in het jaarverslag van 2017 werd uiteengezet, werkt de afdeling Corporate Banking (CB) nu binnen een nieuwe organisatiestructuur die CB moet helpen om tegen 2020 de voorkeursbank te worden van de klanten in België en in het buitenland. Met dat doel voor ogen concentreerde de afdeling zich op drie prioriteiten: zorgen voor efficiëntere processen, het producten- en dienstenaanbod uitbreiden en het proces voor de onboarding van de klanten verbeteren.

Dankzij zijn goed ontwikkelde, gediversifieerde en geïntegreerde business- en servicemodel kan CB een brede waaier van klanten bedienen, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, Belgische en Europese bedrijven, financiële instellingen, institutionele beleggers, overheidsinstellingen en lokale besturen. Het is met zijn omvangrijke klantenbestand van grote en middelgrote ondernemingen marktleider in die twee categorieën en is bovendien een sterke challenger in de overheidssector.

Met zijn ruime aanbod van zowel traditionele, als gespecialiseerde maatwerkoplossingen en diensten blijft -- Banking voldoen aan de specifieke behoeften van zijn klanten op het vlak van financiering, transactiebankieren, investeringsbankieren en verzekeringen. Het doet daarbij ook een beroep op het internationale netwerk van de Groep BNP Paribas, dat meer dan 70 landen beslaat.

Corporate Banking leverde in 2018 grote inspanningen om de voorkeursbank van bedrijven in en buiten België te worden, door hun via innovatieve digitale tools vlot toegang te geven tot unieke bancaire oplossingen. Vooral aan het servicemodel moet het nog enkele verbeteringen aanbrengen om perfect en snel aan de financiële behoeften van alle klanten te kunnen voldoen. Dankzij de nieuwe organisatie is de afdeling nu beter in staat om een antwoord te bieden op de veranderende verwachtingen van haar klanten.

Intussen bracht Corporate Banking zijn stappenplan naar de digitale transformatie verder ten uitvoer. Het verbeterde zijn servicemodel door zijn op klanten en data toegespitste digitale kanalen uit te breiden en enkele nieuwe initiatieven te nemen. Om de relatiebeheerders en de klanten te helpen in het hele digitale-transformatietraject, werden er tools gelanceerd en in elk Business Centre speciale Digital Channel Advisors aangesteld die de klanten die tools moeten leren gebruiken. Door de oprichting van een Sustainable Business Competence Centre (SBCC) was 2018 ook een belangrijk jaar voor Corporate Banking wat de begeleiding van de transitie naar een duurzamere economie betreft. De initiatieven die op dat vlak werden genomen, focusten op vier hoofdthema's: decarbonisatie, menselijk kapitaal, circulaire economie en slimme steden. CB ontwikkelde dat jaar een reeks oplossingen die moeten bijdragen tot een CO2-arme economie,

investerings in onderwijs en gezondheid, en tot de ontwikkeling van slimme infrastructuren in Belgische steden.

Binnen de nieuwe context moedigt de HR-afdeling de persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers van Corporate Banking aan en probeert ze ervoor te zorgen dat ze zich nog sneller kunnen ontplooiën. HR werkt onverdroten door om alle medewerkers te begeleiden bij de veranderingen die plaatsvinden, om moderne werkmethoden zoals 'New Ways of Working' (NWoW) te promoten en een 'care-share-dare'-cultuur in te voeren die tot doel heeft Corporate Banking in staat te stellen de pertinente uitdagingen aan te gaan en zijn doelstellingen te realiseren in de toekomst.

Bijzondere deals afgesloten in 2018

- BNP Paribas Fortis Export Finance trad op als Mandated Lead Arranger en Sole Lender voor een door kredietverzekeringsgroep Credendo gedekte exportkredietfaciliteit van EUR 9,8 miljoen voor een bedrijf dat al lang klant is bij Türk Ekonomi Bankasi (TEB), de dochteronderneming van BNP Paribas Fortis in Turkije. De kredietfaciliteit is bestemd voor de financiering van 235 nieuwe weefgetouwen die worden geleverd door Picanol, een belangrijke klant waarmee het Business Centre van Kortrijk een langdurige relatie heeft. Deze transactie is een mooi voorbeeld van een van de hoofddoelstellingen van BNP Paribas Fortis: internationale handel en duurzame investeringen ondersteunen dankzij zijn krachtige netwerk en ervaren medewerkers die hun klanten met toewijding ten dienste staan.
- BNP Paribas Fortis fungeerde als Joint Green Structuring Adviser en Joint Bookrunner voor de eerste groene lineaire obligatie van het Koninkrijk België. De groene OLO, die een looptijd van 15 jaar heeft, werd uitgegeven voor een emissiebedrag van EUR 4,5 miljard, waarmee ze meteen de op een na grootste groene benchmark in euro is. Het Koninkrijk België is (na Frankrijk) ook pas de tweede overheidsemissant in de eurozone die een groene obligatie uitgeeft binnen zijn regulier financieringsplan, met andere woorden van dezelfde omvang en liquiditeit als de rest van de OLO-curve. De markt onthaalde de uitgifte bijzonder goed: ruim 150 beleggers tekenden in op de groene OLO, goed voor een orderboek van bijna EUR 13 miljard.

- BNP Paribas Fortis trad op als financieringspartner van Elia bij de overname door de Belgische transmissienetbeheerder van een belang van 20% in het geaffilieerde bedrijf Eurogrid. Daarmee is Elia voor 80% aandeelhouder van Eurogrid geworden. BNP Paribas Fortis verstreekte een overbruggingsfaciliteit voor de overname en was Joint Global Coordinator en Bookrunner voor de herfinanciering ervan via de obligatiemarkten (EUR 300 miljoen in senior schuld en EUR 700 miljoen in hybride obligaties). Op die manier zou Elia zijn kapitaalstructuur moeten kunnen versterken en zijn 'BBB+'-rating (S&P) behouden. De prijsstelling van de obligaties die de overbrugging herfinancieren, verliep succesvol op 28 augustus, op basis van de orderboeken die een aanzienlijke overtekening aangaven (EUR 900 miljoen voor de senior tranche en EUR 2,1 miljard voor de hybride obligatie). Behalve voor de eigenlijke financiering, koos Elia ook voor BNP Paribas om het obligatiegedeelte van de transactie te pre-hedgen.
- Ruim 15 jaar lang al bouwt de Franse multinational Novasep ervaring op in de ontwikkeling en productie van virale vectoren voor de allernieuwste baanbrekende behandelingen, zoals gen- en immuuntherapie. Virale vectoren kunnen het leven van patiënten met ernstige aandoeningen ingrijpend veranderen door hun genetische afwijkingen te genezen. Door de toenemende vraag naar gerichte geneesmiddelen voor zeer zeldzame ziekten en naar biofarmaceutische medicijnen besloot Novasep te investeren in een nieuwe productielocatie in België, in Seneffe. BNP Paribas steunde de Belgische dochteronderneming Henogen door als Sole Lender vastgoed- en uitrustingsleasefaciliteiten ten belope van tot wel EUR 20,8 miljoen te verstrekken voor de gedeeltelijke financiering van de aanleg van een specifieke productiesite waar virale vectoren kunnen worden vervaardigd en 'Fill & Finish'-operaties in een steriele omgeving kunnen plaatsvinden. Dat zal 75 nieuwe hooggekwalificeerde banen scheppen bij Henogen. Met deze investering die berust op innovatieve technologieën bevestigt Novasep zijn leiderspositie en blijft het met grote toewijding doeltreffend voldoen aan de toenemende vraag op de genterapiemarkt.
- BNP Paribas Fortis was Listing and Paying Agent voor de beursintroductie van Shurgard Self-Storage van EUR 575 miljoen op Euronext Brussels en steunde BNP Paribas actief in zijn rol als Global Coordinator. Daarnaast verstevigde de bank haar rol als hoofdbankier van Shurgard door te participeren in een overbruggingskrediet en een nieuwe doorlopende kredietfaciliteit van EUR 250 miljoen te regelen. Hoewel de transactie werd uitgevoerd op een volatiele aandelenmarkt, was ze toch een zeer groot succes. Ze zorgde voor een beleggersbestand van hoge kwaliteit. Dat leidde ertoe dat de aandelen geleidelijk, maar gestaag duurder verhandeld werden na de notering op de beurs. De IPO was ook de grootste op Euronext Brussels sinds die van bpost in 2013.
- Nadat BNP Paribas Fortis Corporate Finance als adviseur voor CD&R had gefungeerd voor de overname van een belang van 40% in Belron/Carglass – de grootste private-equitydeal in België in 2017 – trad het dit jaar als Sole M&A Adviser voor Ardian op voor de overname van Inula – de grootste Belgische private-equitydeal in 2018. Inula is een pionier en toonaangevende internationale speler op de snelgroeiende markt van natuurlijke medicatie. Het bedrijf is beter bekend via zijn merken Pranarôm (wetenschappelijke aromatherapie), HerbalGem (geconcentreerde gemmotherapie) en Biofloral (bach-bloesemtherapie en andere plantaardige producten). Inula is actief in ruim 25 landen op vijf continenten. Het is een van de snelst groeiende bedrijven in zijn sector en zal naar verwachting een omzet van EUR 97 miljoen en een aangepaste brutobedrijfswinst (adjusted ebitda) van EUR 37 miljoen behalen in 2018. Ardian is een van de grootste onafhankelijke privé-investeringsfondsen met USD 71 miljard aan vermogen in beheer of in adviserend beheer in Europa, Noord-Amerika en Azië.
- BNP Paribas Fortis werd aangesteld als Mandated Lead Arranger en Facility Agent voor een senior financieringsovereenkomst op lange termijn in de vorm van een doorlopende kredietfaciliteit voor Ter Beke NV. De kredietfaciliteit van EUR 175 miljoen is bestemd voor onder meer de herfinanciering van de strategische overnames van Stefano Toselli, Pasta Food Company, KK Fine Foods en Offerman. Die vonden allemaal plaats in de tweede helft van 2017 en voegden zowat EUR 250 miljoen toe aan de omzet. Als gevolg daarvan versterkte het bedrijf zijn positie als toonaangevende Europese speler in bereide maaltijden en fijne vleeswaren, met 12 productiesites in België, Nederland, Duitsland, Frankrijk, Polen en het Verenigd Koninkrijk en een geconsolideerde pro-forma-omzet van EUR 680 miljoen over heel het jaar 2017. De financiering geeft Ter Beke NV bovendien voldoende financiële ruimte ter ondersteuning van zijn groeiplannen voor de komende jaren.
- BNP Paribas Fortis was Mandated Lead Arranger, Hedging Bank, Sole Equity Bridge Facility Lender en Intercreditor & Security Agent voor de financiering zonder regres (non-recourse) ten belope van EUR 1 153 miljoen van het in de Noordzee gelegen offshore greenfield-windmolenpark van SeaMade met een capaciteit van 487,2 megawatt. Dat is eigendom van een joint venture die werd opgericht door drie sponsors: Otary RS (70%), Electrabel (17,5%) en Eneco Wind Belgium (12,5%). SeaMade start in de zomer van 2019 met de bouw van 58 windturbines die, vanaf 2020, 485 000 gezinnen van duurzame energie zouden moeten voorzien en zo de CO2-uitstoot met meer dan 500 000 ton per jaar verminderen.

- Ter ondersteuning van de groei van Cofinimmo via nieuwe overnames in de zorgvastgoedsector in Europa trad BNP Paribas Fortis op als Joint Global Coordinator en Joint Bookrunner voor de uitgifte voor bestaande aandeelhouders van de klant, voor een emissiebedrag van EUR 155 miljoen. De transactie werd met succes uitgevoerd en er was veel vraag naar bij de bestaande aandeelhouders, maar ook bij nieuwe beleggers, zowel in België als internationaal. In 2018 bereikte Cofinimmo zijn doelstelling: 50% van zijn globale portefeuille was geïnvesteerd in zorgvastgoed, onder meer via de overname van 17 verzorgings- en verpleeghuizen in Duitsland voor een bedrag van ruim EUR 170 miljoen.
- Euronav, dat zijn hoofdkantoor in Antwerpen heeft, is de grootste onafhankelijke olietankerreedrij ter wereld. BNP Paribas Fortis fungeerde als Mandated Lead Arranger, Hedging Bank en Account Bank voor een termijnlening met zekerheidsstelling van USD 173 550 300 met commerciële en KEXIM-tranches (Export-Import Bank of Korea) voor de financiering van vier nieuw te bouwen Ice Class Suezmax-tankers die Euronav bestelde bij Hyundai Heavy Industries in Zuid-Korea. De bank nam een participatie van USD 34 700 000 in de faciliteit. De schepen opereren onder een tijdbevrachtingcontract met een in de VS gevestigde oliereus. In 2018 ronden Euronav met succes een fusie met Gener8 Maritime af. BNP Paribas Fortis trad op als Mandated Lead Arranger en Swap Bank voor een senior gegarandeerde kredietfaciliteit van 200 miljoen dollar. De kredietfaciliteit heeft tot doel een deel van de voormalige vloot van Gener8 Maritime en van twee bestaande Suezmax-tankers van Euronav te herfinancieren. De bank participeerde voor USD 50 miljoen.
- In juli 2018 was de bank Joint Global Coordinator voor de eerste senior gegarandeerde obligatie-emissie van bpost voor een bedrag van EUR 650 miljoen, met een rendement van 1,25% en een looptijd van 8 jaar. De fondsen werden gebruikt voor de terugbetaling van het overbruggingskrediet van bpost voor de overname van Radial Inc, waarvoor BNP Paribas Fortis Sole Lender was tegen competitieve financieringsvoorwaarden. Dat stelde bpost in staat om zijn schuldl looptijd te verlengen en zijn financieringsbronnen te diversifiëren. Dankzij het solide kredietprofiel en de uitstekende timing van bpost, waardoor de emittent kon profiteren van het gebrek aan voldoende bedrijfsobligaties op de markt, werd de obligatie twee keer overtekend.
- Met de steun van BNP Paribas Fortis als Green Financing Structurer zette ORES, de belangrijkste Waalse distributienetbeheerder voor gas en elektriciteit, in 2018 een kader voor groene financieringen op, waardoor het fondsen kon werven via groene leningen of groene obligaties. Het bekende onafhankelijke extrafinanciële ratingbureau Vigeo Eiris bevestigde dat het kader conformeert aan zowel de Green Loan Principles, die de Loan Market Association uitvaardigde in maart 2018, als de Green Bond Principles, die de International Capital Markets Association in juni 2018 publiceerde. De binnen dat duurzame-financieringskader verworven fondsen hebben een positieve impact op het milieu in een van deze categorieën: duurzame energie, energie-efficiëntie, duurzame gebouwen en groene mobiliteit. Gedurende het jaar kende BNP Paribas Fortis een eerste groene lening van EUR 160 miljoen toe binnen dat kader.
- In oktober 2018 verstreekte BNP Paribas Fortis voor het eerst een groene lening van EUR 46 miljoen aan het Antwerpse waterbedrijf Water-link. Het bedrijf zal het geld gebruiken voor de financiering van de uitrol van 200 000 digitale watermeters bij alle klanten binnen zijn actieradius, voor investeringen in Aquaduct en voor de uitbouw van een Intelligent Control Centre. Het duurzame karakter van de projecten werd positief beoordeeld door ISS-Oekom, een onafhankelijk extra-financieel adviesbureau.
- Sibelco kondigde in december 2017 de fusie aan van zijn Amerikaanse dochterbedrijf Unimin met zijn aan de NYSE genoteerde sectorgenoot Fairmount Santrol, via een cash-en-aandelentransactie, tot Covia Holdings Corporation, de grootste en meest gediversifieerde aanbieder van speciale zandsoorten in de VS. Sibelco heeft een meerderheidsbelang van 65% in het nieuwe bedrijf, terwijl de overige 35% genoteerd is aan de NYSE. BNP Paribas US trad op als Joint Lead Arranger en Joint Bookrunner voor de gecommitteerde financiering van USD 1,85 miljard. De markt onthaalde de transactie, die op 1 juni 2018 werd afgesloten, goed want ze was twee keer overtekend, met meer dan 100 accounts. Ter ondersteuning van die transactie verleende BNP Paribas Fortis een overbruggingskredietfaciliteit van EUR 200 miljoen.

- Private Equity investeerde in 2018 rechtstreeks in het kapitaal van onder meer Food Associates, producent van een ruim assortiment van ambachtelijke biologische broodcreaties en verdeler van gemarineerde, halfgedroogde en gegrilde groenten en tapenades; en Stoffels Trading, dat speciale soorten verse tomaten produceert en verkoopt. Bovendien investeerde Private Equity via fondsen in, onder meer, Droia Invest II, een van de meest gespecialiseerde durfkapitaalfondsen voor kankerbestrijding die actief zijn in Europa; en M80 Capital, een middenmarktfonds dat kapitaal verstrekt aan groeiende bedrijven met een sterke competitieve nichepositie.
- Met de financial close van Northwester 2, het vierde windturbinepark van Parkwind, zal het bedrijf in België een totale geïnstalleerde hernieuwbare-energiecapaciteit van 800 megawatt bereiken. Northwester 2, dat volgens de planning in de eerste helft van 2020 klaar zou moeten zijn, zal een capaciteit van 219 megawatt leveren met zijn 23 Vestas V164-turbines. Dat zijn de krachtigste turbines ooit, ze kunnen elk 9,5 megawatt opwekken. De installatie zal jaarlijks 818,60 gigawattuur aan elektriciteit kunnen genereren en zo in de energiebehoefte van zowat 220 000 gezinnen voorzien. Voor de financiering fungeerde BNP Paribas Fortis als Mandated Lead Arranger, Hedging Bank, Account Bank, Intercreditor Agent en Working Capital Facility Provider.

Arval

Arval is de in autoleasing gespecialiseerde dochtermaatschappij van BNP Paribas. Het reikt zijn bedrijfsklanten – van kleine zelfstandigen tot grote multinationals – maatoplossingen aan om de mobiliteit van hun medewerkers te optimaliseren en de risico's die aan het beheer van hun wagenpark verbonden zijn, uit te besteden. Onlangs breidde Arval zijn klantenbestand uit naar particulieren.

De leasemaatschappij verstrekt niet alleen diensten die inherent zijn aan leasing van bedrijfswagens (financiering, verzekering, onderhoud, banden...), maar ook aanvullende diensten, zoals de mogelijkheid voor de klanten om het beheer van de autobestuurders van hun wagenpark volledig te outsourcen (Arval Outsourcing Solutions), een telematicaoplossing (Arval Active Link), een online platform voor de klanten en autobestuurders (My Arval) en de expertise van Arval Consulting. Om zijn klanten te begeleiden bij hun energietransitiestrategie lanceerde Arval ook zijn 'SMaRT'-benadering (Sustainable Mobility and Responsibility Targets).

Eind 2018 werkten er bij Arval bijna 7 000 medewerkers in de 29 landen waar het bedrijf gevestigd is en 1 193 910 voertuigen beheert. Het bedrijf vertrouwt verder op strategische partnerships met fabrikanten en leveranciers, dankzij de alliantie Element-Arval, de wereldwijde marktleider in de sector, met in totaal ruim 3 miljoen voertuigen in 50 landen

BGL BNP Paribas SA

De metiers van Domestic Markets

Retail & Corporate Banking (la Banque de Detail et des Entreprises) van BGL BNP Paribas verstrekt – via de activiteiten Retail Banking (la Banque de Detail), Corporate Banking (la Banque des Entreprises) en Private Banking Luxembourg (la Banque Privée Luxembourg) – een uitgebreid gamma financiële producten en diensten, met onder meer zichtrekeningen, spaar- en verzekeringsproducten en specifieke diensten voor professionele klanten en bedrijven, zoals leasing.

Het metier beschikt over een commercieel net met 41 kantoren, zes Private Banking Centres voor zeer vermogende ingezetenen van het Groothertogdom Luxemburg ('high net worth individuals'), 7 Business Centres uitsluitend voor professionele klanten en een Business Centre voor vrije beroepen. Retail & Corporate Banking heeft ook een van de meest uitgebreide netwerken van geldautomaten van het land.

BNP Paribas Lease Group Luxembourg, een 100%-dochter van de bank die onder de merknaam BNP Paribas Leasing Solutions werkt, is de lokale marktleider in financiële leasing. Het metier reikt bedrijfsklanten aantrekkelijke oplossingen aan voor de financiering van hun installaties en uitrusting.

Als Europese marktleider in activa-financiering ondersteunt **BNP Paribas Leasing Solutions** de groei van zijn klanten en industriële partners met huur- en financieringsoplossingen voor hun bedrijfsuitrusting. Als belangrijke speler in de gebruikseconomie verschaft BNP Paribas Leasing Solutions bedrijven de flexibiliteit die ze nodig hebben om concurrentieel te blijven en op een duurzame manier te groeien.

Arval verleent zijn diensten op het vlak van operationele auto-leasing uitsluitend aan ondernemingen en is gespecialiseerd in oplossingen om hun bedrijfswagenpark te beheren en te optimaliseren.

De metiers van International Financial Services

BNP Paribas Wealth Management levert maatoplossingen voor activa- en vermogensbeheer, met onder meer gespecialiseerde high-end diensten, zoals beleggingsadvies, discretionair vermogensbeheer, vermogensorganisatie en successieplanning, financiering en dagelijks bankieren, maar ook advies in vermogensdiversifiëring.

BNP Paribas Asset Management biedt institutionele klanten en tussenpersonen wereldwijd een volledige waaier aan financieel-beheersdiensten.

Als belangrijke speler in de Luxemburgse levensverzekeringenbranche combineert **Cardif Lux Vie** met succes lokale knowhow en internationale expertise om in te spelen op de specifieke behoeften van zijn particuliere, ultrarijke ('ultra-high net worth individuals'), professionele en bedrijfsklanten.

BNP Paribas Real Estate benut de expertise van zes vastgoedmetiers – Property Management, Valuation, Consulting, Transactions, Property Development en Investment Management – om zijn klanten maatoplossingen te verstrekken.

Corporate & Institutional Banking

Corporate and Institutional Banking Luxembourg (CIB) beschikt over een gamma producten en diensten voor bedrijven en institutionele klanten.

CIB Luxembourg omvat drie activiteiten:

- Financing Solutions is een bevoorrechte en erkende partner in Luxemburg voor de financiering van materiële activa.
- Prime Solutions & Financing is gespecialiseerd in oplossingen voor investeringen met onderpand voor institutionele klanten.
- Correspondent Banking biedt bankoplossingen aan voor institutionele klanten.

Naast die activiteiten ondersteunt Financial Institutions Coverage de metiers in hun klantrelaties en promoot het de producten en diensten van de BNP Paribas-groep.

En ten slotte stelt **BNP Paribas Securities Services** in Luxemburg zijn langdurige expertise en unieke skills in fondsenbeheer, internationale obligatie-emissies, bewarings- en waarden-transferdiensten ter beschikking van zijn klanten, samen met ondersteunende technische systemen en knowhow.

Türk Ekonomi Bankası A.Ş. (TEB)

BNP Paribas Fortis is in Turkije actief via TEB waarin het een belang van 48,72% heeft via TEB Holding en BNP Paribas Fortis Yatırımlar Holding A.Ş.

Op 30 september 2018 was TEB, qua marktaandeel voor deposito's en leningen, de tiende bank van Turkije. TEB biedt er het volledige gamma aan retailproducten en diensten van de Groep BNP Paribas aan.

Dankzij zijn gediversifieerde productaanbod, kwalitatieve dienstverlening en ervaring trekt TEB Retail and Private Banking geleidelijk meer klanten aan, die het bedient via zijn kantorennet en onlinekanalen. In overeenstemming met zijn digitale transformatiestrategieën streeft TEB ernaar de hoofdbank van al zijn klanten te worden. Die strategieën moeten de klantervaring verbeteren en focussen op de ontwikkeling van servicekanalen en -modellen.

Het CEPTETEB Digital Banking Platform, dat in maart 2015 werd gelanceerd, biedt de klanten zowel financiële als niet-financiële diensten aan. Het bediende 664 000 klanten en beheerde in totaal 5,7 miljard Turkse lira aan deposito's in 2018. Het biedt een klantervaring gebaseerd op snelheid en gebruiksvriendelijkheid. Zo kunnen nieuwe klanten bijvoorbeeld online klant worden. In 2018 legde TEB zich verder toe op de ontwikkeling van het digitale kanaal en breidde het zijn klantenbestand nog uit. Het lanceerde ook het nieuwe TEB FX-platform waarmee particuliere klanten en bedrijfsklanten deviezentransacties onmiddellijk kunnen uitvoeren via het CEPTETEB Digital Banking Platform.

TEB biedt exclusieve producten en diensten op maat voor kmo's, micro-ondernemingen en landbouwbedrijven, kmo's geleid door of in handen van vrouwen, en start-ups. Het hanteert daarbij een 'Consultant Bank'-benadering, die al sinds 2004 voor een doorbraak zorgde op de markt. TEB handelt niet alleen als een klassieke bank die haar klanten financiële diensten aanbiedt, maar is ook innovatief bezig. Het verstrekt onder meer bedrijfsadviesdiensten, zoals tools voor informatieverspreiding, opleidingen in bedrijfsbeheer, consultancy en de organisatie van netwerkevents. De bank helpt zo haar klanten hun business te doen groeien. Dat beleid leidde ertoe dat het IFC (International Finance Corporation), lid van de World Bank Group, TEB in een casestudy van 2011 erkende als een van de drie beste banken met de uitgebreidste niet-financiële dienstverlening aan kmo's.

Tot de diensten van Corporate Banking behoren onder meer financiering van de internationale handel, gestructureerde financiering, cashmanagement, kredietdiensten, en hedging van valuta's, rentevoeten en risico's gerelateerd aan grondstoffen.

TEB werkte gestaag voort aan een grotere toegankelijkheid van zijn diensten. Zo heeft de bank nu in totaal 503 kantoren en 1 736 geldautomaten over heel Turkije. De bank breidt niet alleen haar netwerk uit, maar probeert ook efficiënter te werken. Tussen eind 2009 en eind 2018 wist TEB de meeste van zijn efficiëntie-indicatoren aanzienlijk te verbeteren.

Intussen is de bank via de TEB Family Academy een campagne gestart rond financiële voorlichting en toegang tot financiële diensten. Dat initiatief rond maatschappelijk verantwoord ondernemen is ingegeven vanuit de vastberadenheid van TEB om gezinnen te helpen een betere toekomst voor zichzelf te creëren. Sinds oktober 2012 volgden ruim 280 000 mensen gratis een face-to-faceopleiding financiële voorlichting.

Bovendien is financiële voorlichting, via de partnerships met UNICEF en met het Turkse ministerie van Onderwijs, opgenomen in het leerplan van 11 miljoen middelbareschoolleerlingen die

kunsthumaniora doen of sociale wetenschappen volgen. In samenwerking met het directoraat-generaal voor levenslang leren van de Turkse regering voorziet TEB verder in de financiële educatie van vijf miljoen volwassenen over een periode van drie jaar via een project om hen hun eigen budget te leren beheren. Daarnaast genoten 1,2 miljoen leerlingen uit het secundair technisch en beroepsonderwijs ook opleiding via een partnership met het directoraat-generaal voor technisch en beroepsonderwijs.

Eind 2018 breidde TEB zijn TEB Family Academy uit met een nieuw onderdeel: het begon met een opleiding digitale financiële voorlichting voor universiteitsstudenten. Ze omvat blockchain-technologieën en -codering en lokte in drie maanden tijd 3 800 studenten aan 16 universiteiten.

Dankzij die partnerships, face-to-faceopleidingen, events en bijeenkomsten kon de TEB Family Academy eind 2018 al 19 miljoen mensen bereiken.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De verbintenissen op het gebied van milieu en maatschappij staan centraal in de strategische prioriteiten van de bank, waarin de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties sinds 2016 zijn opgenomen.

De bank beperkt zich niet tot solidariteitsmecenaat, maar streeft er net naar niet alleen haar eventuele negatieve impact te verkleinen, maar ook haar positieve impact te vergroten via haar krediet- en beleggingsactiviteiten.

Solidariteit

Met name via BNP Paribas Fortis Foundation, dat educatieve projecten voor kansarme jongeren financiert, en via het Rescue & Recover Fund van BNP Paribas, dat hulp verleent bij natuurrampen, verstrekten de bank en haar medewerkers in 2018 financiële steun ten belope van zowat EUR 4,7 miljoen aan diverse solidariteitsprojecten. Veel medewerkers zetten zich bovendien in voor geldinzamelings- en solidariteitsacties en helpen organisaties hun sociaal oogmerk te bereiken door ze hun expertise aan te bieden.

BNP Paribas Fortis Foundation

BNP Paribas Fortis Foundation steunt sinds 2010 al meer dan 1 600 initiatieven van Belgische vzw's voor een totaalbedrag van EUR 9,7 miljoen. In 2018 schonk de stichting EUR 1,2 miljoen aan ruim 160 organisaties in België. Dankzij de projecten die ze in 2018 selecteerde, kunnen meer dan 3 000 kinderen en jongeren in moeilijkheden in 2019 op ondersteuning rekenen.

Verder organiseerde de stichting, op 6 februari 2018, samen met vier partners, het colloquium 'Geëngageerde studenten, een troef voor de toekomst', een markant event waaraan ook Hare Majesteit, Koningin Mathilde, deelnam.

Venture Philanthropy Fund

Sinds 2015 staat de bank ieder jaar een deel van de beheerskosten van het BNP Paribas Fortis Private SRI-dakfonds af aan het Venture Philanthropy Fund van de Koning Boudewijnstichting. Met die steun konden 47 sociale projecten in België worden begeleid, voor een totaalbedrag van EUR 4 miljoen, waarvan EUR 1,5 miljoen in 2018 naar 21 nieuwe projecten ging. Ieder jaar mogen SRI Fund klanten daarbij hun favoriete vzw kiezen. In 2018 stemden ze massaal voor 'De Lochting', een bioboerderij die mensen in moeilijkheden via regulier werk een kans op re-integratie in de maatschappij geeft.

#ourjob2

Het engagement in ons bedrijf komt met name tot uiting in de deelname van duizenden medewerkers aan maatschappelijke activiteiten. Voor het tweede jaar op rij lanceerde de CSR-afdeling haar #ourjob2-campagne. Daarmee nodigt ze de medewerkers van de bank uit om zich concreet in te zetten voor milieu en maatschappij of om deel te nemen aan sensibiliseringsactiviteiten rond maatschappelijke verantwoordelijkheid. Ze registreerde meer dan 12 000 deelnames in 2018 (tegenover 5 300 in 2017). Er werd ruim 7 350 uur aan vrijwilligerswerk gepresteerd in vzw's of bij sociaal ondernemers en er werden tal van geldinzamelingsacties georganiseerd. Die geldinzamelingen en dezelfde bijdragen die de stichting erbovenop legde, zorgden ervoor dat de bank in totaal EUR 123 636 kon overmaken aan diverse vzw's. Bovendien verbindt de bank zich ertoe om, per medewerker die deelneemt aan een activiteit in het kader van de #ourjob2-campagne, in Zambia een boom aan te planten in een bos dat er wordt hersteld via de organisatie WeForest. Sinds 2017 kon die organisatie al 62 580 bomen planten dankzij de #ourjob2-campagne en andere initiatieven die in de bank zijn genomen.

De negatieve impact van onze activiteiten verkleinen

De bank verkleint of voorkomt de negatieve impact die haar operationele, financierings- en beleggingsactiviteiten kunnen hebben op mens en milieu. Ze doet dat door maatregelen te nemen om haar eigen ecologische voetafdruk te verkleinen, door toezicht te houden op de transacties van haar klanten in gevoelige sectoren en door dubieuze bedrijven geen toegang te geven tot haar financierings- en beleggingsproducten.

Sectorpolicy's en waakzaamheidsplicht

In bepaalde sectoren die als gevoelig bekendstaan, legt de bank de bedrijven verplichtingen inzake mensenrechten en milieu op. Die verplichtingen zijn in detail beschreven in de acht sectorpolicy's die de bank heeft gepubliceerd. Zo moedigt ze de bedrijven aan om te investeren in duurzame productieprocessen. In sommige gevallen beslist de bank om zich terug te trekken uit bepaalde gevoelige sectoren. Onlangs trok ze zich bijvoorbeeld nog terug uit de tabakssector.

Van de 223 transacties die in 2018 aan een grondig onderzoek door het CSR-team en Compliance zijn onderworpen, werden er 17 verworpen omdat ze niet conform de sectorpolicy's waren. Op grond van de nieuwe policy's rond niet-conventionele koolwaterstoffen en tabak sloot de bank dit jaar bovendien tal van bedrijven uit haar portefeuille uit. Nu staan er al ruim 800 bedrijven op

de uitsluitingslijst van de bank, terwijl een honderdtal andere bedrijven onder toezicht zijn geplaatst. Met die laatste gaat de bank een dialoog aan om hen ertoe aan te zetten hun praktijken te veranderen en/of hen daarbij te begeleiden. Met de verschillende sectorpolicy's moedigt ze de bedrijven actief aan om de mensenrechten beter te respecteren en de transitie naar een koolstofarme economie te bewerkstelligen.

Bank Track, het internationale netwerk van NGO's, publiceerde zijn jaarverslag waarin het beleid van 36 banken inzake financieringen van en beleggingen in fossiele energiebronnen evalueert. De organisatie beloofde het financieringsbeleid van BNP Paribas daarin met de eerste plaats.

Behalve aan de sectorpolicy's conformeert BNP Paribas Fortis zich ook aan de nieuwe Franse wet op de 'waakzaamheidsplicht'. Die wet legt bedrijven van meer dan 5 000 medewerkers met een zetel in Frankrijk, alsook hun dochterondernemingen, op een waakzaamheidsplan uit te werken ter voorkoming van ernstige schendingen van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, de gezondheid en de veiligheid van mensen, en ook van het milieu. Ze heeft niet alleen betrekking op ons eigen beleid inzake HR en milieu, maar ook op dat van onze leveranciers en klanten.

Naast haar financieringsactiviteiten ontwikkelt de bank ook een steeds omvangrijker gamma van maatschappelijk verantwoorde beleggingen (MVB). Ze heeft dat gamma centraal gesteld in haar beleggingsaanbod, dat sectoren met een negatieve impact (zoals tabak, controversiële wapens...) uitsluit.

Onze eigen ecologische voetafdruk verkleinen

Om haar eigen ecologische voetafdruk te verkleinen, neemt de bank maatregelen op vier gebieden: energie, duurzame mobiliteit, papierverbruik en afvalbeheer. Ze koopt bijvoorbeeld voor 100% 'groene' stroom aan en is goed op weg om haar CO₂-uitstoot tegen 2020 te verminderen met 25% ten opzichte van 2012. De bank is sinds 2017 'CO₂-neutraal'. De CO₂-restuitstoot wordt gecompenseerd met investeringen in projecten die de CO₂-uitstoot verminderen in India en in Kenia. Een ander voorbeeld, het papierverbruik van de bank daalde verder (-15%) in 2018, met name dankzij de sensibiliseringscampagnes voor de medewerkers. Het papierverbruik daalde van 3 326 000 kg in 2012 naar 1 700 000 kg in 2018 en nam in totaal dus met bijna 50% af.

De positieve impact van onze activiteiten vergroten

De bank neemt ook maatregelen om de positieve impact van haar activiteiten op de klanten, de bedrijven, de maatschappij en het milieu te vergroten.

Verantwoordelijkheid tegenover de economie en het milieu

Een van de pijlers van het MVO-beleid van BNP Paribas Fortis is de financiering van de economie met een positieve impact op de maatschappij en het milieu.

De bank speelt een grote rol in de Belgische economie en heeft daardoor een enorme impact op de maatschappij via haar kredietbeleid. Ze wil het aandeel van de kredieten die ze toekent aan projecten die duurzaam en in lijn met de SDG's zijn, aanzienlijk vergroten. Het gaat om projecten op milieugebied (duurzame energie, recycling), in de socialprofitsector (ziekenhuizen, scholen, universiteiten), en ook kredieten voor sociaal ondernemers. Van de EUR 106,1 miljard aan kredieten die in 2018 werden verleend, beantwoorden er EUR 8,6 miljard aan die doelstelling.

De financieringen van de bank op het gebied van duurzame energie stegen ten opzichte van 2017 met 11%, tot EUR 2,2 miljard. Ze verstrekten voor EUR 3,3 miljard aan groene hypothecaire leningen, wat neerkomt op een groei van 17% ten opzichte van 2017.

Verskillende specifieke initiatieven benadrukken dat de bank er zich toe verbindt om rekening te houden met extrafinanciële criteria in haar voornaamste activiteiten, zowel in de kredietverlening aan bedrijven, als in het beleggingsaanbod voor spaarders en beleggers. De bank kan de rentevoet gedeeltelijk bepalen afhankelijk van hun ESG-prestaties (prestaties op het gebied van milieu, maatschappij en governance).

De bank begeleidt steeds meer bedrijven en institutionele klanten bij hun transitie naar een duurzamer businessmodel. Ze doet dat hoofdzakelijk via het 'Sustainable Business Competence Centre', dat dit jaar werd opgericht binnen de afdeling Corporate Banking. Dat competentiecentrum focust op vier domeinen: decarbonisatie, circulaire economie, menselijk kapitaal en 'slimme steden'.

Decarbonisatie

De bank is zeer betrokken bij de energietransitie. Fossiele energiebronnen die de grootste CO₂-uitstoot veroorzaken (steenkool en niet-conventionele olie en gas) ondersteunt ze steeds minder, terwijl ze hernieuwbare energie en energie-efficiëntie proactief financiert.

Sinds 2009 al biedt de afdeling Sustainable Energy Services (Green Desk) bedrijven expertise en ondersteuning voor de ontwikkeling en financiering van infrastructuur voor duurzame-energieproductie of van aanpassingen aan hun bestaande installaties om ze energie-efficiënter te maken. In 2018 beheerde de afdeling 312 projecten voor een totaalbedrag van EUR 620 miljoen aan duurzame financieringen.

Zo financierde BNP Paribas Fortis, in samenwerking met enkele andere spelers, de installatie en de bouw van de hele gaswinningsite van de biogas- en warmtekrachtcentrale Ochain Energie. In afwachting van de groenestroomcertificaten financiert de bank ook het bedrijfskapitaal van de klant. Ochain Energie levert jaarlijks groene stroom aan meer dan 1 500 gezinnen, produceert het equivalent van 500 000 liter brandstof door de thermische restwarmte van de motor te gebruiken en voorkomt de uitstoot van meer dan 4 000 ton CO₂ door organisch afval om te zetten tot kwaliteitsvolle landbouwmeststof en hernieuwbare energie (elektriciteit en warmte).

De bank sloot ook de eerste groene kredietfaciliteit in België (Green Revolving Credit Facility) af met Interparking. De prestaties die Interparking tegen 2020 op duurzaamheidsgebied levert, zijn bepalend voor de voorwaarden van dat krediet van EUR 80 miljoen. Zo stelt de bank de transactiemarge van het krediet eventueel naar beneden bij naargelang de kredietnemer zekere duurzaamheidsdoelstellingen behaalt, zoals een verkleining van de CO₂-afdruk per medewerker of een lager energieverbruik van zijn parkeer garages. De korting die BNP Paribas Fortis toestaat op zijn marge hangt af van de beoordeling door het externe gespecialiseerde bedrijf CO2logic.

ORES, de grootste beheerder van elektriciteits- en aardgasdistributienetten en van de gemeentelijke openbare verlichting in Wallonië, sloot zijn eerste groene lening af bij BNP Paribas Fortis. Met het krediet van 160 miljoen euro zal ORES diverse groene projecten kunnen financieren die gericht zijn op de verbetering van de energiedistributienetten door er groene energie in op te nemen en door maatregelen in te voeren die goed zijn voor het milieu én voor de economie. Op die manier wil ORES de energietransitie begeleiden en faciliteren.

Die voorbeelden tonen aan hoe BNP Paribas Fortis de transitie naar een duurzamere en koolstofarme maatschappij aanmoedigt, van de strijd tegen de klimaatverandering een prioriteit maakt en zich positioneert als een toonaangevende speler op het gebied van duurzame financiën.

Circulaire economie

De circulaire economie of kringlooeconomie verwijst naar een economisch model dat tot doel heeft goederen en diensten op een duurzame manier te produceren, door zo weinig mogelijk resources (grondstoffen, water, energie) te verbruiken en te verspillen en ook de afvalproductie te beperken. Het model berust op vier grote principes: verminderen, hergebruiken, herstellen en recyclen. Milieu, economie en maatschappij, daar draait het om bij de circulaire economie.

BNP Paribas Fortis investeerde GBP 2,5 miljoen in Circularity Capital LLP, een in de circulaire economie gespecialiseerd durfkapitaalbedrijf dat investeert in kmo's die zich in een groeifase bevinden en actief zijn in Europa. Het bedrijf geeft in zijn investeringen prioriteit aan businessmodellen die de principes van de circulaire economie toepassen om de businessgroei los te koppelen van de schaarser wordende grondstoffen, de grondstoffenproductiviteit te optimaliseren en zo het concurrentievoordeel te vergroten.

Het bedrijf Renasci verkreeg een vergunning voor de bouw van een afvalrecyclagefabriek in Oostende die jaarlijks 120 000 ton huishoudelijk en industrieel afval gaat recycleren. BNP Paribas Fortis participeert, samen met andere investeerders, in de financiering van die fabriek. Ze zal nieuwe technologieën toepassen om plastic, metaal en papier te recycleren en het niet-recycleerbaar afval om te zetten in brandstof op basis van gerecycleerde koolstof, pellets en vulmateriaal voor de bouwindustrie.

Financiering van duurzame projecten en groene en duurzame-groeiobligaties

De afdelingen Energy (Corporate Banking) en Project Finance (CIB) ontwikkelen ook hun expertise om grote ondernemingen te ondersteunen in de financiering van duurzame projecten.

De bank verwierf erkende expertise inzake groene obligaties en speelde daardoor een centrale rol in de uitwerking van de eerste groene obligatie van de Belgische staat in februari 2018. De Belgische staat haalde EUR 4,5 miljard op om de transitie naar een duurzame economie te financieren (milieuvriendelijk vervoer, hernieuwbare energie, circulaire economie en energie-efficiëntie).

In samenwerking met BNP Paribas Fortis gaf de Wereldbank eind 2017 de eerste duurzame-groeiobligaties voor particuliere beleggers in België uit. Met die duurzame-groeiobligaties (Sustainable Growth Bonds) kunnen duurzame projecten in ruimere zin worden gefinancierd – niet specifiek groene projecten, maar veeleer projecten rond onderwijs, armoedebestrijding enz. De obligaties hebben tot doel de verwezenlijking van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties te bevorderen.

Sociaal ondernemerschap en microfinanciering

BNP Paribas Fortis blijft het sociaal ondernemerschap actief steunen. Eind 2018 begeleidde de bank 386 sociaal ondernemers en bedroegen haar uitstaande kredieten aan sociale ondernemingen in totaal EUR 77 miljoen.

In juni 2018 werd BNP Paribas Fortis partner van Enactus, dat sociale en duurzame projecten van studenten-ondernemers wereldwijd ondersteunt. De bank verleent financiële steun aan de internationale non-profitorganisatie en biedt de studenten coaching aan. De werkzaamheden van de organisatie passen in het kader van de 17 SDG's van de VN.

Op initiatief van de Franse ngo Adie (Association pour le droit à l'initiative économique), BNP Paribas Fortis en het Europees Investeringsfonds werd 7 jaar geleden microStart opgericht. Die microfinancieringsinstelling verstrekt microkredieten aan mensen die geen toegang hebben tot het traditionele banksysteem. In 2018 kende microStart 688 nieuwe microkredieten voor een totaalbedrag van EUR 5,7 miljoen toe. Het begeleidde 1 400 klanten en telt nu 1 800 actieve klanten, nadat het in de loop van het jaar bijna 3 400 contacten legde.

Sinds microStart zijn activiteit in 2011 opstartte, verleende het de micro-ondernemers van het land al meer dan EUR 32 miljoen aan kredieten, steunde het 3 175 ondernemingsprojecten via 4 500 leningen en maakte het de creatie van 2 300 nieuwe banen mogelijk in België. Het gemiddelde bedrag van de toegekende kredieten beloopt EUR 7 200 en de terugbetalingsgraad van de microkredieten bedraagt 91%.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Via ons uitgebreide gamma van duurzame beleggingsproducten kan de klant beleggen in sectoren en bedrijven die een positieve impact hebben. Private Banking stelde de maatschappelijk verantwoorde beleggingen centraal in zijn aanbod en Retail Banking biedt ze ook steeds systematischer aan.

De themafondsen zijn het meest in trek: die fondsen beleggen in sectoren als water, microfinanciering en duurzame energie.

Tijdens de uitreiking van de Euromoney Awards op 22 februari 2018 werd het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) van Private Banking & Wealth Management bekroond. De MVB-fondsen, die systematisch worden aangeboden aan de klanten van dat segment, vertegenwoordigen ruim 27% van het beheerd vermogen. Private Banking & Wealth Management integreert regelmatig nieuwe thema's in zijn gamma: gezond leven, slimme materialen, welzijn op het werk en gendergelijkheid. Met de uitbreiding van haar MVB-aanbod beantwoordt de bank aan de verwachtingen van de maatschappij en van de klanten, die steeds gevoeliger worden voor de uitdagingen op het gebied van milieu en maatschappij.

Verantwoordelijkheid tegenover de medewerkers en de maatschappij

BNP Paribas Fortis hecht veel belang aan opleiding en employability van zijn medewerkers. Respect, transparantie, diversiteit en inclusie staan ook centraal in zijn HR-beleid

Diversiteit

Net als bij de Groep BNP Paribas zijn bij BNP Paribas Fortis diversiteit en inclusie prioritaire thema's.

Begin 2018 werd er een campagne gelanceerd ter preventie van onaanvaardbaar gedrag (morele en seksuele intimidatie, discriminatie en geweld).

'Smarter Together'; dat was het thema van de vijfde 'Diversity Week', die ook het onderwerp angst op het werk aansneed. Ruim 2 000 collega's uit alle regio's namen deel aan het event. Onze 7 netwerken – MixCity, O2, 35Beaufort, Friends of Africa, MiC, PrideBE en Ability – organiseerden activiteiten tijdens die week. Zo volgden 200 medewerkers onder meer een workshop over stereotypes.

Het Diversity-team gaf opleidingen over 'Unconscious Bias' en er werden conferenties gehouden over thema's als 'White Skin Privilege', humor op het werk en competenties van de toekomst.

Externe partnerships met Jump, Diwan Awards, DiverStory ('Role Models'-campagne) en Cap 48 zetten ons engagement nog meer in de kijker.

400 medewerkers schreven zich in voor 'Live my job' en konden zo gedurende een halve dag een andere job in de bank ontdekken.

Veranderingen in de consolidatiekring

Informatie over de veranderingen in de consolidatiekring wordt verstrekt in toelichting 8.j 'Consolidatiekring' en toelichting 8.b 'Bedrijfscombinaties'.

Er werd eveneens een project opgezet om de employability van medewerkers met een beperking te verbeteren en de HR-processen inzake handicaps opnieuw te omschrijven.

Tot slot werkte de bank mee aan een toolkit rond seksisme die toegankelijk is voor alle bedrijven.

Universitaire leerstoelen

De financiering van universitaire leerstoelen maakt integraal deel uit van de CSR-strategie van BNP Paribas Fortis en van zijn verbintenissen tegenover de maatschappij. Door die leerstoelen te steunen draagt de bank in de grootste steden van het land bij tot wetenschappelijk onderzoek, onderwijs en ondernemerschap rond nieuwe ontwikkelingen die van belang zijn voor de economie. Via die partnerships wil ze een brug slaan tussen de realiteit van het bedrijfsleven en de academische wereld. De bank steunt nu tien universitaire leerstoelen. De laatste leerstoel, waarvoor ze in december een overeenkomst met de VUB ondertekende, handelt over gegevensbescherming.

Kunst en geschiedenis

De bank vindt het heel belangrijk om haar kunst- en historisch patrimonium te delen met de gemeenschap. Zo leende ze dit jaar bijvoorbeeld een werk uit voor de tentoonstelling over René Magritte, die in Zwitserland werd georganiseerd. Ze herdacht ook de honderdste verjaardag van het einde van de Eerste Wereldoorlog met een event van formaat, dat de naam 'Vergeet hen niet' meekreeg. Het vormde een gelegenheid om terug te blikken op de grote rol die de bank heeft gespeeld in het 'Nationaal Hulp- en Voedingskomiteit' tijdens de oorlog.

Kredietrating van BNP Paribas Fortis per 28/02/2019

	Lange-termijn	Vooruitzichten	Korte-termijn
Standard & Poor's	A	Positief	A-1
Moody's	A2	Stabiel	P-1
Fitch Ratings	A+	Stabiel	F1

De tabel hierboven toont de belangrijkste kredietratings en vooruitzichten van BNP Paribas op 28 februari 2019. Elke rating weerspiegelt de mening van het ratingbureau enkel op het moment dat de rating werd uitgevaardigd. Verdere uitleg over de betekenis van deze ratings kan verkregen worden bij het desbetreffende ratingbureau.

Toekomstgerichte uitspraken

Het dient opgemerkt dat elke uitspraak over toekomstverwachtingen en andere toekomstgerichte elementen gebaseerd is op de huidige inzichten en veronderstellingen van het bedrijf en een zekere mate van risico en onzekerheid inhouden, vooral gezien de huidige algemene economische en marktomstandigheden.

Toelichting bij de evolutie van de resultatenrekening

BNP Paribas Fortis realiseerde een nettoresultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders van EUR 1 932 miljoen in 2018, vergeleken met EUR 1 897 miljoen in 2017, een stijging met EUR 35 miljoen of 2%.

Gelieve ermee rekening te houden dat de commentaren in dit hoofdstuk geschreven zijn rekening houdend met de financiële staten en bijbehorende toelichtingen. Voor een business gerichte analyse is het persbericht van BNP Paribas Fortis beschikbaar op de website van de bank. Deze laatste analyse spitst zich toe op de onderliggende evolutie, met uitsluiting van veranderingen in de scope (inclusief acquisities, verkoop en overdracht van activiteiten), impact van wisselkoersevoluties en resultaten. Als we deze effecten uitsluiten vertoonde BNP Paribas Fortis in 2018, in vergelijking met 2017, stabiele onderliggende inkomsten voor belastingen en een toename met 5% van het nettoresultaat voor de aandeelhouders.

Het bedrijfsresultaat bedroeg EUR 2 811 miljoen in 2018, een daling van EUR (139) miljoen of (5)% vergeleken met EUR 2 950 miljoen in 2017. Deze daling was het gevolg van lagere inkomsten van EUR (66) miljoen of (1)%, stabiele kosten (een lichte stijging van EUR (16) miljoen of 0%) en hogere risicokosten van EUR (57) miljoen.

Het aandeel in het nettoresultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie en de netto winsten op overige vaste activa daalden samen met EUR (94) miljoen.

De evolutie van goodwill werd beïnvloed door de volledige afwaardering van de goodwill van TEB in 2017, terwijl de winstbelastingen gevoelig afnamen met EUR 92 miljoen, als gevolg van de daling van het belastingtarief en andere uitzonderlijke elementen in beide jaren.

De vergelijking tussen de resultaten van 2018 en 2017 werd beïnvloed door de volgende elementen:

- de vervanging van IAS 39 door IFRS 9 vanaf 1 januari 2018. Ondanks deze boekhoudkundige wijziging kunnen de twee periodes met elkaar vergeleken worden niettegenstaande enkele rubrieken van de resultatenrekening op significante wijze geïmpacteerd werden, zoals de netto winst op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, de netto winst op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen en de risicokost.
- wijzigingen in de scope gerelateerd aan de verandering van de consolidatiekring waren vooral het gevolg van de herziening van de consolidatiedrempels eind 2017.
- wisselkoersschommelingen, en vooral de negatieve evolutie van de Turkse lira ten opzichte van de euro (van gemiddeld 4,12 in 2017 naar gemiddeld 5,69 in 2018).

Op basis van de segment informatie werden 51% van de inkomsten gegenereerd door bankactiviteiten in België, 25% door andere Domestic Markets activiteiten, 12% door bankactiviteiten in Turkije, 8% door bankactiviteiten in Luxemburg en 4% in andere segmenten.

De nettorentebaten bedroegen EUR 4 874 miljoen in 2018, een daling van EUR (107) miljoen of (2)% ten opzichte van 2017. Exclusief de impact van de veranderingen in de consolidatiekring (EUR (35) miljoen) en het wisselkoerseffect in Turkije (EUR (266) miljoen), stegen de netto rentebaten met EUR 124 miljoen voornamelijk bij Personal Finance en Leasing Solutions, beiden als gevolg van een volumestijging.

In België daalden de nettorentebaten als gevolg van het lage renteklimaat. Dit kwam tot uiting in lagere renteopbrengsten uit leningen aan klanten als gevolg van lagere marges en lagere vergoedingen voor herfinancieringen van hypothecaire leningen – ondanks een toename van de volumes (voornamelijk in leningen op termijn en hypothecaire leningen) – en uit vastrentende effecten (als gevolg van verkoop en op vervaldag komen van effecten met hoge opbrengsten). Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door lagere rentekosten op deposito's van klanten.

In Luxemburg was de neerwaartse trend van de rentemarge ook het gevolg van het lage renteklimaat.

De rentemarge in Turkije viel scherp terug met (16)% voornamelijk door de waardevermindering van de Turkse lira. In lokale munt steeg de rentemarge met 14% voornamelijk dankzij een belangrijke volumegroei.

De netto-inkomsten uit commissies bedroegen EUR 1 357 miljoen in 2018, een daling van EUR (73) miljoen of (5)% ten opzichte van 2017. Exclusief de impact van de veranderingen in de consolidatiekring (EUR 3 miljoen) en het wisselkoerseffect in Turkije (EUR (69) miljoen), daalden de netto-inkomsten uit commissies met EUR (7) miljoen, vooral in België als gevolg van lagere commissies ontvangen voor vermogensbeheer en een verhoging van commissies die betaald zijn aan onafhankelijke agenten als gevolg van het uitbouwen van dit netwerk.

De nettoresultaten op financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen via de resultatenrekening bedroegen EUR 194 miljoen, een stijging van EUR 129 miljoen ten opzichte van 2017. Deze stijging is voornamelijk te danken aan verbeterde resultaten in Turkije in een context van volatiele marktcondities.

De nettoresultaten op verkoop van financiële instrumenten aan reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen bedroegen EUR 85 miljoen in 2018, een daling van EUR (104) miljoen in vergelijking met vorig jaar. De resultaten in 2017 werden voornamelijk gekenmerkt door kapitaalwinsten als gevolg van de verkoop van portefeuilles in private equity fondsen en vastrentende effecten. Het resultaat in 2018 werd voornamelijk gekenmerkt door kapitaalwinsten uit de verkoop van vastrentende effecten, vooral in België. Er moet ook op gewezen worden dat voor effecten met variabele inkomsten die in deze rubriek geboekt worden, de resultaten als gevolg van verkoop direct in het eigen vermogen worden geboekt als gevolg van de toepassing van IFRS 9 sinds 1 januari 2018.

De nettobaten uit overige activiteiten bedroegen EUR 1 547 miljoen in 2018, een stijging van EUR 93 miljoen ten opzichte van 2017. Zonder de wijzigingen in de consolidatiekring (EUR 124 miljoen), voornamelijk gerelateerd aan Arval, was de daling met EUR (31) miljoen vooral het gevolg van de verkoop, in 2017, van SC Nueva Condo Murcia, S.L., een entiteit die commercieel vastgoed bezat in Spanje. De rest van de daling was vooral het gevolg van het terugnemen van provisies in België in 2017.

De personeelskosten en personeelsvoordelen bedroegen EUR (2 568) miljoen in 2018, een daling van EUR 66 miljoen in vergelijking met vorig jaar. Wanneer de wijzigingen in de consolidatiekring (EUR (44) miljoen) en het wisselkoerseffect van de Turkse lira (EUR 82 miljoen) buiten beschouwing worden gelaten blijft er een netto daling over van EUR 28 miljoen. De personeelskosten in België daalden omwille van een lager aantal VTE's en de positieve impact van de daling van de sociale zekerheidsbijdrage. Deze daling werd gedeeltelijk gecompenseerd door hogere personeelskosten in Turkije, als gevolg van salarisaanpassingen gelinkt aan de hoge inflatie en bij Leasing Solutions om de ontwikkeling van de activiteiten te ondersteunen.

De overige bedrijfskosten bedroegen EUR (1 992) miljoen in 2018, een stijging met EUR (89) miljoen vergeleken met het vorig jaar. Exclusief de impact van de veranderingen in de consolidatiekring (EUR (35) miljoen) en het wisselkoerseffect in Turkije (EUR 61 miljoen), stegen de overige bedrijfskosten met EUR (115) miljoen.

In België werd de stijging van de kosten voornamelijk gedreven door hogere IT kosten terwijl bankheffingen en -taksen (EUR (290) miljoen in 2018 stabiel bleven ten opzichte van EUR (291) miljoen in 2017.

Buiten België stegen de kosten in Turkije, bij Leasing Solutions en Personal Finance om de groei te ondersteunen

De bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa bedroegen EUR (287) miljoen in 2018, vergeleken met EUR (294) miljoen vorig jaar, een lichte daling met EUR 7 miljoen.

De risicokost bedroeg EUR (395) miljoen in 2018, een stijging met EUR (57) miljoen vergeleken met 2017. Exclusief de impact van de veranderingen in de consolidatiekring (EUR (12) miljoen) en het wisselkoerseffect van de Turkse lira (EUR 53 miljoen) was er een netto stijging van EUR (98) miljoen.

In België verbeterde de risicokost vooral als gevolg van een hogere netto terugname in 'stage' 1 en 2 in 2018 in vergelijking met de netto terugname van de collectieve provisies in 2017.

Buiten België waren er hogere risicokosten bij Arval en Personal Finance.

Het aandeel in het nettoresultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast bedroeg EUR 201 miljoen in 2018 ten opzichte van EUR 278 miljoen in 2017, ofwel een daling van EUR (77) miljoen. Exclusief de wijzigingen in de consolidatiekring (EUR (54) miljoen) was de overblijvende daling van EUR (23) miljoen voornamelijk het gevolg van de bijdrage van BNP Paribas Asset Management, beïnvloed door een verslechtering van de marktomstandigheden en AG Insurance.

Nettowinsten op overige vaste activa bedroegen EUR 15 miljoen in 2018 ten opzichte van EUR 32 miljoen in 2017. Deze daling heeft in 2017 heeft te maken met enkele prijsaanpassingen op de overdracht van de Europese bijkantoren van BNP Paribas Fortis (CIB) naar BNP Paribas, de verkoop van een gebouw in Luxemburg en van Margaret, een niet geconsolideerde entiteit. 2018 werd vooral gekenmerkt door het resultaat van de overdracht van activiteiten van het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Madrid naar BNP Paribas en de resultaten als gevolg van de verkoop van commerciële agentschappen.

Goodwill werd in 2017 beïnvloed door de volledige afwaardering van de goodwill op TEB (EUR (112) miljoen) als gevolg van de verwachte groeivertraging in Turkije.

De winstbelastingen in 2018 bedroegen EUR (683) miljoen, vergeleken met EUR (775) miljoen in 2017. Als gevolg van de hervorming van de vennootschapsbelasting in 2017 genoot de bank van een lagere winstbelasting in 2018 terwijl de bank in 2017 een waardevermindering boekte op de uitgestelde belastingvorderingen met een negatieve impact op de winstbelasting. Anderzijds werden beide jaren beïnvloed door erkenning van uitgestelde belastingvorderingen op overgedragen recupereerbare verliezen. Exclusief het aandeel in het resultaat van de ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast (gerapporteerd na aftrek van winstbelastingen), bedroeg het effectief vennootschapsbelastingtarief 24%, in 2018, in vergelijking met 28% in 2017.

Het resultaat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen bedroeg EUR 413 miljoen in 2018 in vergelijking met EUR 476 miljoen in 2017.

Het nettoresultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders bedroeg EUR 1 932 miljoen EUR in 2018 ten opzichte van EUR 1 897 miljoen in 2017.

Toelichting bij de evolutie van de balans

Het balanstotaal van BNP Paribas Fortis bedroeg EUR 291,3 miljard op 31 december 2018, EUR 13,9 miljard of 5 % hoger in vergelijking met EUR 277,4 miljard op 1 januari 2018.

Op het vlak van wijzigingen in de consolidatiekring was 2018 geïmpacteerd door enkele veranderingen in de consolidatiekring naar aanleiding van de herziening van de consolidatiedrempels die in 2017 gelanceerd werd.

De activiteiten van Von Essen Bank in Duitsland zullen in de loop van 2019 getransfereerd worden naar BNP Paribas en worden als gevolg hiervan gerapporteerd als een groep activa die wordt afgestoten, zoals gedefinieerd in IFRS 5 'Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten'. In lijn met IFRS 5 worden de activa en verplichtingen van deze entiteit afzonderlijk gerapporteerd onder de balans posten - 'Activa aangehouden

voor verkoop' en 'Verplichtingen aangehouden voor verkoop'. Vergelijkende cijfers op 1 januari 2018 werden hieraan niet aangepast. De herclassificatie had geen impact op het totaal van de geconsolideerde balans van BNP Paribas Fortis, al had het wel een invloed op de variaties in een aantal balans posten (voornamelijk in 'Leningen aan en vorderingen op klanten' voor EUR (1,9) miljard en 'Schulden aan klanten' voor EUR (1,7) miljard).

Exclusief deze impacten is de totale balans van BNP Paribas Fortis met EUR 11,8 miljoen gestegen.

IFRS 5 en de veranderingen in de consolidatiekring buiten beschouwing gelaten, kenden zowel de leningen als de schulden aan klanten een gestage groei in 2018. De netto stijging van EUR 5,8 miljard in de leningen aan klanten was voornamelijk te danken aan de termijnleningen (bij BNP Paribas Fortis) en in mindere mate aan hypothecaire leningen (bij BNP Paribas Fortis), consumentenkredieten (Alpha Credit) en financiële leasevorderingen in Leasing Solutions entiteiten. Klantendeposito's stegen met EUR 8,4 miljard ten gevolge van een significante toename van liquiditeiten gestort op zicht- en spaarrekeningen, voornamelijk in België en Luxemburg.

In Turkije werd de toename in zowel leningen als schulden aan klanten meer dan gecompenseerd door het negatieve effect van de depreciatie van de Turkse lira die in 2018 33% van zijn waarde verloor tegenover de euro.

Op basis van de segmentinformatie droegen de bankactiviteiten in België voor 64% bij aan de activa, in andere Domestic Markets voor 16%, in Luxemburg voor 9%, in Turkije voor 6%, en in andere segmenten voor 5%.

Activa

Kas en centrale banken bedroegen EUR 4,7 miljard, een daling van EUR (0,2) miljard ten opzichte van 1 januari 2018.

Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bedroegen EUR 15,5 miljard, een stijging met EUR 3,7 miljard vergeleken met 1 januari 2018. Deze evolutie is vooral het gevolg van een toename van de handel in terugkoopovereenkomsten ter waarde van EUR 3,5 miljard, voornamelijk bij BNP Paribas Fortis.

Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen bedroegen EUR 10,8, EUR (3,6) miljard lager dan EUR 14,4 miljard op 1 januari 2018. De afname van schuldbewijzen (EUR (3,7) miljard) had vooral te maken met het op vervalddag komen en de verkoop van overheidsobligaties (b.v. netto daling in Belgische overheidsobligaties voor EUR (2,6) miljard)

Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs bedroegen EUR 220,3 miljard op 31 december 2018, een stijging met EUR 10,5 miljard in vergelijking met EUR 209,8 miljard op 1 januari 2018. Met uitzondering van EUR (1,9) miljard door IFRS 5 en EUR 1,5 miljard door wijzigingen in de consolidatiekring, bedroeg de netto-toename EUR 10,9 miljard.

Leningen en vorderingen aan kredietinstellingen stegen met EUR 3,0 miljard als gevolg van hogere omgekeerde terugkoopovereenkomsten in België en Luxemburg, gedeeltelijk gecompenseerd door minder interbancaire leningen.

Er was een toename van de leningen en voorschotten aan klanten van EUR 5,8 miljard, voornamelijk door hogere termijn leningen. De groei werd ook bevorderd, in mindere mate, door een hogere vraag naar hypothecaire leningen (EUR 1,3 miljard) voornamelijk bij BNP Paribas Fortis, een stijging van de Finance lease leningen (EUR 1,0 miljard) dankzij een toename van de activiteiten bij Leasing Solutions, en de sterke bijdrage van Alpha Credit in België.

Schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs stegen met EUR 2,1 miljard, vooral in België.

In Turkije werd de toename van de leningen (voornamelijk termijnleningen) meer dan gecompenseerd door het negatieve effect van de depreciatie van de Turkse lira.

Actuele en uitgestelde belastingen bedroegen EUR 1,9 miljard, een daling van EUR (0,2) miljard ten opzichte van EUR 2,1 miljard op 1 januari 2018.

Overlopende rekeningen en overige activa bedroegen EUR 9,0 miljard op 31 december 2018, een stijging van EUR 8,2 miljard vergeleken met 1 januari 2018.

Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast bedroegen EUR 3,8 miljard op 31 december 2018, een lichte daling met EUR (0,5) miljard vergeleken met 1 januari 2018 voornamelijk door de uitkering van dividenden.

Materiële en immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen bedroegen EUR 19,5 miljard op 31 december 2018, een stijging met EUR 2,1 miljard in vergelijking met EUR 17,4 miljard op 1 januari 2018. Met uitzondering van EUR 0,8 miljard als gevolg van wijzigingen in de consolidatiekring, is de nettogroei toe te wijzen aan de groei van het gefinancierde wagenpark bij Arval

Activa aangehouden voor verkoop bedroegen EUR 2,4 miljard op 31 december 2018, aangezien de activa en verplichtingen van Von Essen Bank geherclassificeerd en gerapporteerd werden op afzonderlijke lijnen - 'Activa aangehouden voor verkoop' en 'Verplichtingen aangehouden voor verkoop' in overeenstemming met IFRS 5.

Verplichtingen en eigen vermogen

Centrale banken bedroegen EUR 0,1 miljard, EUR 0,3 miljard minder in vergelijking met EUR 0,4 miljard op 1 januari 2018.

Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening stegen met EUR 7,6 miljard tot EUR 20,5 miljard op 31 december 2018 in vergelijking met EUR 12,9 miljard op 1 januari 2018. Deze evolutie is voornamelijk het gevolg van hogere handel in terugkoopovereenkomsten voor EUR 7,2 miljard voornamelijk bij BNP Paribas Fortis.

Financiële verplichtingen aan geamortiseerde kostprijs bedroegen EUR 224,4 miljard op 31 december 2018, een stijging met EUR 6,0 miljard vergeleken met EUR 218,4 miljard op 1 januari 2018. Met uitzondering van EUR (1,8) miljard door IFRS 5 en EUR 0,9 miljard door wijzigingen in de consolidatiekring bedroeg de netto-stijging EUR 6,9 miljard.

Deposito's van klanten droegen voor EUR 8,4 miljard bij, voornamelijk dankzij een stijging van zichtrekeningen (EUR 6,2 miljard) vooral in België en Luxemburg.

Schuldbewijzen en achtergestelde schulden droegen met respectievelijk EUR 0,8 miljard en EUR 0,5 miljard eveneens positief bij. Wat schuldbewijzen betreft werd het impact van nieuwe uitgiften van commercial paper en gedekte obligaties in België deels teniet gedaan door op vervalddag gekomen commercial paper in Luxemburg. De evolutie van achtergestelde schulden is gerelateerd aan de uitgifte van nieuwe achtergestelde schulden op het einde van het jaar bij BNP Paribas Fortis, deels gecompenseerd door het op vervalddag komen van achtergestelde schulden uitgegeven door BNP Paribas Fortis.

Deposito's van kredietinstellingen namen met EUR (2,7) miljard af als gevolg van een daling in de terugkoopovereenkomsten en de interbancaire leningen.

Liquiditeit en solvabiliteit

De liquiditeit van BNP Paribas Fortis bleef sterk met klanten-deposito's voor EUR 174 miljard en leningen aan klanten voor EUR 179 miljard.

De klantendeposito's bestaan uit schulden aan klanten exclusief terugkoopovereenkomsten. De leningen aan klanten zijn leningen aan en vorderingen op klanten exclusief 'effecten geïncasseerd als leningen en vorderingen' en omgekeerde terugkoopovereenkomsten.

In Turkije werd de toename van deposito's meer dan gecompenseerd door het negatief effect van de waardevermindering van de Turkse lira.

Overlopende rekeningen en overige verplichtingen stegen met EUR 1,0 miljard tot EUR 7,9 miljard op 31 december 2018 in vergelijking met EUR 6,9 miljard op 1 januari 2018.

Voorzieningen voor risico's en kosten kwamen uit op EUR 4,2 miljard, een lichte daling van EUR (0,3) miljard in vergelijking met EUR 4,5 miljard op 1 januari 2018.

Verplichtingen verbonden aan activa aangehouden voor verkoop bedroegen EUR 2,1 miljard op 31 december 2018, aangezien de activa en verplichtingen van Von Essen Bank geherclassificeerd en gerapporteerd werden op afzonderlijke lijnen 'Activa aangehouden voor verkoop' en 'Verplichtingen aangehouden voor verkoop' in overeenstemming met IFRS 5.

Het eigen vermogen bedroeg EUR 22,3 miljard op 31 december 2018, een daling van EUR 0,4 miljard of 2% in vergelijking met EUR 22,7 miljard op 1 januari 2018. Het nettoresultaat toewijsbaar aan aandeelhouders werd geïmpacteerd door de uitkering van een interim dividend van EUR 1,9 miljard. De wisselkoersverschillen beïnvloedden het eigen vermogen negatief ten belope van EUR (0,3) miljard, voornamelijk te wijten aan de negatieve impact ten gevolge van de afwaardering van de Turkse lira.

Minderheidsbelangen bedroegen EUR 5,1 miljard op 31 december 2018, een daling van EUR (0,3) miljard in vergelijking tot EUR 5,4 miljard op 1 januari 2018. Het netto resultaat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen bedroeg EUR 0,4 miljard. De wisselkoersverschillen zorgden voor een negatieve evolutie van EUR (0,2) miljard, voornamelijk te wijten aan de negatieve impact ten gevolge van de afwaardering van de Turkse lira.

De solvabiliteit van BNP Paribas Fortis bleef ruim boven de wettelijke minima. Op 31 december 2018 bedroeg de afgebouwde Basel III Common Tier 1 kapitaalratio (CET1 ratio: rekening houdend met de CRD4-regels op tijdelijke voorzieningen) van BNP Paribas Fortis 13,9%. Het totaal van de naar risico gewogen activa bedroeg EUR 138,3 miljard op 31 december 2018 waarvan EUR 113,8 miljard verbonden is aan het kredietrisico, EUR 1,8 miljard aan het marktrisico en EUR 12,8 miljard aan het operationeel risico, terwijl het tegenpartijrisico, effectiserings- en aandelenrisico respectievelijk EUR 2,2 miljard, EUR 0,7 miljard en EUR 7,0 miljard bedroegen.

Voornaamste risico's en onzekerheden

De activiteiten van BNP Paribas Fortis zijn blootgesteld aan een aantal risico's zoals kredietrisico, marktrisico, liquiditeitsrisico en operationeel risico. Om ervoor te zorgen dat deze risico's geïdentificeerd en naar behoren beheerd worden, past de Bank een aantal interne controleprocedures toe en gebruikt ze een hele reeks risico-indicatoren, die nader worden beschreven in het hoofdstuk 'Risicobeheer en solvabiliteit' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis 2018.

BNP Paribas Fortis is als verweerder betrokken bij verscheidene claims, geschillen en rechtszaken in België en in enkele rechtsgebieden in het buitenland, die zijn ontstaan tijdens de gewone bedrijfsvoering van de bankbusiness en na de herstructurering van BNP Paribas Fortis en BNP Paribas Fortis Groep eind september en begin oktober 2008. Dit wordt nader beschreven in toelichting 8.a 'Voorwaardelijke Verplichtingen' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis 2018.

De gebeurtenissen na de verslagperiode worden nader beschreven in de toelichting 8.l 'Gebeurtenissen na de verslagperiode' van het Jaarverslag van BNP Paribas Fortis 2018.

BERICHT VAN DE RAAD VAN BESTUUR

De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis per 31 december 2018 in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en de Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis per 31 december 2018 in overeenstemming met de regels vastgelegd in het Koninklijk Besluit van 23 september 1992 op de Jaarrekening van de kredietinstellingen.

De Raad van Bestuur heeft op 13 maart 2019 de Geconsolideerde en Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis beoordeeld en goedgekeurd voor publicatie.

De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis verklaart dat, naar zijn beste weten, de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis en de Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis een getrouw en juist beeld geven van de activa, verplichtingen, financiële positie en resultatenrekening van BNP Paribas Fortis en de in de consolidatie opgenomen verbintenissen, en dat de informatie die in deze Jaarrekening is opgenomen geen tekortkomingen bevat die het noodzakelijk maken om significant de reikwijdte van enige verklaring aan te passen.

De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis verklaart eveneens dat, naar zijn beste weten, het jaaroverzicht een juist beeld geeft van de ontwikkeling, resultaten en positie van BNP Paribas Fortis en van de verbintenissen die in de consolidatie zijn opgenomen, samen met een beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden waarmee zij wordt geconfronteerd.

De Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis en de Niet-geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis per 31 december 2018 zullen ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 18 april 2019.

Brussel, 13 maart 2019
De Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis

VERKLARING INZAKE CORPORATE GOVERNANCE

BNP Paribas Fortis past de 'Belgische Corporate Governance Code 2009' (hierna de «Code») toe.

De Code is te raadplegen op <https://www.corporategovernancecommittee.be/nl>.

1. Naleving van de Code

BNP Paribas Fortis meent te voldoen aan de meeste beginselen van de Code. De belangrijkste afwijking heeft betrekking op Principe 8 van de Code *“De vennootschap gaat met de aandeelhouders en potentiële aandeelhouders een dialoog aan, gebaseerd op een wederzijds begrip voor elkaars doelstellingen en verwachtingen”*. De reden waarom BNP Paribas Fortis niet alle bepalingen van Principe 8 van de Code volledig naleeft, is gerelateerd aan het aandeelhouderschap van BNP Paribas Fortis, meer bepaald het feit dat BNP Paribas SA, een naamloze vennootschap gevestigd Boulevard des Italiens 16 te 75009 Parijs (Frankrijk), en geregistreerd onder nummer 662 042 449 RCS Paris, 99,94% van de aandelen van BNP Paribas Fortis bezit. De resterende 0,06% van de aandelen zijn in handen van minderheidsaandeelhouders. Desondanks communiceert BNP Paribas Fortis voortdurend met zijn diverse stakeholders via zijn website en andere media en antwoordt actief op de vragen van zijn minderheidsaandeelhouders tijdens de algemene vergaderingen van aandeelhouders.

Het Corporate Governance Charter van BNP Paribas Fortis is beschikbaar op haar website.

BNP Paribas SA zélf is een op Euronext genoteerd bedrijf. Dit impliceert dat BNP Paribas Fortis, zijn bestuurders en zijn personeel, bepaalde wettelijke bepalingen aangaande bekendmaking van gevoelige informatie aan de markt, in acht moeten nemen. De raad van bestuur van BNP Paribas Fortis is evenwel vastbesloten de belangen van alle aandeelhouders van BNP Paribas Fortis te allen tijde te beschermen en zal hen de nodige informatie en voorzieningen verstrekken om hun rechten uit te oefenen, in overeenstemming met het Wetboek van Vennootschappen.

BNP Paribas Fortis heeft geen transparantieverklaringen ontvangen in de zin van de Wet van 2 mei 2007 over de bekendmaking van belangrijke deelnemingen.

2. Bestuursorganen

Raad van Bestuur

Rol en verantwoordelijkheden

In het algemeen is de raad van bestuur verantwoordelijk voor BNP Paribas Fortis en dit overeenkomstig de toepasselijke wetgeving. Meer specifiek, en conform artikel 23 van de Wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen (de 'Bankwet'), bepaalt en controleert de raad van bestuur onder andere:

- de strategie en doelstellingen van BNP Paribas Fortis;
- het risicobeleid (inclusief de risicotolerantie) van BNP Paribas Fortis; en
- het integriteitsbeleid.

De raad van bestuur keurt ook het governance memorandum van BNP Paribas Fortis goed.

Criteria inzake grootte en lidmaatschap

De raad van bestuur van BNP Paribas Fortis bestaat uit niet minder dan vijf (5) en niet meer dan vijfendertig (35) bestuurders (rechtspersonen kunnen geen lid zijn van de raad van bestuur). Bestuurders worden benoemd voor één (1) of meer hernieuwbare termijnen, waarbij elke termijn niet meer dan vier (4) volledige boekjaren van BNP Paribas Fortis telt.

De samenstelling van de raad van bestuur van BNP Paribas Fortis dient een evenwichtige mix te zijn van (i) vaardigheden en bekwaamheden, (ii) geslacht, en (iii) niet-uitvoerende bestuurders, al dan niet onafhankelijk, versus uitvoerende bestuurders. De meerderheid van de raad van bestuur mag niet bestaan uit uitvoerende bestuurders.

Op 13 maart 2019 bestaat de raad van bestuur van BNP Paribas Fortis uit vijftien (15) leden, waarvan (4) vier vrouwen.

Verder bestaat hij uit negen (9) niet-uitvoerende bestuurders (van wie drie (3) onafhankelijke bestuurders in de betekenis van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen) en zes (6) uitvoerende bestuurders.

Alle bestuurders moeten in alle omstandigheden beschikken over de passende deskundigheid en de professionele betrouwbaarheid die vereist zijn voor de uitoefening van hun functie. Elk van hen wordt vooraf geselecteerd en beoordeeld op basis van een vooraf bepaalde reeks selectiecriteria. In het algemeen wordt een bestuurder beschouwd over de 'passende deskundigheid' te beschikken indien hij/zij beschikt over de vereiste kennis, ervaring, deskundigheden en het professioneel gedrag die gepast zijn voor de uitoefening van zijn/haar bestuursmandaat. Een bestuurder wordt als 'professioneel betrouwbaar' beschouwd als er geen elementen iets anders suggereren en er geen reden is om de reputatie van de betrokken bestuurder in twijfel te trekken.

BNP Paribas Fortis zal de geschiktheid van elke kandidaat-bestuurder beoordelen en evalueren (ook bij herbenoeming) vooraleer hem/haar tot bestuurder te benoemen. BNP Paribas Fortis zal daarenboven ook elke bestuurder minstens jaarlijks beoordelen en evalueren.

De benoemingsbeslissing is voorts nog onderworpen aan een voorafgaande geschiktheidsbeoordeling uitgevoerd door de bevoegde toezichthouder.

Samenstelling

Op 13 maart 2019 is de raad van bestuur als volgt samengesteld:

DAEMS Herman

Voorzitter van de raad van bestuur. Niet-uitvoerende bestuurder. Lid van de raad van bestuur sinds 14 mei 2009.

Het huidig mandaat werd hernieuwd op 21 april 2016. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

JADOT Maxime

Uitvoerende bestuurder. Voorzitter van het directiecomité. Lid van de raad van bestuur sinds 13 januari 2011.

Het huidig mandaat werd hernieuwd op 23 april 2015. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019 verstrijken.

DIERCKX Filip

Uitvoerende bestuurder. Vicevoorzitter van het directiecomité. Lid van de raad van bestuur sinds 28 oktober 1998.

Het mandaat werd hernieuwd op 20 april 2017. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2021 verstrijken.

ANSEEUW Michael

Uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 19 april 2018.

Het mandaat zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2022 verstrijken.

d'ASPREMONT LYNDEN Antoinette

Onafhankelijk niet-uitvoerende bestuurster.

Lid van de raad van bestuur sinds 19 april 2012.

Het mandaat werd hernieuwd op 21 april 2016. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

AUBERNON Dominique

Niet-uitvoerende bestuurster.

Lid van de raad van bestuur sinds 21 april 2016.

Het mandaat zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

BEAUVOIS Didier

Uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur (door coöptatie) sinds 12 juni 2014.

Het mandaat werd bevestigd op 23 april 2015.

Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019 verstrijken.

BOOGMANS Dirk

Onafhankelijk niet-uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 1 oktober 2009.

Het mandaat werd hernieuwd op 21 april 2016. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

DECRAENE Stefaan

Niet-uitvoerende bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 18 april 2013

Het mandaat werd vernieuwd op 20 april 2017. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2021 verstrijken.

DUTORDOIR Sophie

Onafhankelijk niet-uitvoerende bestuurster.

Lid van de raad van bestuur sinds 30 november 2010

Het mandaat werd vernieuwd op 23 april 2015. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019 verstrijken.

LABORDE Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder.

Lid van de raad van bestuur (door coöptatie) sinds 19 november 2015.

Het mandaat werd bevestigd op 23 december 2015. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2019 verstrijken.

MERLO Sofia

Niet-uitvoerend bestuurster.

Lid van de raad van bestuur sinds 21 april 2016.

Het mandaat zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

VAN AKEN Piet

Uitvoerend bestuurder.

Lid van de raad van bestuur (door coöptatie) sinds 3 juni 2016.

Het mandaat werd bevestigd op 8 december 2016.

Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

VARÈNE Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 14 mei 2009.

Het mandaat werd vernieuwd op 21 april 2016. Het zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2020 verstrijken.

VERMEIRE Stéphane

Uitvoerend bestuurder.

Lid van de raad van bestuur sinds 19 april 2018.

Het mandaat zal op het einde van de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders van 2022 verstrijken.

Tussen 1 januari 2018 en 31 december 2018 was de raad van bestuur als volgt samengesteld:

DAEMS, Herman

Voorzitter van de raad van bestuur

JADOT, Maxime

Uitvoerend bestuurder en voorzitter van het directiecomité

DIERCKX, Filip

Uitvoerend bestuurder en vicevoorzitter van het directiecomité

ANSEEUW, Michael

Uitvoerend bestuurder (sinds 26 april 2018)

d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurster

AUBERNON, Dominique

Niet-uitvoerend bestuurster

BEAUVOIS, Didier

Uitvoerend bestuurder

BOOGMANS, Dirk

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurder

DECRAENE, Stefaan

Niet-uitvoerend bestuurder

DUTORDOIR, Sophie

Onafhankelijk niet-uitvoerend bestuurster

LABORDE, Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder

MERLO, Sofia

Niet-uitvoerend bestuurster

VAN AKEN, Piet

Uitvoerend bestuurder

VARÈNE, Thierry

Niet-uitvoerend bestuurder

VERMEIRE Stéphane

Uitvoerend bestuurder (sinds 26 april 2018)

Aanwezigheid op de vergaderingen

De raad van bestuur vergaderde twaalf (12) keer in 2018. De aanwezigheid op deze vergaderingen was als volgt:

Bestuurder	Aantal bijgewoonde vergaderingen
DAEMS, Herman	12
JADOT, Maxime	9
DIERCKX, Filip	11
ANSEEUW, Michael	7
d'ASPREMONT LYNDEN, Antoinette	12
AUBERNON, Dominique	11
BEAUVOIS, Didier	12
BOOGMANS, Dirk	12
DECRAENE, Stefaan	8
DUTORDOIR, Sophie	10
LABORDE, Thierry	10
MERLO, Sofia	10
VAN AKEN, Piet	12
VARENE, Thierry	10
VERMEIRE, Stéphane	8

Evaluatie van de raad van bestuur en van de bestuurders

Minstens eenmaal per jaar voeren het benoemingscomité en de raad van bestuur een evaluatie uit van de raad van bestuur en van alle bestuurders. Bij deze evaluatie wordt rekening gehouden met elk feit dat de bij de benoeming gemaakte geschiktheidsbeoordeling zou kunnen beïnvloeden, en wordt ook nagegaan of ieder de nodige tijd en inspanningen heeft besteed om zijn/haar mandaat naar behoren uit te oefenen. Als onderdeel van deze jaarlijkse evaluatie worden aanbevelingen geformuleerd inzake het beheer en het oplossen van eventueel vastgestelde zwaktes.

De laatste evaluatie van de raad van bestuur werd gefinaliseerd in oktober 2018 en die van de bestuurders in januari 2019.

Bezoldiging

Informatie over de totale bezoldiging voor het werkjaar 2018, inclusief de bezoldiging, voordelen in natura en pensioenkosten, van alle bestuurders, betaald en betaalbaar door BNP Paribas Fortis, is te vinden in toelichting 8.f 'Bezoldigingen en voordelen toegekend aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis' van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis. Deze toelichting moet als het remuneratieverslag worden beschouwd overeenkomstig Bepaling 7.2 van de Code.

Directiecomité

Rol en verantwoordelijkheden

Overeenkomstig artikel 24 van de Bankwet en artikel 22 van de statuten van BNP Paribas Fortis, heeft de raad van bestuur een directiecomité opgericht aan wie het, met uitzondering van de handelingen die krachtens het Wetboek van Venootschappen of krachtens de Bankwet voorbehouden blijven aan de raad van bestuur, al zijn bestuursbevoegdheden overgedragen heeft. De leden van het directiecomité worden hierna de '**uitvoerende bestuurders**' genoemd.

Grootte- en lidmaatschapscriteria

Het directiecomité bestaat uitsluitend uit uitvoerende bestuurders van BNP Paribas Fortis. Overeenkomstig artikel 24, §2 van de Bankwet moet het totale aantal leden van het directiecomité kleiner zijn dan de helft van het totale aantal bestuurders. Verder moet het directiecomité zijn aantal leden beperkt houden om ervoor te zorgen dat dit comité effectief en met de vereiste flexibiliteit werkt.

Vermits alle leden van het directiecomité geacht worden effectieve leiders te zijn, gelden bovenop de geschiktheidscriteria die in het algemeen worden opgelegd aan bestuurders, bepaalde bijkomende geschiktheidscriteria. De beslissing om een uitvoerende bestuurder al dan niet te benoemen, behoort tot de bevoegdheid van de raad van bestuur die zich zal steunen op een aanbeveling van het governance en benoemingscomité. Deze beslissing is onderworpen aan een daarna uitgevoerde, onafhankelijke geschiktheidsbeoordeling door de bevoegde toezichthouder.

Samenstelling

Op 13 maart 2019 is het directiecomité als volgt samengesteld:

JADOT Maxime

Uitvoerend bestuurder en voorzitter van het directiecomité

DIERCKX Filip

Uitvoerend bestuurder en vicevoorzitter van het directiecomité

ANSEEUW Michael

Uitvoerend bestuurder

BEAUVOIS Didier

Uitvoerend bestuurder

VAN AKEN Piet

Uitvoerend bestuurder

VERMEIRE Stéphane

Uitvoerend bestuurder

Andere comités van de raad van bestuur

Artikel 27 van de Bankwet bepaalt dat de raad van bestuur vier (4) comités dient op te richten: een auditcomité, een risicocomité, een remuneratiecomité en een benoemingscomité.

Het bestaan van deze comités beperkt geenszins de bevoegdheid van de raad om indien en wanneer nodig nog meer comités ad hoc op te richten met het oog op specifieke aangelegenheden.

De raad van bestuur heeft van dit recht gebruik gemaakt om een ad hoc comité op te richten dat is samengesteld uit drie (3) bestuurders en voorgezeten wordt door een onafhankelijk bestuurder en die, wanneer nodig, beoordeelt of een voorgenomen transactie binnen het toepassingsgebied van artikel 72 van de Bankwet valt en nagaat of de vereisten van dit artikel zijn nageleefd.

Dit recht wordt door de raad van bestuur ook gebruikt wanneer deze in het kader van transacties tussen verbonden partijen een Special Board Committee samenstelt (ter zake wordt verwezen naar de rubriek "Informatie over transacties met verbonden partijen").

Elk bestuurscomité heeft een adviserende rol ten aanzien van de raad van bestuur.

Met uitzondering van het ad hoc comité dat vergadert in het kader van artikel 72 van de Bankwet en onder zijn leden de Chief Risk Officer, die een uitvoerend bestuurder is, telt, zijn alle leden van de andere comités niet-uitvoerende bestuurders. Bovenop de vereiste competenties van toepassing op niet-uitvoerende bestuurders, dient de voorzit(s)ter van een comité tevens te voldoen aan de vereisten die nodig zijn om zijn/haar taken te vervullen.

De lidmaatschapsvereisten voor leden van een comité zijn dezelfde als deze voor de andere bestuurders.

De benoeming van comitéleden steunt verder op (i) hun specifieke bekwaamheden en ervaring, naast de algemene basiscompetenties die vereist zijn voor iedere bestuurder, en (ii) de noodzaak dat elk comité, als groep, over de bekwaamheden en de ervaring dient te beschikken die nodig zijn om zijn taken te vervullen.

Een apart comité (het governance en benoemingscomité – zie verder), ziet erop toe dat de vereisten opgelegd aan de leden en de voorzit(s)ter van elk comité vervuld zijn. In het kader van deze evaluatie neemt het governance en benoemingscomité het vormingsprogramma, zoals door BNP Paribas Fortis voorgesteld aan elk nieuw lid van het betrokken comité, mee in beschouwing.

De vier (4) comités werken volgens onderstaande organisatie.

Auditcomité (AC)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk auditcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij audit gerelateerde aangelegenheden.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het auditcomité worden uiteengezet in de Bankwet en opgesomd in artikel 526bis van het Wetboek van Vennootschappen. Deze betreffen, in algemene zin, het volgende: financiën, interne controle en risicobeheer, interne en externe audit. Het auditcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle audit en boekhouding gerelateerde aangelegenheden.

Criteria voor lidmaatschap

Bovenop de geschiktheidsvereisten voor niet-uitvoerende bestuurders, moeten de leden van het auditcomité over een collectieve deskundigheid op het gebied van de werkzaamheden van BNP Paribas Fortis en op het gebied van audit en boekhouding beschikken. Ten minste één (1) lid van het auditcomité moet over deskundigheid beschikken op het gebied van audit en boekhouding. De beide onafhankelijke bestuurders die momenteel lid zijn van het auditcomité van BNP Paribas Fortis, hebben deze specifieke kennis van audit en boekhouding.

Samenstelling

Het auditcomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders, waarvan minstens twee (2) bestuurders onafhankelijk zijn in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen.

De voorzit(s)ter van het auditcomité is ofwel de voorzit(s)ter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

De voorzit(s)ter van het auditcomité vergadert regelmatig met de voorzit(s)ters van de auditcomités van de belangrijkste entiteiten binnen de gecontroleerde perimeter van BNP Paribas Fortis.

Samenstelling op 13 maart 2019:

- Dirk Boogmans (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder)
Voorzitter
- Antoinette d'Aspremont Lynden (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurster)
- Thierry Varène (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het auditcomité vergaderde in 2018 vijf (5) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
BOOGMANS, Dirk	5
d'ASPROMONT LYNDEN, Antoinette	5
VARENE, Thierry	1

Risicocomité (RC)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk risicocomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij risicogerelateerde aangelegenheden.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het risicocomité zijn uiteengezet in de Bankwet en betreffen: (i) de strategie en risicotolerantie, (ii) de prijsbepaling en (iii) het remuneratiebeleid. Op vraag van de raad van bestuur staat het risicocomité deze bij (en zal deze haar zijn aanbevelingen overmaken) met betrekking tot alle risico gerelateerde domeinen.

Criteria voor lidmaatschap

Bovenop de geschiktheidscriteria voor niet-uitvoerende bestuurders dienen de leden van het risicocomité individueel te beschikken over de vereiste kennis, deskundigheid, ervaring en vaardigheden om in staat te zijn de risicostrategie en risicotolerantie van BNP Paribas Fortis te begrijpen en te bevatten.

Samenstelling

Het risicocomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders waarvan minstens één (1) van hen onafhankelijk is in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennoetschappen.

De voorzit(s)ter van het risicocomité is ofwel de voorzit(s)ter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

Samenstelling op 13 maart 2019:

- Dirk Boogmans (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurder)
Voorzitter
- Antoinette d'Aspremont Lynden (niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurster)
- Thierry Varène (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het risicocomité vergaderde in 2018 zes (6) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
BOOGMANS, Dirk	6
d'ASPROMONT LYNDEN, Antoinette	6
VARENE, Thierry	2

Governance en benoemingscomité (GNC)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk benoemingscomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij governance- en benoeming gerelateerde aangelegenheden.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het governance en benoemingscomité worden uiteengezet in de Bankwet en in de reglementen van de Nationale Bank van België. Deze bevoegdheden dienen uiting te geven van een gedegen en onafhankelijk oordeel inzake de samenstelling en werking van de raad van bestuur en andere beleidsorganen van BNP Paribas Fortis en in het bijzonder over de individuele en collectieve deskundigheid van hun leden, hun integriteit, reputatie, onafhankelijkheid van geest en beschikbaarheid.

Criteria voor lidmaatschap

Bovenop de geschiktheidscriteria voor niet-uitvoerende bestuurders dienen de leden van het benoemingscomité collectief en afzonderlijk over de noodzakelijke deskundigheden en competenties te beschikken inzake governance benoemingsregels en gebruiken in de Belgische banksector.

Samenstelling

Het governance en benoemingscomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één (1) van hen is onafhankelijk in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennoetschappen.

De voorzit(s)ter van het governance en benoemingscomité is ofwel de voorzit(s)ter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

Samenstelling op 13 maart 2019:

- Herman Daems, (niet-uitvoerende bestuurder) voorzitter
- Sophie Dutordoir (niet-uitvoerende, onafhankelijk bestuurster)
- Thierry Laborde (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het benoemingscomité vergaderde in 2018 zeven (7) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het Comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
DAEMS, Herman	7
DUTORDOIR, Sophie	7
LABORDE, Thierry	7

Remuneratiecomité (RemCo)

In overeenstemming met artikel 27 van de Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk remuneratiecomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij belonings(gerelateerde) kwesties.

Rol en verantwoordelijkheden

De bevoegdheden van het remuneratiecomité worden uiteengezet in de Bankwet. Deze betreffen de uiting van een gedegen en onafhankelijk oordeel inzake beloningsbeleid, beloningspraktijken en gerelateerde incentives, rekening houdend met het risico-beheersing, eigen vermogensbehoeften en de liquiditeitspositie.

Criteria voor lidmaatschap

Bovenop de geschiktheidscriteria voor niet-uitvoerende bestuurders dienen de leden van het remuneratiecomité individueel en collectief te beschikken over de bekwaamheid en competenties inzake beloning, en meer bepaald deze zoals van toepassing in de Belgisch banksector.

Samenstelling

Het remuneratiecomité bestaat uit minstens drie (3) niet-uitvoerende bestuurders. Minstens één (1) van hen is onafhankelijk in de zin van artikel 526ter van het Wetboek van Vennootschappen.

De voorzit(s)ter van het remuneratiecomité is ofwel de voorzit(s)ter van de raad van bestuur, ofwel een andere niet-uitvoerende bestuurder.

Samenstelling op 13 maart 2019:

- Herman Daems, (niet-uitvoerende bestuurder) Voorzitter
- Sophie Dutordoir (niet-uitvoerende, onafhankelijk bestuurster)
- Thierry Laborde (niet-uitvoerende bestuurder)

Aanwezigheid op vergaderingen

Het remuneratiecomité vergaderde in 2018 zes (6) keer. De aanwezigheid was als volgt:

Lid van het comité	Aantal bijgewoonde vergaderingen
DAEMS, Herman	6
DUTORDOIR, Sophie	6
LABORDE, Thierry	5

Uitvoerend comité

BNP Paribas Fortis heeft een uitvoerend comité opgericht met als opdracht het directiecomité desgevallend te adviseren bij de uitvoering van zijn taak en verantwoordelijkheden.

Het uitvoerend comité bestaat momenteel uit dertien (13) leden, waaronder zes (6) uitvoerend bestuurders. Het verenigt het directiecomité en de zeven (7) hoofden van de businesses en de supportfuncties:

Maxime JADOT

Uitvoerend bestuurder, voorzitter van het directiecomité / executive committee, en chief executive officer

Filip DIERCKX

Uitvoerend bestuurder, vicevoorzitter van het directiecomité / executive committee en chief operating officer (group functions)

Michael ANSEEUW

Uitvoerend bestuurder, lid van het executive committee, chief retail banking

Didier BEAUVOIS

Uitvoerend bestuurder, lid van het executive committee, corporate banking CEO

Dirk BEECKMAN

Lid van het executive committee, chief transformation officer

Marc CAMUS

Lid van het executive committee, chief information officer

Jo COUTUER

Lid van het executive committee, chief data officer

Daniel de CLERCK

Lid van het executive committee, chief E2E Operations

Carine DE NYS

Lid van het executive committee, chief compliance officer

Franciane RAYS

Lid van het executive committee, chief financial officer

Piet VAN AKEN

Uitvoerend bestuurder, lid van het executive committee, chief risk officer

Stéphane VERMEIRE

Uitvoerend bestuurder, lid van het executive committee, chief private banking and wealth management

Sandra WILIKENS

Lid van het executive committee, head of human resources

3. Interne controleprocedures

Taken en verantwoordelijkheden bij het voorbereiden en opstellen van boekhoudkundige en financiële informatie

Het Finance-departement, onder de bevoegdheid van de Chief Financial Officer, rapporteert aan de Chief Operating Officer is verantwoordelijk voor het voorbereiden en produceren van boekhoudkundige en financiële informatie. Deze verantwoordelijkheid is verder gedefinieerd in een specifiek Charter en omvat het volgende:

- het definiëren van de grondslagen voor financiële verslaggeving, alsook de principes en standaarden voor managementinformatie;
- het voorbereiden van boekhoudkundige informatie en het opmaken van de wettelijk vereiste rapportering;
- het voorbereiden en produceren van informatie betreffende solvabiliteit- en liquiditeitsratio's, het berekenen van de ratio's en het opmaken van de wettelijk vereiste rapportering;
- het voorbereiden van management controle informatie en rapportering (reële en budgetcijfers) en het voorzien van de nodige ondersteuning voor het financiële beleid; het beheren van de risico's gerelateerd aan de boekhoudkundige en financiële informatie (resultaat, balans, solvabiliteit, liquiditeit) door het definiëren en implementeren van een permanent operationeel controlekader;
- beheer van de gegevens voor de financiële communicatie waarbij een hoge kwaliteit en een duidelijke perceptie van de markten verzekerd wordt;
- beheer van de financiële structuur;
- het beheren van de architectuur, het ontwerp en het in gebruik nemen van het financiële informatiesysteem (resultaat, balans, solvabiliteit, liquiditeit);
- definiëren en coördineren van de Finance functie organisatie;

- het tekenen van de organisatie en het operationeel uitvoeren van alle activiteiten die gerelateerd zijn aan het Finance-departement.
- het Executive Management alarmeren van ieder probleem

Productie van boekhoudkundige en financiële informatie

Rapporteringsbeleid en -regels

De lokale jaarrekening van elke entiteit wordt opgesteld in overeenstemming met de lokale boekhoudkundige beginselen, terwijl de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis wordt opgesteld in overeenstemming met de IFRS-regels (International Financial Reporting Standards) die aanvaard werden door de Europese Unie.

Binnen het departement Finance, bepaalt het Accounting & Reporting (A&R)-team, op basis van de IFRS-regels die aanvaard werden door de Europese Unie, de grondslagen voor de financiële verslaggeving die van toepassing zijn op alle entiteiten van BNP Paribas Fortis. Deze zijn afgestemd op de grondslagen voor financiële verslaggeving van de Groep BNP Paribas. Het A&R-team volgt de veranderingen in de regelgeving op en bepaalt de interne grondslagen voor financiële verslaggeving, die aangepast zijn aan de activiteiten van BNP Paribas Fortis. Een handboek met de boekhoudkundige instructies van de Groep BNP Paribas is beschikbaar, samen met aanvullende documentatie en richtlijnen met betrekking tot de specifieke producten en activiteiten van BNP Paribas Fortis. Dat IFRS-handboek is ter beschikking van alle boekhoudkundige en rapporteringsteams. Het wordt regelmatig aangepast aan veranderingen in de regelgeving. Het A&R-team voert ook specifieke boekhoudkundige analyses uit op verzoek van lokale entiteiten en businesses.

Het departement Management Control stelt de managementrapporteringsregels op.

De financiële grondslagen betreffende solvabiliteit worden opgesteld door Risk management en deze gelinkt aan liquiditeit door ALM – Treasury.

Het proces voor het voorbereiden van informatie

Er zijn twee afzonderlijke rapporteringskanalen die betrekking hebben op het proces voor het voorbereiden van informatie:

- Financiële boekhoudgegevens: de specifieke verantwoordelijkheid van het boekhoudkundig rapporteringskanaal is te zorgen voor de financiële en analytische boekhouding van de entiteiten en het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis, conform met de financiële grondslagen en standaarden. Er wordt solvabiliteits- en liquiditeitsinformatie opgesteld, die consistent moet zijn met de boekhouding op elk niveau. Dit kanaal certificeert de betrouwbaarheid van de boekhoudgegevens via een intern certificeringsproces (zoals verder beschreven);
- Analytische boekhoudgegevens: dit kanaal stelt de analytische informatie op (van de divisies/ operationele entiteiten/businesses gebaseerd op de gegevens per entiteit) die relevant is voor het economische management van de activiteiten met naleving van de interne principes en standaarden. Het waarborgt de overeenstemming van de managementgegevens met de boekhoudgegevens op elk niveau. Dit kanaal is ook verantwoordelijk voor het opstellen en analyseren van de solvabiliteits- en liquiditeitsratio's.

Groep Finance ontwikkelt, verspreidt en beheert de rapporteringstools van deze twee rapporteringskanalen. Deze tools werden ontwikkeld om informatie te verstrekken aan de hele BNP Paribas Groep, rekening houdend met de doelstellingen van beide kanalen en hun complementariteit. Groep Finance promoot het gebruik van standaard boekhoudsystemen in de entiteiten binnen de Groep. Deze systemen worden ontwikkeld op Groepsniveau en worden geleidelijk aan in gebruik genomen. Gemeenschappelijke systemen bevorderen de informatie-uitwisseling en vergemakkelijken de implementatie van functie-overschrijdende projecten in de context van gedeelde boekhoudplatformen en synthese binnen de Groep.

Voor de voorbereiding van liquiditeitsgegevens past de bank het principe toe om interne managementgegevens te integreren met de gegevens die nodig zijn voor de wettelijke rapportering. Het raamwerk voor liquiditeitsrapportering omvat verder:

- een beheersmodel waar Finance, ALM-treasury en Risk Management toe bijdragen;
- toe te passen grondslagen en methodologieën zoals vereist door de regelgeving;
- specifieke tools voor datacollectie en de productie van interne en wettelijk vereiste rapporteringen.

Dit systeem zorgt voor de productie van de liquidity coverage ratio (LCR) en net stable funding ratio (NSFR) rapportering.

Permanente controle van boekhoud- en financiële informatie

Interne controle binnen het Finance-departement

De interne controle in Finance wordt toevertrouwd aan gespecialiseerde teams die worden ondersteund door specifieke tools, die boekhoudcontroles en andere permanente operationele controlegebieden omvatten.

Deze teams verzekeren op permanente basis de betrouwbaarheid van de processen voor de productie en validatie van de financiële gegevens van BNP Paribas Fortis, en zien toe op de naleving van de wettelijke en prudentiële rapporteringsvereisten. Het team is verantwoordelijk voor het uitvoeren van een tweede lijnscontrole op de operationele departementen die zelf hun eerste lijnscontrole uitvoeren. Andere activiteiten zijn onder meer het onderhouden van contacten met externe auditors en ervoor zorgen dat hun aanbevelingen correct worden geïmplementeerd, het toezicht en de validatie op het certificeringsproces binnen BNP Paribas Fortis, en de controle op de waardering van financiële instrumenten.

Intern certificeringsproces

BNP Paribas Fortis houdt toezicht op het boekhoudkundige en financiële rapporteringsrisico via een certificeringsproces, dat rapporteert over de kwaliteit van de informatie verstrekt in het MATISSE-rapporteringssysteem. De resultaten van het certificeringsproces worden elk kwartaal voorgesteld aan het Audit Comité van BNP Paribas Fortis en maken integraal deel uit van het boekhoudproces.

Als algemene regel bepaald door de Groep BNP Paribas, dient elke entiteit die via het MATISSE-systeem een rapporteringspakket indient, elk kwartaal de betrouwbaarheid van dat pakket te certificeren via de toepassing FACT (Finance Accounting Control Tool), een toepassing die bedoeld is om het certificeringsproces in de Groep BNP Paribas te ondersteunen. Certificaten bestaan uit gestandaardiseerde vragen inclusief een generiek controle plan waarin de voornaamste boekhoudkundige en financiële risicodomeinen aan bod komen.

Permanente controle binnen Finance verzekert de CFO, het Audit Comité van BNP Paribas Fortis, de externe auditors en de Nationale Bank van België, dat de interne controlemaatregelen afdoend worden nageleefd door het uitvoeren van een tweedelijns controle op deze certificaten en instaan voor een eindvalidatie door de CFO.

Het certificeringsproces omvat:

- een certificering dat de gerapporteerde boekhoudkundige gegevens betrouwbaar zijn en voldoen aan de grondslagen voor financiële verslaggeving van BNP Paribas Groep;
- een certificering dat het interne controlesysteem voor de boekhouding, bedoeld om de kwaliteit van de boekhoudkundige gegevens te verzekeren, doeltreffend werkt.

Dit interne certificeringsproces maakt deel uit van het algemene systeem van permanent toezicht. Het stelt het Finance-departement van BNP Paribas Fortis, dat verantwoordelijk is voor de opstelling en de kwaliteit van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis, in staat zich te informeren over alle incidenten die verband houden met de opstelling van de Jaarrekening en toezicht te houden op de correctieve maatregelen genomen door de boekhoudkundige entiteiten en, indien nodig, de gepaste voorzieningen te boeken. Wat BNP Paribas Fortis in België betreft, wordt het certificeringsproces ondersteund door een uitgebreide reeks sub certificaten die alle activiteiten dekken die boekhoudkundige en financiële risico's voor het bedrijf kunnen inhouden.

Het certificeringssysteem wordt ook gebruikt in overleg met Risk Management voor informatie die deel uitmaakt van de prudentiële rapportering over het kredietrisico en de solvabiliteitsratio's. De betrokken medewerkers bevestigen dat de rapporten conform zijn met de normen en procedures en dat de gebruikte gegevens kwaliteitsvol zijn. Verder beschrijven zij de resultaten van de controles in de verschillende stadia van de productie van de verslagen, inclusief de reconciliatie van de boekhoudkundige gegevens met de aan het kredietrisico gerelateerde gegevens. Volgens dezelfde principes werd een certificeringssysteem geïnstalleerd voor liquiditeitsgegevens. De betrokken medewerkers rapporteren over de naleving van de normen en de resultaten van de belangrijkste controles die de kwaliteit van de rapportering waarborgen.

Controle op de waardering van financiële instrumenten en op het gebruik van deze waardering bij de resultaatsbepaling van markttransacties en de boekhoudrapportering

Het Finance-departement delegeert het bepalen van en de controle op de marktwaardes of modellen van financiële instrumenten aan de verschillende departementen die betrokken zijn bij het waarderen van financiële instrumenten als onderdeel van het toezicht op marktrisico's en managementgegevens. Het Finance-departement behoudt evenwel het overzicht over de nauwkeurigheid van deze activiteiten.

Het doel van deze controleprocedures in het Finance-departement is:

- ervoor zorgen dat transacties waarbij financiële instrumenten betrokken zijn, correct worden geregistreerd in de financiële en managementgegevens van BNP Paribas Fortis;
- de kwaliteit garanderen van de waardering en rapportering van financiële instrumenten, die gebruikt worden bij zowel de opstelling van de financiële en analytische boekhouding als bij het beheer van en toezicht op markt- en liquiditeitsrisico's;
- ervoor zorgen dat resultaten van markttransacties nauwkeurig worden bepaald en correct worden geanalyseerd.

Periodieke controle – Algemene Inspectie

Interne audit heeft een team van auditors die gespecialiseerd zijn in de boekhoudkundige en financiële audit. Dit weerspiegelt de strategie van de versterking van de auditcapaciteit in de boekhouding, zowel op technisch vlak als op het vlak van het beperken van boekhoudkundige risico's.

Haar actieplan is gebaseerd op de boekhoudkundige interne controle tools, die beschikbaar zijn voor BNP Paribas Fortis en het risico-evaluatie overzicht dat wordt opgesteld door de interne audit.

De belangrijkste doelstellingen van het team zijn de volgende:

- het vormen van een boekhoudkundig en financieel expertisecentrum om zo de capaciteit van de interne audit te versterken bij het uitvoeren van audits in deze domeinen;
- het identificeren en onderzoeken van risicogebieden binnen BNP Paribas Fortis.

Relaties met de erkende commissaris

In 2018 was de erkende commissaris PwC Bedrijfsrevisoren bcvba, vertegenwoordigd door de heer Damien WALGRAVE.

De bedrijfsrevisor wordt aangesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders, op advies van het Auditcomité en op voorstel van de Raad van Bestuur en de ondernemingsraad.

De bedrijfsrevisor stelt elk boekjaar een rapport op waarin het de betrouwbaarheid van de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis en haar dochterondernemingen beoordeelt.

De bedrijfsrevisor voert ook specifieke procedures uit voor de prudentiële toezichthouder en voor de revisoren van de groep. Als onderdeel van hun wettelijke auditopdracht:

- onderzoeken zij alle belangrijke veranderingen in de grondslagen voor financiële verslaggeving en stellen ze zijn aanbevelingen omtrent keuzes die een wezenlijke impact hebben voor aan het Auditcomité;
- leggen ze aan het betrokken departement en het Finance-departement zijn bevindingen, opmerkingen en aanbevelingen voor om het interne controlesysteem te verbeteren ter voorbereiding van de boekhoudkundige en financiële informatie die onderzocht wordt tijdens hun audit.

Het Auditcomité van de Raad van Bestuur wordt ingelicht over keuzes inzake grondslagen voor financiële verslaggeving die een wezenlijke impact hebben op de Jaarrekening, zodat zij die keuzes aan de Raad van Bestuur kunnen voorleggen met het oog op een definitieve beslissing.

4. Belangenconflicten

BNP Paribas Fortis moet voldoen aan de wettelijke bepalingen inzake belangenconflicten uit het Wetboek van Vennootschappen, aan de bepalingen van de Bankwet en aan de essentie van een aantal circulaires van de Nationale Bank van België (NBB) die tot doel hebben belangenconflicten tussen BNP Paribas Fortis en zijn bestuurders of algemene directie te vermijden, onder andere in verband met uitgeoefende externe functies en verleende kredieten.

Verder past BNP Paribas Fortis een algemeen beleid en een gedragscode inzake belangenconflicten toe. Deze stellen dat het behalen van commerciële, financiële, professionele of persoonlijke doelstellingen de naleving van de volgende basisprincipes niet in de weg mogen staan:

1. **Belang van de klanten** (dit omvat inzicht hebben in de behoeften van klanten, garanderen dat de klanten een eerlijke behandeling krijgen, het beschermen van de klantenbelangen, ...)
2. **Financiële veiligheid** (dit omvat het bestrijden van witwaspraktijken, omkoping, corruptie en de financiering van terrorisme, ...)
3. **Marktintegriteit** (dit omvat het ijveren voor eerlijke concurrentie, het naleven van regels inzake marktmisbruik, ...)
4. **Beroepsethiek** (dit omvat het uit de weg gaan van belangenconflicten buiten de bank, het nemen van maatregelen tegen omkoping en corruptie, ...)
5. **Respect voor collega's** (dit omvat het naleven van de hoogste normen voor professioneel gedrag, het verwerpen van elke vorm van discriminatie en het waarborgen van de veiligheid op de werkplek)

6. **Bescherming van de Groep** (dit omvat de waarde van de Groep BNP Paribas op lange termijn opbouwen en beschermen, de informatie van de groep beschermen, verantwoordelijk communiceren, ...)
7. **Omgang met de samenleving** (dit omvat het ijveren voor de eerbiediging van de mensenrechten, het beschermen van het milieu en het tegengaan van de klimaatverandering en het verantwoordelijk handelen inzake openbare aangelegenheden)

Tot slot worden de bestuurders van BNP Paribas Fortis, in overeenstemming met de Bankwet, vóór hun formele aanstelling beoordeeld door de relevante toezichthouder. Vooraleer een aanstelling goed te keuren, voert de relevante toezichthouder een onderzoek uit dat ook controleert op de afwezigheid van bepaalde belangenconflicten.

BNP PARIBAS FORTIS GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2018

Opgesteld in overeenstemming met
International Financial Reporting Standards
zoals aanvaard binnen de Europese Unie

IFRS 9 en IFRS 15 zijn van toepassing vanaf 1 januari 2018 en laten als optie toe om de vergelijkende cijfers van voorbije periodes niet te herwerken. Aangezien de Groep deze optie heeft weerhouden, werden de vergelijkende financiële staten voor 2017 niet herwerkt voor de wijzigingen die IFRS 9 en IFRS 15 met zich meebrengen.

Om de benamingen van de rubrieken in overeenstemming te brengen met deze die IFRS 9 voorziet werden evenwel wijzigingen aangebracht aan de presentatie van de vergelijkende cijfers. Deze wijzigingen zijn beschreven in toelichting 2.a. Bovendien bevat de synthetische balans een vergelijkende referentie per 1 januari 2018 die de effecten bevat van de toepassing van IFRS 9 en IFRS 15 (toelichting 2.b). De vergelijkende cijfers in de toelichting op de balans (toelichting 5.) zijn gebaseerd op deze referentie.

Resultatenrekening op 31 december 2018

In miljoenen euro's	Toe- lich- ting	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	31 december 2017 ⁽⁴⁾ IAS 39
Rentebaten ⁽²⁾	3.a	7 908	7 851
Rentelasten ⁽²⁾	3.a	(3 034)	(2 870)
Commissiebaten	3.b	2 074	2 298
Commissielasten	3.b	(717)	(868)
Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	3.c	194	65
Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	3.d	85	189
Nettowinsten uit de afboeking van financiële activa aan geamortiseerde kostprijs	3.d	(4)	-
Overige baten	3.e	10 520	9 345
Overige lasten	3.e	(8 973)	(7 891)
Nettobaten van het bankbedrijf		8 053	8 119
Personeelskosten en kosten van personeelsvoordelen	7.a	(2 568)	(2 634)
Overige algemene bedrijfskosten	3.f	(1 992)	(1 903)
Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa	5.l	(287)	(294)
Brutobedrijfsresultaat		3 206	3 288
Risicokost	3.g	(395)	(338)
Bedrijfsresultaat		2 811	2 950
Aandeel in het nettoresultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast	5.k	201	278
Nettowinsten/verliezen op overige vaste activa		15	32
Goodwill	5.m	1	(112)
Resultaat van belastingen		3 028	3 148
Winstbelastingen	3.h	(683)	(775)
NETTORESULTAAT		2 345	2 373
waarvan minderheidsbelangen		413	476
RESULTAAT TOEWIJSBAAR AAN DE AANDEELHOUDERS		1 932	1 897

(1) Gewijzigde voorstelling die rekening houdt met de herclassificaties, en herbenamingen in de nettobaten van het bankbedrijf zoals beschreven in toelichting 2.a: herbenaming van 'Nettowinsten of -verliezen op voor verkoop beschikbare financiële activa en andere financiële activa niet gewaardeerd aan reële waarde' in 'Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen' en herclassificatie van 'nettowinsten op leningen en vorderingen tot einde looptijd aangehouden' in 'Nettowinsten uit de afboeking van financiële activa aan geamortiseerde kostprijs', herclassificatie van rente op financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden in 'Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

(2) Als gevolg van de implementatie van IFRS 9, worden de vereisten van IAS 1.82 (a) beschreven in de toelichting '3.a Netto-rentebaten'.

Overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2017 ⁽¹⁾ IAS 39
Nettoresultaat	2 345	2 373
Wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(636)	(450)
Elementen die zijn of kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	(735)	(461)
Wijzigingen in de reële waarde van elementen met betrekking tot wisselkoersverschillen	(452)	(415)
Wijzigingen in de reële waarde van financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen		
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen</i>	(111)	(39)
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het resultaat</i>	(121)	(70)
Wijzigingen in de reële waarde van beleggingen of verzekeringsactiviteiten		
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen</i>	(2)	-
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het resultaat</i>	1	-
Veranderingen in de waarde van afdekkingsinstrumenten		
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen</i>	(3)	(92)
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het resultaat</i>	(1)	-
Belastinglast	59	111
Wijzigingen met betrekking tot ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	(105)	44
Elementen die niet geherclassificeerd zullen worden naar de resultatenrekening	99	11
<i>Wijzigingen in de reële waarde van financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen</i>	-	-
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen</i>	70	-
<i>Elementen verkocht tijdens de periode</i>	-	-
Herwaardering van schulden als gevolg van het eigen kredietrisico van BNP Paribas Fortis	35	-
Herwaardering winsten (verliezen) met betrekking tot de vergoedingen na uitdiensttreding	5	33
Belastinglast	(12)	(23)
Wijzigingen met betrekking tot ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	1	1
TOTAAL	1 709	1 923
Aandeel van de groep	1 448	1 644
Aandeel van minderheidsbelangen	261	279

(1) Gewijzigde voorstelling die rekening houdt met de wijzigingen zoals beschreven in toelichting 2.a: herclassificatie van 'wijzigingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare financiële activa, inbegrepen deze geherclassificeerd als leningen en vorderingen' van de verzekeringsactiviteiten in 'wijzigingen in de reële waarde van beleggingen van verzekeringsactiviteiten' en de herbenaming van 'wijzigingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare financiële activa opgenomen in het resultaat van de periode, inbegrepen deze geherclassificeerd als leningen en vorderingen' buiten de verzekeringsactiviteiten in 'wijzigingen in de reële waarde van financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen'.

Balans op 31 december 2018

In miljoenen euro's	Toe-lichting	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 ⁽¹⁾ IFRS 9 & IFRS 15	31 december 2017 ⁽²⁾ IAS 39
ACTIVA				
Kas, centrale banken		4 691	4 933	4 942
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening		15 474	11 790	11 064
<i>Handelseffecten</i>	5.a	2 825	3 553	1 621
<i>Leningen en terugkoopovereenkomsten</i>	5.a	5 966	2 458	3 666
<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	5.a	6 683	5 779	5 777
Financiële hedgingderivaten	5.b	1 361	2 009	2 011
Voor verkoop beschikbare financiële activa				23 697
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen		10 778	14 439	
<i>Schuldbewijzen</i>	5.c	10 442	14 128	
<i>Effecten met een aandelenkarakter</i>	5.c	336	311	
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs		220 282	209 806	200 730
<i>Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen</i>	5.e	28 105	24 961	24 962
<i>Leningen aan en vorderingen op klanten</i>	5.e	179 267	174 101	173 062
<i>Schuldbewijzen</i>	5.e	12 910	10 744	2 706
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico		1 142	1 062	1 062
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden				511
Actuele en uitgestelde belastingen	5.i	1 905	2 132	2 149
Overlopende rekeningen en overige activa	5.j	8 982	8 249	8 212
Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	5.k	3 840	4 255	4 356
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	5.l	19 454	17 387	17 387
Immateriële vaste activa		337	292	292
Goodwill	5.m	719	663	663
Activa aangehouden voor verkoop	5.q	2 355	367	366
TOTAAL ACTIVA		291 320	277 384	277 442
VERPLICHTINGEN				
Centrale banken		112	382	382
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening		20 467	12 918	13 190
<i>Handelseffecten</i>	5.a	158	222	222
<i>Deposito's en terugkoopovereenkomsten</i>	5.a	12 093	4 913	4 913
<i>Schuldbewijzen</i>	5.a	3 344	3 941	3 941
<i>Financiële derivaten</i>	5.a	4 872	3 842	4 114
Financiële hedgingderivaten	5.b	3 505	4 254	3 982
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs		224 409	218 406	218 406
<i>Schulden aan kredietinstellingen</i>	5.g	33 844	36 520	36 558
<i>Schulden aan klanten</i>	5.g	174 389	166 965	166 927
<i>Schuldbewijzen</i>	5.h	13 229	12 434	12 434
<i>Achtergestelde schulden</i>	5.h	2 947	2 487	2 487
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico		581	441	441
Actuele en uitgestelde belastingen	5.i	674	685	748
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	5.j	7 882	6 861	6 423
Voorzieningen voor risico's en kosten	5.n	4 211	4 464	4 732
Verplichtingen aangehouden voor verkoop	5.q	2 099	834	831
TOTAAL VERPLICHTINGEN		263 940	249 245	249 135
EIGEN VERMOGEN				
<i>Kapitaal en reserves</i>		21 042	21 051	21 028
<i>Resultaat van het boekjaar, aandeel van de groep</i>		1 932	1 897	1 897
Totaal kapitaal, geconsolideerde reserves en resultaat van de periode, aandeel van de groep		22 974	22 948	22 925
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen		(700)	(216)	(161)
Totaal aandeel van de groep		22 274	22 732	22 764
Minderheidsbelangen	8.c	5 106	5 407	5 543
TOTAAL EIGEN VERMOGEN		27 380	28 139	28 307
TOTAAL PASSIVA		291 320	277 384	277 442

(1)Cijfers per 1 januari 2018 na de effecten van de toepassing van IFRS 9 en 15 zoals beschreven in toelichting 2.b.

(2)Nieuwe voorstelling rekening houdend met de herclassificaties en herwerkingen zoals beschreven in toelichting 2.a, voornamelijk de herbenoeming van de rubrieken van financiële instrumenten et de impact van de boeking van effecten op afwikkelingsdatum.

Kasstroomoverzicht op 31 december 2018

In miljoenen euro's	Toe- lich- ting	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2017 IAS 39
Resultaat voor belastingen		3 028	3 148
Niet-monetaire elementen opgenomen in het nettoresultaat voor belastingen en andere aanpassingen		4 633	3 030
Netto-afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa		3 668	3 085
Bijzondere waardevermindering op goodwill en overige vaste activa		(50)	96
Nettodotatie aan voorzieningen		287	194
Aandeel in het resultaat van ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast		(201)	(278)
Nettolasten (-baten) uit investeringsactiviteiten		2	(19)
Nettolasten (-baten) uit financieringsactiviteiten		(16)	41
Overige wijzigingen		944	(89)
Nettodaling met betrekking tot activa en verplichtingen voortkomend uit operationele activiteiten		(3 548)	(14 380)
Nettodaling met betrekking tot cliëntenverrichtingen en kredietinstellingen		(3 652)	(13 972)
Nettostijging met betrekking tot verrichtingen die andere financiële activa of verplichtingen beïnvloeden		5 444	4 325
Nettodaling met betrekking tot verrichtingen die niet-financiële activa en verplichtingen beïnvloeden		(4 977)	(4 469)
Betaalde belastingen		(363)	(264)
NETTOSTIJGING (-DALING) IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		4 113	(8 202)
Nettodaling met betrekking tot financiële activa en deelnemingen		(607)	(8 898)
Nettostijging (-daling) met betrekking tot materiële en immateriële vaste activa		81	(220)
NETTODALING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		(526)	(9 118)
Daling van kas en kasequivalenten met betrekking tot transacties met aandeelhouders		(2 233)	(1 505)
Stijging van kas en kasequivalenten voortvloeiend uit andere financieringsactiviteiten		681	72
NETTODALING IN GELDMIDDELEN VOORTVLOEIEND UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN*		(1 552)	(1 433)
EFFECT VAN WISSELKOERSSCHOMMELINGEN OP GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN		(574)	(580)
NIET-MONETAIRE IMPACT VAN VASTE ACTIVA AANGEHOUDEN VOOR VERKOOP		(167)	9 618
NETTOSTIJGING (-DALING) IN HET SALDO VAN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN		1 461	(19 333)
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het begin van de periode		5 034	14 749
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		4 937	14 033
Schulden aan centrale banken		(382)	(157)
Direct opvraagbare leningen aan kredietinstellingen	5.e	2 002	2 017
Direct opvraagbare financieringen van kredietinstellingen	5.g	(1 523)	(1 144)
Aftrek van vorderingen en overlopende rente op van geldmiddelen en kasequivalenten		-	-
Saldo van geldmiddelen en kasequivalenten aan het eind van de periode		6 328	5 034
Kas, centrale banken en postgirorekeningen		4 694	4 937
Schulden aan centrale banken		(112)	(382)
Direct opvraagbare leningen aan kredietinstellingen	5.e	3 048	2 002
Direct opvraagbare financieringen van kredietinstellingen	5.g	(1 302)	(1 523)
Aftrek van vorderingen en overlopende rente op van geldmiddelen en kasequivalenten		-	-
NETTOSTIJGING IN HET SALDO VAN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN		1 294	(9 715)
Bijkomende informatie:			
Betaalde intresten		(3 191)	(3 053)
Ontvangen intresten		7 886	7 951
Betaalde/ontvangen dividenden		(1 622)	56

* Wijzigingen in schulden uit financieringsactiviteiten andere dan als gevolg van kasstromen bedragen EUR 86 miljoen

Overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen tussen 1 januari 2017 en 31 december 2018

In miljoenen euro's	Kapitaal en reserves			Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet kunnen geherclassificeerd worden als nettoresultaat					Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die kunnen geherclassificeerd worden als nettoresultaat					Totaal aandeel van de groep	Minderheidsbelangen (toelichting 8.c)	Totaal eigen vermogen
	Kapitaal	Niet-uitgekeerde reserves	Totaal kapitaal en reserves	Financiële instrumenten tegen reële waarde met als optie waardeveranderingen in het eigen vermogen	Eigen kredietrisico op schulden tegen reële waarde via de resultatenrekening	Herschattingen van voordelen na uitdiensttreding	Totaal	Wisselkoersverschillen	Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	Beleggingen van de verzekeringsactiviteiten	Hedgingderivaten	Totaal				
Kapitaal en reserves per 1 januari 2017	11 905	8 916	20 821				-	(997)	1 180		116	299	21 120	5 414	26 534	
Overige wijzigingen	-	-	-				-					-	-	12	12	
Dividenden		-	-				-					-	-	(162)	(162)	
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	-	7	7				-	(210)	14		(64)	(260)	(253)	(197)	(450)	
Nettoresultaat van het boekjaar 2017	-	1 897	1 897				-					-	1 897	476	2 373	
Kapitaal en reserves per 31 december 2017	11 905	10 820	22 725				-	(1 207)	1 194		52	39	22 764	5 543	28 307	
Nieuwe presentatie (toelichting 2.a)	-	201	201	-	-	(201)	(201)	-	(696)	696	-	-	-	-	-	
Kapitaal en reserves per 31 december 2017 nieuwe presentatie	11 905	11 021	22 926			(201)	(201)	(1 207)	498	696	52	39	22 764	5 543	28 307	
Impact van de eerste toepassing van IFRS 9 (toelichting 2.b)	-	60	60	188	(55)	-	133	-	(186)	-	(1)	(187)	6	(136)	(130)	
Impact van de eerste toepassing van IFRS 15 (toelichting 2.b)	-	(38)	(38)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(38)	-	(38)	
Kapitaal en reserves per 1 januari 2018 aangepast aan IFRS 9 & IFRS 15	11 905	11 043	22 948	188	(55)	(201)	(68)	(1 207)	312	696	51	(148)	22 732	5 407	28 139	
Overige wijzigingen	-	(7)	(7)				-					-	(7)	(287)	(294)	
Dividenden		(1 899)	(1 899)				-					-	(1 899)	(275)	(2 174)	
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	-	-	-	18	25	-	43	(270)	(179)	(28)	(50)	(527)	(484)	(152)	(636)	
Nettoresultaat van het boekjaar 2018		1 932	1 932				-					-	1 932	413	2 345	
Kapitaal en reserves per 31 december 2018	11 905	11 069	22 974	206	(30)	(201)	(25)	(1 477)	133	668	1	(675)	22 274	5 106	27 380	

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2018

Opgesteld in overeenstemming met
International Financial Reporting Standards
zoals aanvaard binnen de Europese Unie

1 SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE GRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING TOEGEPAST DOOR BNP PARIBAS FORTIS

1.a Toepasbare grondslagen voor financiële verslaggeving

1.a.1 Standaarden

De geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis werd opgemaakt volgens de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving (International Financial Reporting Standards – IFRS), die aanvaard werden door de Europese Unie¹. Als zodanig werden enkele voorschriften van IAS 39 met betrekking tot hedge accounting niet opgenomen en hebben bepaalde teksten het goedkeuringsproces nog niet ondergaan.

IFRS 9 'Financiële instrumenten' en IFRS 15 'Opbrengsten uit contracten met klanten'

Sinds 1 januari 2018 past BNP Paribas Fortis de volgende standaarden toe:

- IFRS 9 'Financiële instrumenten', evenals de aanpassingen aan IFRS 9 'Vooruitbetalings eigenschappen met negatieve vergoeding', beide aanvaard door de Europese Unie respectievelijk op 22 november 2016 en 22 maart 2018.

IFRS 9 vervangt IAS 39 'Financiële instrumenten: opname en waardering'. De standaard legt nieuwe principes vast voor de classificatie en waardering van financiële instrumenten (fase 1), voor de bijzondere waardeverminderingen voor kredietrisico op schuldinstrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen, op verstrekte financierings- en garantieverbintenissen, op vorderingen uit leaseovereenkomsten en contractactiva (fase 2). Er zijn ook nieuwe principes voor hedge accounting in het algemeen of micro hedge (fase 3).

De standaard introduceert ook nieuwe vereisten voor het eigen kredietrisico dat verbonden is aan de verplichtingen die aangewezen zijn als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Voor hedge accounting ('micro hedge') zal BNP Paribas Fortis gebruik maken van de optie voorzien door de standaard om IAS 39 verder toe te passen. Overigens bevat IFRS 9 geen richtlijnen voor de afdekking van de reële waarde van het renterisico op een portefeuille van financiële activa of financiële verplichtingen. Voor deze portefeuilleafdekkingen blijven de bepalingen van IAS 39, zoals goedgekeurd door de Europese Unie, van toepassing.

- de wijzigingen aan IFRS 4 'Verzekeringscontracten' genaamd 'Toepassing van IFRS 9 Financiële instrumenten in combinatie met IFRS 4 Verzekeringscontracten' en aanvaard door de Europese Unie op 3 november 2017.

Deze wijziging biedt aan entiteiten die hoofdzakelijk verzekeringsactiviteiten uitoefenen, de mogelijkheid de ingangsdatum van IFRS 9 uit te stellen tot 1 januari 2021². Tot die datum kunnen de betrokken entiteiten blijven rapporteren onder de bestaande standaard IAS 39.

Deze tijdelijke uitzondering om IFRS 9 niet toe te passen, in de wijziging van de IASB beperkt tot entiteiten die hoofdzakelijk verzekeringsactiviteiten uitoefenen, werd in het kader van de goedkeuring voor toepassing in Europa uitgebreid tot het verzekeringsbedrijf binnen een financieel conglomeraat zoals gedefinieerd door de Richtlijn 2002/87/EC. Dit uitstel is onderworpen aan de voorwaarde dat er tussen de verzekeringsentiteiten en de overige entiteiten van het conglomeraat geen interne overdracht van financiële instrumenten gebeurt (behalve financiële instrumenten die gewaardeerd worden tegen reële waarde met verwerking van veranderingen in reële waarde in de resultatenrekening).

De Groep BNP Paribas zal de wijzigingen aan IFRS 4 zoals goedgekeurd binnen de Europese Unie toepassen bij alle verzekeringsentiteiten, met inbegrip van de fondsen die vallen onder de verzekeringsactiviteit. Bijgevolg zullen deze entiteiten IAS 39 'Financiële instrumenten: opname en waardering' toepassen tot en met 31 december 2020.

BNP Paribas Fortis zal de grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door de geassocieerde verzekeringsondernemingen behouden als deze er voor gekozen hebben om IAS 39 'Financiële instrumenten: opname en waardering' te gebruiken tot 31 december 2020.

- IFRS 15 'Opbrengsten van contracten met klanten' op 22 september 2016 door de Europese Unie goedgekeurd.

De standaarden IFRS 9 en IFRS 15 bieden de mogelijkheid om de cijfers van voorgaande periodes niet aan te passen. BNP Paribas Fortis heeft er voor gekozen om gebruik te maken van deze optie. Daarom worden de vergelijkende cijfers van het boekjaar 2017 niet aangepast voor de gewijzigde methodes.

¹ De volledige set van standaarden aanvaard door de Europese Unie kan geconsulteerd worden op de website van de Europese Commissie: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting_nl

² Tijdens haar vergadering van 14 november 2018 heeft de IASB Board beslist om een wijziging aan IFRS 4 voor te stellen die verzekerings-ondernemingen moet toelaten om de eerste toepassing van IFRS 9 uit te stellen tot 1 januari 2022.

De inwerkingtreding van standaarden en aanpassingen die verplicht van toepassing zijn vanaf 1 januari 2018 heeft geen impact op de jaarrekening over 2018.

BNP Paribas Fortis heeft, met uitzondering van de aanpassingen aan IFRS 9 'Vooruitbetalingseigenschappen met negatieve vergoeding', nieuwe standaarden, wijzigingen en interpretaties die werden aanvaard door de Europese Unie en waarvan de toepassing in 2018 optioneel was, niet vervroegd toegepast.

1.a.2 Nieuwe belangrijke boekhoudregels, verschenen maar nog niet van toepassing

IFRS 16 'Leaseovereenkomsten'

IFRS 16 'Leaseovereenkomsten' werd gepubliceerd in januari 2016 ter vervanging van IAS 17 'Leaseovereenkomsten' en de bijhorende interpretaties voor het boeken van deze overeenkomsten. De nieuwe definitie van leaseovereenkomsten is gebaseerd op de identificatie door de leasingnemer van een actief en zijn gebruiksrecht over dat actief.

Voor de leasinggever zal de verwachte impact van de standaard wellicht beperkt zijn omdat de vereisten in IFRS 16 grotendeels ongewijzigd uit de huidige standaard IAS 17 overgenomen werden.

Onder IFRS 16 zal de leasingnemer alle leaseovereenkomsten in de balans moeten opnemen onder de rubriek materiële vaste activa onder de vorm van een gebruiksrecht over het geleasede actief, samen met een financiële verplichting voor de huur en andere bedragen die gedurende de looptijd van het contract verschuldigd zijn. Het actiefbestanddeel dat het gebruiksrecht vertegenwoordigt zal lineair afgeschreven worden terwijl de afschrijvingen van de financiële verplichtingen berekend zullen worden op actuariële basis over de looptijd van de leaseovereenkomst. De standaard betekent dus hoofdzakelijk een verandering voor de contracten die onder IAS 17 beantwoordden aan de definitie van operationele leaseovereenkomsten waardoor het geleasede actief niet in de balans werd opgenomen.

IFRS 16 is op 31 oktober 2017 goedgekeurd voor toepassing binnen de Europese Unie en is verplicht voor boekjaren die starten op of na 1 januari 2019.

BNP Paribas Fortis heeft er voor gekozen om bij de eerste toepassing van IFRS 16 de vereenvoudigde retroactieve methode toe te passen.

De disconteringsvoet van toepassing voor de waardering van het gebruiksrecht en de leaseverplichting is de marginale rentevoet op datum van eerste toepassing van IFRS 16, gebaseerd op de resterende looptijd van het contract op die datum.

Het overgrote deel van de geïdentificeerde leaseovereenkomsten betreft de huur van onroerende goederen en in mindere mate de huur van IT-hardware, bancaire uitrusting en voertuigen. De huurcontracten voor vastgoed hebben voornamelijk betrekking op bankagentschappen en operationele gebouwen.

De belangrijkste veronderstellingen die BNP Paribas Fortis maakt inzake de waardering van de gebruiksrechten en de leaseverplichtingen zijn de volgende:

- De duur van de huur stemt overeen met de niet-opzegbare periode desgevallend verlengd met de opties tot verlenging waarvan redelijkerwijs vaststaat dat de bank deze zal uitoefenen. In België is het standaard huurcontract de handelshuurovereenkomst of de zogenaamde 3-6-9-contracten. Bij dit soort contracten is de basis huurperiode maximaal negen jaar waarvan een eerste periode van drie jaar niet opzegbaar is, gevolgd door twee optionele verlengingsperiodes van elk drie jaar.
- De disconteringsvoeten voor het berekenen van het gebruiksrecht en de leaseverplichting zullen voor elk actiefbestanddeel bepaald worden op basis van de marginale rentevoet op datum van ondertekening van het contract.

BNP Paribas Fortis zal gebruik maken van de twee vrijstellingen om contracten niet te boeken volgens IFRS 16, nl. de leaseovereenkomsten met een looptijd van maximum 12 maand en de leaseovereenkomsten waarvan de aanschaffingswaarde per eenheid van het onderliggende actief gelijk is aan of kleiner dan EUR 5 000 of USD 5 000 vóór belasting.

BNP Paribas Fortis heeft beslist om geen gebruik te maken van de vrijstelling voorzien in paragrafen 15 en 24 van de standaard IAS 12 'Winstbelastingen' om bij eerste opname geen belastbare tijdelijke verschillen (DTL) en verrekenbare tijdelijke verschillen (DTA) te boeken. Bijgevolg zal de bank afzonderlijke belastbare tijdelijke verschillen en verrekenbare tijdelijke verschillen boeken met betrekking tot de bedragen op de balans voor de gebruiksrechten en de leaseverplichtingen als huurder.

De belangrijkste impact van de toepassing van IFRS 16 op de balans is naar verwachting:

- een toename van de vaste activa en het boeken van een huurschuld;
- een toename van de verrekenbare en belastbare tijdelijke verschillen.

De belangrijkste impact die de bank na de eerste toepassing van de standaard voor de resultatenrekening verwacht, is de vervanging van de huurbetalingen, voordien lineair ten laste van de algemene bedrijfskosten geboekt, door bijkomende rentelasten in de rubriek 'Nettobaten van het bankbedrijf' met betrekking tot de leaseverplichtingen en een verhoging van de afschrijvingslasten met betrekking tot de gebruiksrechten.

Na analyse van de standaard, de onderliggende principes en de interpretaties heeft de Bank de huurcontracten geïnventariseerd en de nodige gegevens daarover verzameld om op basis daarvan de impact van het opgelegde boekhoudmodel vast te stellen.

1.b Segmentrapportering

Binnen de wettelijke en regelgevende / toezichthoudende scope van BNP Paribas Fortis ('controlekring') worden de aard en de financiële gevolgen van de bedrijfsactiviteiten die zij uitoefent en de economische omgevingen waarin zij opereert het best weergegeven door de volgende operationele segmenten:

- Bankactiviteiten in België
- Bankactiviteiten in Luxemburg
- Bankactiviteiten in Turkije
- Andere Domestic Markets activiteiten
- Overige

Operationele segmenten zijn onderdelen van BNP Paribas Fortis:

- die bedrijfsactiviteiten uitoefenen waaruit opbrengsten kunnen worden gehaald en waarbij kosten kunnen worden gemaakt;
- de operationele resultaten ervan worden regelmatig doorge-licht door de Raad van Bestuur van de entiteit om beslissingen te nemen over de middelen die aan het segment moeten worden toegewezen en om de financiële prestaties ervan te beoordelen;
- waarover afzonderlijke financiële informatie beschikbaar is.

In de context van IFRS 8 'Operationele segmenten', wordt de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis beschouwd als de 'hoogstgeplaatste functionaris die belangrijke operationele beslissingen neemt' (Chief operating decision maker, CODM) die gezamenlijk toezicht houdt over de activiteiten, prestaties en middelen van BNP Paribas Fortis.

Momenteel rondt BNP Paribas de inschatting af van de effecten van de toepassing van IFRS 16. De impact op de jaarrekening zal naar verwachting beperkt zijn.

IFRS 17 'Verzekeringscontracten'

IFRS 17 'Verzekeringscontracten' werd in mei 2017 gepubliceerd ter vervanging van IFRS 4. De standaard is verplicht van toepassing voor boekjaren die starten op of na 1 januari 2021¹ mits voorafgaande goedkeuring voor toepassing binnen de Europese Unie.

BNP Paribas Fortis organiseert en rapporteert, zoals vele andere bedrijven met diverse activiteiten, de financiële informatie naar de 'hoogstgeplaatste functionaris die belangrijke operationele beslissingen neemt' op meer dan één manier.

BNP Paribas Fortis en de wettelijke entiteiten die deel uitmaken van de Groep oefenen managementcontrole uit over de volledige wettelijke en regelgevende scope, de zogenaamde 'controlekring', met inbegrip van het opzetten van een geschikte governance-structuur en controleprocessen.

Binnen deze organisatiestructuur en in de context van de regelgevende scope ('controlekring') van BNP Paribas Fortis, zijn de hierboven vermelde segmenten in lijn met de kernprincipes en -criteria voor het bepalen van de operationele segmenten zoals gedefinieerd in IFRS 8, 'Operationele segmenten'.

Transacties of transfers tussen de bedrijfssegmenten gebeuren op basis van de gebruikelijke commerciële voorwaarden die ook voor niet-verbonden partijen gelden.

¹ Tijdens haar vergadering van 14 november 2018 heeft de IASB Board beslist om een wijziging aan IFRS 17 voor te stellen die de verplichte eerste toepassing van IFRS 17 zou uitstellen tot 1 januari 2022.

1.c Consolidatie

1.c.1 Consolidatiekring

De Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis bevat alle entiteiten waarover BNP Paribas Fortis exclusieve of gemeenschappelijke zeggenschap uitoefent of waarover BNP Paribas Fortis een invloed van betekenis uitoefent, met uitzondering van de entiteiten waarvan de consolidatie als niet materieel wordt beschouwd voor BNP Paribas Fortis. Entiteiten die aandelen aanhouden in geconsolideerde entiteiten worden eveneens geconsolideerd.

Dochterondernemingen worden geconsolideerd vanaf de datum waarop BNP Paribas Fortis effectieve zeggenschap heeft verkregen. Entiteiten onder tijdelijke controle worden mee opgenomen in de Geconsolideerde Jaarrekening tot de datum waarop ze verkocht worden.

1.c.2 Consolidatiemethodes

Zeggenschap

Ondernemingen onder de zeggenschap van BNP Paribas Fortis worden volledig geconsolideerd. BNP Paribas Fortis heeft zeggenschap over een dochteronderneming wanneer zij blootgesteld is aan of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van haar betrokkenheid bij de entiteit en zij de mogelijkheid heeft om deze opbrengsten via haar macht over de entiteit te beïnvloeden.

BNP Paribas Fortis oefent zeggenschap uit over een entiteit waarin stemrechten aangehouden worden, als zij direct of indirect over de meerderheid van de stemmen beschikt (en er geen contractuele bepalingen bestaan die de rechten van deze stemrechten wijzigen) of als haar via contractuele overeenkomsten de macht is toevertrouwd om de relevante activiteiten van de entiteit te sturen.

Gestructureerde entiteiten zijn entiteiten die zo worden opgezet dat ze niet bestuurd worden door middel van stemrechten, bijvoorbeeld wanneer het beheer van de relevante activiteiten geregeld wordt via contractuele overeenkomsten en de stemrechten beperkt zijn tot het nemen van administratieve beslissingen. Deze entiteiten hebben vaak de volgende kenmerken of eigenschappen: beperkte activiteiten, een beperkte en duidelijk omliggende doelstelling en een eigen vermogen dat ontoereikend is om hun activiteiten te financieren zonder achtergestelde financiële steun.

Het vaststellen van zeggenschap over gestructureerde entiteiten houdt rekening met de redenen die tot de oprichting van de entiteit hebben geleid, de risico's die eraan verbonden zijn en de mate waarin BNP Paribas Fortis aan de variabiliteit van deze risico's is blootgesteld. De beoordeling van zeggenschap houdt rekening met alle feiten en omstandigheden die BNP Paribas Fortis in staat kunnen stellen om door haar beslissingen de opbrengsten te beïnvloeden, zelfs indien deze beslissingen afhankelijk zijn van bepaalde omstandigheden of onzekere toekomstige gebeurtenissen.

Voor het vaststellen van zeggenschap houdt BNP Paribas Fortis enkel rekening met materiële rechten met betrekking tot de entiteit waarover zij zelf of derde partijen beschikken. Een recht is materieel als de houder over de praktische mogelijkheid beschikt dat recht uit te oefenen wanneer beslissingen over de relevante activiteiten zich opdringen.

Het bestaan van zeggenschap moet opnieuw beoordeeld worden als er zich veranderingen voordoen in de elementen die bepalend zijn voor zeggenschap.

Wanneer BNP Paribas Fortis houder is van contractueel bepaalde besluitvormingsrechten, bijvoorbeeld wanneer BNP Paribas Fortis optreedt als vermogensbeheerder, zal zij moeten bepalen of zij een principaal is dan wel een agent. In combinatie met het niveau van blootstelling aan de variabele opbrengsten kunnen deze besluitvormingsrechten er op wijzen dat BNP Paribas Fortis optreedt voor eigen rekening en dus zeggenschap uitoefent over deze entiteiten.

Minderheidsbelangen worden afzonderlijk gepresenteerd in de geconsolideerde resultatenrekening, en ook in de geconsolideerde balans in het eigen vermogen. Bij de berekening van minderheidsbelangen wordt rekening gehouden met het uitstaand cumulatief bedrag van preferente aandelen geclassificeerd als eigenvermogensinstrumenten en uitgegeven door dochterondernemingen, wanneer deze aandelen buiten BNP Paribas Fortis worden aangehouden.

Wat de volledig geconsolideerde fondsen betreft, aandelen in deze fondsen aangehouden door derden worden opgenomen als schulden tegen marktwaarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, voor zover deze aandelen op het initiatief van de intekenaar aflosbaar zijn tegen de marktwaarde.

Voor transacties die geleid hebben tot een verlies van controle wordt elk aandeel dat BNP Paribas behoudt in het eigen vermogen gewaardeerd tegen de reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Gezamenlijke zeggenschap

Wanneer BNP Paribas Fortis een bedrijfsactiviteit uitoefent met één of meerdere partijen en daarbij de zeggenschap deelt op basis van een contractuele overeenkomst die bepaalt dat de besluiten over de relevante activiteiten (deze die de opbrengsten van de entiteit aanzienlijk beïnvloeden) unanieme instemming vereisen, dan oefent BNP Paribas Fortis gezamenlijke zeggenschap uit over de activiteit. Wanneer de activiteit onder gezamenlijke zeggenschap uitgeoefend wordt via een afzonderlijke financiële structuur waarbij de partijen rechten hebben op de nettoactiva van de gezamenlijke overeenkomst, dan wordt deze joint venture geboekt volgens de equity-methode. Als de activiteit onder gezamenlijke zeggenschap niet uitgeoefend wordt via een afzonderlijke financiële structuur of wanneer de partijen rechten hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst onder gemeenschappelijke zeggenschap, dan zal BNP Paribas Fortis haar activa, haar verplichtingen en de opbrengsten en lasten die haar toekomen boeken in overeenstemming met de IFRS standaarden die daarop van toepassing zijn.

Invloed van betekenis

Ondernemingen waarover BNP Paribas Fortis een invloed van betekenis uitoefent, worden verantwoord op basis van de vermogensmutatiemethode. Een invloed van betekenis is de bevoegdheid om deel te nemen in het beslissingsproces over het financiële en operationele beleid van de onderneming zonder zeggenschap uit te oefenen. Een invloed van betekenis wordt verondersteld te bestaan wanneer BNP Paribas Fortis, direct of indirect, 20% of meer van de stemrechten van de onderneming uitoefent. Belangen van minder dan 20% kunnen geconsolideerd worden als BNP Paribas Fortis een invloed van betekenis uitoefent. Dit is van toepassing op ondernemingen ontwikkeld in samenwerking met andere geassocieerden waarin BNP Paribas Fortis deelneemt aan strategische beslissingen in de geassocieerde deelneming door de vertegenwoordiging in de Raad van Bestuur of een equivalent bestuursorgaan, invloed uitoefent op het operationeel management van de onderneming door het ter beschikking stellen van managementsystemen of managementpersoneel en technische assistentie levert om de ontwikkeling van de onderneming te ondersteunen.

Wijzigingen in de netto-activa van geassocieerde ondernemingen (ondernemingen die verantwoord worden op basis van de vermogensmutatiemethode) worden verantwoord in 'Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast' aan de actiefzijde van de balans en in de relevante onderdelen van het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders. Goodwill op geassocieerde ondernemingen is ook opgenomen onder 'Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast'.

Wanneer er indicatie is van bijzondere waardevermindering, zal het bedrag van de participatie, die geconsolideerd wordt op basis van de vermogensmutatiemethode (met inbegrip van goodwill), onderworpen worden aan een bijzondere waardeverminderingstest waarbij de realiseerbare waarde (gelijk aan de hoogste waarde van de gebruikswaarde of de marktwaarde) vergeleken worden met de boekwaarde. Indien nodig zal er een bijzondere waardevermindering erkend worden in de geconsolideerde resultatenrekening onder 'Aandeel in het resultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast' en dit kan nadien teruggedraaid worden.

Als het aandeel van BNP Paribas Fortis in het verlies van een geassocieerde onderneming gelijk is aan de boekwaarde van de investering in de geassocieerde onderneming of dit bedrag overtreft, dan stopt BNP Paribas Fortis de opname van haar aandeel in verdere verliezen. De belegging wordt verantwoord aan een waarde die nihil is. Verdere verliezen in de geassocieerde onderneming worden alleen verantwoord als BNP Paribas Fortis een in rechte afdwingbare of een feitelijke verplichting heeft of betalingen heeft verricht namens de geassocieerde onderneming.

Wanneer BNP Paribas Fortis een investering in een geassocieerde deelneming aanhoudt, direct of indirect via een entiteit die een organisatie is die durfkapitaal verstrekt, dan wel een gemeenschappelijk beleggingsfonds, een beleggingsfonds of een soortgelijke entiteit, met inbegrip van een verzekeringsfonds met beleggingscomponent, dan kan BNP Paribas ervoor kiezen deze investering te waarderen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Gerealiseerde resultaten op beleggingen in geconsolideerde ondernemingen worden verantwoord in de resultatenrekening onder de rubriek 'Netto winst op overige vaste activa'.

De Geconsolideerde Jaarrekening wordt opgesteld op basis van eenvormige grondslagen voor financiële verslaggeving voor transacties met een gelijkaardige rapportering en andere gebeurtenissen onder gelijkaardige omstandigheden.

1.c.3 Consolidatieprocedures

Eliminatie van intragroep saldi en transacties

Intragroep saldi voortvloeiend uit transacties tussen geconsolideerde ondernemingen en de transacties zelf (inclusief inkomen, uitgaven en dividenden) worden geëlimineerd. Winst en verliezen voortvloeiend uit intragroep verkopen van activa worden geëlimineerd uitgezonderd wanneer het verkocht actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen inbegrepen in de waarde van activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in eigen vermogen worden behouden in de Geconsolideerde Jaarrekening.

Omrekening van jaarrekeningen uitgedrukt in vreemde valuta

De Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis wordt opgesteld in euro.

De jaarrekeningen van ondernemingen waarvan de functionele munt niet de euro is, worden omgerekend op basis van de slotkoersmethode. Op basis van deze methode worden alle activa en verplichtingen, monetair en niet-monetair, omgerekend tegen de contantwisselkoers op balansdatum. Baten en lasten worden omgerekend tegen de gemiddelde koers van de periode.

Dezelfde methode wordt toegepast op jaarrekeningen van ondernemingen die gevestigd zijn in economie met hyperinflatie, na aanpassing voor de effecten van inflatie door de toepassing van een algemene prijsindex.

Verschillen voortvloeiend uit de omrekening van balansposten en winst -en verlieselementen worden verantwoord in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders onder 'Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen' voor het deel dat toewijsbaar is aan de aandeelhouders en onder 'Minderheidsbelangen' voor het deel dat toewijsbaar is aan beleggers buiten de onderneming. Onder de optionele behandeling zoals toegelaten door IFRS 1 heeft BNP Paribas Fortis alle gecumuleerde omrekeningsverschillen toewijsbaar aan de aandeelhouders en aan de minderheidsbelangen op nul gezet in de openingsbalans van 1 januari 2004 door middel van een transfer naar ingehouden winsten.

Bij liquidatie of desinvestering van een deel van of alle belangen in een buitenlandse onderneming (buiten de eurozone) die leidt tot een wijziging in de aard van de investering (verlies van controle, van invloed van betekenis of van gezamenlijke controle zonder behoud van invloed van betekenis), wordt de in het eigen vermogen geregistreeerde cumulatieve omrekeningsaanpassing, die is bepaald op basis van de stap-voor-stap consolidatiemethode, volledig overgedragen naar de resultatenrekening op het moment van de liquidatie of verkoop.

Indien het percentage van het aangehouden belang wijzigt zonder dat dit een wijziging in de aard van de investering met zich meebrengt, wordt de omrekeningsaanpassing verdeeld tussen het deel dat toewijsbaar is aan de aandeelhouders en het deel toewijsbaar aan de minderheidsbelangen voor zover de onderneming volledig geconsolideerd wordt. Voor ondernemingen die geconsolideerd worden volgens de vermogensmutatiemethode wordt het deel gelinkt aan de verkochte deelneming opgenomen in de resultatenrekening.

1.c.4 Bedrijfscombinaties en waardering van goodwill

Bedrijfscombinaties

Bedrijfscombinaties worden verantwoord op basis van de overnamemethode.

Onder deze methode worden de identificeerbare activa en verplichtingen van de overgenomen entiteit gewaardeerd tegen de reële waarde op de overnamedatum. Uitgezonderd voor vaste activa geclassificeerd als activa aangehouden voor verkoop die worden gewaardeerd tegen reële waarde min verkoopkosten.

De voorwaardelijke verplichtingen van de overgenomen partij worden niet opgenomen in de geconsolideerde balans tenzij ze een bestaande verplichting vertegenwoordigen op de overnamedatum en hun reële waarde op een betrouwbare wijze gewaardeerd kan worden.

De kost van een bedrijfscombinatie is de reële waarde op datum van de uitwisseling, van de gegeven activa, de overgenomen en veronderstelde verplichtingen en de eigenvermogensinstrumenten uitgegeven voor het verkrijgen van controle over de overgenomen partij. Kosten die direct toewijsbaar zijn aan de bedrijfscombinatie worden als een afzonderlijke transactie behandeld en opgenomen in de resultatenrekening.

Elk voorwaardelijk bedrag wordt tegen de reële waarde opgenomen in het op de overnamedatum getransfereerde bedrag van zodra er controle verworven is. Latere veranderingen in de reële waarde van elk voorwaardelijk bedrag opgenomen als een financiële verplichting worden verantwoord in de resultatenrekening.

BNP Paribas Fortis mag aanpassingen aan de voorlopige boekingen van de bedrijfscombinatie verantwoorden tot 12 maanden na de verwervingsdatum.

Goodwill vertegenwoordigt het verschil tussen de kost van de bedrijfscombinatie en het aandeel van de overnemer in de netto reële waarde van de geïdentificeerde activa en verplichtingen van de overgenomen partij op de overnamedatum. Positieve goodwill wordt verantwoord in de balans van de overnemer, terwijl badwill onmiddellijk wordt opgenomen in resultatenrekening op de overnamedatum.

Minderheidsbelangen worden gewaardeerd voor hun deel in de geherwaardeerde nettoactiva van de overgenomen partij. Maar BNP Paribas Fortis kan er ook voor kiezen om, voor elke bedrijfscombinatie, de minderheidsbelangen te waarderen tegen hun marktwaarde, wat hun toegewezen deel is van de goodwill. Tot dusver heeft BNP Paribas Fortis nog nooit voor deze laatste optie gekozen.

Goodwill wordt verantwoord in de functionele munt van de overgenomen partij en omgerekend tegen de slotkoers.

Op de overnamedatum wordt elk voorheen aangehouden belang in het eigen vermogen van de overgenomen partij gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. In het geval van een stapsgewijze overname wordt de goodwill bepaald op basis van de reële waarde op de overnamedatum.

Omdat de herziene IFRS 3 prospectief wordt toegepast, werden bedrijfscombinaties die plaatsvonden voor 1 januari 2010 niet herzien volgens de principes van IFRS 3.

Zoals toegelaten onder IFRS 1 moeten bedrijfscombinaties, die plaatsvonden voor 1 januari 2004 en die gerapporteerd werden in overeenstemming met de vorige toepasbare grondslagen voor financiële verslaggeving (Belgian GAAP), niet worden geherwaardeerd in overeenstemming met de principes van IFRS 3.

Waardering van goodwill

BNP Paribas Fortis toetst goodwill op bijzondere waardeverminderingen op een regelmatige basis.

Kasstroomgenererende eenheden

BNP Paribas Fortis heeft al haar activiteiten opgesplitst in homogene groepen van businesses¹ die de rapporteringsentiteiten of groepen van entiteiten van BNP Paribas Fortis vertegenwoordigen. Deze splitsing is consistent met de organisatorische structuur en beheersmethodes van BNP Paribas Fortis en weerspiegelt de onafhankelijkheid van elke rapporteringsentiteit of groep van entiteiten in termen van resultaat- en beheersaanpak. Dit wordt op regelmatige basis herzien met als doel rekening te houden met gebeurtenissen die de samenstelling van de kasstroomgenererende eenheden waarschijnlijk beïnvloeden zoals acquisities, desinvesteringen en belangrijke reorganisaties.

Toetsen van kasstroomgenererende eenheden op bijzondere waardeverminderingen

Goodwill toegewezen aan kasstroomgenererende eenheden wordt jaarlijks getoetst of ze een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan of wanneer er een indicatie is dat de eenheid een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, door het vergelijken van de boekwaarde van de eenheid met de

realiseerbare waarde. Wanneer de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, dan wordt er een onomkeerbaar bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord en wordt de goodwill afschreven voor het overschot van de boekwaarde van de eenheid over het realiseerbaar bedrag.

Realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid

De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid is de hoogste van de reële waarde van de eenheid na aftrek van kosten voor verkoop of de gebruikswaarde.

De reële waarde is de prijs die men zou verkrijgen uit de verkoop van de eenheid tegen marktvoorwaarden van toepassing op de datum van de waardering en vooral bepaald door middel van actuele prijzen van recente transacties tussen gelijkaardige ondernemingen of op basis van 'stock market multiples' voor vergelijkbare ondernemingen.

De gebruikswaarde is gebaseerd op een schatting van de toekomstige kasstromen die gegenereerd zullen worden door de kasstroomgenererende eenheid afgeleid van de jaarlijkse budgetten voorbereid door het management van de eenheid en goedgekeurd door het Executive Committee en afgeleid van analyses van de wijzigingen in de relatieve positionering van de activiteiten van de eenheid in hun markt. Deze kasstromen worden verdisconteerd tegen de rentevoet die het rendement weergeeft dat investeerders zouden verwachten van een investering in de betrokken businesssector en regio.

Transacties onder gemeenschappelijke zeggenschap

Transfers van activa of uitwisseling van aandelen tussen entiteiten onder gemeenschappelijke zeggenschap behoren niet tot het toepassingsgebied van IFRS 3 'Bedrijfscombinaties' of andere IFRS-standaarden. Daarom heeft BNP Paribas Fortis op basis van IAS 8, die vereist dat het management op een oordeelkundige wijze een grondslag voor financiële verslaggeving moet ontwikkelen en toepassen die leidt tot relevante en betrouwbare informatie in het jaarverslag, beslist om een 'voorgangerswaardemethode' toe te passen. Onder deze methode verantwoordt BNP Paribas Fortis, als overnemende partij, deze activa en verplichtingen aan hun boekwaarde zoals bepaald en gerapporteerd door de overdragende partij in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas op datum van de overdracht. Als gevolg wordt er geen nieuwe goodwill (andere dan de bestaande goodwill van de gecombineerde entiteiten) verantwoord. Elk verschil tussen de betaalde/getransfereerde vergoeding en het verworven aandelenkapitaal wordt voorgesteld als een aanpassing in het eigen vermogen. Deze 'voorgangerswaardemethode' voor bedrijfscombinaties onder gemeenschappelijk zeggenschap wordt prospectief toegepast vanaf de verwervingsdatum.

¹ IAS 36 'Bijzondere waardevermindering van activa' hanteert het begrip kasstroomgenererende eenheid voor homogene groepen van businesses.

BNP Paribas Fortis heeft ervoor gekozen om de uitzondering op het toepassingsgebied van IFRS 3 met betrekking tot bedrijfscombinaties van entiteiten onder gezamenlijke zeggenschap ook toe te passen op de verwerving van een aandeel in een geassocieerde onderneming in een transactie onder gemeenschappelijke zeggenschap. Als zodanig zal BNP Paribas Fortis de waarde van zijn

aandeel in de netto-activa van haar belang in een geassocieerde onderneming verworven in een transactie onder gemeenschappelijke zeggenschap, waarden tegen de 'voorgangers' boekwaarde zoals bepaald en gerapporteerd door de overdragende partij in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas op datum van de overdracht.

1.d Omrekening van transacties in vreemde valuta

De methodes gebruikt om activa en verplichtingen verbonden aan transacties luidende in vreemde valuta aangegaan door BNP Paribas Fortis te verantwoorden en om het wisselkoersrisico die voortvloeit uit deze transacties te meten, hangt af van het feit of de desbetreffende activa en verplichtingen geassocieerd zijn als een monetair of niet-monetair item.

Monetaire activa en verplichtingen¹ uitgedrukt in vreemde valuta

Monetaire activa en verplichtingen uitgedrukt in vreemde valuta worden omgerekend naar de functionele munt van de relevante groepsentiteit tegen de slotkoers. Wisselkoersverschillen worden verantwoord in de resultatenrekening uitgezonderd voor deze die voortvloeien uit financiële instrumenten aangemerkt als een kasstroomafdekking of als afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit. Deze worden verantwoord in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders.

Niet-monetaire activa en verplichtingen uitgedrukt in vreemde valuta

Niet-monetaire activa kunnen ofwel gewaardeerd worden tegen historische kostprijs of tegen reële waarde. In het eerste geval worden niet-monetaire activa uitgedrukt in vreemde valuta omgerekend op basis van de historische wisselkoers op de transactiedatum. Dit is de datum van eerste opname van de niet-monetaire activa of de boekingsdatum van de niet-monetaire verplichtingen die voortvloeien uit de betaling of ontvangst van een voorschot. In het tweede geval worden ze gewaardeerd tegen de slotkoers.

Wisselkoersverschillen op niet-monetaire activa uitgedrukt in vreemde valuta en gewaardeerd tegen reële waarde (eigen-vermogensinstrumenten) worden verantwoord in de resultatenrekening als het actief geassocieerd is in 'Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' en in het eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouders wanneer het actief is geassocieerd in 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in eigen vermogen'.

1.e Rentemarge, commissies en opbrengsten van overige activiteiten

1.e.1 Rentemarge

Baten en lasten voortvloeiend uit financiële instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en tegen reële waarde met waardewijzigingen in eigen vermogen worden verantwoord in de resultatenrekening op basis van de effectieve-rentemethode.

De effectieve rentevoet is de rentevoet die de geschatte toekomstige kasstromen over de verwachte levensduur van het financieel instrument of over een kortere periode indien meer geschikt nauwkeurig verdisconteert om tot de netto-boekwaarde van het actief of de verplichting in de balans te komen. De effectieve-rentevoetberekening houdt rekening met alle ontvangen of betaalde commissies die een vast onderdeel zijn van de effectieve rentevoet van het contract, transactiekosten en premies en kortingen.

Commissies die beschouwd worden als een onderdeel van de rente worden opgenomen in de effectieve rentevoet en verantwoord in de resultatenrekening onder 'Rente en opbrengsten / Soortgelijke lasten'. Commissies die in deze categorie opgenomen worden zijn de commissies op kredietverbintenissen wanneer de realisatie van een lening eerder waarschijnlijk dan onwaarschijnlijk is. De commissies ontvangen voor kredietverbintenissen worden uitgesteld tot de trekking van het krediet en vervolgens geïntegreerd in de berekening van de effectieve rentevoet en gespreid over de looptijd van het krediet. Commissies voor gesyndiceerde kredieten worden eveneens in deze rubriek gerapporteerd voor het deel dat overeenstemt met de vergoeding van andere deelnemers in het syndicaat.

¹ Monetaire activa en verplichtingen zijn activa en verplichtingen die ontvangen of betaald moeten worden in een vast of vast te stellen aantal valuta-eenheden.

1.e.2 Commissie-inkomsten en andere baten

Commissies ontvangen voor bancaire en gelijkaardige diensten (met uitzondering van de commissies die deel uitmaken van de effectieve rentevoet) en voor de dienstverlening die verband houdt met leasingcontracten vallen binnen het toepassingsgebied van IFRS 15 'Opbrengsten van contracten met klanten'.

Deze standaard legt voor het boeken van inkomsten een uniform model vast waarvan de basisprincipes vertaald worden in vijf stappen. Op basis van deze criteria worden de verschillende prestatieverplichtingen die in een contract vervat zijn geïdentificeerd en wordt daar de transactieprijs aan toegekend. De opbrengsten die verbonden zijn aan de verschillende prestatieverplichtingen worden opgenomen naarmate deze vervuld zijn, namelijk wanneer de zeggenschap over het goed of de dienst is overgedragen.

Als de transactieprijs een variabele component bevat, dan wordt het variabele bedrag pas in de resultatenrekening opgenomen wanneer het zeer waarschijnlijk is dat er geen significante terugnemingen van de opgenomen cumulatieve opbrengsten zal plaatsvinden.

Commissies

BNP Paribas Fortis neemt de commissiebatens en -lasten op in de resultatenrekening:

- ofwel progressief, naarmate de diensten verleend worden in geval van continue dienstverlening aan de klant. Dit betreft vooral bepaalde commissies op transacties met het cliënteel voor diensten die continu verstrekt worden, commissies op kredietverbintenissen die geen deel uitmaken van de rentemarge omdat het weinig waarschijnlijk is dat er een krediet opgenomen zal worden, commissies voor financiële garantieverbintenissen, commissies voor de compensatie van financiële instrumenten, commissies in het kader van fiduciaire en gelijkaardige verrichtingen, bewaarlonen of effecten,...

Commissies ontvangen voor financiële garantieverbintenissen worden beschouwd als de weergave van de initiële reële waarde van de verbintenis. De hieruit voortvloeiende verplichting wordt vervolgens afgeschreven naar de rentebaten over de duur van de verbintenis.

- ofwel, in alle andere gevallen, wanneer de dienst werd gepresteerd. Hieronder vallen ondermeer ontvangen plaatsingscommissies, commissies als vergoeding voor het opzetten van een kredietsyndicaat, commissies voor adviesverlening, enz..

Opbrengsten van andere activiteiten

De opbrengsten voor dienstverlening die verband houdt met leaseovereenkomsten worden in de resultatenrekening gerapporteerd in de rubriek 'Opbrengsten van overige activiteiten'. De opname in de resultaten gebeurt naarmate de dienstverlening verstrekt wordt, d.w.z. pro rata de kosten gemaakt voor de onderhoudscontracten.

1.f Financiële activa en financiële verplichtingen

De financiële activa worden op basis van hun bedrijfsmodel en de eigenschappen van hun contractuele kasstromen bij eerste opname geïdentificeerd tegen geamortiseerde kostprijs, tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen of tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

De financiële verplichtingen worden bij eerste opname geïdentificeerd tegen geamortiseerde kostprijs of tegen de reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

De financiële activa en de financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen wanneer BNP Paribas Fortis partij wordt bij de contractuele bepalingen van het instrument. De aan- en verkopen van financiële activa die afgewikkeld worden binnen een termijn die is vastgelegd door de reglementering of gebruiken van een markt, worden op de balans opgenomen op de afwikkelingsdatum.

1.f.1 Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs

Financiële activa worden geïdentificeerd tegen geamortiseerde kostprijs als aan twee voorwaarden is voldaan: het bedrijfsmodel is erop gericht de financiële activa aan te houden om de contractuele kasstromen te ontvangen ('collect') en de kasstromen bestaan uitsluitend uit aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag.

De 'bedrijfsmodel' voorwaarde

De financiële activa worden beheerd met het oog op de ontvangst van de kasstromen door het innen van de contractuele betalingen tijdens de looptijd van het instrument.

Verkopen die dicht bij het einde van de looptijd van het instrument plaatsvinden voor een bedrag dat de resterende te ontvangen contractuele kasstromen benadert of verkopen omwille van een toename van het kredietrisico van de tegenpartij zijn verenigbaar met het 'collect' bedrijfsmodel. Verkopen opgelegd door beperkingen in de regelgeving of om het kredietconcentratierisico te beheren (zonder een toename van het kredietrisico) zijn ook verenigbaar met dit bedrijfsmodel zolang deze verkopen infrequent of insignificant in waarde zijn.

De 'kasstromen' voorwaarde

De voorwaarde van de kasstromen wordt nageleefd als de contractvoorwaarden van het schuldinstrument op bepaalde data aanleiding geven tot kasstromen die uitsluitend bestaan uit aflossingen en rentebetalingen op het uitstaande hoofdsombedrag.

Er is niet voldaan aan deze vereiste als een contractvoorwaarde de houder blootstelt aan risico's of volatiliteit van de contractuele kasstromen die onverenigbaar zijn met de voorwaarden van een basiskredietovereenkomst. Deze voorwaarde is evenmin gerespecteerd bij een instrument met hefboomwerking die er toe leidt dat de variabiliteit van de contractuele kasstromen vergroot.

De rentebetalingen bestaan uit een vergoeding voor de tijdswaarde van geld, het kredietrisico en eventueel ook voor andere risico's (bijvoorbeeld liquiditeitsrisico) en kosten (bijvoorbeeld administratieve kosten), en een winstmarge die consistent is met een basiskredietovereenkomst. Negatieve rente doet geen afbreuk aan de voorwaarde van de kasstromen.

De tijdswaarde van geld is het element van de rente waarvoor de vergoeding alleen op het verstrijken van tijd betrekking heeft. De relatie tussen de rente en het verstrijken van de tijd mag niet herzien worden op basis van specifieke kenmerken die er kunnen toe leiden de kasstroomeigenschap in vraag te stellen.

De tijdswaarde van geld kan worden herzien, bijvoorbeeld wanneer de variabele rente van een financieel actief periodiek opnieuw wordt vastgesteld volgens een frequentie die niet overeenstemt met de rentelooptijd. Naargelang de omvang van deze afwijking kan dit er toe leiden dat niet is voldaan aan de voorwaarde van de kasstromen. Bepaalde financiële activa aangehouden door BNP Paribas Fortis vertonen een verschil ('mismatch') tussen de frequentie voor het herzien van de rente en de rentelooptijd of de rente wordt bepaald als een gemiddelde van rentevoeten. BNP Paribas Fortis analyseert dergelijke wijzigingen aan de hand van de benadering die de Groep BNP Paribas hiervoor hanteert.

Gereguleerde rentevoeten voldoen aan de kasstroomeigenschap zodra zij zorgen voor een vergoeding die alleen op het verstrijken van tijd betrekking heeft en niet leiden tot blootstelling aan andere risico's of volatiliteit in de kasstromen die inconsistent zijn met een basiskredietovereenkomst.

Bepaalde contractvoorwaarden kunnen het tijdstip of het bedrag van de contractuele kasstromen wijzigen. Opties voor vervroegde aflossing doen geen afbreuk aan het criterium van de kasstromen als het vervroegd afgeloste bedrag hoofdzakelijk bestaat uit onbetaalde aflossingen van de hoofdsom en de rente daarop. Dat bedrag kan daarnaast ook een redelijke aanvullende compensatie voor de voortijdige beëindiging van het contract omvatten. Voor kredieten aan particulieren wordt bijvoorbeeld een vergoeding van zes maanden rente of 3% van de resterende hoofdsom beschouwd als een redelijke vergoeding. Actuariële vergoedingen worden eveneens beoordeeld als redelijk als ze overeenstemmen met het verdisconteerde verschil tussen de resterende contractuele kasstromen van het krediet en hun wederbelegging voor dezelfde looptijd bij soortgelijke tegenpartijen of op de interbankenmarkt, ongeacht of deze vergoeding positief of negatief is (zogenaamde symmetrische vergoedingen). Clausules die voorzien in de overschakeling van een vaste rente naar een vlottende rente doen geen afbreuk aan de vereiste van de kasstromen op voorwaarde dat de vaste rente vastgelegd is bij de aanvang, of als de rente overeenstemt met de tijdswaarde van geld voor de resterende looptijd van het krediet op datum van de uitoefening van de clausule.

Wanneer financiële activa contractueel gekoppeld zijn aan de betalingen ontvangen op een onderliggende pool van financiële instrumenten en er tussen de investeerders een rangorde bepaald is voor de betalingen van de kasstromen die tot kredietrisicoconcentraties aanleiding geeft (tranches) zal een specifieke analyse nodig zijn. De contractvoorwaarden van de tranche en van de onderliggende pool van financiële instrumenten moeten beantwoorden aan de kasstroomeigenschap en het kredietrisico inherent aan de tranche moet kleiner zijn dan of gelijk aan het kredietrisico verbonden aan de onderliggende pool van financiële instrumenten.

Kredieten die aan een specifieke entiteit verstrekt worden, kunnen contractueel of in wezen 'non-recourse' kenmerken vertonen. Dat komt vooral voor bij leningen in het kader van projectfinanciering of de financiering van activa. Er is aan de kasstroomeigenschap voldaan als deze leningen niet leiden tot een rechtstreekse blootstelling op de activa die als zekerheid gesteld zijn. In de praktijk is het enkele feit dat het financiële actief zorgt voor betalingen van hoofdsom en rente onvoldoende om te besluiten dat het 'non-recourse' actief beantwoordt aan de voorwaarde van de kasstromen. In dergelijke gevallen moeten de specifieke onderliggende activa waarop het beperkte verhaal betrekking heeft, geanalyseerd worden volgens de 'doorkijkbenadering'. Als die activa zelf niet beantwoorden aan de kasstroomeigenschap, moet de kredietgarantie van naderbij bekeken worden. Daarbij worden de volgende elementen geanalyseerd: de structurering en de grootte van de transactie, het eigen vermogen van de ontlenende structuur, de verwachte bron van de terugbetaling, de prijsvolatiliteit van het onderliggende actief. BNP Paribas Fortis past deze analyse toe op de 'non-recourse' leningen door haar verleend.

De categorie 'Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs' bevat de kredieten toegestaan door BNP Paribas Fortis evenals de terugkoopovereenkomsten ('reverse repo's') en de effecten van ALM-Treasury die aangehouden worden met het oog op het incasseren van de contractuele kasstromen en die aan de kasstroomeigenschap voldoen.

Boeking

Bij de eerste opname worden financiële activa geboekt tegen hun reële waarde, met inbegrip van de transactiekosten direct toerekenbaar aan de transactie en de commissies ontvangen voor het tot stand brengen van de kredieten.

Daarna worden ze gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs inclusief de opgebouwde rente, en verminderd met de betalingen van hoofdsom en rente tijdens de voorbije periode. Vanaf de eerste opname worden deze activa ook onderworpen aan de berekening van een voorziening voor verwachte kredietverliezen (toelichting 1.f.4).

De rente wordt berekend op basis van de effectieve rentevoet bepaald bij aanvang van het contract.

1.f.2 Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen

Schuldinstrumenten

De schuldinstrumenten worden geclassificeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen als aan de volgende twee voorwaarden is voldaan:

- De voorwaarde van het bedrijfsmodel: de financiële activa worden aangehouden binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen ('collect and sell'). Dit laatste aspect is geen bijzaak maar maakt integraal deel uit van het bedrijfsmodel.
- De voorwaarde van de kasstromen: de principes zijn identiek aan deze van toepassing voor financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs.

In deze categorie worden de effecten van ALM-Treasury opgenomen die aangehouden worden met het oog op het incasseren van de contractuele kasstromen of de verkoop, en die voldoen aan de kasstroomeigenschap.

Bij de eerste opname worden financiële activa geboekt tegen hun reële waarde, met inbegrip van de transactiekosten direct toerekenbaar aan de transactie. Daarna worden ze gewaardeerd aan de reële waarde en de wijzigingen in de reële waarde worden gerapporteerd in een specifieke rubriek van het eigen vermogen 'Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen'. De verwachte verliezen, berekend volgens dezelfde modaliteiten als deze van toepassing op schuldinstrumenten tegen geamortiseerde kostprijs en geboekt in de als risicokost, worden eveneens in deze specifieke rubriek van het eigen vermogen opgenomen. Bij verkoop worden de bedragen die voorheen geboekt werden in het eigen vermogen overgebracht naar de resultatenrekening.

De rente wordt in de resultatenrekening opgenomen op basis van de effectieve rente bepaald bij de aanvang van het contract.

Eigenvermogensinstrumenten

Voor de beleggingen in eigenvermogensinstrumenten onder de vorm van aandelen is er de keuzemogelijkheid om, transactie per transactie, de instrumenten te klasseren als instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in (een specifieke rubriek van) het eigen vermogen. Bij verkoop van de aandelen worden de waardeveranderingen die tot dusver in het eigen vermogen geboekt werden, niet overgedragen naar de resultatenrekening. Enkel de dividenden worden in de resultatenrekening opgenomen voor zover ze een vergoeding vormen voor de investering en geen terugbetaling van het kapitaal. Op deze instrumenten worden geen bijzondere waardeverminderingen geboekt.

Participaties in een open-end beleggingsfonds die op verzoek van de houder aflosbaar zijn, beantwoorden niet aan de definitie van een eigenvermogensinstrument. Ze voldoen ook niet aan de kasstroomeigenschap en worden daarom geboekt tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

1.f.3 Krediet- en garantieverbintenissen

De kredietverbintenissen en de verstrekte financiële garanties die niet gerapporteerd worden als afgeleide instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, worden opgenomen in de toelichting met betrekking tot de gegeven en ontvangen verbintenissen. De bijzondere waardevermindering voor verwachte kredietverliezen op deze instrumenten wordt opgenomen onder de rubriek 'Voorzieningen voor risico's en kosten'.

1.f.4 Bijzondere waardevermindering op financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs en schuldinstrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen

Het model voor de bijzondere waardevermindering is gebaseerd op de verwachte kredietverliezen.

Dit model is van toepassing op leningen, schuldinstrumenten tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen, verstrekte financierings- en garantieverbintenissen die niet gewaardeerd worden tegen reële waarde, en ook op de vorderingen uit leaseovereenkomsten, op handelsvorderingen en contractactiva.

Algemeen model

BNP Paribas Fortis maakt een onderscheid tussen drie stadia ('stages') die elk overeenstemmen met een welbepaalde toestand inzake het tegenpartijkredietrisico sinds de eerste opname op de balans.

- Binnen de twaalf maanden te verwachten kredietverliezen ('stage 1'): indien op de verslagdatum het aan een financieel instrument verbonden kredietrisico niet significant is toegenomen sinds de eerste opname, is het instrument onderhevig aan een bijzondere waardevermindering gelijk aan de binnen de twaalf maanden te verwachten kredietverliezen (voortvloeiend uit gebeurtenissen die kunnen leiden tot wanbetaling en die zich binnen een periode van twaalf maanden na de verslagdatum kunnen voordoen).
- Tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen voor activa zonder verminderde kredietwaardigheid ('stage 2'): de voorziening voor verliezen is een bedrag gelijk aan de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen als het kredietrisico verbonden aan het financiële instrument sinds de eerste opname significant is toegenomen zonder dat het actief een verminderde kredietwaardigheid vertoont of dubieus is.
- Tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen voor financiële activa met verminderde kredietwaardigheid of financiële activa die dubieus zijn ('stage 3'): de voorziening voor verliezen is eveneens gelijk aan de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen.

Dit algemene model is van toepassing op alle financiële instrumenten die vallen binnen het toepassingsgebied van IFRS 9 met uitzondering van de financiële activa die bij de verwerving of creatie reeds een verminderde kredietwaardigheid vertonen en de instrumenten waarvoor een vereenvoudigde benadering gebruikt wordt (zie verder).

De benadering onder IFRS 9 op basis van de verwachte kredietverliezen is symmetrisch. Dit betekent dat wanneer in een vorige periode tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen geboekt werden, en daarna tijdens de lopende periode blijkt dat het aan het financiële instrument verbonden kredietrisico sinds de eerste opname niet langer significant is toegenomen, de voorziening opnieuw berekend zal worden op basis van binnen de twaalf maanden te verwachten kredietverliezen.

De rentebaten voor activa 'stage' 1 en 2 worden berekend op basis van de bruto boekwaarde. Voor activa 'stage' 3 worden de rentebaten berekend op basis van de geamortiseerde kostprijs. Dit is de bruto boekwaarde na aftrek van de voorziening voor bijzondere waardevermindering.

Definitie van wanbetaling

De definitie van wanbetaling wordt afgestemd op de definitie van wanbetaling uit het Bazelaamwerk. Er is echter een weerlegbaar vermoeden dat een wanbetaling niet later plaatsvindt dan wanneer een financieel actief 90 dagen achterstallig is.

De definitie van wanbetaling wordt op identieke wijze toegepast zowel voor het vaststellen van de toename van het kredietrisico als voor het bepalen van de te verwachten kredietverliezen.

Dubieuze financiële activa met verminderde kredietwaardigheid

Definitie

Een financieel actief wordt beschouwd als dubieus en wordt gerapporteerd als 'stage' 3 wanneer zich één of meerdere gebeurtenissen voordoen die een negatief effect hebben op de toekomstige kasstromen van dit instrument.

Op individuele basis bevatten objectieve aanwijzingen dat een financieel actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, waarneembare gegevens over de volgende gebeurtenissen:

- het bestaan van rekeningen die meer dan 90 dagen achterstallig zijn;
- kennis hebben van of vaststellen dat er aanwijzingen zijn dat de kredietlener in belangrijke financiële moeilijkheden verkeert zodat kan aangenomen worden dat er een risico is ontstaan ongeacht of de kredietlener betalingen al dan niet heeft uitgevoerd;
- concessie met betrekking tot kredietvoorwaarden toegestaan aan de kredietlener die de kredietontlener niet overwogen zou hebben mocht de kredietlener niet in financiële moeilijkheden verkeren (zie hieronder 'Herstructurering van financiële activa').

Bijzonder geval van financiële activa die bij de verwerving of creatie een verminderde kredietwaardigheid vertonen

In een aantal gevallen hebben financiële activa reeds bij eerste opname een verminderde kredietwaardigheid.

Voor deze activa wordt bij de eerste opname geen voorziening geboekt. Bij de berekening van de effectieve rentevoet wordt voor de aanvankelijke schatting van de toekomstige kasstromen rekening gehouden met de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. Elke daaropvolgende wijziging, hetzij in positieve dan wel negatieve zin, van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen geeft aanleiding tot het boeken van een winst of verlies voor bijzondere waardevermindering in de resultatenrekening.

Vereenvoudigde benadering

De vereenvoudigde benadering houdt in dat van bij de eerste opname een voorziening voor bijzondere waardevermindering wordt geboekt op basis van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen.

BNP Paribas Fortis past dit model toe voor handelsvorderingen met een looptijd van ten hoogste één jaar.

Significante toename van het kredietrisico

Een significante toename van het kredietrisico kan vastgesteld worden hetzij op individuele basis hetzij op collectieve basis (waarbij de financiële instrumenten gegroepeerd worden in functie van hun gemeenschappelijke risicokenmerken) rekening houdend met alle redelijke en gefundeerde informatie. Daartoe wordt het risico op wanbetaling van het financiële instrument op verslagdatum vergeleken met het risico op wanbetaling op datum van eerste opname.

Het beoordelen van de verslechtering gebeurt op basis van de vergelijking van de kansen op wanbetaling of van de noteringen op datum van eerste opname van het financiële instrument met deze op datum van rapportering.

Overigens bestaat er volgens de standaard een weerlegbaar vermoeden dat het kredietrisico van het financiële instrument significant is toegenomen sinds de datum van eerste opname zodra de contractuele betalingen meer dan 30 dagen achterstallig zijn.

Voor de specifieke activiteit van de consumentenkredieten wordt de verslechtering beoordeeld op basis van betalingsproblemen die zich hebben voorgedaan tijdens de laatste 12 maanden, zelfs als die reeds geregulariseerd zijn.

Verdere toelichting bij de principes die BNP Paribas Fortis toepast bij de beoordeling van de significante toename van het kredietrisico zijn opgenomen in toelichting 3.g 'Risicokost'.

Bepaling van het bedrag van de verwachte kredietverliezen

De verwachte kredietverliezen worden gedefinieerd als geschatte kredietverliezen (met name de verdisconteerde waarde van de kasstroomtekorten) gewogen tegen kans dat deze verliezen zich voordoen tijdens de verwachte looptijd van het financiële instrument. De berekening gebeurt op individuele basis berekend voor elke positie.

In de praktijk worden de verwachte kredietverliezen voor de posities die geclassificeerd zijn in stage 1 en stage 2, berekend als het resultaat van de vermenigvuldiging van de kans op wanbetaling ('PD'), het verlies bij wanbetaling (Loss Given Default or 'LGD') en het uitstaande bedrag bij wanbetaling (Exposure at Default of 'EaD'), verdisconteerd tegen de effectieve rentevoet van de positie. Deze verliezen zijn het resultaat van het risico op wanbetaling binnen de komende 12 maanden (stage 1) of het risico op wanbetaling tijdens de looptijd van het instrument (stage 2). Voor de gespecialiseerde activiteit van de consumentenkredieten wordt, rekening houdend met kenmerken van de portefeuilles, een methode toegepast die enerzijds gebaseerd is op de kans op beëindiging van het contract door vervroegde opeisbaarheid en anderzijds op geactualiseerde verliespercentages na vervroegde opeisbaarheid. De berekening van de parameters gebeurt op statistische wijze voor een homogene populatie.

Voor de posities gerapporteerd als stage 3 worden de verwachte kredietverliezen berekend als de waarde van de kasstroomtekorten voor de looptijd van het instrument verdisconteerd tegen de effectieve rentevoet. De kasstroomtekorten vertegenwoordigen het verschil tussen de contractueel opeisbare betalingen en de verwachte ontvangsten.

De ontwikkelde methodologie maakt gebruik van bestaande begrippen en bepalingen (met name het Bazelkader) voor posities waarvoor de kapitaalvereisten voor het kredietrisico berekend worden volgens de IRBA methodologie. De methode wordt ook toegepast op portefeuilles waarvoor de kapitaalvereisten voor het kredietrisico vastgesteld worden volgens de standaardbenadering. Daarnaast zal het Bazelraamwerk aangevuld worden met de specifieke bepalingen van IFRS 9, meer bepaald het gebruik van toekomstgerichte informatie.

Einde van de looptijd

Er wordt rekening gehouden met alle contractvoorwaarden over de verwachte looptijd van het financiële instrument (met inbegrip van de optie tot vervroegde aflossing en verlengings- en vergelijkbare opties). In het uitzonderlijke geval waarin de verwachte looptijd van een financieel instrument niet met voldoende betrouwbaarheid kan worden geschat, maakt BNP Paribas Fortis gebruik van de resterende contractduur.

De periode die voor de berekening van de verwachte kredietverliezen wordt gebruikt, mag volgens de standaard niet langer zijn dan de maximale contractduur. Niettemin maakt BNP Paribas voor het bepalen van de verwachte kredietverliezen voor toegestane overschrijdingen en kredietlijnen (op basis van een uitzondering voorzien in IFRS 9 voor dit soort transacties), gebruik van de periode tijdens dewelke de bank is blootgesteld aan kredietrisico en die periode kan de contractuele looptijd overschrijden (opzegtermijn). Voor toegestane overschrijdingen en kredietlijnen verleend aan tegenpartijen die geen klant zijn bij de retailbank kan de contractduur weerhouden worden als deze transacties op individuele basis opgevolgd worden en de eerstvolgende krediettherziening plaatsvindt op het einde van de contractuele looptijd.

Kans op wanbetaling

De kans op wanbetaling is de schatting van de kans dat zich een wanbetaling voordoet tijdens welbepaalde periode.

Het bepalen van de verwachte kredietverliezen vereist een schatting van zowel de kans op wanbetaling voor het komende jaar als de kans op wanbetaling tijdens de looptijd:

- De kans op wanbetaling voor het komende jaar wordt afgeleid van de reglementaire kansen op wanbetaling, die gebaseerd zijn op lange termijn gemiddelden *through-the-cycle*, ten einde rekening te houden met de heersende omstandigheden (*point-in-time of 'PIT'*).
- De kans op wanbetaling tijdens de looptijd wordt bepaald aan de hand van migratiematrices die de verwachte evolutie weergeven van de intern gehanteerde notering tot op het einde van de looptijd en de daaraan gekoppelde kansen op wanbetaling.

Verlies bij wanbetaling (LGD)

Het verlies bij wanbetaling is het verschil tussen de contractuele kasstromen en de verwachte kasstromen, verdisconteerd tegen de effectieve rentevoet (of een benadering daarvan) op datum van de wanbetaling. De LGD wordt uitgedrukt als een percentage van de E&D.

Het schatten van de verwachte kredietverliezen houdt rekening met de kasstromen die voortvloeien uit de realisatie van een ontvangen zekerheid of andere vormen van kredietbescherming die integraal deel uitmaken van de contractvoorwaarden en die door BNP Paribas Fortis niet afzonderlijk geboekt worden (bijvoorbeeld, een hypothecaire inschrijving gekoppeld aan een hypotheeklening), na aftrek van de kosten voor verkrijging en verkoop van deze zekerheden.

De LGD gebruikt bij de toepassing van IFRS 9 wordt afgeleid van de Bazel parameters voor LGD. Daartoe worden deze gezuiverd van het effect van ongunstige conjunctuur en reglementaire voorzichtigheidsmarges, met uitzondering van de marges voor modelonzekerheid.

Uitstaand bedrag bij wanbetaling (EAD)

Het uitstaande bedrag bij wanbetaling van een financieel instrument is het verwachte resterende bedrag dat de bank bij wanbetaling tegoed heeft van de debiteur. Dit bedrag wordt bepaald op grond van het verwachte terugbetalingsprofiel en houdt rekening met, naargelang de aard van het uitstaande bedrag, de contractuele aflossingen, de verwachte vervroegde terugbetalingen en de trekkingen op kredietlijnen.

Integratie van toekomstgerichte informatie

Het bedrag van de verwachte kredietverliezen wordt berekend op basis van een kansgewogen gemiddelde van een reeks van mogelijke uitkomsten, rekening houdend met informatie over gebeurtenissen uit het verleden, de heersende omstandigheden en prognoses van toekomstige economische omstandigheden.

De principes die BNP Paribas Fortis bij de berekening van de verwachte kredietverliezen toepast om rekening te houden met de economische scenario's wordt beschreven in toelichting 3.g Risicokost.

Opname van verliezen

Bij de opname van verliezen vermindert BNP Paribas Fortis de brutoboekwaarde van een financieel actief wanneer zij niet in redelijkheid verwacht dat een financieel actief geheel of gedeeltelijk realiseerbaar zal zijn of wanneer het instrument het voorwerp was van de gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. De opname van verliezen betekent dat alle beschikbare rechtsmiddelen die ter beschikking staan van de bank zijn uitgeput, wat in de praktijk afhankelijk is van de context eigen aan elke jurisdictie.

Wanneer het bedrag van het verlies groter is dan de gecumuleerde voorziening voor bijzondere waardevermindering wordt het verschil in de rubriek 'Risicokost' geboekt als een bijkomende waardevermindering. Bij elke recuperatie na het (gedeeltelijk) afboeken van het financiële actief boekt de bank het ontvangen bedrag als een winst in de rubriek 'Risicokost'.

Terugvordering door gebruikmaking van ontvangen zekerheden

Wanneer een krediet gegarandeerd is door een financieel of niet-financieel actief ontvangen als onderpand en de tegenpartij blijft in gebreke, kan BNP Paribas Fortis beslissen om de garantie uit te oefenen. Afhankelijk van de bepalingen in de betreffende jurisdictie kan de bank de eigendom van het actief verwerven. In dergelijke gevallen zal de bank het krediet afboeken met als tegenpost de opname van het actief ontvangen als onderpand.

Zodra de bank effectief eigenaar is, zal dit actief gewaardeerd worden tegen reële waarde en geclassificeerd worden in functie van de verdere beheersintentie.

Herstructurering van financiële activa als gevolg van financiële problemen

Een herstructurering als gevolg van financiële problemen van de debiteur kan omschreven worden als een wijziging van de voorwaarden van de oorspronkelijke transactie die BNP Paribas Fortis enkel overweegt omwille van economische of juridische redenen verbonden met de financiële problemen van de debiteur.

Wanneer herstructureringen niet leiden tot het afboeken van het financiële actief, zal het geherstructureerde instrument het voorwerp zijn van een waardeaanpassing die de boekwaarde terugbrengt tot het bedrag van de nieuwe toekomstige kasstromen verdisconteerd tegen de effectieve rentevoet bij aanvang. De wijziging van de waarde van het actief wordt geboekt in de resultatenrekening, rubriek 'Risicokost'.

Een significante toename van het kredietrisico wordt voor het financiële instrument beoordeeld door het risico op wanbetaling na de herstructurering (op basis van de gewijzigde contractvoorwaarden) te vergelijken met risico op wanbetaling op de datum van eerste opname (op basis van de oorspronkelijke contractvoorwaarden). Het bewijs dat niet langer voldaan is aan de voorwaarden voor het boeken van tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen moet geleverd worden door een patroon van regelmatige en kwaliteitsvolle betalingen gedurende een bepaalde tijd.

Als de herstructurering bestaat uit een gedeeltelijke of totale inwisseling tegen wezenlijk verschillende activa (bijvoorbeeld, de inwisseling van een schuldinstrument tegen eigenvermogensinstrumenten), dan wordt die vertaald als het beëindigen van de vordering en het boeken van de bekomen activa tegen hun reële waarde op datum van de ruil. Het waardeverschil dat bij de inwisseling ontstaat wordt geboekt in de resultatenrekening, rubriek 'Risicokost'.

Wijzigingen aan financiële activa die tot stand komen om andere redenen dan financiële problemen van de debiteur en waarvoor geen enkele concessie wordt toegestaan (bijvoorbeeld commerciële heronderhandelingen) worden doorgaans verwerkt als de vervroegde terugbetaling van de oude lening die wordt afgeboekt, gevolgd door de realisatie van een nieuwe lening aan marktvoorwaarden.

1.f.5 Risicokost

De risicokost omvat de volgende resultaten:

- de toevoegingen aan en terugnemingen van de voorzieningen voor binnen de twaalf maanden en de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen (stage 1 en stage 2) met betrekking tot schuldinstrumenten geboekt tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen, krediet- en garantieverbintenissen die niet tegen reële waarde geboekt worden, evenals schuldvorderingen die voortvloeien uit leaseovereenkomsten, handelsvorderingen en contractactiva;
- de toevoegingen aan en terugnemingen van de voorzieningen voor financiële instrumenten waarvoor objectieve aanwijzingen zijn dat ze een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan (stage 3), verliezen op oninbare vorderingen en recuperaties op afgeschreven schuldvorderingen.

Verder worden eveneens de kosten van fraude en geschillen in verband met de financieringsactiviteit in de rubriek risicokost geboekt.

1.f.6 Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden en andere financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

De portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden bevat naast de instrumenten die BNP Paribas Fortis aanhoudt om te verhandelen ook derivaten.

De andere activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening hebben betrekking op schuldinstrumenten niet aangehouden voor handelsdoeleinden die niet voldoen aan de voorwaarden van het bedrijfsmodel 'collect' of 'collect and sell', of aan de kasstroomeigenschap. Eigenvermogensinstrumenten waarvoor de optie tot classificatie tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen niet wordt weerhouden, worden eveneens in deze rubriek opgenomen.

Deze instrumenten worden geboekt tegen hun reële waarde. De initiële transactiekosten worden rechtstreeks in de resultatenrekening opgenomen. Op de rapportagedatum worden de waardeveranderingen in de reële waarde getoond in de rubriek 'Nettowinsten of -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'. Hetzelfde geldt voor de inkomsten, dividenden en de meer- of minderwaarden bij realisatie.

Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

BNP Paribas maakt van deze mogelijkheid gebruik in de volgende twee gevallen:

- bij samengestelde financiële instrumenten die één of meerdere besloten derivaten bevatten die anders moeten afgescheiden worden en afzonderlijk verwerkt. Een in een contract besloten derivaat is een component waarvan de economische kenmerken en de risico's niet nauw verbonden zijn met die van het basiscontract.
- als de toepassing van deze optie een inconsistentie in de waardering of de opname van activa en verplichtingen elimineert of aanzienlijk beperkt zodat deze niet in afzonderlijke categorieën moeten opgenomen worden.

De waardeveranderingen in de reële waarde die toe te rekenen zijn aan veranderingen in het aan de verplichting verbonden kredietrisico moeten in het eigen vermogen gepresenteerd worden.

1.f.7 Financiële verplichtingen en eigenvermogensinstrumenten

Een uitgegeven financieel instrument of de onderdelen daarvan worden geclassificeerd als financiële verplichting of eigenvermogensinstrument op basis van de economische kenmerken van de juridische overeenkomst.

Financiële instrumenten uitgegeven door BNP Paribas Fortis worden als schuldinstrumenten verwerkt als zij voor de uitgevende entiteit een contractuele verplichting inhouden om geldmiddelen of een financieel actief te leveren aan de houder van de effecten. Hetzelfde geldt als de entiteit ertoe gedwongen kan worden om financiële activa of financiële verplichtingen te ruilen met de tegenpartij onder voorwaarden die potentieel nadelig zijn voor de entiteit, of om een variabel aantal van haar eigenvermogensinstrumenten te leveren.

Eigenvermogensinstrumenten vloeien voort uit contracten die recht geven op het overblijvende belang in de activa van een entiteit, na aftrek van alle verplichtingen.

Schulden vertegenwoordigd door effecten en achtergestelde schulden

Schulden vertegenwoordigd door effecten en achtergestelde schulden worden verwerkt tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij ze tegen de reële waarde geboekt worden.

Uitgegeven schulden die vertegenwoordigd worden door effecten worden geboekt tegen hun oorspronkelijke uitgiftekoers, met inbegrip van de transactiekosten. Vervolgens gebeurt de waardering tegen hun geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentevoet.

Obligaties terugbetaalbaar of converteerbaar in eigen aandelen zijn hybride instrumenten die mogelijk een schuldcomponent en een eigenvermogenscomponent bevatten, die bij de eerste opname van het transactie geïdentificeerd zal worden.

Eigenvermogensinstrumenten

De term 'eigenvermogensinstrumenten' verwijst naar aandelen uitgegeven door de moedermaatschappij (BNP Paribas Fortis) of door een van haar dochterondernemingen die volledig worden opgenomen in de consolidatie. Externe kosten die direct toewijsbaar zijn aan de uitgifte van nieuwe aandelen worden in mindering gebracht van het eigen vermogen, verminderd met alle verbonden belastingen.

Eigenvermogensinstrumenten aangehouden door BNP Paribas Fortis, ook gekend als eigen aandelen, worden afgetrokken van het geconsolideerde eigen vermogen ongeacht het doel waarvoor ze zijn aangehouden. Winsten en verliezen voortvloeiend uit deze instrumenten worden geëlimineerd uit de geconsolideerde resultatenrekening.

Wanneer BNP Paribas Fortis eigenvermogensinstrumenten verwerft, uitgegeven door dochterondernemingen die onder exclusieve controle vallen, wordt het verschil tussen de aankoopprijs en het aandeel in de netto verworven activa opgenomen in overgedragen resultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders van BNP Paribas Fortis. Daarnaast worden de verplichtingen in overeenstemming met de putoptie toegekend aan de minderheidsaandeelhouders in deze dochterondernemingen en de veranderingen in de waarde van die verplichting initieel gecompenseerd tegen minderheidsbelangen met elk overschot gecompenseerd in overgedragen resultaat toewijsbaar aan de aandeelhouders van BNP Paribas Fortis. Tot de uitoefening van deze opties, wordt het deel van het nettoresultaat toewijsbaar aan de minderheidsbelangen toegekend aan minderheidsbelangen in de resultatenrekening. Een daling in het belang van BNP Paribas Fortis in een volledig geconsolideerde dochteronderneming wordt verantwoord in de rekeningen van BNP Paribas Fortis als een wijziging in het eigen vermogen.

Financiële instrumenten uitgegeven door BNP Paribas Fortis die beschouwd worden als eigenvermogensinstrumenten (bijvoorbeeld super achtergestelde effecten met onbepaalde looptijd) worden gerapporteerd in de rubriek 'Kapitaal en reserves'.

De uitkeringen van een financieel instrument dat geboekt werd als eigenvermogensinstrument worden rechtstreeks afgetrokken van het eigen vermogen. Hetzelfde geldt voor de transactiekosten op dergelijke instrumenten.

Derivaten op eigenvermogensinstrumenten worden als volgt behandeld, afhankelijk van de afwikkelingsmethode:

- als eigenvermogensinstrument indien ze afgewikkeld worden door de fysieke levering van een vast aantal eigenvermogensinstrumenten voor een vast bedrag van geld of ander financieel actief. Deze instrumenten worden niet geherwaardeerd,
- als derivaten indien ze afgewikkeld worden in geld of wanneer men de keuze heeft om ze af te wikkelen door de fysieke levering van aandelen of in geld. Wijzigingen in de waarde van deze instrumenten worden opgenomen in de resultatenrekening.

Als het contract een verplichting, voorwaardelijk of niet, bevat voor de Bank om haar eigen aandelen terug te kopen, dan moet de Bank de contante waarde van deze schuld opnemen met een tegenboeking in het eigen vermogen.

1.f.8 Hedge accounting

BNP Paribas Fortis heeft gebruik gemaakt van de optie voorzien door de standaard om de vereisten van IAS 39 inzake hedge accounting verder toe te passen tot een nieuwe standaard voor portefeuilleafdekking ('macrohedging') van kracht wordt. Bovendien verwijst IFRS 9 niet expliciet naar de reëlewaardeafdekking van het renterisico op een portefeuille van financiële activa of financiële verplichtingen. De bepalingen van IAS 39 voor deze portefeuilleafdekkingen, zoals goedgekeurd door de Europese Unie, blijven van toepassing.

Derivaten aangegaan als deel van een afdekkingsrelatie worden geclassificeerd volgens het doel van de afdekking.

Reële-waardeafdekkingen worden hoofdzakelijk gebruikt om het renterisico op vastrentende activa en verplichtingen af te dekken, voor zowel geïdentificeerde financiële instrumenten (effecten, obligaties, leningen, ontleningen) als voor portefeuilles van financiële instrumenten (hoofdzakelijk direct opvraagbare deposito's en vastrentende leningen).

Kasstroomafdekkingen worden hoofdzakelijk gebruikt om het renterisico op niet-vastrentende activa en verplichtingen inclusief roll-overs af te dekken en het valutarisico op heel waarschijnlijke verwachte inkomsten in vreemde valuta.

Bij aanvang van de afdekking bereidt BNP Paribas Fortis een formele documentatie over de afdekkingsrelatie voor waarin het volgende wordt geïdentificeerd: het instrument (of een deel van het instrument of een deel van het risico) dat wordt afgedekt; de afdekkingsstrategie en het soort risico dat afgedekt wordt; het afdekkingsinstrument; en de methodes gebruikt om de effectiviteit van de afdekkingsrelatie te beoordelen.

Bij aanvang en tenminste elk kwartaal beoordeelt BNP Paribas Fortis, consistent met de originele documentatie, de actuele (retrospectieve) en de verwachte (prospectieve) effectiviteit van de afdekkingsrelatie. Retrospectieve effectiviteitstesten worden aangewend om te beoordelen of de actuele wijzigingen in de reële waarde of kasstromen van het afdekkingsinstrument en het afgedekte instrument binnen een bereik vallen van 80% tot 125%. Prospectieve effectiviteitstesten worden aangewend om te verzekeren dat de verwachte wijzigingen in de reële waarde of kasstromen van het derivaat deze van het afgedekte element voldoende compenseren over de resterende duur van de afdekking. Voor heel waarschijnlijke verwachte transacties wordt de effectiviteit grotendeels beoordeeld op basis van historische gegevens van gelijkaardige transacties.

Onder IAS 39 zoals aanvaard door de Europese Unie (dat bepaalde passages over portefeuilleafdekking uitsluit) komen relaties die het renterisico afdekken gebaseerd op portefeuilles van activa en verplichtingen als volgt in aanmerking voor reële-waardeafdekkingen:

- het risico aangemerkt als af te dekken is het renterisico in verband met de interbancaire rentecomponent van rentevoeten op commerciële banktransacties (leningen aan klanten, spaarrekeningen en direct opvraagbare deposito's),
- het instrument aangemerkt als af te dekken komt overeen, voor elke looptijdklasse, met een deel van het verschil in rentevoet geassocieerd met de afgedekte onderliggende instrumenten,
- de gebruikte hedginginstrumenten bestaan exclusief uit 'plain vanilla'-swaps,
- prospectieve afdekkingseffectiviteit wordt vastgesteld door het feit dat alle derivaten bij aanvang het effect moeten hebben van een vermindering van het renterisico in de portefeuille van de afgedekte onderliggende instrumenten. Retrospectief zal een afdekking gediskwalificeerd worden van hedge accounting wanneer er een tekort ontstaat in de onderliggende activa specifiek geassocieerd met de afdekking voor elke looptijdklasse (als gevolg van een vervroegde terugbetaling van de lening of intrekking van de deposito's).

De boekhoudkundige verwerking van derivaten en afgedekte instrumenten hangt af van de afdekkingsstrategie.

In een reële-waardeafdekkingsrelatie wordt het derivaat geherwaardeerd tegen reële waarde in de balans met wijzigingen in de reële waarde opgenomen in de resultatenrekening in 'Nettowinsten en -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening', symmetrisch met de herwaardering van het afgedekte element om het afdekkingsrisico weer te geven. In de balans wordt de reële-waardeherwaardering van het afgedekte element verantwoord volgens de classificatie van het afgedekte element in het

geval van een afdekking van individuele activa en verplichtingen of onder 'Herwaarderingsreserve voor portefeuilles afgedekt tegen renterisico' in het geval van een portefeuilledekking.

Wanneer een afdekkingsrelatie wordt stopgezet of niet langer beantwoordt aan de effectiviteitscriteria, dan wordt het afdekkingsinstrument getransfereerd naar de portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden en gewaardeerd volgens de methode toegepast in deze categorie. In het geval van geïdentificeerde vastrentende instrumenten wordt de herwaarderingsaanpassing, verantwoord in de balans, afgeschreven over de resterende looptijd van het instrument op basis van de effectieve-rentemethode. In het geval van een vastrentende portefeuille afgedekt tegen renterisico wordt de aanpassing lineair afgeschreven over de resterende termijn van de oorspronkelijke afdekking. Wanneer het afgedekte element niet langer in de balans verschijnt, vooral door vervroegde afbetalingen, wordt de aanpassing onmiddellijk in de resultatenrekening opgenomen.

Bij een kasstroomafdekkingsrelatie wordt het derivaat in de balans verantwoord tegen reële waarde met wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders op de afzonderlijke lijn 'Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen'. De bedragen opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan de aandeelhouders over de looptijd van de afdekking worden getransfereerd naar 'Netto rentebaten' in de resultatenrekening wanneer de kasstromen van het afgedekte element een invloed hebben op het resultaat. De afgedekte elementen blijven geboekt op basis van de waarderingsregels specifiek aan de categorie van activa of verplichtingen waartoe ze behoren.

Wanneer de afdekkingsrelatie wordt stopgezet of niet langer beantwoordt aan de effectiviteitscriteria blijven de cumulatieve bedragen, opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouders als gevolg van de herwaardering van het afdekkingsinstrument, verantwoord in het eigen vermogen tot de afdekkingstransactie zelf een invloed heeft op het resultaat of tot het duidelijk wordt dat de transactie niet zal plaatsvinden. Op dat moment worden ze getransfereerd naar de resultatenrekening.

Wanneer een afgedekt element ophoudt te bestaan worden de cumulatieve bedragen, opgenomen in het eigen vermogen toewijsbaar aan aandeelhouder, onmiddellijk opgenomen in de resultatenrekening.

Ongeacht welke afdekkingsstrategie gebruikt is, wordt elke ineffectiviteit van de afdekking verantwoord in de resultatenrekening onder de rekening 'Nettowinsten en -verliezen op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Afdekkingen van netto-investeringen in een buitenlandse dochteronderneming of bijkantoor worden op dezelfde manier in de boekhouding opgenomen als bij kasstroomafdekkingen. Afdekkingsinstrumenten kunnen valutaderivaten of elk ander niet-derivaat financieel instrument zijn.

1.f.9 Bepaling van de reële waarde

De reële waarde is de prijs die ontvangen zou worden bij verkoop van een actief of die betaald zou worden bij de overdracht van een verplichting in een regelmatige transactie tussen marktpelers in de belangrijkste of meest voordelig markt op waarderingsdatum.

BNP Paribas Fortis bepaalt de reële waarde van financiële instrumenten ofwel op basis van prijzen die rechtstreeks voortvloeien uit externe gegevens ofwel op basis van waarderingstechnieken. Deze waarderingstechnieken zijn voornamelijk markt- en inkomstenbenaderingen die omvat zijn in algemeen aanvaarde modellen (vb. verdisconteerde kasstromen, 'Black-Scholes'-model, interpolatietechnieken). Ze maximaliseren het gebruik van waarneembare inputs en minimaliseren het gebruik van niet-waarneembare inputs. Ze worden gekalibreerd om de huidige marktomstandigheden te weerspiegelen en waarde-aanpassingen worden toegepast wanneer nodig, zoals wanneer bepaalde factoren zoals model-, liquiditeits- en kredietrisico niet opgenomen zijn in de modellen of hun onderliggende inputs, maar toch in aanmerking worden genomen door de marktpelers bij het vaststellen van de uitstapprijs.

De waarderingseenheid is over het algemeen het individueel financieel actief of de individuele financiële verplichting maar er kan onder bepaalde voorwaarden gekozen worden voor een waardering gebaseerd op een portefeuille. BNP Paribas Fortis past deze uitzondering toe wanneer een groep van financiële activa en financiële verplichtingen of andere contracten waarop de standaard voor financiële instrumenten van toepassing is, beheerd wordt op basis van de netto blootstelling aan vergelijkbare markt- of kredietrisico's die verrekend worden in overeenstemming met een gedocumenteerde interne strategie voor risicobeheer.

Activa en verplichtingen gewaardeerd of gerapporteerd tegen reële waarde worden opgedeeld in de volgende drie niveaus van de reële-waarde hiërarchie:

- Niveau 1: reële waarden worden bepaald op basis van genoteerde prijzen, die direct kunnen worden gebruikt, in een actieve markt voor identieke activa en verplichtingen. Karakteristieken van een actieve markt zijn het bestaan van een belangrijk volume van identieke of gelijkaardige instrumenten en direct beschikbare prijzen.
- Niveau 2: reële waarden worden bepaald op basis van waarderingstechnieken waarvoor belangrijke inputs direct of indirect waarneembare marktgegevens zijn en die op een regelmatige wijze gekalibreerd of bevestigd worden door informatie van actieve markten.

- Niveau 3: reële waarden worden bepaald op basis van waarderingstechnieken waarvoor belangrijke inputs niet waarneembaar zijn of niet bevestigd kunnen worden door markt gebaseerde waarnemingen, bijvoorbeeld als gevolg van de illiquiditeit van het instrument en belangrijk modelrisico. Een niet-waarneembare input is een parameter waarvoor er geen beschikbare marktgegevens bestaan en dat daarom wordt afgeleid van eigen veronderstellingen over wat andere marktspelers in aanmerking zouden nemen bij het bepalen van de reële waarde. Het vaststellen of een product niet liquide is of onderhevig is aan belangrijke modelrisico's is ook een kwestie van beoordeling.

Het niveau in de reële-waarde hiërarchie waarin het volledig actief of de volledige verplichting is geclassificeerd is gebaseerd op het laagste niveau van input dat belangrijk is voor de volledige reële waarde.

Voor financiële instrumenten gerapporteerd in niveau 3 van de reële-waarde hiërarchie kan er een verschil ontstaan bij initiële opname tussen de transactieprijs en de reële waarde. Deze 'day-one profit' wordt uitgesteld en opgenomen in de resultatenrekening over de periode waarin verwacht wordt dat de waardingsparameters niet-waarneembaar blijven. Wanneer parameters die oorspronkelijk niet-waarneembaar waren waarneembaar worden, of wanneer de waardering onderbouwd kan worden in vergelijking met recente gelijkaardige transacties in een actieve markt, wordt het niet-opgenomen deel van de 'day-one profit' opgenomen in de resultatenrekening.

1.f.10 Verwijdering van financiële activa en financiële verplichtingen

Verwijdering van financiële activa

BNP Paribas Fortis verwijdert een financieel actief geheel of gedeeltelijk ofwel wanneer de contractuele rechten op de kasstromen uit het financieel actief aflopen ofwel wanneer BNP Paribas Fortis de contractuele rechten op de ontvangst van de kasstromen uit het actief en alle risico's en voordelen van eigendom van het actief overdraagt. Tenzij deze voorwaarden zijn vervuld, behoudt BNP Paribas Fortis het actief in de balans en verantwoordt een schuld voor de verplichting ontstaan als resultaat van de transfer van het actief.

Verwijdering van financiële verplichtingen

BNP Paribas Fortis verwijdert een financiële verplichting geheel of gedeeltelijk wanneer de verplichting geheel of gedeeltelijk is uitgedoofd.

Terugkoopovereenkomsten ('repurchase agreements') en lenen of uitlenen van effecten ('securities lending')

Effecten tijdelijk verkocht onder een terugkoopovereenkomst blijven in de balans van BNP Paribas Fortis verantwoord in de categorie van effecten waartoe ze behoren. De overeenkomstige verplichting wordt in de balans verantwoord tegen de geamortiseerde kostprijs in de gepaste categorie 'Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs' uitgezonderd in het geval van terugkoopovereenkomsten aangegaan voor handelsdoeleinden, waarbij de overeenkomstige verplichting is geclassificeerd in 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Effecten die zijn aangekocht als gevolg van een overeenkomst tot terugverkoop worden niet verantwoord in de balans van BNP Paribas Fortis. De overeenkomstige vordering wordt in de balans verantwoord tegen geamortiseerde kostprijs in de gepaste categorie 'Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs' uitgezonderd in het geval van effecten die zijn aangekocht als gevolg van een overeenkomst tot terugverkoop aangegaan voor handelsdoeleinden, waarbij de overeenkomstige vordering is verantwoord in 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Het uitlenen van effecten leidt niet tot het verwijderen van de uitgeleende effecten van de balans en het lenen van effecten leidt niet tot het opnemen van de geleende effecten in de balans met uitzondering van het geval waarin de geleende effecten vervolgens worden verkocht door BNP Paribas Fortis. In deze gevallen wordt de verplichting om de geleende effecten terug te geven op de vervaldag opgenomen in de balans onder 'Financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

1.f.11 Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen

Financiële activa en financiële verplichtingen worden gesaldeerd en het nettobedrag wordt in de balans gerapporteerd wanneer BNP Paribas Fortis een wettelijk afdwingbaar recht heeft om de verantwoorde bedragen te salderen en er de intentie is om tot een afwikkeling op nettobasis te komen of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen.

Terugkoopovereenkomsten en derivaten die voldoen aan de twee voorwaarden opgenomen in de standaard worden gesaldeerd in de balans.

1.g Materiële en immateriële vaste activa

Materiële en immateriële vaste activa gepresenteerd in de geconsolideerde balans omvatten activa gebruikt voor de uitvoering van de operationele activiteiten en vastgoedbeleggingen.

Activa die worden gebruikt in de bedrijfsuitvoering zijn deze die worden gebruikt voor de levering van diensten en voor bestuursrechtelijke doeleinden en omvatten ook activa die geen eigendom zijn van maar in gebruik gegeven worden door BNP Paribas Fortis als leasinggever onder een operationele leasing.

Vastgoedbeleggingen omvatten onroerende activa die worden aangehouden om huuropbrengsten en winsten te realiseren.

Materiële en immateriële vaste bedrijfsactiva worden initieel opgenomen tegen de aankoopprijs plus rechtstreeks toerekenbare kosten, samen met financieringskosten wanneer een lange periode van opbouw of aanpassingen nodig is voor dat het actief gebruiksklaar is.

Software intern ontwikkeld door BNP Paribas Fortis die voldoet aan de criteria voor activering, wordt geactiveerd als directe ontwikkelingskosten die externe kosten en arbeidskosten van werknemers rechtstreeks toewijsbaar aan het project omvatten.

Volgend op de initiële opname worden materiële en immateriële vaste activa gewaardeerd tegen hun kostprijs verminderd met geaccumuleerde afschrijvingen en eventuele geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingverliezen.

Het afschrijfbaar bedrag van materiële vaste activa en immateriële vaste activa wordt berekend na aftrek van de restwaarde van het actief. Enkel activa, geleased onder een operationele lease door BNP Paribas Fortis als leasinggever, worden verondersteld een restwaarde te hebben omdat de levensduur van materiële en immateriële activa gebruikt in de bedrijfsuitvoering in het algemeen gelijk is aan de economische levensduur.

Materiële en immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven over de levensduur van het actief. De afschrijvingskost wordt verantwoord in de resultatenrekening onder 'Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa'.

Wanneer een actief bestaat uit een aantal onderdelen die vervangen moeten worden op regelmatige tijdstippen of die een verschillend nut hebben of een verschillend patroon van consumptie van de economische voordelen, wordt elk onderdeel afzonderlijk opgenomen en afgeschreven op basis van de geschikte methode voor dat onderdeel. BNP Paribas Fortis past de componentenbenadering toe voor activa gebruikt bij de bedrijfsuitvoering en vastgoedbeleggingen.

De afschrijvingsperiodes gebruikt voor kantoorgebouwen zijn de volgende: 80 of 60 jaar voor de funderingen (respectievelijk voor residentiële en andere gebouwen); 30 jaar voor de buitengevels; 20 jaar voor algemene en technische installaties en 10 jaar voor inrichting.

Software wordt afgeschreven, afhankelijk van het type, over een periode van maximum acht jaar in het geval van infrastructuur ontwikkelingen en over drie of vijf jaar in het geval van software hoofdzakelijk ontwikkeld met als doel het verlenen van diensten aan klanten.

Software-onderhoudskosten worden als last verantwoord in de periode waarin ze zijn gemaakt. Evenwel worden uitgaven die worden gezien als een upgrade van de software of die de levensduur verlengen opgenomen in de initiële aanschaffings- of constructiekost.

Afschrijfbaar materiële en immateriële vaste activa worden beoordeeld of er een bijzondere waardevermindering dient plaats te vinden wanneer er een aanwijzing van een mogelijke bijzondere waardevermindering bestaat op balansdatum. Niet-afschrijfbaar activa worden minstens eenmaal per jaar beoordeeld of er een bijzondere waardevermindering dient plaats te vinden op basis van dezelfde methode als goodwill toegewezen aan kasstroom-genererende eenheden.

Indien er indicaties zijn die wijzen op een mogelijke bijzondere waardevermindering wordt de nieuwe realiseerbare waarde van het actief vergeleken met de boekwaarde. Wanneer een actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan, dan wordt een bijzonder waardeverminderingverlies opgenomen in de resultatenrekening. Dit verlies wordt teruggedraaid wanneer er een wijziging is in het geschatte realiseerbaar bedrag of wanneer er niet langer een indicatie is die wijst op een mogelijke bijzondere waardevermindering. Bijzondere waardeverminderingverliezen worden opgenomen in de resultatenrekening onder 'Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa'.

Winsten en verliezen bij desinvesteringen van materiële en immateriële vaste activa gebruikt in de bedrijfsvoering worden verantwoord in de resultatenrekening onder 'Netto winst/verlies op overige vaste activa'.

Winsten en verliezen bij desinvesteringen van vastgoedbeleggingen worden verantwoord in de resultatenrekening onder 'Overige baten' of 'Overige lasten'.

1.h Leaseovereenkomsten

De entiteiten van BNP Paribas Fortis kunnen hetzij leasingnemer of leasinggever zijn in een leaseovereenkomst.

1.h.1 Boekingen uit hoofde van de leasinggever

Leaseovereenkomsten aangegaan door BNP Paribas Fortis als leasinggever kunnen geclassificeerd worden als financiële lease ofwel als operationele lease.

Financiële lease

In een financiële leaseovereenkomst draagt de leasinggever vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen over naar de leasingnemer. Het wordt behandeld als een lening gegeven aan de leasingnemer ter financiering van de aankoop van het actief.

De contante waarde van de leasebetalingen en eventuele restwaarden worden verantwoord als een vordering. De nettobaten ontvangen door de leasinggever uit het leasingcontract zijn gelijk aan het bedrag van rente op een lening en is opgenomen in de resultatenrekening onder 'Rentebaten'. De leasebetalingen worden gespreid over de duur van de lease en worden toegewezen als een vermindering van de hoofdsom en als rente zodat de nettobaten een constant rendement weerspiegelen op de netto-investering in de lease. De gebruikte rentevoet is de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst.

Individuele en collectieve bijzondere waardeverminderingen op leasevorderingen worden bepaald op basis van dezelfde principes als toegepast bij andere leningen en vorderingen.

Operationele lease

Een operationele lease is een leaseovereenkomst waarbij vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen niet worden overgedragen naar de leasingnemer.

De activa worden verantwoord onder vastgoedbeleggingen in de balans van de leasinggever en worden lineair afgeschreven over de gebruiksduur. Het afschrijfbaar bedrag bevat niet de restwaarde van het actief. De huurbetalingen worden volledig opgenomen in de resultatenrekening op een lineaire basis over de leasetermijn. De leasebetalingen en afschrijvingskost worden opgenomen in de resultatenrekening onder 'Overige baten' en 'Overige lasten'.

1.h.2 Boekingen uit hoofde van de leasingnemer

Leaseovereenkomsten aangegaan door BNP Paribas Fortis als leasingnemer kunnen geclassificeerd worden als financiële lease ofwel als operationele lease.

Financiële lease

Een financiële lease wordt behandeld als een aankoop van een actief door de leasingnemer die gefinancierd is door een lening. Het geleasede actief wordt verantwoord in de balans van de leasingnemer tegen zijn reële waarde of, indien lager, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen berekend op basis van de impliciete rentevoet van de leaseovereenkomst. Een overeenkomstige verplichting, gelijk aan de reële waarde van het geleasede actief of de contante waarde van de minimale leasebetalingen, wordt ook verantwoord in de balans van de leasingnemer. Het actief wordt afgeschreven op basis van dezelfde methode die wordt toegepast voor materiële vaste activa, na aftrek van de restwaarde van het initieel opgenomen bedrag, over de levensduur van het actief. Als er geen redelijke zekerheid bestaat dat de leasingnemer de eigendom zal verkrijgen op het einde van de leasetermijn, zal het actief worden afgeschreven over de kortste periode van de leasetermijn en de levensduur. De leaseverplichting wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Operationele lease

Het actief wordt niet verantwoord in de balans van de leasingnemer. Leasebetalingen met betrekking tot een operationele lease worden in de resultatenrekening van de leasingnemer opgenomen op een lineaire basis over de leasetermijn.

1.i Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Wanneer BNP Paribas Fortis beslist om een vast actief te verkopen en het hoogstwaarschijnlijk is dat de verkoop zal plaatsvinden binnen de 12 maanden, dan worden deze activa afzonderlijk getoond in de lijn 'Vaste activa aangehouden voor verkoop' op de balans. Verplichtingen verbonden aan deze activa worden ook afzonderlijk getoond op de balans in de lijn 'Verplichtingen verbonden aan vaste activa aangehouden voor verkoop'. Wanneer BNP Paribas Fortis zich verbonden heeft tot een verkoopplan waarbij de controle over de dochteronderneming wordt verloren, en wanneer de verkoop zeer waarschijnlijk is binnen een termijn van 12 maanden, dan worden alle activa en verplichtingen van de dochteronderneming geklasseerd als aangehouden voor verkoop.

Bij classificatie in deze categorie, worden de vaste activa en groepen van activa en verplichtingen gewaardeerd tegen de laagste van de boekwaarde en hun marktwaarde min verkoopkosten.

Deze activa worden niet langer afgeschreven. Wanneer een actief of een groep van activa een bijzondere waardevermindering ondergaan, wordt de bijzondere waardevermindering verantwoord in de resultatenrekening. Bijzondere waardeverminderingen kunnen worden teruggenomen.

Wanneer een groep van activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop een belangrijke bedrijfstaking vertegenwoordigen, dan worden deze geclassificeerd als beëindigde bedrijfsactiviteiten. Beëindigde bedrijfsactiviteiten vertegenwoordigen activiteiten die worden aangehouden voor verkoop, activiteiten die worden afgestoten en dochterondernemingen die uitsluitend zijn overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht.

Alle winsten en verliezen in verband met beëindigde bedrijfsactiviteiten worden afzonderlijk getoond in de resultatenrekening op de lijn 'Winst/verlies na belastingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten en activa aangehouden voor verkoop'. Deze lijn bevat de winsten of verliezen na belastingen op beëindigde bedrijfsactiviteiten, de winst of het verlies na belastingen voortvloeiend uit de herwaardering tegen reële waarde min verkoopkosten en de winst of het verlies na belastingen bij de afstoting van de activiteiten.

1.j Personeelsvoordelen

Personeelsvoordelen worden geclassificeerd in een van de volgende vier categorieën:

- kortetermijnvoordelen zoals salarissen, jaarlijkse vakantie, aanmoedigingsplannen, winstdelende en aanvullende betalingen,
- langetermijnvoordelen, inclusief uitkeringen voor langdurige arbeidsongeschiktheid, voordelen die samenhangen met langdurig dienstverband en andere types van op geldmiddelen gebaseerde uitgestelde vergoedingen,
- ontslagvergoedingen,
- vergoedingen na uitdiensttreding.

Kortetermijnvoordelen

BNP Paribas Fortis verantwoordt een kost wanneer men heeft gebruik gemaakt van de diensten geleverd door werknemers in ruil voor personeelsvoordelen.

Langetermijnvoordelen

Dit zijn voordelen, andere dan kortetermijnvoordelen, vergoedingen na uitdiensttreding en ontslagvergoedingen. Dit heeft hoofdzakelijk betrekking op vergoedingen die meer dan 12 maanden zijn uitgesteld en die niet verbonden zijn aan de BNP Paribas aandelenprijs en deze worden toegewezen in het jaarverslag aan de periode waarin ze zijn verdiend.

De gebruikte actuariële technieken zijn gelijkaardig aan deze die gebruikt worden voor pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen uitgezonderd dat de actuariële winsten en verliezen verantwoord worden in de resultatenrekening en niet in het eigen vermogen.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn verschuldigde personeelsvoordelen als gevolg van een beslissing van BNP Paribas Fortis om een arbeidscontract te beëindigen voor de wettelijke pensioenleeftijd of als gevolg van een beslissing van een werknemer een vrijwillig vervroegd vertrek te aanvaarden in ruil voor een vergoeding. Ontslagvergoedingen die betaalbaar worden over meer dan 12 maanden na balansdatum worden verdisconteerd.

Vergoedingen na uitdiensttreding

In overeenstemming met IFRS maakt BNP Paribas Fortis een onderscheid tussen pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen en pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen.

Pensioenregelingen op basis van toegezegde bijdragen leidt niet tot een verplichting voor BNP Paribas Fortis en vereist bijgevolg geen voorziening. Het bedrag van de verschuldigde werkgeversbijdrage tijdens de periode wordt verantwoord als een kost.

Enkel schema's op basis van vaste toezeggingen geven aanleiding tot een verplichting voor BNP Paribas Fortis. Deze verplichting moet gewaardeerd en verantwoord worden als een verplichting door middel van een voorziening.

De classificatie van pensioenregelingen in deze twee categorieën is gebaseerd op de economische werkelijkheid van de pensioenregeling die herzien wordt om te bepalen of BNP Paribas Fortis een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft om de overeengekomen voordelen te betalen aan de werknemers.

De vergoedingsverplichting na uitdiensttreding onder een plan met vaste toezeggingen wordt gewaardeerd op basis van actuariële technieken die rekening houden met demografische en financiële veronderstellingen.

De verantwoorde netto verplichting met betrekking tot pensioenplannen met vaste toezeggingen is het verschil tussen de contante waarde van de verplichting voor plannen met vaste toezeggingen en de reële waarde van de fondsbeleggingen.

De contante waarde van de verplichting voor pensioenplannen met vaste toezeggingen wordt gewaardeerd op basis van actuariële

veronderstellingen toegepast door BNP Paribas Fortis waarbij gebruik wordt gemaakt van de 'projected unit credit'-methode. Deze methode houdt rekening met verschillende parameters eigen aan het land of de entiteit van BNP Paribas Fortis zoals demografische veronderstellingen, de kans dat werknemers de onderneming zullen verlaten voor pensioenleeftijd, salarisinflatie, de verdisconteringsvoet en de algemene inflatie.

Wanneer de waarde van de fondsbeleggingen het bedrag van de verplichting overschrijdt, wordt een actief opgenomen als het een toekomstig voordeel voor BNP Paribas Fortis weergeeft onder de vorm van een vermindering in de toekomstige bijdragen of een toekomstige terugbetaling van de bedragen betaald in het plan.

De jaarlijkse kost verantwoord in de resultatenrekening onder 'Salarissen en personeelsvoordelen' met betrekking tot pensioenplannen met vaste toezeggingen omvatten de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten (de verworven rechten van elk personeelslid op basis van de geleverde diensten), de rentekosten verbonden aan de impact van het verdisconteren van de netto verplichting voor pensioenplannen met vaste toezeggingen, de pensioenkosten van verstreken diensttijd voortvloeiend uit pensioenplanwijzigingen en de gevolgen van inperkingen of afwikkelingen en het verwachte rendement op eventuele fondsbeleggingen.

Herwaarderingen van de netto verplichting (activa) voor pensioenplannen met vaste toezeggingen worden verantwoord in niet-gerealiseerde resultaten en worden nooit geherclassificeerd naar de resultatenrekening. Ze omvatten actuariële winsten of verliezen, het rendement op de fondsbeleggingen en de wijzigingen in niet-verantwoorde activa door beperkingen (exclusief het bedrag opgenomen in de netto rente van de verplichting (activa) voor pensioenplannen met vaste toezeggingen).

1.k Op aandelen gebaseerde beloningen

Op aandelen gebaseerde beloningen zijn betalingen gebaseerd op aandelen uitgegeven door BNP Paribas die ofwel worden afgewikkeld onder de vorm van eigen vermogen of geldmiddelen waarvan het bedrag is gebaseerd op de trends in de waarde van de BNP Paribas-aandelen.

IFRS 2 vereist dat de op aandelen gebaseerde beloningen toegekend na 7 november 2002 opgenomen worden als kosten. Het opgenomen bedrag is de waarde van de op aandelen gebaseerde betaling toegekend aan de werknemers.

BNP Paribas Fortis kent aandelenoptieplannen en uitgestelde op aandelen gebaseerde of aan aandelenprijs verbonden in geld afgewikkelde vergoedingsplannen toe aan werknemers en biedt hen ook de mogelijkheid aan om in te tekenen voor specifiek uitgegeven BNP Paribas-aandelen tegen een korting op voorwaarde dat ze de aandelen aanhouden voor een bepaalde periode.

Aandelenopties en toewijzingsplannen van gratis aandelen

De kost met betrekking tot aandelenopties en toewijzingsplannen van gratis aandelen wordt verantwoord over de wachtperiode als het voordeel enkel wordt toegekend als de begunstigde blijft voor de entiteit werken.

Kosten met betrekking tot aandelenopties en gratis aandelen worden opgenomen onder salarissen en andere personeelsvoordelen en de 'credit'-boeking gebeurt via het eigen vermogen. De kost wordt berekend op basis van de algemene waarde van het plan bepaald op de datum waarop het is toegekend door de Raad van Bestuur.

In afwezigheid van enige markt voor deze instrumenten worden financiële waarderingsmodellen gebruikt die rekening houden met de prestatievoorwaarden verbonden aan de BNP Paribas-aandelenprijs. De totale kost van een plan wordt bepaald door de eenheidswaarde per toegekende optie of aandeel te vermenigvuldigen met het geschatte aantal van toegekende opties en aandelen die onvoorwaardelijk zullen worden aan het eind van de periode rekening houdend met de voorwaarden met betrekking tot het blijvend dienstverband van de begunstigde.

De enige veronderstellingen die worden herzien tijdens de wachtperiode en dus resulteren in de herwaardering van de kost, zijn deze die betrekking hebben op de waarschijnlijkheid dat werknemers BNP Paribas Fortis zullen verlaten en deze die betrekking hebben tot de prestatievoorwaarden die niet verbonden zijn aan de waarde van de BNP Paribas-aandelen.

Op aandelen gebaseerde en in geldmiddelen afgewikkelde uitgestelde vergoedingen

De kosten die gepaard gaan met deze plannen worden opgenomen in het jaar waarin de werknemer de betreffende diensten verleent.

Als de betaling van een op aandelen gebaseerde variabele vergoeding uitdrukkelijk afhankelijk is van het voortzetten van het dienstverband van de werknemer tijdens de wachtperiode, neemt men aan dat de diensten verleend werden tijdens deze periode. De kosten voor de overeenkomstige vergoeding worden gespreid over de periode opgenomen en worden geboekt als kosten voor salarissen en personeelsvoordelen tegenover een overeenkomstige verplichting op de balans. De kost wordt daarna herzien om rekening te houden met een eventuele stopzetting van het dienstverband of de niet-naleving van een aan de prestatie verbonden voorwaarde en de gewijzigde prijs van het BNP Paribas aandeel.

Als er geen verplichting is tot voortzetting van het dienstverband worden de kosten niet gespreid maar onmiddellijk opgenomen tegenover een overeenkomstige verplichting op de balans. Vervolgens worden de kosten tot aan de afwikkeling op elke verslagdatum herzien om rekening te houden met een eventuele aan de prestatie gerelateerde voorwaarde en de gewijzigde prijs van het BNP Paribas aandeel.

1.1 Voorzieningen gerapporteerd onder verplichtingen

Voorzieningen worden verantwoord onder verplichtingen (andere dan deze die betrekking hebben op financiële instrumenten, personeelsvoordelen en verzekeringscontracten) die hoofdzakelijk betrekking hebben op herstructureringen, claims en rechtszaken, boetes en strafbepalingen en belastingsrisico's.

Een voorziening wordt verantwoord wanneer het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen ten gevolge van een gebeurtenis in het verleden en het bedrag van de verplichting kan op betrouwbare wijze worden geschat. Het bedrag van zo een verplichting wordt verdisconteerd, in geval het effect van verdisconteren materieel is, met als doel het bedrag van de voorziening te bepalen.

1.m Actuele en uitgestelde belastingen

De actuele belastingslast wordt bepaald op basis van de belastingsregelgeving en belastingsvoeten die van kracht zijn in elk land waarin BNP Paribas Fortis actief is tijdens de periode waarin de inkomsten gegenereerd zijn.

Uitgestelde belastingen worden verantwoord wanneer er tijdelijke verschillen zijn tussen de boekwaarde van een actief of verplichting in de balans en de fiscale boekwaarde ervan.

Uitgestelde belastingsverplichtingen worden verantwoord voor alle belastbare tijdelijke verschillen die verschillen van:

- uitgestelde belastingsverplichtingen voortvloeiend uit de eerste opname van goodwill,
- uitgestelde belastingsverplichtingen die verband houden met investeringen waarover BNP Paribas Fortis exclusieve of gezamenlijke controle uitoefent, wanneer BNP Paribas Fortis het tijdstip kan bepalen waarop het tijdelijke verschil wordt afgewikkeld en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de nabije toekomst niet zal worden afgewikkeld.

Uitgestelde belastingvorderingen worden verantwoord voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen en niet-gebruikte overdraagbare fiscale verliezen maar enkel in de mate waarin het waarschijnlijk is dat de onderneming in kwestie toekomstige fiscale winst zal genereren waartegen deze tijdelijke verschillen en fiscale verliezen kunnen worden verrekend.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd op basis van de balansmethode en gebaseerd op basis van belastingstarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld, op basis van de belastingtarieven waarvan het wetgevingsproces materieel is afgesloten of zal afgesloten zijn tegen het eind van de verslagperiode. Ze worden niet verdisconteerd.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd wanneer ze ontstaan binnen een belastinggroep die in de jurisdictie van eenzelfde belastingautoriteit valt en wanneer er een in rechte afdwingbaar recht is om te salderen.

Actuele en uitgestelde belastingen worden verantwoord als belastingbaten of -lasten in de resultatenrekening met uitzondering van degene die verband houden met een transactie of gebeurtenis die rechtstreeks in het eigen vermogen wordt geboekt. Die worden eveneens in het eigen vermogen opgenomen.

Wanneer fiscale tegoeden op inkomsten van vorderingen en obligaties worden gebruikt om de winstbelasting die moet betaald worden af te wikkelen, dan worden deze fiscale tegoeden op dezelfde lijn verantwoord als de baten waartoe ze betrekking hebben. De overeenkomstige belastinglast wordt behouden in de resultatenrekening onder 'Winstbelastingen'.

1.n Kasstroomoverzicht

De geldmiddelen en kasequivalenten zijn samengesteld uit het nettosaldo van de geldmiddelen, rekeningen met centrale banken en uit het nettosaldo van interbancaire direct opeisbare leningen en deposito's.

Wijzigingen in geldmiddelen en kasequivalenten met betrekking tot operationele activiteiten geven de kasstromen weer gecreëerd door de bedrijfsactiviteiten van BNP Paribas Fortis inclusief de kasstromen met betrekking tot verhandelbare depositocertificaten.

Wijzigingen in geldmiddelen en kasequivalenten met betrekking tot investeringsactiviteiten geven de kasstromen weer die voortvloeien uit de acquisities en desinvesteringen van dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen of joint ventures opgenomen in de geconsolideerde groep, evenals de acquisities en desinvesteringen van materiële vaste activa exclusief vastgoedbeleggingen en eigendommen aangehouden onder een operationele leasing.

Wijzigingen in geldmiddelen en kasequivalenten met betrekking tot financieringsactiviteiten geven de kasstromen weer die voortvloeien uit transacties met aandeelhouders, kasstromen met betrekking tot obligaties en achtergestelde schulden (exclusief verhandelbare depositocertificaten).

1.o Gebruik van schattingen in de voorbereiding van het jaarverslag

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat managers van kernactiviteiten en bedrijfsfuncties veronderstellingen en schattingen maken die worden weergegeven in de waardering van baten en lasten in de resultatenrekening, van activa en verplichtingen in de balans en in de openbaarmaking van informatie in de toelichting van de jaarrekening.

Dit zorgt ervoor dat de desbetreffende managers beoordelingen moeten maken en gebruik moeten maken van de beschikbare informatie op de datum van de voorbereiding van de jaarrekening wanneer ze hun schattingen maken. De actuele toekomstige resultaten van activiteiten waarvoor managers gebruik gemaakt van schattingen kunnen in realiteit erg verschillen van deze schattingen, hoofdzakelijk door de marktvoorwaarden. Dit kan een materiële impact hebben op de jaarrekening.

Dit is hoofdzakelijk van toepassing op:

- de analyse van de kasstroomeigenschap voor bepaalde financiële activa;
- de berekening van de verwachte kredietverliezen. Dit betreft vooral de beoordeling van de voorwaarde van significante toename van het kredietrisico, de modellen en hypothesen toegepast voor het bepalen van de verwachte kredietverliezen en de bepaling van de verschillende economische scenario's met hun respectievelijke weging;
- de analyse van de heronderhandelde leningen;
- het gebruik van intern ontwikkelde modellen om financiële instrumenten te waarderen die niet genoteerd zijn op een actieve markt;
- berekeningen van de reële waarde van niet-genoteerde financiële instrumenten geïnclassificeerd in 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in eigen vermogen' of in 'Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' op het actief of het passief, en meer in het algemeen de berekeningen van de reële waarde van financiële instrumenten die onderworpen zijn aan een openbaarmakingsverplichting over reële waarde;
- de beslissing of een markt actief of niet actief is met als doel een waarderingstechniek te gebruiken;
- bijzondere waardeverminderingstests uitgevoerd op goodwill en immateriële vaste activa;
- beoordeling van bijzondere waardeverminderingen in deelnemingen in vermogensmutatiemethode;
- erkende actieve belastinglatenties;
- de geschiktheid om bepaalde afgeleide financiële instrumenten aan te houden als kasstroomafdekkingen en de waardering van afdekkingseffectiviteit;
- schattingen van de restwaarde van activa geleased onder een financiële of operationele leasing, en meer specifiek van activa waarvan de afschrijving is opgenomen verminderd met de geschatte restwaarde;

- de waardering van voorzieningen voor voorwaardelijke verbintenissen en kosten. Het is moeilijk om voor het einde van lopende onderzoeken en geschillen de mogelijke impact en gevolgen in te schatten. De raming van de voorzieningen houdt rekening met alle inlichtingen die beschikbaar zijn op de datum van afsluiting van de jaarrekening, waaronder de aard van het geschil, de onderliggende feiten, de lopende procedures en de rechterlijke beslissingen, alsook met informatie over vergelijkbare zaken. BNP Paribas Fortis kan bij de beoordeling ook beroep doen op het advies van deskundigen en onafhankelijke raadgevers.

Dit is ook het geval voor de toegepaste veronderstellingen die de gevoeligheid van elk type van marktrisico en de gevoeligheid van de waarderingen van niet-observeerbare parameters meten.

2 IMPACT VAN DE VOORSTELLINGSWIJZIGINGEN EN VAN DE EERSTE TOEPASSING VAN IFRS 9 EN IFRS 15

Op 31 december 2017 voerde BNP Paribas Fortis voorstellingswijzigingen door en erkende effecten op afwikkelingsdatum:

- Voorafgaand aan de implementatie van IFRS 9 'Financiële instrumenten' per 1 januari 2018, werden enkele rubrieken hernoemd in de balans, de resultatenrekening en in het overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen;
- Om de definitie van kredietinstellingen in de financiële staten te aligneren met de definitie die gebruikt wordt in de prudentiële rapportering, werden uitstaande bedragen op sommige tegenpartijen geherclassificeerd van leningen en vorderingen op kredietinstellingen naar leningen en vorderingen op klanten;
- Effectentransacties die voorheen in de boekhouding werden opgenomen op de transactiedatum, worden voortaan opgenomen op de afwikkelingsdatum. Deze nieuwe voorstelling van effecten stemt overeen met de regels die toegepast worden voor de liquiditeitsratio's.

De impacten van deze wijzigingen op de balans, de resultatenrekening en de overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen zijn beschreven in toelichting 2.a.

Vanaf 1 januari 2018 past BNP Paribas Fortis de nieuwe boekhoudnormen IFRS 9 en IFRS 15 toe:

- Financiële instrumenten zijn geherclassificeerd en gewaardeerd in overeenstemming met IFRS 9 'Financiële instrumenten';
- IFRS 15 'Opbrengsten van contracten met klanten' bracht geen belangrijke wijzigingen met zich mee aan de balans.

De impacten van de eerste toepassing van IFRS 9 en IFRS 15 zijn terug te vinden in toelichting 2.b.

2.a Impact van de voorstellingswijzigingen en van de opname van effecten op afwikkelingsdatum

Balans

In miljoenen euro's	31 december 2017 IAS 39 Vorige voorstelling	Impact van de boeking van effecten op afwikkelingsdatum	Andere herclas- sificaties	31 december 2017 IAS 39 Gewijzigde voorstelling
ACTIVA				
Kas, centrale banken	4 942	-	-	4 942
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	-	-	-
<i>Handelseffecten</i>	1 394	(76)	303	1 621
<i>Leningen en terugkoopovereenkomsten</i>	2 391	-	1 275	3 666
<i>Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	1 578	-	(1 578)	-
<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	5 777	-	-	5 777
Financiële hedgingderivaten	2 011	-	-	2 011
Voor verkoop beschikbare financiële activa	23 697	-	-	23 697
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	-	-	-	-
<i>Schuldbewijzen</i>	-	-	-	-
<i>Effecten met een aandelenkarakter</i>	-	-	-	-
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	-	-	-	-
<i>Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen</i>	25 305	-	(343)	24 962
<i>Leningen aan en vorderingen op klanten</i>	175 425	-	(2 363)	173 062
<i>Schuldbewijzen</i>	-	-	2 706	2 706
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 062	-	-	1 062
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	511	-	-	511
Actuele en uitgestelde belastingen	2 149	-	-	2 149
Overlopende rekeningen en overige activa	8 340	(128)	-	8 212
Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	4 356	-	-	4 356
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	17 387	-	-	17 387
Immateriële vaste activa	292	-	-	292
Goodwill	663	-	-	663
Activa aangehouden voor verkoop	366	-	-	366
TOTAAL ACTIVA	277 646	(204)	-	277 442
VERPLICHTINGEN				
Centrale banken	382	-	-	382
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	-	-	-
<i>Handelseffecten</i>	295	(73)	-	222
<i>Deposito's en terugkoopovereenkomsten</i>	4 706	-	207	4 913
<i>Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	4 190	-	(4 190)	-
<i>Schuldbewijzen</i>	-	(43)	3 984	3 941
<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	4 114	-	-	4 114
Financiële hedgingderivaten	3 982	-	-	3 982
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	-	-	-	-
<i>Schulden aan kredietinstellingen</i>	36 558	-	(38)	36 520
<i>Schulden aan klanten</i>	166 927	-	38	166 965
<i>Schuldbewijzen</i>	12 434	-	-	12 434
<i>Achtergestelde schulden</i>	2 487	-	-	2 487
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	441	-	-	441
Actuele en uitgestelde belastingen	748	-	-	748
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	6 512	(88)	(1)	6 423
Voorzieningen voor risico's en kosten	4 732	-	-	4 732
Verplichtingen aangehouden voor verkoop	831	-	-	831
TOTAAL VERPLICHTINGEN	249 339	(204)	-	249 135

EIGEN VERMOGEN				
<i>Kapitaal en reserves</i>	20 828	-	200	21 028
<i>Resultaat van het boekjaar, aandeel van de groep</i>	1 897	-	-	1 897
Totaal kapitaal, geconsolideerde reserves en resultaat van de periode, aandeel van de groep	22 725	-	200	22 925
<i>Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet kunnen worden geherclassificeerd naar het resultaat</i>	-	-	(200)	(200)
<i>Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die kunnen geherclassificeerd worden naar het resultaat</i>	39	-	-	39
Totaal aandeel van de groep	22 764	-	-	22 764
<i>Reserves en resultaat van het jaar van minderheidsbelangen</i>	5 784	-	-	5 784
<i>Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet kunnen worden geherclassificeerd naar het resultaat</i>	(15)	-	-	(15)
<i>Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die kunnen geherclassificeerd worden naar het resultaat</i>	(226)	-	-	(226)
Minderheidsbelangen	5 543	-	-	5 543
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	28 307	-	-	28 307
TOTAAL PASSIVA	277 646	(204)	-	277 442

De balans per 31 december 2017 onderging volgende voorstellingswijzigingen:

- De 'portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening', die voorheen op een aparte activa- en passivalijn werd opgenomen, werd opgesplitst per type instrument in de rubriek 'Financiële instrumenten tegen reële waarde in de resultatenrekening'. Op de passiefzijde van de balans werd EUR 4,2 miljard gesplitst in EUR 4,0 miljard op 'Schuldbewijzen' en EUR 0,2 miljard op 'Deposito's en terugkoopovereenkomsten'.
- Om de definitie van 'kredietinstellingen' in de financiële staten te aligneren met de definitie die gebruikt wordt in de prudentiële FINREP rapportering, werden uitstaande bedragen op sommige tegenpartijen geherclassificeerd van 'leningen en vorderingen op kredietinstellingen' naar 'leningen en vorderingen op klanten' voor EUR 0,3 miljard.
- Effecten die voorheen werden opgenomen in de rubrieken 'Leningen en vorderingen op klanten' en 'leningen en vorderingen op kredietinstellingen' worden nu opgenomen in de 'Schuldbewijzen' subsectie van de 'Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs'.
- Het boeken van effecten op afwikkelingsdatum leidde tot een kleine daling in het balanstotaal van EUR (0,2) miljard.

Resultatenrekening

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017 IAS 39 Vorige voorstelling	Herbenaming van de financiële instrumenten rubrieken	Herclassificatie van rente op de handels- portefeuille	Boekjaar 2017 IAS 39 Gewijzigde voorstelling
Rentebaten	7 967	-	(116)	7 851
Rentelasten	(2 934)	-	64	(2 870)
Commissiebaten	2 298	-	-	2 298
Commissielasten	(868)	-	-	(868)
Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	13	-	52	65
Nettowinsten op voor verkoop beschikbare activa en andere financiële activa die niet gewaardeerd zijn aan de reële waarde	189	(189)	-	-
Nettowinsten op financiële instrumenten met waardeverminderingen in het eigen vermogen	-	189	-	189
Overige baten	9 345	-	-	9 345
Overige lasten	(7 891)	-	-	(7 891)
NETTOBATEN VAN HET BANKBEDRIJF	8 119	-	-	8 119
Personeelskosten en kosten van personeelsvoordelen	(2 634)	-	-	(2 634)
Overige algemene bedrijfskosten	(1 903)	-	-	(1 903)
Bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële vaste activa	(294)	-	-	(294)
BRUTOBEDRIJFSRESULTAAT	3 288	-	-	3 288
Risicokost	(338)	-	-	(338)
BEDRIJFSRESULTAAT	2 950	-	-	2 950
Aandeel in het nettoresultaat van ondernemingen waarop vermogensmutatie wordt toegepast	278	-	-	278
Nettowinsten/verliezen op overige vaste activa	32	-	-	32
Goodwill	(112)	-	-	(112)
RESULTAAT VOOR BELASTINGEN	3 148	-	-	3 148
Winstbelastingen	(775)	-	-	(775)
NETTORESULTAAT	2 373	-	-	2 373
waarvan minderheidsbelangen	476	-	-	476
RESULTAAT TOEWIJSBAAR AAN DE AANDEELHOUDERS	1 897	-	-	1 897

Rentebaten en -lasten uit de handelsportefeuille, die voorheen werden geassocieerd onder rentebaten, respectievelijk rentelasten, worden nu opgenomen in 'Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' (netto bedrag van EUR 52 miljoen voor 2017).

Overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2017 IAS 39 Vorige voorstelling	Herbenaming van financiële instrumenten rubrieken	Boekjaar 2017 IAS 39 Gewijzigde voorstelling
Nettoresultaat	2 373	-	2 373
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(450)	-	(450)
Elementen die zijn of kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	(461)	-	(461)
-Wijzigingen in de reële waarde van elementen met betrekking tot wisselkoersverschillen	(415)	-	(415)
-Wijzigingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare financiële activa, inbegrepen deze geherclassificeerd als leningen en vorderingen	-	-	-
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen</i>	-	(39)	(39)
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het resultaat</i>	-	(70)	(70)
-Wijzigingen in de reële waarde van beleggingen van verzekeringsactiviteiten	-	-	-
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen</i>	(39)	39	-
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het resultaat</i>	(70)	70	-
-Wijzigingen in waarde van afdekkingsinstrumenten	-	-	-
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het eigen vermogen</i>	(92)	-	(92)
<i>Wijzigingen in de reële waarde opgenomen in het resultaat</i>	-	-	-
Belastingslast	111	-	111
Wijzigingen met betrekking tot ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	44	-	44
Elementen die niet kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	11	-	11
Impact van herschattingen op voordelen na uitdiensttreding	33	-	33
Belastingslast	(23)	-	(23)
Elementen met betrekking tot ondernemingen waarop vermogensmutatie is toegepast	1	-	1
TOTAAL	1 923	-	1 923
- Aandeel van de groep	1 644	-	1 644
- Aandeel van minderheidsbelangen	279	-	279

2.b Effecten van de toepassing van IFRS 9 en IFRS 15

Synthese van de effecten van de toepassing van IFRS 9 en IFRS 15 op de balans op 1 januari 2018

In miljoenen euro's	31 december 2017 IAS 39 Nieuwe presentatie	Effecten van de toepassing van IFRS 9			Effecten van de toepassing van IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
		herin- delingen	Waardeveranderingen			
			Fase 1	Fase 2		
ACTIVA						
Kas, centrale banken	4 942			(9)		4 933
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	1 621	1 877	55			3 553
<i>Leningen en terugkoopovereenkomsten</i>	3 666	(1 209)	1			2 458
<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	5 777	2				5 779
Financiële hedgingderivaten	2 011	(2)				2 009
Voor verkoop beschikbare financiële activa	23 697	(23 697)				
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen						
<i>Schuldbewijzen</i>		14 087	58	(17)		14 128
<i>Effecten met een aandelenkarakter</i>		302	9			311
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs						
<i>Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen</i>	24 962			(1)		24 961
<i>Leningen aan en vorderingen op klanten</i>	173 062	1 209		(170)		174 101
<i>Schuldbewijzen</i>	2 706	7 942	98	(2)		10 744
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 062					1 062
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	511	(511)				
Actuele en uitgestelde belastingen	2 149		(116)	83	16	2 132
Overlopende rekeningen en overige activa	8 212				37	8 249
Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	4 356		(1)	(100)		4 255
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	17 387					17 387
Immateriële vaste activa	292					292
Goodwill	663					663
Activa aangehouden voor verkoop	366		1			367
TOTAAL ACTIVA	277 442		105	(216)	53	277 384
VERPLICHTINGEN						
Centrale banken	382					382
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening						
<i>Handelseffecten</i>	222					222
<i>Deposito's en terugkoopovereenkomsten</i>	4 913					4 913
<i>Schuldbewijzen</i>	3 941					3 941
<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	4 114	(272)				3 842
Financiële hedgingderivaten	3 982	272				4 254
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs						
<i>Schulden aan kredietinstellingen</i>	36 520					36 520
<i>Schulden aan klanten</i>	166 965					166 965
<i>Schuldbewijzen</i>	12 434					12 434
<i>Achtergestelde schulden</i>	2 487					2 487
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	441					441
Actuele en uitgestelde belastingen	748		(1)	(64)	2	685
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	6 423				1	6 861
Voorzieningen voor risico's en kosten	4 732				80	4 464
Verplichtingen aangehouden voor verkoop	831		3			834
TOTAAL VERPLICHTINGEN	249 135		2	17	91	249 245
EIGEN VERMOGEN						

<i>Kapitaal en reserves</i>	21 028	171	10	(120)	(38)	21 051
<i>Resultaat van het boekjaar, aandeel van de groep</i>	1 897					1 897
Totaal kapitaal, geconsolideerde reserves en resultaat van de periode, aandeel van de groep	22 925	171	10	(120)	(38)	22 948
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet geherclassificeerd zullen worden naar de resultatenrekening	(200)	138	(6)			(68)
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die zijn of kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	39	(309)	122			(148)
Totaal aandeel van de groep	22 764		126	(120)	(38)	22 732
Reserves en resultaat van minderheidsbelangen	5 784	21	4	(113)		5 696
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet geherclassificeerd zullen worden naar de resultatenrekening	(15)	9	3			(3)
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die zijn of kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	(226)	(30)	(30)			(286)
Minderheidsbelangen	5 543		(23)	(113)		5 407
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	28 307		103	(233)	(38)	28 139
TOTAAL PASSIVA	277 442		105	(216)	53	277 384

De toepassing van IFRS 15 bestond voornamelijk uit het herzien van de boekhoudkundige behandeling van ontvangen commissielonen en overige inkomsten. De impact na belastingen van de toepassing van IFRS 15 op het eigen vermogen bedraagt op 1 januari 2018 EUR (38) miljoen.

Deze impact wordt veroorzaakt door een wijziging van het moment van erkenning van opbrengsten afkomstig van onderhoudsdiensten van operationele leasing entiteiten die voorheen op lineaire basis werden erkend en nu in functie van de opgelopen kosten.

Opbrengsten van deze activiteiten worden in de resultatenrekening opgenomen in de rubriek 'Overige baten en lasten'

De impact na belastingen van de toepassing van IFRS 9 op het eigen vermogen per 1 januari 2018 bedraagt EUR (130) miljoen.

Detail van de impacten van de toepassing van IFRS 9 en IFRS 15 op de balans

In miljoenen euro's	31 december 2017 IAS 39 nieuwe presentatie	Herclassificaties - Fase I							TOTAAL	Balans na herclassificatie fase 1
		IAS 39 oorspronkelijke categorieën								
		Voor verkoop beschikbare financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen		Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs		Herclassificatie van HFO leningen	Herclassificatie van Own Credit Spread	Andere herclassificaties		
		Schuldbewijzen	Effecten met een aandelenkarakter	Aangehouden tot einde looptijd	Schuldbewijzen					
ACTIVA										
Kas, centrale banken	4 942	-	-	-	-	-	-	-	-	4 942
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Handelseffecten</i>	1 621	686	506	-	685	-	-	-	1 877	3 498
<i>Leningen en terugkoopovereenkomsten</i>	3 666	-	-	-	69 (1 278)	-	-	-	(1 209)	2 457
<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	5 777	-	-	-	-	-	-	2	2	5 779
Financiële hedgingderivaten	2 011	-	-	-	-	-	-	(2)	(2)	2 009
Voor verkoop beschikbare financiële activa	23 697	(22 889)	(808)	-	-	-	-	-	(23 697)	-
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Schuldbewijzen</i>	-	12 595	-	-	1 492	-	-	-	14 087	14 087
<i>Effecten met een aandelenkarakter</i>	-	-	302	-	-	-	-	-	302	302
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen</i>	24 962	-	-	-	-	-	-	-	-	24 962
<i>Leningen aan en vorderingen op klanten</i>	173 062	-	-	-	(69)	1 278	-	-	1 209	174 271
<i>Schuldbewijzen</i>	2 706	9 608	-	511	(2 177)	-	-	-	7 942	10 648
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 062	-	-	-	-	-	-	-	-	1 062
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	511	-	-	(511)	-	-	-	-	(511)	-
Actuele en uitgestelde belastingen	2 149	-	-	-	-	-	-	-	-	2 149
Overlopende rekeningen en overige activa	8 212	-	-	-	-	-	-	-	-	8 212
Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	4 356	-	-	-	-	-	-	-	-	4 356
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	17 387	-	-	-	-	-	-	-	-	17 387
Immateriële vaste activa	292	-	-	-	-	-	-	-	-	292
Goodwill	663	-	-	-	-	-	-	-	-	663
Activa aangehouden voor verkoop	366	-	-	-	-	-	-	-	-	366
TOTAAL ACTIVA	277 442	-	-	-	-	-	-	-	-	277 442
VERPLICHTINGEN										
Centrale banken	382	-	-	-	-	-	-	-	-	382
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Handelseffecten</i>	222	-	-	-	-	-	-	-	-	222
<i>Deposito's en terugkoopovereenkomsten</i>	4 913	-	-	-	-	-	-	-	-	4 913
<i>Schuldbewijzen</i>	3 941	-	-	-	-	-	-	-	-	3 941
<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	4 114	-	-	-	-	(272)	-	-	(272)	3 842
Financiële hedgingderivaten	3 982	-	-	-	-	272	-	-	272	4 254
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Schulden aan kredietinstellingen</i>	36 520	-	-	-	-	-	-	-	-	36 520
<i>Schulden aan klanten</i>	166 965	-	-	-	-	-	-	-	-	166 965
<i>Schuldbewijzen</i>	12 434	-	-	-	-	-	-	-	-	12 434
<i>Achternestelde schulden</i>	2 487	-	-	-	-	-	-	-	-	2 487
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	441	-	-	-	-	-	-	-	-	441
Actuele en uitgestelde belastingen	748	-	-	-	-	-	-	-	-	748
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	6 423	-	-	-	-	-	-	-	-	6 423
Voorzieningen voor risico's en kosten	4 732	-	-	-	-	-	-	-	-	4 732
Verplichtingen aangehouden voor verkoop	831	-	-	-	-	-	-	-	-	831
TOTAAL VERPLICHTINGEN	249 135	-	-	-	-	-	-	-	-	249 135

EIGEN VERMOGEN											
<i>Kapitaal en reserves</i>	21 028	1	113	-	-	-	56	1	171	21 199	
<i>Resultaat van het boekjaar, aandeel van de groep</i>	1 897	-	-	-	-	-	-	-	-	1 897	
Totaal kapitaal, geconsolideerde reserves en resultaat van de periode, aandeel van de groep	22 925	1	113	-	-	-	56	1	171	23 096	
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet geherclassificeerd zullen worden naar de resultatenrekening	(200)	-	194	-	-	-	(56)	-	138	(62)	
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die zijn of kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	39	(1)	(307)	-	-	-	-	(1)	(309)	(270)	
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(161)	(1)	(113)	-	-	-	(56)	(1)	(171)	(332)	
Totaal aandeel van de groep	22 764	-	-	-	-	-	-	-	-	22 764	
Reserves en resultaat van het jaar van minderheidsbelangen	5 784	5	18	-	-	-	(2)	-	21	5 805	
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet geherclassificeerd zullen worden naar de resultatenrekening	(15)	-	7	-	-	-	2	-	9	(6)	
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die zijn of kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	(226)	(5)	(25)	-	-	-	-	-	(30)	(256)	
Minderheidsbelangen	5 543	-	-	-	-	-	-	-	-	5 543	
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	28 307	-	-	-	-	-	-	-	-	28 307	
TOTAAL PASSIVA	277 442	-	-	-	-	-	-	-	-	277 442	

De toepassing van IFRS 9 met betrekking tot de classificatie en waardering van financiële instrumenten had de volgende impacten op 1 januari 2018:

- Schatkistcertificaten, overheidsobligaties en overige schuldbewijzen werden geboekt, afhankelijk van het bedrijfsmodel, aan geamortiseerde kostprijs voor EUR 9,6 miljard en aan reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen voor EUR 12,6 miljard. Bij wijze van uitzondering werden voor EUR 0,7 miljard contractuele kasstromen die niet enkel bestaan uit de terugbetaling van de hoofdsom en de betaling van intresten op de hoofdsom gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening;
- Investeringen in eigen vermogensinstrumenten zoals aandelen worden geclassificeerd als financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening voor EUR 0,3 miljard en als financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen voor EUR 0,5 miljard.
- De herclassificatie van schuldbewijzen die voorheen werden geboekt als 'Leningen en vorderingen' naar 'Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen' voor EUR 1,5 miljard gebaseerd op hun bedrijfsmodel 'verwerven van contractuele kasstromen en verkoop'. Het overblijvende deel (EUR 0,7 miljard) werd geclassificeerd als 'Instrumenten tegen reële waarde met waardeverandering in de resultatenrekening' (omdat de contractuele kasstromen niet enkel bestaan uit betalingen gerelateerd aan de hoofdsom en intresten op de hoofdsom, of omdat het bedrijfsmodel geen classificatie toelaat tegen geamortiseerde kostprijs of tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen).
- De herclassificatie van leningen voorheen geboekt als 'instrumenten aangeduid als te waarderen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' naar 'Leningen en voorschotten aan klanten' voor EUR 1,2 miljard. De afgeleide instrumenten die deze portefeuille afdekken werden ook geherclassificeerd van afgeleide producten aangehouden voor handelsdoeleinden (0,3 miljard) naar indekkingsderivaten.

Detail van de impacten van de toepassing van IFRS 9 en IFRS 15 op de balans.

In miljoenen euro's	Balans na herclassificaties fase 1	Herwaardering fase 1					TOTAAL	Totaal fase 1	herclassificatie waardeverminderingen fase 2	TOTAAL IFRS 9 impact	Impact IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
		van voor verkoop beschikbare schuldbewijzen naar geamortiseerde kostprijs	van leningen en vorderingen naar Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	van leningen en vorderingen naar Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het resultaatrekening	Overige aanpassingen							
ACTIVA												
Kas, centrale banken	4 942	-	-	-	-	-	-	(9)	(9)	-	-	4 933
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Handelseffecten</i>	3 498	-	-	55	-	55	1 932	-	1 932	-	-	3 553
<i>Leningen en terugkoopovereenkomsten</i>	2 457	-	-	1	-	1	(1 208)	-	(1 208)	-	-	2 458
<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	5 779	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	5 779
Financiële hedgingderivaten	2 009	-	-	-	-	-	(2)	-	(2)	-	-	2 009
Voor verkoop beschikbare financiële activa	-	-	-	-	-	-	(23 697)	-	(23 697)	-	-	-
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Schuldbewijzen</i>	14 087	(26)	84	-	-	58	14 145	(17)	14 128	-	-	14 128
<i>effecten met een aandelenkarakter</i>	302	-	-	-	-	9	311	-	311	-	-	311
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen</i>	24 962	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)	-	-	24 961
<i>Leningen aan en vorderingen op klanten</i>	174 271	-	-	-	-	-	1 209	(170)	1 039	-	-	174 101
<i>Schuldbewijzen</i>	10 648	93	-	-	-	5	98	(2)	8 038	-	-	10 744
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	1 062	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 062
Financiële activa tot einde looptijd aangehouden	-	-	-	-	-	-	(511)	-	(511)	-	-	-
Actuele en uitgestelde belastingen	2 149	(86)	(17)	(13)	-	(116)	(116)	83	(33)	16	-	2 132
Overlopende rekeningen en overige activa	8 212	-	-	-	-	-	-	-	-	37	-	8 249
Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	4 356	(1)	-	-	-	(1)	(1)	(100)	(101)	-	-	4 255
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	17 387	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17 387
Immateriële vaste activa	292	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	292
Goodwill	663	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	663
Activa aangehouden voor verkoop	366	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	367
TOTAAL ACTIVA	277 442	(20)	67	43	15	105	105	(216)	(111)	53	-	277 384
VERPLICHTINGEN												
Centrale banken	382	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	382
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Handelseffecten</i>	222	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	222
<i>Deposito's en terugkoopovereenkomsten</i>	4 913	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 913
<i>Schuldbewijzen</i>	3 941	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 941
<i>Afgeleide financiële instrumenten</i>	3 842	-	-	-	-	-	(272)	-	(272)	-	-	3 842
Financiële hedgingderivaten	4 254	-	-	-	-	-	272	-	272	-	-	4 254
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Schulden aan kredietinstellingen</i>	36 520	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36 558
<i>Schulden aan klanten</i>	166 965	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	166 927
<i>Schuldbewijzen</i>	12 434	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12 434
<i>Achtergestelde schulden</i>	2 487	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 487
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	441	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	441
Actuele en uitgestelde belastingen	748	(6)	4	2	(1)	(1)	(1)	(64)	(65)	2	-	685
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	6 423	-	-	-	-	-	-	1	1	437	-	6 861
Voorzieningen voor risico's en kosten	4 732	-	-	-	-	-	-	80	80	(348)	-	4 464
Verplichtingen aangehouden voor verkoop	831	-	-	-	3	3	3	-	3	-	-	834
TOTAAL VERPLICHTINGEN	249 135	(6)	4	2	2	2	2	17	19	91	-	249 245

EIGEN VERMOGEN												
<i>Kapitaal en reserves</i>	21 199	-	-	7	3	10	181	(120)	61	(38)	21 051	
<i>Resultaat van het boekjaar, aandeel van de groep</i>	1 897	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 897	
Totaal kapitaal, geconsolideerde reserves en resultaat van de periode, aandeel van de groep	23 096	-	-	7	3	10	181	(120)	61	(38)	22 948	
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(332)	20	63	32	1	116	(55)	-	(55)	-	(216)	
Totaal aandeel van de groep	22 764	20	63	39	4	126	126	(120)	6	(38)	22 732	
Reserves en resultaat van het jaar van minderheidsbelangen	5 805	-	-	-	4	4	25	(113)	(88)	-	5 696	
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet geherclassificeerd zullen worden naar de resultatenrekening	(6)	-	-	-	3	3	12	-	12	-	(3)	
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die zijn of kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening	(256)	(34)	-	2	2	(30)	(60)	-	(60)	-	(286)	
Minderheidsbelangen	5 543	(34)	-	2	9	(23)	(23)	(113)	(136)	-	5 407	
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	28 307	(14)	63	41	13	103	103	(233)	(130)	(38)	28 139	
TOTAAL PASSIVA	277 442	(20)	67	43	15	105	105	(216)	(111)	53	277 384	

Reconciliatie tussen de IAS 39 waardeverminderingen et de IAS 37 provisies en de verwachte verliezen onder IFRS 9

De effecten van het model voor waardeverminderingen volgens IFRS 9 leiden tot bijkomende waardeverminderingen op financiële instrumenten voor EUR 279 miljoen voor belastingen (de waarde van de 'Leningen en vorderingen op klanten' op het actief vermindert met EUR 199 miljoen en de waarde van 'Voorzieningen voor risico's en kosten' op het passief met betrekking tot financierings- en garantieverplichtingen verhoogt met 80 miljoen).

In miljoenen euro's	31 december 2017 IAS 39	van leningen en vorderingen naar Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het resultatenrekening	van voor verkoop beschikbare schuldbewijzen naar geamortiseerde kostprijs	van voor verkoop beschikbare schuldbewijzen naar activa tegen reële waarde met waardeverande- ringen in het eigen vermogen	van voor verkoop beschikbare schuldbewijzen naar activa tegen reële waarde met waardeverande- ringen in het resultatenrekening	Wijziging van de berekeningswijze van de waardevermindering	Overige impacten	1 januari 2018 IFRS 9
Kas, centrale banken	-	-	-	-	-	9	-	9
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	25	-	-	-	-	-	30	55
Voor verkoop beschikbare activa	11	-	-	(11)	-	-	-	-
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	-	-	-	11	-	17	-	28
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs								
<i>Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen</i>	58	-	-	-	-	1	33	92
<i>Leningen aan en vorderingen op klanten</i>	2 764	-	-	-	-	170	67	3 001
Schuldbewijzen	-	-	-	-	-	2	-	2
Andere activa	7	-	-	-	-	-	-	7
Financierings- en garantieverbintenissen en overige	156	-	-	-	-	80	1	237
TOTAAL AFSCHRIJVINGEN	3 021	-	-	-	-	279	131	3 431

Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen onder IAS 39, geherclassificeerd naar geamortiseerde kostprijs onder IFRS 9

In miljoenen euro's				
Boekhoudcategorie IAS 39	Boekhoudcategorie IFRS 9	Balanswaarde op 31 december 2018	Marktwaarde op 31 december 2018	Waardeveranderingen die direct in het eigen vermogen zouden zijn verwerkt in het boekjaar 2018
Voor verkoop beschikbare financiële activa	Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs			
	Schuldbewijzen	8 997	8 843	(64)

3 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OP 31 DECEMBER 2018

3.a Netto rentebaten

BNP Paribas Fortis verantwoordt als 'Rentebaten' en 'Rentelasten' alle inkomsten en uitgaven uit financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs (rente, vergoedingen en commissies, transactiekosten), en uit financiële instrumenten geboekt op basis van reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen. Deze bedragen worden berekend tegen de effectieve intrestmethode.

Hierin zijn ook de rentebaten en rentelasten uit financiële instrumenten uit de niet-handelsportefeuille begrepen die niet in aanmerking komen voor erkenning aan geamortiseerde kostprijs en financiële instrumenten die de Bank heeft aangemerkt om te worden geboekt aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. De waardeveranderingen op financiële instrumenten aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening (met uitzondering van de gelopen intresten) worden geboekt onder 'Nettowinsten op financiële instrumenten aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'.

Rentebaten en rentelasten uit afgeleide instrumenten opgenomen als reële-waarde afdekkingen worden geboekt samen met de opbrengsten uit de afgedekte transactie. Op dezelfde wijze worden rentebaten en rentelasten uit derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden die gewaardeerd worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening in dezelfde rekeningen geboekt als de rentebaten en rentelasten van de onderliggende transacties.

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15			Boekjaar 2017 IAS 39		
	Baten	Lasten	Netto	Baten	Lasten	Netto
Financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs	6 893	(2 343)	4 550	6 541	(2 006)	4 535
Deposito's, leningen en ontleningen	5 890	(2 067)	3 823	5 672	(1 707)	3 965
Terugkoopovereenkomsten	31	(22)	9	45	(14)	31
Financiële lease-voorzieningen	832	(64)	768	764	(46)	718
Schuldbewijzen	140	-	140	60	-	60
Uitgegeven schuldbewijzen en achtergestelde schulden	-	(190)	(190)	-	(239)	(239)
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	195	-	195	314	-	314
Schuldbewijzen	195	-	195	314	-	314
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	15	(67)	(52)	53	(91)	(38)
Kasstroomafdekkingsinstrumenten	412	(336)	76	525	(478)	47
Afdekkingsinstrumenten voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	393	(288)	105	418	(295)	123
Totaal rentebaten / (lasten)	7 908	(3 034)	4 874	7 851	(2 870)	4 981

Interesten op financiële instrumenten aan geamortiseerde kostprijs bevatten, voor het jaar 2017, rentebaten en rentekosten op tot vervaldag aangehouden financiële activa, klanten en interbank items en schuldinstrumenten uitgegeven door de Bank (met uitzondering van uitgiftes die de Bank heeft aangemerkt als geboekt aan reële waarde met waardeverminderingen in de resultatenrekening).

Interesten op financiële instrumenten aan reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen bevatten, voor het jaar 2017, de intresten op effecten beschikbaar voor verkoop waarvan ongeveer de helft geherclassificeerd werd aan geamortiseerde kostprijs op 31 december 2017. Deze herclassificatie verklaart grotendeels de verschillen tussen beide periodes wat intresten op effecten betreft in de rubriek intresten op financiële instrumenten aan geamortiseerde kostprijs.

Interesten op financiële instrumenten aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bevatten voor het jaar 2017, de rentebaten en rentekosten op financiële instrumenten die de groep BNPP Fortis heeft aangemerkt als aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Voor het jaar 2018 bevat deze rubriek ook intresten op financiële instrumenten uit de niet-handelsportefeuille die niet in aanmerking komen om te worden geboekt aan geamortiseerde kostprijs of aan reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen.

De effectieve intrestvoet die werd toegepast op de tweede reeks van Targeted Longer-Term Refinancing Operations (TLTRO II) die de Europese Centrale Bank heeft georganiseerd houdt rekening met een interestbonificatie van 40 basispunten..

Rentebaten op leningen die onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen bedroegen EUR 65 miljoen op 31 december 2018 en EUR 38 miljoen op 31 december 2017.

3.b Commissiebaten en -lasten

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15			Boekjaar 2017 IAS 39		
	Baten	Lasten	Netto	Baten	Lasten	Netto
Klantenverrichtingen	94	(101)	(7)	87	(89)	(2)
Activiteiten met betrekking tot effecten en derivaten	906	(206)	700	906	(193)	713
Financierings- en garantieverbintenissen	195	(9)	186	208	(7)	201
Diensten en beheer van activa	627	-	627	635	(3)	632
Overige	252	(401)	(149)	462	(576)	(114)
Totaal commissies	2 074	(717)	1 357	2 298	(868)	1 430
<i>Financiële instrumenten die niet gewaardeerd zijn aan reële waarde in de resultatenrekening</i>	407	-	407	477	(3)	474
<i>Trust- en gelijkaardige activiteiten waarbij BNP Paribas Fortis activa aanhoudt of belegt in opdracht van klanten, trusts, pensioenfondsen, privé-risicofondsen of andere instellingen</i>	431	(110)	321	425	(96)	329

3.c Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bevatten alle verlies en winst items met betrekking tot financiële instrumenten die deel uitmaken van de handelsportefeuille, financiële aandelen instrumenten niet behorend tot de handelsportefeuille waarvoor BNP Paribas Fortis niet gekozen heeft voor een waardering tegen reële waarde via het eigen vermogen, financiële instrumenten die de Bank aangeduid heeft als reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening, evenals schuldinstrumenten waarvan de kasstromen niet louter de terugbetaling van hoofdsom en interesten op de hoofdsomvormen of waarvoor het bedrijfsmodel niet het verzamelen van kasstromen en evenmin het verkopen van de activa vormt.

Deze inkomsten bevatten de dividenden op deze instrumenten en sluiten interestinkomsten en -uitgaven op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening en instrumenten waarvan de kasstromen niet louter de terugbetaling van hoofdsom en interesten op de hoofdsomvormen of waarvoor het bedrijfsmodel niet het verzamelen van kasstromen en evenmin het verzamelen van kasstromen en het verkopen van de activa vormt, uit. Deze worden getoond in de 'Nettorentebaten' (toelichting 3.a.)

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2017 IAS 39
Financiële instrumenten van de handelsportefeuille	135	57
Rente- en kredietinstrumenten	8	34
Eigenvermogensinstrumenten	(34)	59
Wisselkoersinstrumenten	124	(77)
Leningen en terugkoopovereenkomsten	37	37
Andere financiële instrumenten	-	4
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	13	(13)
waarvan het schulderwaarderings­effect dat ontstaat uit het kredietrisico van BNP Paribas Fortis ⁽¹⁾	-	(23)
Overige financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	26	-
Schuldbewijzen	(15)	-
Effecten met een aandelenkarakter	41	-
Impact van hedge accounting	20	21
Afdekkingsinstrumenten	246	336
Items gedekt door reële-waardeafdekking	(226)	(315)
Totaal	194	65

(1) Het schulderwaarderings­effect dat ontstaat uit het kredietrisico van BNP Paribas Fortis (Own Credit Adjustment – OCA) wordt vanaf 1 januari 2018 in eigen vermogen geboekt in de rubriek "Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet kunnen worden geherclassificeerd als nettoresultaat".

Winsten en verliezen op financiële instrumenten aangeduid tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening hebben voornamelijk betrekking op instrumenten waarvan de waardeveranderingen gecompenseerd kunnen zijn door de waardeveranderingen van economische dekkingsinstrumenten in de handelsportefeuille.

Nettowinsten op de portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden bevatten in 2018 en 2017 een niet-materieel bedrag overeenstemmend met de ineffectiviteit van de kasstroomafdekkingen.

Mogelijke bronnen van inefficiëntie kunnen toegewezen worden aan verschillen tussen de afdekkingsinstrumenten en het gedekte item, met name veroorzaakt door de niet overeenstemming van de kermerken van de afgedekte posten en de afdekkingsinstrumenten, zoals de frequentie en het tijdstip van het opnieuw instellen van de interestvoet, de regelmaat van de betalingen en de actualisatie factoren, of wanneer de afgeleide producten ter afdekking een reële waarde verschillend van nul hebben op de aanvangsdatum van de dekkingsrelatie. Kredietwaarderingsaanpassingen toegepast op dekkingsderivaten zijn ook een bron van inefficiëntie.

Gecumuleerde wijzigingen in reële waarde met betrekking tot het opheffen van kasstroomafdekkingen, voorheen erkend in het eigen vermogen en in 2018 opgenomen in de verlies- en winstrekening zijn niet materieel, ongeacht of het afgedekte bestanddeel opgehouden heeft te bestaan of niet.

3.d Nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen en financiële activa aan geamortiseerde kostprijs

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018		Boekjaar 2017	
	IFRS 9 & IFRS 15		IAS 39	
Nettowinsten/verliezen op schuldbewijzen met waardeveranderingen in het eigen vermogen	80		68	
Schuldbewijzen ⁽¹⁾	80		68	
Nettowinsten/verliezen op effecten met een aandelenkarakter met waardeveranderingen in het eigen vermogen	5		121	
Dividendopbrengsten	5		22	
Bijzondere waardeverminderingen	-		(11)	
Nettomeerwaarden op verkoop	-		110	
Nettowinsten/verliezen op financiële instrumenten met waardeveranderingen in het eigen vermogen	85		189	
Nettowinsten/verliezen op financiële instrumenten aan geamortiseerde kostprijs	(4)		-	
Leningen en vorderingen	-		-	
Schuldbewijzen ⁽¹⁾	(4)		-	
Nettowinsten/verliezen uit de afboeking van financiële instrumenten aan geamortiseerde kostprijs	(4)		-	

(1) Rentebaten op schuldbewijzen worden verantwoord in 'Nettorentebaten' (toelichting 3.a), en verliezen door bijzondere waardevermindering met betrekking tot mogelijke wanbetaling van de emittent worden verantwoord in 'Risicokost' (toelichting 3.g).

Voor het boekjaar 2018 bevatten de nettowinsten/verliezen op schuldbewijzen met waardeveranderingen in het eigen vermogen de meer- en minwaarden op schuldbewijzen met waardeveranderingen in het eigen vermogen en de dividenden van effecten met een aandelenkarakter waarvoor gekozen werd om de waardeveranderingen via het eigen vermogen te boeken; de meer- en minwaarden op deze laatste effecten worden niet meer via het resultaat, maar rechtstreeks in het eigen vermogen geboekt.

De waardeverminderingen en de nettomeerwaarden op verkoop van effecten met een aandelenkarakter voor het boekjaar 2017 zijn deze die onder IAS 39 geboekt werden voor effecten beschikbaar voor verkoop.

De latente resultaten op schuldbewijzen, die voorheen werden geboekt in de rubriek 'Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die kunnen geherclassificeerd worden naar de resultatenrekening' en die nu in resultaat werden geboekt, vertegenwoordigen een winst van EUR 122 miljoen in het boekjaar 2018.

3.e Nettobaten uit overige activiteiten

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018			Boekjaar 2017		
	IFRS 9 & IFRS 15			IAS 39		
	Baten	Lasten	Netto	Baten	Lasten	Netto
Nettobaten uit vastgoedbeleggingen	102	(48)	54	110	(21)	89
Nettobaten uit operationele lease	9 832	(8 400)	1 432	8 858	(7 504)	1 354
Overige baten en lasten	586	(525)	61	377	(366)	11
Nettototaal baten uit overige activiteiten	10 520	(8 973)	1 547	9 345	(7 891)	1 454

3.f Overige algemene bedrijfskosten

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2017 IAS 39
Externe diensten en overige algemene bedrijfskosten	(1 617)	(1 517)
Belastingen en contributies ⁽¹⁾	(375)	(386)
Totaal overige algemene bedrijfskosten	(1 992)	(1 903)

(1) De bijdragen aan de Europese resolutiefondsen, waarin ook de uitzonderlijke bijdragen begrepen zijn, bedragen EUR (68) miljoen in 2018 (EUR (57) miljoen in 2017).

3.g Risicokost

Het algemene model dat BNP Paribas Fortis gebruikt voor het vaststellen van bijzondere waardeverminderingen en dat beschreven wordt in toelichting 1.f.4 berust op twee stappen:

- De beoordeling of er zich sinds de eerste opname een significante toename van het kredietrisico heeft voorgedaan, en
- De berekening van de voorziening voor kredietverliezen ofwel als binnen de twaalf maanden te verwachten kredietverliezen dan wel als tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen.

Bij beide stappen wordt rekening gehouden met toekomstgerichte informatie.

Significante toename van het kredietrisico

De beoordeling of er zich een significante toename van het kredietrisico heeft voorgedaan, gebeurt op basis van het individuele instrument en maakt gebruik van indicatoren en drempelwaarden die variëren naargelang de aard van de positie en het type van tegenpartij.

De methode die BNP Paribas Fortis hanteert inzake interne kredietratings, wordt beschreven in het Pillar 3 document (sectie 4.a 'Kredietrisico').

Kredieten toegekend aan grote niet-financiële ondernemingen, financiële instellingen, overheden en obligaties

De Bank gebruikt de interne tegenpartij rating om de significante toename van het kredietrisico te beoordelen.

Een afname van de kredietkwaliteit wordt beschouwd als significant, en het krediet (of obligatie) gerapporteerd als 'stage' 2, als het verschil tussen de tegenpartijrating bij eerst opname en die op datum van rapportering gelijk is aan of groter dan 3 punten (bijvoorbeeld, een verlaging van 4- naar 5-).

De vereenvoudigde methode toegestaan door IFRS 9 bij een laag kredietrisico (en waarbij obligaties met een rating van „investeringswaardig“ op datum van rapportering opgenomen worden in 'stage' 1 en obligaties waarvan de rating op verslagdatum niet-investeringswaardig is terecht komen in 'stage' 2) wordt enkel gebruikt voor schuldinstrumenten waarvoor op datum van eerste opname geen ratings beschikbaar zijn.

Kredieten toegekend aan KMO's en retailklanten

Voor posities op kmo's maakt de Bank als indicator voor het vaststellen van een significante toename van het kredietrisico eveneens gebruik van de interne tegenpartijrating. Wegens een hogere volatiliteit in het gehanteerde rating systeem wordt de afname van het kredietrisico als significant bestempeld en wordt het krediet daarom in 'stage' 2 ondergebracht, als het verschil tussen de tegenpartijrating bij eerst opname en die op datum van rapportering gelijk is aan of groter dan 6 punten.

Voor posities op retailklanten kunnen twee alternatieve indicatoren voor een toename van het kredietrisico in overweging genomen worden:

- Kans op wanbetaling (PD): de evolutie van de kans dat er zich in de volgende 12 maanden een wanbetaling voordoet wordt beschouwd als een redelijke benadering van de evolutie in de kans dat er zich tijdens de looptijd een wanbetaling voordoet. De afname van de kredietkwaliteit wordt beoordeeld als significant, en het krediet wordt daarom gerapporteerd in 'stage' 2, als de verhouding tussen de kans op wanbetaling voor de komende 12 maanden en de kans op wanbetaling tijdens de looptijd hoger is dan vier.
- Het bestaan van een achterstallige betaling tijdens de laatste 12 maanden: in de gespecialiseerde activiteit van het consumentenkrediet wordt het bestaan van een betalingsprobleem dat zich tijdens de laatste 12 maanden heeft voorgedaan, beschouwd als een significante toename van het kredietrisico, zelfs als de achterstalligen sindsdien geregulariseerd zijn. Het krediet wordt daarom toegewezen aan 'stage' 2'.

Daarnaast, voor alle portefeuilles (behalve de gespecialiseerde activiteit van het consumentenkrediet):

- Er wordt aangenomen dat een krediet 'stage' 1 is als de interne rating op verslagdatum gelijk is aan of lager dan 4- (of de kans dat er zich in de volgende 12 maanden een wanbetaling voordoet is lager dan of gelijk aan 0,25%). Veranderingen in de kans op wanbetaling die betrekking hebben op een afwaardering van de rating in deze zone zijn immers beperkt en worden daarom ook niet gezien als 'significant';
- Als de interne rating op verslagdatum hoger is dan of gelijk aan 9+ (of de kans dat er zich in de volgende 12 maanden een wanbetaling voordoet is hoger dan 10%), dan wordt, rekening houdend met de praktijk van BNP Paribas Fortis bij het verlenen van kredieten, de verslechtering bestempeld als significant en wordt het krediet opgenomen in 'stage' 2 (zolang ze niet onderhevig is aan een bijzondere waardevermindering).

Toekomstgerichte informatie

BNP Paribas Fortis houdt rekening met toekomstgerichte informatie zowel bij het beoordelen van de significante toename van het kredietrisico als bij het meten van de verwachte kredietverliezen (Expected Credit Loss or ECL).

De beoordeling van de significante toename van het kredietrisico wordt, naast de regels gebaseerd op een vergelijking van de risico-parameters bij eerste opname en op verslagdatum, aangevuld met toekomstgerichte informatie (zoals macro-economische sectorale of geografische parameters) die het kredietrisico van bepaalde posities kunnen doen stijgen. Deze factoren kunnen ervoor zorgen dat de criteria voor een transfer naar 'stage' 2 worden verscherpt, wat kan resulteren in een stijging van het bedrag van de verwachte kredietverliezen voor posities die bijzonder gevoelig zijn voor deze toekomstgericht parameters.

Voor het bepalen van het bedrag van de verwachte kredietverliezen heeft de Groep BNP Paribas er voor gekozen om voor elke geografische zone drie macro-economische scenario's te hanteren die een breed spectrum van potentieel toekomstige economische condities afdekken:

- Een basisscenario dat overeenstemt met het scenario dat gehanteerd wordt voor het budgetproces;
- Een negatief scenario overeenkomstig het scenario dat de Groep BNP Paribas toepast voor de driemaandelijke stress tests;
- Een positief scenario dat de mogelijkheid biedt om rekening te houden met situaties waarin de economie beter presteert dan verwacht.

De relatie tussen de macro-economische scenario's en de bepaling van het bedrag van de verwachte kredietverliezen steunt voornamelijk op de modellering van transitie-matrices voor de interne rating (of risico parameter). De kansen op wanbetaling die op basis van deze macro-economische scenario's worden vastgesteld maken het mogelijk om de verwachte kredietverliezen te meten voor elk van deze situaties.

De weging toe te kennen aan de verwachte kredietverliezen voor elk scenario wordt als volgt bepaald:

- 50% voor het basisscenario;
- De weging van de twee alternatieve scenario's wordt berekend op basis van de positie in de economische cyclus. Onder de gevolgde benadering wordt aan het negatieve scenario een groter gewicht toegekend bij economische groei dan in periodes van lagere groei, dit in afwachting van een mogelijke economische achteruitgang.

Daarnaast wordt, indien nodig, bij het bepalen van het bedrag van de verwachte kredietverliezen rekening gehouden met scenario's waarbij activa verkocht worden.

Macro-economische scenario's

De drie macro-economische scenario's zijn:

- Een basisscenario beschrijft de economische evolutie die het meest waarschijnlijk is voor de periode van de prognose. Dit scenario wordt elk kwartaal bijgewerkt en wordt ontwikkeld door de dienst Economic Research van de BNP Paribas Groep in samenwerking met diverse experts binnen de Groep. Er worden projecties aangemaakt voor de kernmarkten van de Groep door middel van de belangrijkste macro-economische variabelen (het BNP en zijn onderdelen, de werkloosheidsgraad, de consumentenprijzen, de rentevoeten, de wisselkoersen, de olie- en vastgoedprijzen, ...) die bepalend zijn voor de modellering van de risico-parameters gebruikt bij de stress tests.
- Een negatief scenario dat weergeeft wat de impact is als de risico's die wegen op het basisscenario zich voordoen, en waaruit een minder gunstige economische ontwikkeling blijkt. Het startpunt is een schok op het BNP. De schok varieert in omvang, maar wordt gelijktijdig toegepast over de diverse economieën heen als de crisis beschouwd wordt als een globale crisis. De gebruikte hypothesen stemmen grotendeels overeen met deze voorgesteld door de toezichthouders. De andere variabelen (werkloosheidsgraad, inflatie, rentevoeten) worden bepaald op basis van aangetoonde econometrische verbanden en deskundig oordeel.

- Een positief scenario dat weergeeft wat de impact is als de risico's met een positief effect op de economie zich voordoen, en waaruit een gunstige economische ontwikkeling blijkt. Om een objectieve schatting van de voorzieningen te bekomen wordt het positieve scenario zo ontworpen dat waarschijnlijkheid dat een schok van het BNP zich voordoet (gemiddeld, over één cyclus) gelijk is aan de waarschijnlijkheid van een overstemmende schok in het negatieve scenario. De omvang van toegepaste schokken stemt doorgaans overeen met 80% tot 95% van de omvang van negatieve schokken. Andere variabelen (werkloosheid, inflatie, rentevoeten) worden bepaald op dezelfde wijze als voor het negatieve scenario.

Risicokost van de periode

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2017 IAS 39
Nettotoename bijzondere waardeverminderingen	(402)	(339)
Recuperaties op afgeschreven leningen en vorderingen	28	35
Verliezen op oninbare leningen	(21)	(34)
Totaal risicokost van de periode	(395)	(338)

Risicokost van de periode per boekhoudkundige categorie en activacategorie

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2017 IAS 39
Kas, centrale banken	-	-
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	11	10
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen ⁽¹⁾	(7)	-
Activa tegen geamortiseerde kostprijs	(408)	(347)
<i>waarvan leningen en vorderingen</i> ⁽²⁾	(409)	(347)
<i>waarvan schuldbewijzen</i> ⁽³⁾	1	-
Overige activa	-	(2)
Financierings- en garantieverbintenissen en overige items	9	1
TOTAAL RISICOKOST VAN DE PERIODE	(395)	(338)
Risicokost op leningen en verbintenissen zonder bijzondere waardevermindering	(7)	(39)
<i>waarvan stage 1</i>	(27)	-
<i>waarvan stage 2</i>	20	-
Risicokost op leningen en verbintenissen met bijzondere waardevermindering - stage 3	(388)	(299)

(1) De 2017 cijfers vertegenwoordigen de risicokost van voor vastrentende voor verkoop beschikbare activa.

(2) De 2017 cijfers vertegenwoordigen de risicokost van leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen en klanten

(3) De 2017 cijfers vertegenwoordigen de risicokost met betrekking tot effecten geclassificeerd als leningen en vorderingen en financiële activa aangehouden tot einde looptijd.

Voorzieningen voor bijzondere waardeverminderingen: kredietrisico

Wijziging in de provisies voor bijzondere waardeverminderingen gedurende de periode per boekhoudkundige categorie en activacategorie

In miljoenen euro's	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Nettoename bijzondere waardeverminderingen	Aanwending bijzondere waardeverminderingen	Omrekenings- verschillen en overige	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Bijzondere waardeverminderingen op activa					
Centrale banken	9	4	-	(3)	10
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	55	(2)	-	(8)	45
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	28	7	-	1	36
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	3 096	415	(372)	(225)	2 914
<i>waarvan leningen en vorderingen</i>	3 094	416	(372)	(225)	2 913
<i>waarvan schuldbewijzen</i>	2	(1)	-	-	1
Overige activa	7	-	-	-	7
Totaal bijzondere waardeverminderingen op financiële activa	3 195	424	(372)	(235)	3 012
<i>waarvan stage 1</i>	271	20	-	(29)	262
<i>waarvan stage 2</i>	525	(4)	-	(85)	436
<i>waarvan stage 3</i>	2 399	408	(372)	(121)	2 314
Voorzieningen op verplichtingen	-	-	-	-	-
Voorzieningen voor verbintenissen	198	2	(1)	(5)	194
Overige voorzieningen	39	(15)	-	1	25
Totaal voorzieningen geboekt als verplichtingen	237	(13)	(1)	(4)	219
<i>waarvan stage 1</i>	40	6	-	(3)	43
<i>waarvan stage 2</i>	57	(16)	-	(2)	39
<i>waarvan stage 3</i>	140	(3)	(1)	1	137
Totaal bijzondere waardeverminderingen	3 432	411	(373)	(239)	3 231

Wijzigingen in de waardeverminderingen van financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs gedurende de periode

In miljoenen euro's IFRS 9 & IFRS 15	Waardevermindering op activa met verwachte kredietverliezen over 12 maanden (Stage 1)	Waardevermindering op activa met verwachte kredietverliezen over de resterende looptijd (Stage 2)	Waardevermindering op dubieuze kredieten (Stage 3)	Totaal
1 januari 2018	261	509	2 326	3 096
Nettotoename bijzondere waardeverminderingen	15	(10)	410	415
Financiële activa aangekocht of verstrekt tijdens de periode	100	79	2	181
Financiële activa afgeboekt tijdens de periode ⁽¹⁾	(33)	(43)	(79)	(155)
Transfer naar Stage 2	(22)	220	(38)	160
Transfer naar Stage 3	(21)	(32)	465	412
Transfer naar Stage 1	24	(143)	(8)	(127)
Overige nettotoenames zonder stage transfer ⁽²⁾	(33)	(91)	68	(56)
Aanwending bijzondere waardeverminderingen	-	-	(372)	(372)
Omrekeningsverschillen en overige	(29)	(84)	(112)	(225)
31 december 2018	247	415	2 252	2 914

(1) Inclusief desinvesteringen

(2) Inclusief afschrijvingen

3.h Vennootschapsbelasting

Reconciliatie van de winstbelastingen naar de theoretische belastingslast aan de standaardbelastingsvoet in België	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15		Boekjaar 2017 IAS 39	
	In miljoenen euro's	Belastingsvoet	In miljoenen euro's	Belastingsvoet
Belastingen op de winst aan de standaard belastingsvoet ⁽¹⁾	(838)	29,58%	(1 014)	33,99%
Effect van het verschil in belastingsvoet van toepassing op buitenlandse entiteiten	49	(1,7%)	112	(3,7%)
Fiscaal effect van belastingtariefswijzigingen	40	(1,4%)	(376)	12,6%
Effect met betrekking tot de belasting van effecten	24	(0,8%)	50	(1,7%)
Fiscaal effect van de activering van de overgedragen fiscale verliezen en tijdelijke verschillen	42	(1,5%)	427	(14,3%)
Fiscaal effect van het gebruik van niet-geactiveerde overdraagbare fiscale verliezen	3	(0,1%)	6	(0,2%)
Overige effecten	(3)	0,1%	20	(0,7%)
Belastingen op de winst	(683)	24,12%	(775)	25,99%
<i>waarvan</i>				
<i>Actuele belastingslast</i>	<i>(438)</i>		<i>(353)</i>	
<i>Uitgestelde belastingslast (toelichting 5.i)</i>	<i>(245)</i>		<i>(422)</i>	

(1) Aangepast voor het resultaat in geassocieerde deelnemingen en bijzondere waardevermindering van goodwill.

4 SEGMENTINFORMATIE

4.a Operationele segmenten

Bankactiviteiten in België

BNP Paribas Fortis biedt in België een breed pakket financiële diensten aan, bestemd voor particulieren, zelfstandigen, professionele klanten en kmo's. De Bank levert ook oplossingen op maat aan vermogende personen, ondernemingen en publieke en financiële instellingen. Daarvoor kan zij een beroep doen op de expertise en het internationale netwerk van haar moederbedrijf, BNP Paribas.

In Retail & Private Banking (RPB) is BNP Paribas Fortis sterk aanwezig: het bedient 3,5 miljoen particulieren, professionele klanten, kmo's en private banking-klanten. Het is sterk aanwezig in de lokale markt, via een uitgebreid netwerk van 678 kantoren en ook met andere distributiekanaalen als geldautomaten en online banking-faciliteiten (waaronder mobiel bankieren). Voor zijn retailbankieren opereert BNP Paribas Fortis onder vier elkaar aanvullende merken: het hoofdmerk BNP Paribas Fortis, plus Fintro, bpost bank en Hello bank!, een 100% digitale mobiele bankdienst. In de verzekeringssector werkt BNP Paribas Fortis nauw samen met AG Insurance, de Belgische marktleider.

Dankzij zijn solide, gediversifieerd en geïntegreerd business- en servicemodel, kan Corporate Banking (CB) een breed gamma aan klanten services, met inbegrip van kleine en middelgrote ondernemingen, Belgische en Europese bedrijven, overheidsinstellingen, financiële instellingen, lokale besturen en institutionele beleggers. CB is met zijn zeer omvangrijk klantenbestand van grote en middelgrote bedrijven, marktleider in die twee categorieën en is ook een sterke challenger in de overheidssector.

CB beschikt over een groot aantal zowel klassieke als gespecialiseerde oplossingen en diensten op maat. Het kan daarvoor een beroep doen op het internationaal netwerk van de BNP Paribas Groep in 73 landen. Daardoor kan CB perfect inspelen op de behoeften van zijn klanten op het vlak van financiering, transaction banking, bescherming en investeringsbankieren.

Bankactiviteiten in Luxemburg

BGL BNP Paribas behoort tot de leidende banken op de Luxemburgse financiële markt. Het heeft een belangrijke bijdrage geleverd tot de ontwikkeling van het land als belangrijk internationaal financieel centrum en het is diep geworteld in het economische, culturele, sportieve en maatschappelijke leven in Luxemburg.

Als partner met een jarenlang engagement voor de nationale economie, biedt BGL BNP Paribas een ruim productenpakket, zowel voor particulieren als voor professionele en institutionele klanten. De Bank is marktleider voor bedrijven en nummer twee voor residerende particulieren in het Groothertogdom Luxemburg. Zij is ook marktleider in bankverzekeringen, met een gecombineerd aanbod van verzekerings- en bankdiensten.

Bankactiviteiten in Turkije

In Turkije opereert BNP Paribas Fortis via Türk Ekonomi Bankası (TEB) waarin het een participatie van 48,72% heeft. Het aanbod van Retail Banking bestaat uit debet- en kredietkaarten, consumentenkredieten en beleggings- en verzekeringsproducten verkocht via zijn kantorennetwerk en via internet- en telefoonbankieren. Corporate banking-diensten omvatten internationale handelsfinanciering, vermogensbeheer en cashmanagement, kredietdiensten, hedging van valuta-, rente- en grondstoffenrisico's, alsook factoring en leasing. De Bank biedt via haar departementen van commercieel bankieren en kmo-bankieren een waaier aan bankdiensten voor kleine en middelgrote ondernemingen.

Andere Domestic Markets activiteiten

Het operationele segment 'Andere Domestic Markets activiteiten' omvat hoofdzakelijk BNP Paribas Leasing Solutions en Arval.

Arval is een 100%-dochtermaatschappij van BNP Paribas Fortis. Het is gespecialiseerd in operationele leasing van bedrijfsvoertuigen. Arval biedt zijn klanten - professionals, kmo's en grote internationale groepen - specifieke leasingoplossingen om de mobiliteit van hun medewerkers te optimaliseren en de risico's verbonden aan hun wagenpark uit te besteden. Arval verstrekt deskundig advies en kwaliteitsservice - de grondslagen van zijn merkbelofte - in 29 landen.

BNP Paribas Leasing Solutions is actief in 18 landen en een Europese leider in leasing voor grote bedrijven en kmo's. Het is gespecialiseerd in verhuur- en financieringsoplossingen, gaande van leasing van professioneel materieel tot outsourcing van het wagenpark.

Overige

Dit segment omvat hoofdzakelijk BNP Paribas Asset Management, AG Insurance, Personal Finance en de buitenlandse bijkantoren van BNP Paribas Fortis.

4.b Informatie per operationeel segment

Opbrengsten en kosten per operationeel segment

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15						Boekjaar 2017 IAS 39					
	Bankactiviteiten in België	Bankactiviteiten in Luxemburg	Bankactiviteiten in Turkije	Andere Domestic Markets activiteiten	Overige	Totaal	Bankactiviteiten in België	Bankactiviteiten in Luxemburg	Bankactiviteiten in Turkije	Andere Domestic Markets activiteiten	Overige	Totaal
Opbrengsten	4 126	613	950	2 006	358	8 053	4 217	631	1 030	1 841	400	8 119
Algemene bedrijfskosten	(2 784)	(380)	(459)	(1 066)	(158)	(4 847)	(2 800)	(355)	(565)	(938)	(173)	(4 831)
Risicokost	(13)	8	(205)	(116)	(69)	(395)	(39)	14	(192)	(76)	(45)	(338)
Bedrijfsresultaat	1 329	241	286	824	131	2 811	1 378	290	273	827	182	2 950
Niet operationele elementen	7	-	1	(10)	219	217	9	5	(112)	34	262	198
Resultaat voor belastingen	1 336	241	287	814	350	3 028	1 387	295	161	861	444	3 148

Activa en verplichtingen per operationeel segment

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15						01 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15					
	Bankactiviteiten in België	Bankactiviteiten in Luxemburg	Bankactiviteiten in Turkije	Andere Domestic Markets activiteiten	Overige	Totaal	Bankactiviteiten in België	Bankactiviteiten in Luxemburg	Bankactiviteiten in Turkije	Andere Domestic Markets activiteiten	Overige	Totaal
Activa	186 991	27 409	16 740	47 126	13 054	291 320	179 371	23 891	19 533	42 153	12 436	277 384
<i>waarvan deelnemingen in ondernemingen en joint ventures</i>	<i>965</i>	<i>93</i>	<i>3</i>	<i>54</i>	<i>2 725</i>	<i>3 840</i>	<i>1 023</i>	<i>89</i>	<i>-</i>	<i>122</i>	<i>3 021</i>	<i>4 255</i>
Verplichtingen	173 431	21 819	15 285	43 521	9 884	263 940	165 535	18 715	17 798	38 272	8 925	249 245

4.c Land-per-landrapportering

De land-per-landrapportering is opgesteld om te voldoen aan de vereisten van artikel 89 van de Richtlijn inzake kapitaalvereisten (CAD IV) uitgevaardigd door de Europese Unie. De informatie is voorgesteld op dezelfde basis als de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis voor de periode die eindigt op 31 december 2018 en die opgemaakt is volgens de internationale grondslagen voor financiële verslaggeving (IFRS) die aanvaard werden door de Europese Unie. De informatie van het land wordt bepaald door het land van oprichting of vestiging van de bijkantoren en dochterondernemingen.

In miljoenen euro's, Boekjaar 2018 (*)	Opbrengsten	Resultaat voor belastingen	Actuele belastings- last	Uitgestelde belastingen	Vennoot- schaps- belasting	VTEs (**) op 31 december 2018	Aard van activiteiten
België	4 289	1 402	(137)	(246)	(383)	13 753	
<i>waarvan: BNP Paribas Fortis NV/SA (Inclusief Bass & Esmée Master Issuer NV)</i>	3 943	1 204	(87)	(250)	(337)	12 705	Kredietinstel- lingen
Turkije	948	284	(40)	(26)	(66)	10 016	
<i>waarvan: Türk Ekonomi Bankası AS</i>	914	268	(36)	(24)	(60)	9 403	Kredietinstel- lingen
Luxemburg	658	273	(120)	55	(65)	2 364	
<i>waarvan: BGL BNP Paribas</i>	605	238	(129)	31	(98)	2 291	Kredietinstel- lingen
Frankrijk	586	145	(33)	19	(14)	3 234	
<i>waarvan: BNP Paribas Lease Group BPLG</i>	129	30	(19)	18	(1)	1 303	Leasing
Duitsland	329	125	(34)	(4)	(38)	1 158	
<i>waarvan: Von Essen GMBH & CO. KG Bankgesellschaft</i>	159	63	(18)	(1)	(19)	405	Kredietinstel- lingen
Polen	26	7	(5)	4	(1)	361	
Groot-Brittannië	297	140	(18)	(10)	(28)	1 202	
Spanje	221	126	(6)	(25)	(31)	728	
Nederland	105	62	(11)	(1)	(12)	365	
Italië	378	191	(27)	-	(27)	1 031	
Overige	216	72	(7)	(11)	(18)	1 754	
Totaal	8 053	2 827	(438)	(245)	(683)	35 966	

(*) De financiële data komt overeen met de bijdrage tot het geconsolideerd resultaat van volledig geconsolideerde entiteiten onder exclusieve controle.

(**) Voltijdse equivalenten op 31 december 2018 van volledig geconsolideerde entiteiten onder exclusieve controle.

5 TOELICHTING OP DE BALANS OP 31 DECEMBER 2018

5.a Financiële activa, financiële verplichtingen en afgeleide producten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Financiële activa en financiële verplichtingen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Financiële activa en financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening omvatten voor handelsdoeleinden bestemde transacties – derivaten inbegrepen –, van bepaalde verplichtingen die door de Bank worden aangewezen als tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de resultatenrekening op het tijdstip van uitgifte en niet voor handelsdoeleinden bestemde instrumenten waarvan de kenmerken de boekhoudkundige verwerking tegen geamortiseerde kostprijs of reële waarde via het eigen vermogen verhinderen

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15				1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15			
	Portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden	Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Andere financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Totaal	Portefeuille aangehouden voor handelsdoeleinden	Portefeuille tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Andere financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Totaal
Effectenportefeuille	962	-	1 863	2 825	1 317	-	2 236	3 553
Leningen en terugkoopovereenkomsten	5 888	4	74	5 966	2 391	8	59	2 458
FINANCIËLE ACTIVA TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	6 850	4	1 937	8 791	3 708	8	2 295	6 011
Effectenportefeuille	158	-	-	158	222	-	-	222
Deposito's en terugkoopovereenkomsten	11 89 9	194	-	12 093	4 706	207	-	4 913
Uitgegeven schuldbewijzen (toelichting 5.h)	-	3 344	-	3 344	-	3 941	-	3 941
<i>Achtergestelde schulden</i>	-	763	-	763	-	821	-	821
<i>Niet achtergestelde schulden</i>	-	2 581	-	2 581	-	3 120	-	3 120
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN TEGEN REËLE WAARDE MET WAARDEVERANDERINGEN IN DE RESULTATENREKENING	12 057	3 538	-	15 595	4 928	4 148	-	9 076

Details van deze activa en verplichtingen kunnen worden teruggevonden in toelichting 5.d.

Financiële verplichtingen aangeduid als tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de resultatenrekening

Financiële verplichtingen aangeduid als tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de resultatenrekening bestaan voornamelijk uit uitgegeven schuld papier die gecreëerd en gestructureerd worden ten behoeve van klanten, en waar de risicoblootstelling samen met de indekkingsstrategie beheerd wordt. Dit uitgegeven schuld papier bevat belangrijke ingebedde derivaten waarvan de waardeveranderingen gecompenseerd kunnen worden door waardeveranderingen van economische dekkingsderivaten.

De aflossingswaarde van de uitgegeven schuld tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de resultatenrekening op 31 december 2018 was EUR 3 830 miljoen (EUR 4 342 miljoen op 1 januari 2018).

Andere financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de resultatenrekening

Andere financiële activa tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de resultatenrekening zijn financiële activa die niet voor handelsdoeleinden bestemd zijn:

- schuldbewijzen die niet aan de door IFRS 9 omschreven voorwaarden voldoen om als financiële instrumenten 'tegen reële waarde via het eigen vermogen' of 'tegen geamortiseerde kostprijs' geboekt te worden:
 - hun business model dient niet om 'contractuele kasstromen te innen', noch 'contractuele kasstromen te innen en de instrumenten te verkopen'; en/of
 - hun kasstromen bestaan niet uitsluitend uit aflossingen van de hoofdsom en de rente op het openstaand hoofdbedrag
 - eigenvermogensinstrumenten die door de Bank niet aangeduid werden om 'tegen reële waarde via het eigen vermogen' opgenomen te worden.

Afgeleide financiële instrumenten

De meeste voor handelsdoeleinden bestemde afgeleide financiële instrumenten hebben betrekking op voor handelsdoeleinden geïnitieerde transacties. Ze kunnen voortvloeien uit 'market-making'- of arbitrage activiteiten. BNP Paribas Fortis handelt actief in derivaten. Deze transacties omvatten handel in 'gewone' instrumenten zoals 'credit default swaps' en gestructureerde transacties met complexe risicoprofielen aangepast aan de behoeften van de klanten. De nettopositie is in alle gevallen onderworpen aan begrenzingen.

Sommige afgeleide instrumenten worden ook gebruikt voor het afdekken van financiële activa of financiële verplichtingen waarvoor de Bank geen afdekkingsrelatie heeft vastgelegd, of die niet in aanmerking komen om als afdekking geboekt te worden volgens IFRS.

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15		1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	
	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde
Rentederivaten	4 447	3 104	4 024	2 449
Wisselkoersderivaten	1 745	1 673	1 349	1 318
Kredietderivaten	-	4	3	6
Aandelenderivaten	491	91	403	69
Overige derivaten	-	-	-	-
Afgeleide financiële instrumenten	6 683	4 872	5 779	3 842

Volgende tabel toont het totale notionele bedrag aan derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden. De notionele bedragen van derivateninstrumenten zijn louter een indicatie van het volume aan activiteiten van BNP Paribas Fortis op de markten voor financiële instrumenten en geven niet de marktrisico's weer die verbonden zijn aan deze instrumenten.

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15				1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15			
	Beursverhandelde	Over-the-counter, verrekend door de centrale clearing huizen	Over-the-counter	Totaal	Beursverhandelde	Over-the-counter, verrekend door de centrale clearing huizen	Over-the-counter	Totaal
Rentederivaten	30 387	37 644	774 726	842 757	51 407	52 770	564 798	668 975
Wisselkoersderivaten	-	-	109 816	109 816	115	-	141 029	141 144
Kredietderivaten	-	-	70	70	-	-	121	121
Aandelenderivaten	344	-	2 134	2 478	87	-	1 821	1 908
Overige derivaten	-	-	-	-	13	-	-	13
Afgeleide financiële instrumenten	30 731	37 644	886 746	955 121	51 622	52 770	707 769	812 161

5.b Afgeleide instrumenten ter afdekking

In de volgende tabel worden de notionele bedragen en de reële waarden van financiële derivaten ter afdekking weergegeven.

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15			1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15		
	Notioneel bedrag	Positieve reële waarde	Negatieve reële waarde	Notioneel bedrag	Positieve reële waarde	Negatieve reële waarde
Financiële derivaten aangehouden ter reële waarde-afdekking van niet-afgeleide financiële instrumenten	100 115	1 035	3 368	91 195	1 603	4 099
Rentederivaten	99 279	1 006	3 327	88 886	1 447	4 048
Wisselkoersderivaten	836	29	41	2 309	156	51
Financiële derivaten aangehouden ter afdekking van de toekomstige kasstromen van niet-afgeleide financiële instrumenten	20 205	326	135	27 327	406	145
Rentederivaten	6 644	79	36	13 797	50	83
Wisselkoersderivaten	13 561	247	99	13 530	356	62
Overige derivaten	-	-	-	-	-	-
Afdekkingen van netto-investeringen in vreemde valuta	300	-	2	300	-	10
Wisselkoersderivaten	300	-	2	300	-	10
Financiële hedgingderivaten	120 620	1 361	3 505	118 822	2 009	4 254

Het beheer van het interestrisico en wisselkoersrisico wordt beschreven in Hoofdstuk 5 – Risicobeheer en kapitaalvereisten van het jaarverslag.

De volgende tabel geeft het detail weer van reële waardeafdekkingsrelaties van geïdentificeerde instrumenten en van portefeuilles van financiële instrumenten waarvan de afdekking nog geldt op 31 december 2018:

31 december 2018 In miljoenen euro's	Afdekkingsinstrumenten				Afgedekte instrumenten			
	Notionele waarden	Positieve marktwaarde	Negatieve marktwaarde	Waardwijzigingen van de afdekkingsinstrumenten gebruikt voor de berekening van de ineffectiviteit van de afdekking tijdens de periode	Netto boekwaarde - actief	Geaccumuleerd bedrag van de herwaardering van de afgedekte instrumenten - actief	Netto boekwaarde - passief	Geaccumuleerd bedrag van de herwaardering van de afgedekte instrumenten - passief
Afdekking van geïdentificeerde instrumenten	13 790	78	1 890	(1 733)	13 384	1 659	2 498	22
Afgeleide instrumenten ter afdekking van het renterisico verbonden aan:	13 174	69	1 888	(1 732)	13 345	1 658	1 915	22
<i>Leningen en vorderingen</i>	<i>1 052</i>	<i>13</i>	<i>269</i>	<i>(241)</i>	<i>1 285</i>	<i>241</i>	-	-
<i>Schuldbewijzen</i>	<i>10 210</i>	<i>22</i>	<i>1 616</i>	<i>(1 513)</i>	<i>12 060</i>	<i>1 417</i>	-	-
<i>Deposito's</i>	<i>43</i>	<i>1</i>	-	-	-	-	<i>44</i>	-
<i>Uitgegeven schulden</i>	<i>1 869</i>	<i>33</i>	<i>3</i>	<i>22</i>	-	-	<i>1 871</i>	<i>22</i>
<i>Overige</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
Afgeleide instrumenten ter afdekking van het valutarisico verbonden aan:	616	9	2	(1)	39	1	583	-
<i>Leningen en vorderingen</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Schuldbewijzen</i>	<i>39</i>	-	<i>2</i>	<i>(1)</i>	<i>39</i>	<i>1</i>	-	-
<i>Deposito's</i>	<i>73</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	-	-	<i>74</i>	-
<i>Uitgegeven schulden</i>	<i>504</i>	<i>7</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	-	-	<i>509</i>	<i>0</i>
Rente-afdekking van portefeuilles	86 323	957	1 460	-565	34 748	1 142	52 182	581
Afgeleide instrumenten ter afdekking van het renterisico verbonden aan:	86 103	937	1 439	(565)	34 754	1 142	52 182	581
<i>Leningen en vorderingen</i>	<i>34 361</i>	<i>130</i>	<i>1 289</i>	<i>(1 149)</i>	<i>34 547</i>	<i>1 142</i>	-	-
<i>Schuldbewijzen</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Deposito's</i>	<i>51 742</i>	<i>807</i>	<i>150</i>	<i>584</i>	-	-	<i>52 182</i>	<i>581</i>
<i>Overige</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
Afgeleide instrumenten ter afdekking van het valutarisico verbonden aan:	220	20	21	-	201	-	-	-
<i>Leningen en vorderingen</i>	<i>220</i>	<i>20</i>	<i>21</i>	-	<i>201</i>	-	-	-
<i>Deposito's</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTALE WAARDE-AFDEKKING	100 113	1 035	3 350	(2 298)	48 132	2 801	54 680	603

Een actief, een verplichting of een geheel van activa en verplichtingen kunnen afgedekt worden over verschillende periodes met verschillende financiële derivaten. Daarnaast worden sommige afdekkingen gerealiseerd door een combinatie van twee derivaten (bijvoorbeeld om de variabele intrestindex van het eerste instrument te wisselen van Euribor naar Eonia). In dat geval worden de notionele bedragen opgeteld en is het totaal groter dan het afgedekte bedrag. De eerste situatie doet zich meer in het bijzonder voor bij portefeuilles die afgedekt worden voor het renterisico, terwijl de tweede situatie zich voordoet bij de afdekking van uitgifte van schuldbewijzen.

Het notionele bedrag van kasstroomafdekkingsderivaten bedraagt EUR 20 204 miljoen op 31 december 2018. Wijzigingen in activa en verplichtingen die onmiddellijk in het eigen vermogen worden erkend bedragen EUR 57 miljoen. De afdekkingsineffectiviteit met betrekking tot kasstroomafdekkingen die in de resultatenrekening wordt erkend was voor het boekjaar dat eindigt op 31 december 2018 immaterieel.

De uitsplitsing van de notionele bedragen van afdekkingsinstrumenten volgens looptijd is als volgt:

31 december 2018	Vervaldatum		
	Minder dan 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar
In miljoenen euro's			
Financiële derivaten aangehouden ter reële waarde-afdekking van niet-afgeleide financiële instrumenten	14 825	50 339	34 951
Rentederivaten	14 532	49 835	34 912
Wisselkoersderivaten	293	504	39
Financiële derivaten aangehouden ter afdekking van de toekomstige kasstromen van niet-afgeleide financiële instrumenten	12 879	6 253	1 073
Rentederivaten	1 644	4 118	882
Wisselkoersderivaten	11 235	2 135	191
Overige derivaten	-	-	-
Afdekkingen van netto-investeringen in vreemde valuta	-	300	-
Wisselkoersderivaten	-	300	-

5.c Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15		1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	
	Reële waarde	waarvan waardeveranderingen opgenomen in het eigen vermogen	Reële waarde	waarvan waardeveranderingen opgenomen in het eigen vermogen
Schuldbewijzen	10 442	92	14 128	330
Overheden	5 616	112	9 081	303
Andere overheidsdiensten	2 686	36	3 157	71
Kredietinstellingen	942	(2)	486	5
Andere	1 198	(54)	1 404	(49)
Effecten met een aandelenkarakter	336	271	311	200
Totaal financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	10 778	363	14 439	530

Schuldbewijzen, geclassificeerd als financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen via het eigen vermogen, omvatten EUR 0 miljoen aan effecten geclassificeerd in stage 3 op 31 december 2018 (vergeleken met EUR 0 miljoen op 1 januari 2018), waarvoor waardeverminderingen voor kredietrisico, opgenomen in de resultatenrekening, toegerekend worden aan de negatieve waardeveranderingen geboekt in het eigen vermogen voor EUR (11) miljoen op dezelfde datum (vergeleken met EUR (11) miljoen op 1 januari 2018).

De optie om aandeleninstrumenten te waarderen tegen reële waarde in het eigen vermogen werd weerhouden, meer bepaald voor aandelen die omwille van strategische partnerships worden aangehouden en voor aandelen die de Bank moet aanhouden om bepaalde activiteiten uit te kunnen voeren.

Gedurende het jaar 2018 heeft de Bank verscheidene van deze eigen vermogensinstrumenten die geclassificeerd waren als aan reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen verkocht. De meer- of minderwaarden die in de loop van het boekjaar als gevolg hiervan naar de permanente reserve werden getransfereerd, zijn echter niet significant. Er werden in de loop van het boekjaar in de resultatenrekening geen dividenden met betrekking tot deze beleggingen geboekt.

Het detail van de waardeveranderingen die meteen werden opgenomen in het eigen vermogen wordt hierna weergegeven:

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15			1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15		
	Vast-rentende effecten	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	Totaal	Vast-rentende effecten	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	Totaal
Waardeveranderingen van effecten opgenomen in 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen'	92	271	363	330	200	530
Uitgestelde belastingen gerelateerd aan deze waardeveranderingen	(33)	(3)	(36)	(92)	(3)	(95)
Aandeel, na uitgestelde belastingen, in de herwaardering via het eigen vermogen van financiële activa aangehouden door entiteiten die geconsolideerd worden volgens de vermogensmutatie	41	1	42	61		61
Waardeverminderingen geboekt in resultaat	36	-	36	28		28
Overige wijzigingen	(4)	1	(3)	1	1	2
Waardeveranderingen in activa opgenomen in het eigen vermogen onder de lijn 'Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen'	132	270	402	328	198	526
Aandeel van de groep	133	206	339	312	188	500
Aandeel van minderheidsbelangen	(1)	64	63	16	10	26

5.d Bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten

Waarderingsproces

BNP Paribas Fortis volgt het fundamenteel principe dat het een unieke geïntegreerde productieketting moet hebben voor het produceren en het controleren van de waarderings van financiële instrumenten die gebruikt worden voor het dagelijks risicobeheer en de financiële rapportering. Al deze processen zijn gebaseerd op een gemeenschappelijke economische waardering die een essentieel onderdeel is van bedrijfsbeslissingen en van de risicobeheerstrategieën.

De economische waarde is samengesteld uit een 'mid-market'-waarde en bijkomende waarde-aanpassingen.

De 'mid-market'-waarde wordt afgeleid van externe gegevens en waarderingstechnieken die het gebruik van observeerbare en op de markt gebaseerde gegevens maximaliseren. De 'mid-market'-waarde is een theoretische additieve waarde waarbij geen rekening wordt gehouden met i) de richting van de transactie of de impact op de bestaande risico's in de portefeuille, ii) de aard van de tegenpartijen, en iii) de aversie van een marktspeler voor bepaalde risico's eigen aan het instrument, de markt waarin het wordt verhandeld, of de risicobeheerstrategie.

De bijkomende waardeaanpassingen houden rekening met onzekerheden van de waardering, evenals met markt- en kredietrisicopremies om correct de kostprijs weer te geven gelinkt aan een uitstap aan marktvoorwaarden. Waar waarderingstechnieken gebruikt worden om de marktwaarde te berekenen, dragen hypothesen rond de financieringskost van toekomstige thesauriestromen bij tot de schatting van de 'mid-market'-waarde, vooral door het gebruik van een gepaste actualisatievoet. Deze hypothesen weerspiegelen de inschatting van de Bank voor wat een marktparticipant zou weerhouden als effectief financieringstarief van het instrument. Ze houden waar nodig rekening met het bestaan van en de contractvoorwaarden van de waarborgen. Voor niet- of onvoldoende gewaarborgde derivaten bevatten ze een specifieke aanpassing tegenover de interbankenrentevoet (Funding Valuation Adjustment – FVA).

De reële waarde is meestal gelijk aan de economische waarde, onderworpen aan beperkte aanpassingen zoals eigen kredietrisico-aanpassingen, die specifiek vereist worden door de IFRS-standaarden.

De belangrijkste waarde-aanpassingen worden in de sectie hieronder beschreven.

Waarde-aanpassingen

Waarde-aanpassingen toegepast door BNP Paribas Fortis voor het bepalen van de reële waarde zijn de volgende:

'Bied-Laat'-aanpassingen: de 'bied-laait'-grenzen weerspiegelen de bijkomende uitstapkost van de prijszetter en de door dealers beoogde vergoeding voor het risico om de positie aan te houden of te beëindigen door een de prijs van een andere dealer te aanvaarden. BNP Paribas Fortis veronderstelt dat de beste schatting van een uitstapprijs de bied- of laatprijs is, tenzij er een bewijs bestaat dat een ander punt in de 'bied-laait'-vork een representatievere uitstapprijs zou opleveren.

Aanpassingen omwille van onzekerheden met betrekking tot de input: er bestaat een onzekerheid over de uitstapprijs wanneer de prijsobservatie of gegevensinput, vereist door de waarderingstechnieken, moeilijk of onregelmatig is. Er zijn verschillende manieren om de graad van onzekerheid in de uitstapprijs te bepalen, zoals het meten van de spreiding van de beschikbare prijsaanduidingen of het schatten van de mogelijke grenzen van de input bij een waarderingstechniek.

Aanpassingen omwille van onzekerheden met betrekking tot het model: deze zijn verbonden aan situaties waar er een waarde-ringonzekerheid is omwille van de gebruikte waarderingstechniek ook al is er een observeerbare input beschikbaar. Deze situatie ontstaat wanneer de risico's eigen aan het instrument verschillend zijn van deze beschikbaar in de observeerbare gegevens en waardoor de waarderingstechniek veronderstellingen omvat die niet gemakkelijk onderbouwd kunnen worden.

Kredietwaarde-aanpassingen (CVA): de kredietwaarde-aanpassing wordt toegepast op waarderingen en marktnoteringen waarin de kredietwaardigheid van de tegenpartij niet weerspiegeld wordt. Het heeft als doel rekening te houden met de mogelijkheid dat de tegenpartij in gebreke kan blijven en dat BNP Paribas Fortis de volledige reële waarde van de transacties zal ontvangen.

Bij het bepalen van de kost van het uitstappen of het overdragen van tegenpartijrisico, wordt de relevante markt beschouwd als een 'inter-dealer'-markt. De observatie van de CVA blijft echter een beoordeling omwille van i) de mogelijke afwezigheid of het gebrek aan prijsvorming op de 'inter-dealer'-markt, ii) de invloed van de regelgeving inzake tegenpartijrisico op het prijsvormingsbeleid van de marktpelers en iii) de afwezigheid van een dominant bedrijfsmodel voor het beheer van het tegenpartijrisico.

Het CVA-model is gebaseerd op dezelfde 'exposure' als deze die gebruikt worden voor regelgevende doeleinden. Het model probeert om de kost van een optimale risicobeheerstrategie in te schatten op basis van i) de impliciete incentives en beperkingen die eigen zijn aan de geldende regelgevingen en hun evolutie, ii) de marktinschatting van de kans op wanbetaling en iii) de standaardparameters die gebruikt worden voor regelgevende doeleinden.

Waarde-aanpassingen voor eigen kredietrisico op schulden (OCA – Own-credit valuation adjustments) en op derivaten (DVA – Debit valuation adjustment): OCA en DVA-aanpassingen weerspiegelen de impact van de kredietwaardigheid van BNP Paribas Fortis, respectievelijk met betrekking tot de waarde van obligaties (in fair value option) of derivaten gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening. Beide aanpassingen zijn gebaseerd op de verwachte toekomstige verplichtingsprofielen van dergelijke instrumenten. De eigen kredietwaardigheid wordt afgeleid van de marktprijs van uitgegeven relevante obligaties. De DVA aanpassing wordt bepaald na rekening te houden met de Funding Valuation Adjustment (FVA).

De boekwaarde van de verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening is EUR 36 miljoen per 31 december 2018, door de impact van het eigen kredietrisico, in vergelijking met de waardevermindering van EUR 73 miljoen per 1 januari 2018, dus een wijziging van EUR (37) miljoen opgenomen in 'nettowinsten op financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening' (toelichting 3.c).

Klassen van instrumenten en classificatie binnen de reële waarde hiërarchie voor activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde

Zoals uitgelegd in de samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving (zie toelichting 1.f.9), worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde opgedeeld in een reële-waardehiërarchie die bestaat uit 3 niveaus.

De uitsplitsing van activa en verplichtingen in risicoklassen is bedoeld om dieper inzicht te geven over de aard van de instrumenten:

- Geëffectiseerde posities worden verder uitgesplitst naar het type waarborg.
- Voor afgeleide financiële instrumenten worden de reële waarden opgesplitst per dominante risicofactor met name rentevoeten, wisselkoersen, krediet en aandelen. Afgeleide financiële instrumenten voor afdekkingsdoeleinden zijn hoofdzakelijk rentederivaten.

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15											
	Handelsportefeuille				Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening niet aangehouden voor handelsdoeleinden				Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Effectenportefeuille	554	408	-	962	249	1 115	499	1 863	8 884	1 674	220	10 778
Staatsobligaties	467	3	-	470	-	246	-	246	5 305	304	-	5 609
Schuldbewijzen gedekt door activa	-	3	-	3	-	349	-	349	-	1 104	-	1 104
Andere schuldbewijzen gedekt door activa (ABS)	-	3	-	3	-	349	-	349	-	1 104	-	1 104
Andere obligaties	87	47	-	134	-	496	64	560	3 464	266	-	3 730
Aandelen en andere aandelen	-	355	-	355	249	24	435	708	115	-	220	335
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	5 888	-	5 888	-	4	74	78	-	-	-	-
Leningen	-	27	-	27	-	4	74	78	-	-	-	-
Terugkoopovereenkomsten	-	5 861	-	5 861	-	-	-	-	-	-	-	-
Financiële activa tegen reële waarde	554	6 296	-	6 850	249	1 119	573	1 941	8 884	1 674	220	10 778
Effectenportefeuille	158	-	-	158	-	-	-	-	-	-	-	-
Staatsobligaties	158	-	-	158	-	-	-	-	-	-	-	-
Andere obligaties	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aandelen en andere aandelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	11 899	-	11 899	-	194	-	194	-	-	-	-
Leningen	-	18	-	18	-	194	-	194	-	-	-	-
Terugkoopovereenkomsten	-	11 881	-	11 881	-	-	-	-	-	-	-	-
Uitgegeven schuldbewijzen (toelichting 5.h)	-	-	-	-	-	2 064	1 280	3 344	-	-	-	-
Achtergestelde schulden (toelichting 5.h)	-	-	-	-	-	763	-	763	-	-	-	-
Niet achtergestelde schulden (toelichting 5.h)	-	-	-	-	-	1 301	1 280	2 581	-	-	-	-
Financiële verplichtingen tegen reële waarde	158	11 899	-	12 057	-	2 258	1 280	3 538	-	-	-	-

In miljoenen euro's	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15											
	Handelsportefeuille				Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening niet aangehouden voor handelsdoeleinden				Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Effectenportefeuille	1 033	284	-	1 317	321	1 467	448	2 236	12 471	1 707	261	14 439
Staatsobligaties	932	167	-	1 099	-	253	-	253	8 904	155	-	9 059
Schuldbewijzen gedekt door activa	-	10	-	10	-	574	-	574	-	1 386	-	1 386
Andere schuldbewijzen gedekt door activa (ABS)	-	10	-	10	-	574	-	574	-	1 386	-	1 386
Andere obligaties	101	20	-	121	-	620	35	655	3 518	166	-	3 684
Aandelen en andere aandelen	-	87	-	87	321	20	413	754	49	-	261	310
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	2 391	-	2 391	-	8	59	67				
Leningen	-	-	-	-	-	8	59	67				
Terugkoopovereenkomsten	-	2 391	-	2 391	-	-	-	-				
Financiële activa tegen reële waarde	1 033	2 675	-	3 708	321	1 475	507	2 303	12 471	1 707	261	14 439
Effectenportefeuille	222	-	-	222	-	-	-	-				
Staatsobligaties	222	-	-	222	-	-	-	-				
Andere obligaties	-	-	-	-	-	-	-	-				
Aandelen en andere aandelen	-	-	-	-	-	-	-	-				
Leningen en terugkoopovereenkomsten	-	4 706	-	4 706	-	207	-	207				
Leningen	-	18	-	18	-	207	-	207				
Terugkoopovereenkomsten	-	4 688	-	4 688	-	-	-	-				
Uitgegeven schuldbewijzen (toelichting 5.h)	-	-	-	-	-	2 978	963	3 941				
Achtereestelde schulden (toelichting 5.h)	-	-	-	-	-	821	-	821				
Niet achtereestelde schulden (toelichting 5.h)	-	-	-	-	-	2 157	963	3 120				
Financiële verplichtingen tegen reële waarde	222	4 706	-	4 928	-	3 185	963	4 148				

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15							
	Positieve marktwaarde				Negatieve marktwaarde			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Rentederivaten	-	4 386	61	4 447	1	3 062	41	3 104
Wisselkoersderivaten	-	1 730	15	1 745	-	1 660	13	1 673
Kredietderivaten	-	-	-	-	-	4	-	4
Aandelenderivaten	-	491	-	491	-	91	-	91
Overige derivaten	-	-	-	-	-	-	-	-
Afgeleide financiële instrumenten (excl. afdekkingsderivaten)	-	6 607	76	6 683	1	4 817	54	4 872
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt als afdekking	-	1 361	-	1 361	-	3 505	-	3 505

In miljoenen euro's	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15							
	Positieve marktwaarde				Negatieve marktwaarde			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Rentederivaten	-	3 877	147	4 024	-	2 345	104	2 449
Wisselkoersderivaten	-	1 342	7	1 349	-	1 313	5	1 318
Kredietderivaten	-	3	-	3	-	6	-	6
Aandelenderivaten	-	403	-	403	-	69	-	69
Overige derivaten	-	-	-	-	-	-	-	-
Afgeleide financiële instrumenten (excl. afdekkingsderivaten)	-	5 625	154	5 779	-	3 733	109	3 842
Afgeleide financiële instrumenten gebruikt als afdekking	-	2 009	-	2 009	-	4 254	-	4 254

Transfers tussen niveaus kunnen voorkomen wanneer een instrument voldoet aan de gedefinieerde criteria die in het algemeen afhankelijk zijn van de markt en het product. De belangrijkste factoren die van invloed zijn op transfers zijn wijzigingen van de liquiditeit, het tijdsverloop en gebeurtenissen tijdens de levensduur van de transactie. De timing voor de erkenning van een transfer werd vastgelegd op het begin van de rapporteringsperiode.

Tijdens 2018 waren er geen significante overdrachten tussen Niveau 1 en Niveau 2.

Beschrijving van de instrumenten op elk niveau

De volgende sectie geeft een beschrijving van de instrumenten op elk niveau van de hiërarchie. Het beschrijft met name de instrumenten geclassificeerd als Niveau 3 en de geassocieerde waarderingsmethoden.

Voor de belangrijkste instrumenten in de handelsportefeuille en voor derivaten geklasseerd als Niveau 3 wordt aanvullende kwantitatieve informatie voorzien over de gebruikte input om de reële waarde te bepalen.

Niveau 1

Dit niveau omvat alle afgeleide financiële instrumenten en effecten die beursgenoteerd zijn of continu genoteerd worden op andere actieve markten.

Niveau 1 omvat met name aandelen en liquide effecten, ongedekte verkopen van deze instrumenten, afgeleide financiële instrumenten verhandeld op georganiseerde markten (futures, opties,...) en aandelen in fondsen waarvan de netto boekwaarde op een dagelijkse basis berekend wordt.

Niveau 2

De stock van effecten in Niveau 2 wordt samengesteld uit effecten die minder liquide zijn dan deze die tot niveau 1 behoren. Het gaat voornamelijk om staatsobligaties, obligaties uitgegeven door bedrijven, waardepapieren gedekt door hypotheek, aandelen in fondsen en kortlopende effecten zoals depositocertificaten. Ze worden geclassificeerd in Niveau 2 in het bijzonder wanneer externe prijzen voor hetzelfde effect op een regelmatige basis geobserveerd kunnen worden bij een redelijk aantal markthandelaren die actief zijn in het effect hoewel deze prijzen daarom niet een direct verhandelbare prijs vertegenwoordigen. Dit omvat onder andere, consensusprijsvormingsdiensten met een redelijk aantal van deelnemers die actieve markspelers zijn alsook indicatieve prijzen van actieve makelaars en/of dealers. Andere bronnen zoals de primaire uitgiftemarkt, waardering van onderpand en het afstemmen van het onderpand met de tegenpartij kunnen, indien relevant, ook gebruikt worden.

Terugkoopovereenkomsten worden hoofdzakelijk als Niveau 2 geklasseerd. De classificatie is voornamelijk gebaseerd op de observeerbaarheid en liquiditeit van de repo-markt afhankelijk van het onderpand.

Uitgegeven obligaties gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening zijn onder hetzelfde niveau geklasseerd als deze waaronder het in een contract ingebed afgeleid instrument zou vallen. De uitgifte spreads zijn een observeerbare input.

Derivaten in Niveau 2 bestaan voornamelijk uit de volgende instrumenten:

- 'Vanilla'-instrumenten zoals renteswaps, caps, floors en swaptions, credit default swaps, valutaforwards en -opties
- Gestructureerde derivaten zoals exotische valuta -en renteopties, exotische rentederivaten en derivaten op gestructureerde rentevoeten.

Derivaten worden geclassificeerd in Niveau 2 wanneer de volgende elementen aangetoond en gedocumenteerd worden:

- De reële waarde wordt hoofdzakelijk afgeleid van prijzen en noteringen van andere instrumenten geclassificeerd in Niveau 1 en Niveau 2, door middel van standaard marktinterpolatie of 'stripping'-technieken waarvan de resultaten op een regelmatige wijze bevestigd worden door reële transacties
- De reële waarde wordt afgeleid van standaardtechnieken zoals replicatie of verdisconteerde kasstromen die gekalibreerd worden op basis van observeerbare prijzen, die een beperkt modelrisico hebben en die de effectieve saldering van de risico's van het instrument mogelijk maken door het verhandelen van instrumenten geclassificeerd in Niveau 1 en Niveau 2
- De reële waarde wordt afgeleid van verfijnde- of eigen waarderingstechnieken maar worden direct bewezen door regelmatige 'back-testing' waarbij gebruik wordt gemaakt van gegevens die gebaseerd zijn op een externe markt.

Het bepalen of een 'over-the-counter (OTC)''-derivaat in aanmerking komt voor classificatie in Niveau 2 vereist een eigen oordeel. Er wordt aandacht besteed aan de oorsprong, transparantie en betrouwbaarheid van de gebruikte externe gegevens, en aan de onzekerheid geassocieerd met het gebruik van modellen. Hieruit volgt dat de classificatiecriteria van Niveau 2 meervoudige analyse-criteria bevatten binnen een 'observeerbare zone' waarvan de grenzen bepaald zijn door i) een vooraf bepaalde lijst van productcategorieën en ii) het onderliggende en looptijdsegmenten. Deze criteria worden op een regelmatige basis herzien en bijgewerkt samen met de toegepaste waarde-aanpassingen zodat de classificatie per niveau consistent blijft met het beleid van waarde-aanpassingen.

Niveau 3

Aandelen die gewaardeerd worden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening of die geklasseerd worden met waardeveranderingen in het eigen vermogen omvatten niet-genoteerde private-equity investeringen of aandelen.

Niet-beursgenoteerde private equity investeringen worden systematisch geklasseerd onder Niveau 3, met uitzondering van ICBE's (UCITS) met een dagelijkse intrinsieke waarde die zijn geklasseerd onder niveau 1 van de reële-waardehiërarchie.

Aandelen en andere niet-beursgenoteerde effecten met variabele inkomsten in niveau 3 worden gewaardeerd op één van de volgende manieren: een deel van de geherwaardeerde netto boekwaarde, 'multiples' van vergelijkbare bedrijven, toekomstige kasstromenmethode, of een benadering gebruikmakend van meerdere criteria.

Terugkoopovereenkomsten: vooral langetermijn- of gestructureerde "repo"-overeenkomsten op bedrijfsobligaties en ABS-en.

De waardering van deze transacties vereisen specifieke methodologieën gezien de aard van de transacties en het gebrek aan activiteit en prijsvorming in de langetermijn "repo"-markt. De curves gebruikt voor de waardering worden gevalideerd aan de hand van beschikbare gegevens zoals relevante ijkpunten van de obligatieportefeuille, recente transactiegegevens van langlopende "repo"-overeenkomsten en gegevens van prijsaanvragen. Waardeaanpassingen toegepast op deze posities zijn in verhouding met de onzekerheidsgraad die eigen is aan de keuzes van de modellering en de hoeveelheid van beschikbare gegevens.

Schuldbewijzen die tegen reële waarde worden geboekt met waardeveranderingen in de resultatenrekening, worden ingedeeld in hetzelfde niveau als het ingebed afgeleid instrument. De credit spread is een waarneembare parameter.

Afgeleide producten (derivaten)

Vanilla derivaten worden geklasseerd als Niveau 3 wanneer de positie zich buiten de observeerbare zone bevindt voor de rentecurves of volatiliteitsoppervlakken, of gelinkt is aan minder liquide markten zoals rentecurves van 'emerging markets'. De belangrijkste instrumenten zijn:

- **Rentederivaten:** deze posities bestaan voornamelijk uit renteswaps in minder liquide munten. De classificatie in Niveau 3 is voornamelijk gedreven door de lagere liquiditeit voor bepaalde looptijden hoewel consensusdata beschikbaar zijn. De waardering van deze instrumenten gebeurt via standaardtechnieken, nl. op basis van externe marktinformatie en via extrapolatie.
- **Kredietderivaten (CDS):** deze posities bestaan voornamelijk uit CDS met een looptijd die langer is dan de observeerbare activiteit in de markt. In mindere mate hebben we ook illiquide CDS en CDS op indexen of op onderliggende waarden die 'distressed' zijn. De classificatie in Niveau 3 is voornamelijk gedreven door een gebrek aan liquiditeit hoewel consensusdata beschikbaar zijn. Niveau 3 exposure omvat ook CDS posities en 'Total Return Swaps' op geëffectiseerde posities. Deze worden gewaardeerd op basis van de onderliggende obligaties, rekening houdend met de financieringsbasis en een specifieke risicopremie.

- **Derivaten op aandelen:** deze posities bestaan voornamelijk uit langetermijn “forwards”, opties op volatiliteit of posities waarvan de markt illiquide is. Het updaten van de “forward” curves en volatiliteitsoppervlakken die niet observeerbaar zijn in de markt gebeurt via extrapolatie. Wanneer er geen input beschikbaar is voor een waardering op basis van een model zal de volatiliteit of de forward rente bepaald worden op basis van een proxy of via analyse van historische waardering.

Evenzo worden lange termijn transacties op aandelenkorven in Niveau 3 geklasseerd, wegens het ontbreken van de waarneembaarheid van correlaties tussen aandelen op lange termijn.

Deze vanilla derivaten ondergaan een additionele waardeaanpassing om de onzekerheid gelinkt aan hun lage liquiditeit correct weer te geven. Deze waardeaanpassingen worden bepaald op basis van de aard van de onderliggende asset en de classificatie van de liquiditeit.

Complexe derivaten die geklasseerd werden in Niveau 3 omvatten voornamelijk hybride producten (interest rate hybrids), producten die gevoelig zijn aan voorafbetalingen, derivaten op een groep van aandelen en sommige rentederivaten. De belangrijkste posities en de daaraan gelinkte onzekerheden zijn de volgende:

- **Complexe interestderivaten** worden in Niveau 3 geklasseerd wanneer deze afgesloten werden in munten met een beperkte liquiditeit of wanneer deze een quanto eigenschap hebben waarbij de pay-off bepaald werd op basis van een vastgelegde forward valutakoers (met uitzondering van de voornaamste munten). Complexe lange-termijnderivaten werden ook geklasseerd onder Niveau 3.
- **Hybride rente- en wisselkoersproducten** waarvan de waardering gebeurt via complexe modellen of via gecorreleerd gedrag van verwachtingen voor inflatie, kredietrisico en rentevoeten. Deze producten zijn gevoelig aan niet observeerbare correlaties.
- **‘Effectiseringsswaps’** bestaan voornamelijk uit renteswaps, ‘cross currency’ of ‘basis swaps’ waarvan het notioneel bedrag is gekoppeld aan het betalingsgedrag van een onderliggende portfolio. De schattingen voor het terugbetalingsprofiel van effectiseringsderivaten is gebaseerd op externe historische data met behulp van statistische methoden.

- **Termijnopties** op volatiliteit zijn derivaten waarvan de pay-off is gelinkt aan de toekomstige schommelingen van een rentevoet. Een voorbeeld hiervan zijn ‘volatility swaps’. Bij de waardering van deze producten is er een risico gelinkt aan het gebruikte model, vermits het moeilijk is om de toekomstige volatiliteit af te leiden op basis van verhandelde instrumenten. Waarderingsaanpassingen houden rekening met de inherente onzekerheid in de waardering van dit product en met de onzekerheid gelinkt aan de externe consensusdata.

- **Inflatie-gelinkte derivaten** die geklasseerd werden in Niveau 3 bevatten voornamelijk derivaten op inflatie-indexen die niet gelinkt zijn aan een liquide geïndexeerde obligatie markt, derivaten op inflatieindexen die een cap of een floor bevatten of andere derivaten met een optionaliteitsclausule op inflatie-indexen of de jaarlijkse inflatie. De waarderingsmethoden voor derivaten op inflatie zijn voornamelijk standaard marktmodellen. Uitzonderlijk worden proxy-methoden gebruikt voor een beperkt aantal posities. Deze producten worden geklasseerd in Niveau 3 door hun lage liquiditeit en onzekerheid i.v.m. de kalibratie met de markt, hoewel de waarderingsbevestigd worden door maandelijks consensusdata.

- De waardering van de **CDO’s met tranches op maat** (bespoke CDO’s) vereisen een correlatie van wanbetalingsgebeurtenissen. Deze informatie wordt afgeleid van gegevens afkomstig van de actieve markten in indextranches met behulp van een intern projectiemodel dat gebruik maakt van interne extrapolatie- en interpolatietechnieken. De multi-regio CDO’s vereisen een bijkomende correlatiehypothese. Ten slotte bevat het bespoke CDO model ook interne hypothesen en parameters verbonden met de dynamiek van de inningsgraad. De ontwikkeling van modellen voor de CDO’s wordt gekalibreerd met markt-observeerbare indextranchegegevens en worden ook regelmatig vergeleken met de marktconsensusdata van gestandaardiseerde korven van onderliggenden. De onzekerheid ligt aan de projectietechnieken, de evaluatie van de correlatie tussen de regio’s, de modelering van de incasseringen en van de eraan verbonden parameters.

- De **N to default korven** vormen een ander type van kredietcorrelatieproduct, gemodeleerd door middel van een standaard koppeltechniek. De belangrijkste benodigde parameters zijn de paarsgewijze correlatie tussen de inhoud van de korf die geobserveerd kan worden via consensus- en de transactiegegevens. De lineaire korven worden evenwel beschouwd als waarneembaar.

■ **Gecorreleerde aandelen en hybride aandelen producten**

zijn instrumenten waarvan de terugbetaling afhangt van het gezamenlijk gedrag van een aandelenkorf/index leidend tot een waardering die gevoelig is aan de correlatie tussen de bestanddelen van de aandelenkorf. De hybride versie van deze instrumenten betreffen korven die een mix van aandelen en andere niet-aandelen instrumenten zoals grondstoffenindexen bevatten. Het merendeel van de correlaties tussen de instrumenten is niet actief, enkel sommige onderdelen van de correlatiematrix aandeel-index worden regelmatig verhandeld en zijn waarneembaar. Als gevolg hiervan hangt de classificering in Niveau 3 af van de samenstelling van de korf, van zijn looptijd en van het hybride karakter van het product. De correlatie-input wordt afgeleid van interne modellen die historische schattingen en andere verbeteringsfactoren combineren en wordt bevestigd via referentie met recente verrichtingen of met externe gegevens. De correlatiematrix wordt hoofdzakelijk aangeleverd door consensusdiensten, en wanneer een correlatie tussen twee onderliggende instrumenten niet beschikbaar is, kan deze verkregen worden door gebruik te maken van extrapolatietechnieken of technieken gebaseerd op benaderende waarden.

Deze complexe derivaten ondergaan specifieke additionele waardeaanpassingen om de onzekerheden gelinkt aan de liquiditeit, de gebruikte parameters en het risico omtrent het gebruikte model correct weer te geven.

Waarderingsaanpassingen (CVA, DVA en FVA)

De additionele waardeaanpassingen voor kredietrisico (CVA), eigen kredietrisico voor derivaten (DVA) en voor de expliciete financieringskost (FVA) worden als niet-observeerbare componenten van de waardering beschouwd en daarom in Niveau 3 geplaatst. Dit heeft in het algemeen geen invloed op de classificatie van individuele transacties in de fair value hiërarchie. Sinds 2014 is er echter een specifiek proces om individuele deals te identificeren waarvoor de bijdrage van deze waarde-aanpassingen en de eraan gerelateerde onzekerheden significant is. Zijn in het bijzonder betrokken sommige vanilla renteswaps met onvoldoende onderpand en een zeer lange looptijd.

De tabel hieronder geeft de waarden weer van de belangrijkste niet-observeerbare parameters voor de producten die in Niveau 3 geklasseerd werden. Deze waarden zijn van toepassing op verschillende types instrumenten en waarderingstechnieken die gebruikt werden door BNP Paribas Fortis. De gewogen gemiddelden, wanneer relevant en beschikbaar, werden berekend op basis van de 'fair value', nominale bedragen of sensitiviteiten.

De belangrijkste niet-waarneembare parameters die worden gebruikt voor de waardering van schuld uitgegeven in Niveau 3 zijn equivalent aan deze van hun economisch indekkingsderivaat. Informatie met betrekking tot deze derivaten, weergegeven in de volgende tabel, is ook van toepassing op deze schulden.

Risico- klassen	Balans- waardering (In miljoenen euro's)		Belangrijkste producttypes die de niveau 3 stock samenstellen in de risicoklasse	Waarderingsmethode voor de betreffende producttypes	Belangrijkste niet- waarneembare elementen voor de betreffende producttypes	Omvang van de belangrijkste niet-waarneem- bare elementen over de niveau 3 populatie	Gewogen gemiddelde
	Actief	Ver- plichting					
Rente- derivaten	61	41	Floors en caps op inflatie of op de cumulatieve inflatie (zoals redemption floors), voornamelijk op de Europese en Belgische inflatie	Inflatieprijsmodel	Volatiliteit van de cumulatieve inflatie	0,7% - 10%	(a)
					Volatiliteit van de jaar-op-jaar inflatie	0,2% - 2,0%	
			Forward -volatiliteitsproducten zoals volatiliteitsswaps, voornamelijk in euro	Rentevoeten optieprijmsmodel	Forward volatiliteit van de rentevoeten	0,3% - 0,7%	(a)

(a) Geen weging aangezien er geen expliciete gevoeligheid wordt toegekend aan deze elementen

Wijzigingen voor financiële instrumenten van niveau 3

Voor financiële instrumenten van niveau 3 vonden tussen 1 januari 2017 en 31 december 2018 de volgende mutaties plaats:

In miljoenen euro's	Financiële activa				Financiële verplichtingen		
	Voor handels-doeleinden aangehouden financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Voor verkoop beschikbare financiële activa	TOTAAL	Voor handels-doeleinden aangehouden financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	TOTAAL
Op 1 januari 2017	84	158	784	1 026	151	829	980
IAS 39							
Aankoop	-	-	55	55	-	-	-
Emissies	-	-	-	-	-	284	284
Verkoop	-	-	(88)	(88)	-	-	-
Uitkeringen ⁽¹⁾	12	(49)	(184)	(221)	(49)	(24)	(73)
Herclassificaties	-	-	-	-	-	-	-
Mutaties naar niveau 3	88	-	-	88	4	-	4
Mutaties van niveau 3	(2)	-	-	(2)	(3)	(46)	(49)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat van vervallen of onderbroken verrichtingen tijdens de periode	-	-	(15)	(15)	-	(44)	(44)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat voor de uitstaande instrumenten aan het einde van de periode	(28)	-	-	(28)	6	-	6
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen, opgenomen in het eigen vermogen	-	-	-	-	-	-	-
- Wisselkoerswijzigingen	-	-	(3)	(3)	-	-	-
- Wijzigingen in activa en verplichtingen geboekt in eigen vermogen	-	-	75	75	-	-	-
Op 31 december 2017	154	109	624	887	109	999	1 108
IAS 39							
Impact van de toepassing van IFRS 9	-	398	(363)	35	-	(36)	(36)
Op 1 januari 2018	154	507	261	922	109	963	1 072
IFRS 9 & IFRS 15							
Aankoop	-	98	-	98	-	-	-
Emissies	-	-	-	-	-	93	93
Verkoop	-	(132)	-	(132)	-	-	-
Uitkeringen ⁽¹⁾	(106)	13	2	(91)	(15)	(58)	(73)
Herclassificaties	-	72	(43)	29	-	-	-
Mutaties naar niveau 3	13	47	-	60	-	306	306
Mutaties van niveau 3	(16)	-	-	(16)	(41)	(28)	(69)
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat van vervallen of onderbroken verrichtingen tijdens de periode	(4)	(34)	-	(38)	-	4	4
Winsten of (verliezen) opgenomen in het resultaat voor de uitstaande instrumenten aan het einde van de periode	35	(1)	-	34	1	-	1
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen, opgenomen in het eigen vermogen	-	-	-	-	-	-	-
- Wisselkoerswijzigingen	-	3	(4)	(1)	-	-	-
- Wijzigingen in activa en verplichtingen geboekt in eigen vermogen	-	-	4	4	-	-	-
Op 31 december 2018	76	573	220	869	54	1 280	1 334
IFRS 9 & IFRS 15							

⁽¹⁾ Voor de activa, inclusief aflossingen van de hoofdsom, rentebetalingen en geld in- en uitstroom in verband met derivaten. Voor de verplichtingen, inclusief aflossing van de hoofdsom, rentebetalingen en geld in- en uitstroom in verband met derivaten waarvan de reële waarde negatief is

Een transfer van derivaten aan reële waarde uit Niveau 3 is voornamelijk het gevolg van een aanpassing van het observeerbare deel van bepaalde rentecurves en ook het effect van derivaten die door het geleidelijk verminderen van hun looptijd afhankelijk worden van observeerbare inputs.

Transfers van derivaten naar Niveau 3 zijn het gevolg van regelmatige aanpassingen van de looptijden die als observeerbaar beschouwd worden.

Transfers worden weergegeven alsof ze plaatsgevonden hebben bij het begin van de rapporteringsperiode.

Financiële instrumenten in Niveau 3 kunnen ingedekt worden met instrumenten in Niveau 1 of Niveau 2. De winsten en verliezen op die instrumenten werden niet weergegeven in deze tabel. Als gevolg hiervan zijn de winsten en verliezen in deze tabel niet representatief voor de totale winsten en verliezen die het gevolg zijn van het beheer van het netto risico op al deze financiële instrumenten.

Gevoeligheid van de reële waarde voor redelijkerwijs waarschijnlijke veranderingen in veronderstellingen van niveau 3

De volgende tabel bevat een samenvatting van de financiële activa en passiva in Niveau 3 waarvoor een alternatieve waarde voor één of meerdere inputs zou leiden tot een significante verandering van de reële waarde van het instrument.

De bedragen illustreren de mate van onzekerheid die verbonden is aan het schatten van Niveau 3 parameters of bij de selectie van waarderingstechnieken. Deze bedragen reflecteren onzekerheden

in de waardering die voorkomen op de datum van de waardebeoordeling. Hoewel deze onzekerheden voornamelijk gerelateerd zijn aan de sensitiviteit van de portfolio voor bepaalde parameters op datum van waardebeoordeling, zijn ze geen voorspellingen of indicaties van toekomstige bewegingen van de reële waarde, noch reflecteren ze het effect van een markt die onder druk staat ('distressed') op de waarde van de portfolio.

Bij het schatten van de sensitiviteiten van de financiële instrumenten heeft de Bank gebruik gemaakt van plausibele inputs of werden veronderstellingen op basis van de 'additional valuation adjustment policy' toegepast.

De sensitiviteit voor cash instrumenten die niet gerelateerd zijn aan geëffectieerde instrumenten werd vastgelegd op een uniforme verschuiving van de prijs van 1%. Meer specifieke verschuivingen werden gekalibreerd voor elke klasse van geëffectieerde producten in Niveau 3 op basis van het mogelijke bereik van de onobserveerbare inputs.

Voor derivaten is de sensitiviteit gebaseerd op de additionele 'credit value adjustment' (CVA), de expliciete 'funding value adjustment' (FVA) en de additionele aanpassingen gerelateerd aan de onzekerheid van de parameters en het model in Niveau 3.

De onzekerheid gerelateerd aan de CVA en de FVA werd gekalibreerd op basis van de 'prudent valuation adjustments' beschreven in de technische standaard voor 'Prudent Valuation' gepubliceerd door de EBA. Voor de andere additionele waardeaanpassingen werden twee scenario's in rekening genomen: een positief scenario waarbij een deel of alle additionele waardeaanpassingen niet in rekening werden genomen door tegenpartijen in de markt en een negatief scenario waarbij tegenpartijen in de markt het tweevoud van de additionele waardeaanpassingen zouden vragen om een transactie met BNP Paribas Fortis af te sluiten.

In miljoenen euro's	31 december 2018	
	Mogelijke impact op de resultatenrekening	Mogelijke impact op het eigen vermogen
Vastrentende effecten	+/-1	
Aandelen en andere effecten	+/-4	+/-2
Leningen en terugkoopovereenkomsten	+/-1	
Financiële derivaten	+/-17	
<i>Rentevoet en valutaderivaten</i>	+/-17	
<i>Kredietderivaten</i>	+/-0	
<i>Aandelenderivaten</i>	+/-0	
<i>Overige derivaten</i>	+/-0	
Gevoeligheid van financiële instrumenten niveau 3	+/-24	+/-2

Uitgestelde marge op financiële instrumenten gewaardeerd door gebruik van intern ontwikkelde technieken en gebaseerd op gegevens die niet volledig kunnen getoetst worden in actieve markten

De uitgestelde marge van financiële instrumenten ('Day One Profit') betreft alleen de marktactiviteiten die in aanmerking komen voor Niveau 3.

De dag één winst wordt berekend na het aanleggen van de reserves voor onzekerheden zoals voorheen beschreven en wordt teruggenomen via de resultatenrekening over de periode waarvoor de parameters verwacht worden niet waarneembaar te zijn.

Het nog af te schrijven bedrag wordt geboekt op de balans in de rubriek 'Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening'. Het verlies wordt geboekt als een vermindering in de reële waarde van de betreffende complexe verrichtingen.

De uitgestelde marge die niet werd geboekt in de resultatenrekening maar deel uitmaakt van de prijs van derivaten verkocht aan klanten en die gemeten werd op basis van interne modellen met niet-observeerbare parameters ('Day One Profit') is minder dan EUR 1 miljoen.

5.e Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs

Detail van leningen en vorderingen naar herkomst

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15			1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15		
	Bruto boekwaarde	Waardeverminderingen (toelichting 3.g)	Netto boekwaarde	Bruto boekwaarde	Waardeverminderingen (toelichting 3.g)	Netto boekwaarde
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	28 193	(88)	28 105	25 055	(94)	24 961
Zichtrekeningen	3 048	(2)	3 046	1 997	(2)	1 995
Leningen ⁽¹⁾	7 474	(86)	7 388	10 566	(92)	10 474
Terugkoopovereenkomsten	17 671	-	17 671	12 492	-	12 492
Leningen en voorschotten aan klanten	182 092	(2 825)	179 267	177 101	(3 000)	174 101
Zichtrekeningen	3 430	(193)	3 237	3 134	(166)	2 968
Leningen aan klanten	161 229	(2 229)	159 000	158 670	(2 468)	156 202
Financiële leaseverrichtingen	17 433	(403)	17 030	15 297	(366)	14 931
Terugkoopovereenkomsten	-	-	-	-	-	-
Totaal leningen en voorschotten tegen geamortiseerde kostprijs	210 285	(2 913)	207 372	202 156	(3 094)	199 062

(1) Leningen en vorderingen op kredietinstellingen bevatten termijndeposito's aan centrale banken, die op 31 december 2018 EUR 1 274 miljoen bedroegen (EUR 319 miljoen op 1 januari 2018).

Detail van schuldbewijzen

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15			1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15		
	Bruto boekwaarde	Waardeverminderingen (toelichting 3.g)	Boekwaarde	Bruto boekwaarde	Waardeverminderingen (toelichting 3.g)	Boekwaarde
Overheden	5 553	(1)	5 552	6 352	(1)	6 351
Andere openbare administraties	2 915	-	2 915	2 925	-	2 925
Kredietinstellingen	4 053	-	4 053	1 053	-	1 053
Andere	390	-	390	416	(1)	415
Totaal schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs	12 911	(1)	12 910	10 746	(2)	10 744

Detail van leningen en voorschotten en schuldbewijzen per stage

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15			1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15		
	Bruto boekwaarde	Waardeverminderingen (toelichting 3.g)	Boekwaarde	Bruto boekwaarde	Waardeverminderingen (toelichting 3.g)	Boekwaarde
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen	28 193	(88)	28 105	25 055	(94)	24 961
Stage 1	27 992	(2)	27 990	24 901	(3)	24 898
Stage 2	99	(23)	76	43	(31)	12
Stage 3	102	(63)	39	111	(60)	51
Leningen en voorschotten aan klanten	182 092	(2 825)	179 267	177 101	(3 000)	174 101
Stage 1	155 033	(244)	154 789	146 435	(257)	146 178
Stage 2	22 388	(392)	21 996	25 919	(477)	25 442
Stage 3	4 671	(2 189)	2 482	4 747	(2 266)	2 481
Schuldbewijzen	12 911	(1)	12 910	10 746	(2)	10 744
Stage 1	12 911	(1)	12 910	10 554	(1)	10 553
Stage 2	-	-	-	192	(1)	191
Stage 3	-	-	-	-	-	-

Uitsplitsing van de financiële leaseverrichtingen

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15		1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	
	Bruto-investering	18 175		17 705
Te ontvangen binnen het jaar	5 701		6 134	
Te ontvangen na 1 jaar, maar binnen de 5 jaar	11 138		10 437	
Te ontvangen na 5 jaar	1 336		1 134	
Niet verworven financieringsbaten	(742)		(2 408)	
Netto-investering voor bijzondere waardeverminderingen	17 433		15 297	
Te ontvangen binnen het jaar	5 394		5 249	
Te ontvangen na 1 jaar, maar binnen de 5 jaar	10 805		9 055	
Te ontvangen na 5 jaar	1 234		993	
Bijzondere waardeverminderingen	(403)		(366)	
Netto-investering na bijzondere waardeverminderingen	17 030		14 931	

5.f Dubieuze kredieten

In de volgende tabellen worden de netto-boekwaardes van de dubieuze kredieten weergegeven en de ontvangen garanties ter dekking van deze kredieten.

De bedragen voor verkregen zakelijke zekerheden en waarborgen mag niet groter zijn dan de waarde van de gewaarborgde activa.

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15			
	Uitstaande saldi stage 3			Verkregen onderpand
	Bruto boekwaarde	Bijzondere waardeverminderingen	Netto	
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (toelichting 5.e)	102	(62)	40	61
Leningen aan en vorderingen op klanten (toelichting 5.e)	4 671	(2 189)	2 482	1 727
Schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs (toelichting 5.e)	-	-	-	-
Totaal leningen tegen geamortiseerde kostprijs (stage 3)	4 773	(2 251)	2 522	1 788
Verstreckte financieringsverbintenissen	215	(8)	207	52
Verstreckte verbintenissen met garanties	314	(103)	211	57
Totaal buiten balans dubieuze kredieten (stage 3)	529	(111)	418	109

In miljoenen euro's	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15			Verkregen onderpand
	Uitstaande saldi stage 3			
	Bruto boekwaarde	Bijzondere waardeverminderingen	Netto	
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen (toelichting 5.e)	111	(60)	51	66
Leningen aan en vorderingen op klanten (toelichting 5.e)	4 747	(2 266)	2 481	1 847
Schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs (toelichting 5.e)	-	-	-	-
Totaal leningen tegen geamortiseerde kostprijs (stage 3)	4 858	(2 326)	2 532	1 913
Verstreekte financieringsverbintenissen	238	(4)	234	76
Verstreekte verbintenissen met garanties	326	(97)	229	79
Totaal buiten balans dubieuze kredieten (stage 3)	564	(101)	463	155

5.g Schulden tegen geamortiseerde kostprijs aan kredietinstellingen en klanten

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Deposito's van kredietinstellingen	33 844	36 520
Zichtrekeningen	1 302	1 523
Interbancaire leningen ⁽¹⁾	32 532	34 508
Terugkoopovereenkomsten	10	489
Deposito's van klanten	174 389	166 965
Zichtrekeningen	71 441	65 281
Spaardeposito's	80 061	82 667
Termijnrekeningen en kasbons	22 884	19 007
Terugkoopovereenkomsten	3	10

(1) De schulden aan kredietinstellingen omvatten de deposito's bij de centrale bank

5.h Schuldbewijzen en achtergestelde schulden

Deze toelichting behandelt alle schuldbewijzen en achtergestelde verplichtingen aan geamortiseerde kostprijs evenals deze weergegeven aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Schuldbewijzen aan geamortiseerde kostprijs

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Verhandelbare schuldbewijzen en andere schuldbewijzen	12 091	11 645
Obligatieleningen	1 138	789
Totaal schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs	13 229	12 434

Schuldbewijzen en achtergestelde schulden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Schuldbewijzen	2 581	3 120
Achtergestelde schulden	763	821
Totaal schuldbewijzen en achtergestelde schulden tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	3 344	3 941

Achtergestelde leningen aan geamortiseerde kostprijs

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS9 & IFRS 15
Terugbetaalbare achtergestelde schulden	2 916	2 380
Eeuwigdurende achtergestelde schulden	31	107
Totaal achtergestelde leningen aan geamortiseerde kostprijs	2 947	2 487

De eeuwigdurende achtergestelde leningen tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening bestaan voornamelijk uit 'Convertible and Subordinated Hybrid Equity Linked Securities' (CASHES) uitgegeven door BNP Paribas Fortis (voorheen Fortis Bank) in december 2007.

De CASHES zijn achtergestelde leningen maar kunnen omgeruild worden voor Ageas-aandelen (voorheen Fortis SA/NV-aandelen) op initiatief van de houder tegen een prijs van EUR 239,40. Indien de prijs vanaf 19 december 2014 gedurende 20 achtereenvolgende handelsdagen gelijk is of hoger dan EUR 359,10, zullen de CASHES automatisch omgewisseld worden in Ageas-aandelen.

De hoofdsom zal nooit in contanten omgezet worden. De rechten van de CASHES-houders zijn beperkt tot de Ageas-aandelen aangehouden door en in waarborg gegeven bij BNP Paribas Fortis.

Ageas en BNP Paribas Fortis hebben een 'Relative Performance Note'-contract (RPN) afgesloten, waarvan de waarde contractueel schommelt om de impact op BNP Paribas Fortis van het relatieve verschil tussen de waardeschommelingen van de CASHES en de waardeschommelingen van de Ageas-aandelen te compenseren.

Op 7 mei 2015 hebben BNP Paribas en Ageas een nieuwe overeenkomst gesloten over de inkoop van de nog uitstaande CASHES door BNP Paribas op voorwaarde dat deze worden geconverteerd in Ageas aandelen, wat zal leiden tot een evenredige afwikkeling van het RPN contract van Ageas naar BNP Paribas. Deze overeenkomst liep af op het einde van 2016.

Op 24 juli 2015 kreeg BNP Paribas de voorafgaande toestemming van de Europese Centrale Bank om over te gaan tot de aankoop van CASHES binnen een limiet van EUR 200 miljoen (nominaal bedrag). In 2016 werd deze overeenkomst gebruikt voor de conversie van EUR 164 miljoen in Ageas aandelen.

Op 8 juli 2016 kreeg BNP Paribas een nieuwe toestemming van de Europese Centrale Bank om over te gaan tot de aankoop van CASHES met een limiet van EUR 200 miljoen (nominaal bedrag). Deze overeenkomst vervangt de vorige overeenkomst.

Op 11 augustus 2017 aanvaardde de Europese Centrale Bank het verzoek van BNP Paribas om het akkoord voor de aankoop van CASHES te annuleren.

Op 31 december 2018 komt de achtergestelde lening in aanmerking voor het Tier 1 kapitaal voor een bedrag van EUR 205 miljoen (rekening houdend met de overgangperiode).

5.i Actuele en uitgestelde belastingen

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Actuele belastingen	111	111
Uitgestelde belastingen	1 794	2 021
Actuele en uitgestelde belastingvorderingen	1 905	2 132
Actuele belastingen	178	145
Uitgestelde belastingen	496	540
Actuele en uitgestelde belastingverplichtingen	674	685

Wijzigingen in de uitgestelde belastingen tijdens de periode:

In miljoenen euro's	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Wijzigingen geboekt via de resultatenrekening	Wijzigingen geboekt via het eigen vermogen die kunnen worden geherclassificeerd als nettoresultaat	Wijzigingen geboekt via het eigen vermogen die niet kunnen worden geherclassificeerd als nettoresultaat	Wijzigingen aan de consolidatiekring, in omrekeningsverschillen en overige items	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Financiële instrumenten	(130)	(38)	58	(9)	18	(101)
Voorzieningen voor sociale verplichtingen	106	18	-	(3)	2	123
Niet-gerealiseerde reserve voor financiële lease	(171)	13	-	-	(7)	(165)
Voorzieningen voor kredietrisico	396	114	-	-	(11)	499
Overdraagbare fiscale verliezen	1 422	(293)	-	-	8	1 137
Overige elementen	(142)	(59)	-	-	6	(195)
Total uitgestelde belastingen	1 481	(245)	58	(12)	16	1 298
Uitgestelde belastingvorderingen	2 021	-	-	-	-	1 794
Uitgestelde belastingverplichtingen	540	-	-	-	-	496

Om het bedrag van de overdraagbare fiscale verliezen opgenomen als activa te bepalen voert BNP Paribas Fortis elk jaar een specifieke analyse van elke relevante entiteit door op basis van het toe te passen fiscale regime – namelijk, rekening houdend met verliezen die beperkt in de tijd overdraagbaar zijn – en een realistische projectie van hun toekomstige opbrengsten en kosten in lijn met hun businessplan.

Uitgestelde belastingvorderingen op overdraagbare fiscale verliezen hebben voornamelijk betrekking op BNP Paribas Fortis voor EUR 956 miljoen met een verwachte recuperatieperiode van 6 jaar (deze verliezen zijn ongelimiteerd in de tijd overdraagbaar).

De niet-verantwoorde uitgestelde belastingvorderingen bedroegen EUR 168 miljoen op 31 december 2018 vergeleken met EUR 357 miljoen op 1 januari 2018.

De Belgische overheid heeft in 2017 een belangrijke belastingherforming doorgevoerd die de vennootschapsbelasting in België van 33,99% naar 29,58% bracht in 2018 en naar 25% in 2020. Bijgevolg werden de uitgestelde belastingen op de tijdelijke verschillen en de overdraagbare fiscale verliezen berekend op basis van deze nieuwe tarieven en het verwachte tijdstip van realisatie. Hierbij heeft het management beoordeeld welke tijdelijke verschillen en overdraagbare verliezen verwacht worden gerealiseerd te worden voor 2020, waarop het tarief van 29,58% van toepassing is, en welke tijdelijke verschillen en overdraagbare verliezen verwacht worden gerealiseerd te worden na 2020, waarop het tarief van 25% van toepassing is.

5.j Overlopende rekeningen en overige activa/verplichtingen

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Gestorte garantiedeposito's en gevormde borgstellingen	2 350	2 106
Incassorekeningen	61	86
Te ontvangen baten en vooruitbetaalde lasten	736	601
Overige vorderingen en diverse activa	5 835	5 456
Totaal overlopende rekeningen en overige activa	8 982	8 249
Verkregen garantiedeposito's	484	443
Incassorekeningen	347	140
Toe te rekenen lasten en over te dragen baten	1 744	1 655
Overige te betalen posten en overige verplichtingen	5 307	4 623
Totaal overlopende rekeningen en overige verplichtingen	7 882	6 861

5.k Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast

De volgende tabel geeft de gecumuleerde financiële informatie weer van geassocieerde deelnemingen en joint ventures:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15			31 december 2018	Boekjaar 2017 IAS 39			1 januari 2018
	Aandeel in het netto- resultaat	Aandeel in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Aandeel in het netto- resultaat en in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	Aandeel in het netto- resultaat	Aandeel in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Aandeel in het netto- resultaat en in wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast
Joint ventures	18	(67)	(49)	246	15	(39)	(24)	314
Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾	183	(37)	146	3 594	263	84	347	3 940
Totaal ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	201	(104)	97	3 840	278	45	323	4 255

(1) met inbegrip van gecontroleerde entiteiten waarop een vereenvoudigde consolidatiemethode (vermogensmutatie) wordt toegepast wegens niet-materialiteit

De garantie- en financieringsverplichtingen die door BNP Paribas Fortis worden verstrekt aan joint ventures en geassocieerde deelnemingen worden vermeld in toelichting 8.g 'Verbonden partijen'.

De boekwaarde van de investering van BNP Paribas Fortis in de voornaamste geassocieerde deelnemingen en joint ventures wordt weergegeven in de volgende tabel:

In miljoenen euro's	Land van registratie	Activiteit	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15		1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	
			Deelnemings%	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast	Deelnemings%	Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast
Joint ventures						
bpost bank	België	Retail banking	50%	249	50%	266
Geassocieerde deelnemingen						
AG Insurance	België	Multichannel verzekeraar	25%	1 792	25%	1 832
BNP Paribas Asset Management	Frankrijk	Vermogensbeheer	30,85%	462	30,85%	773
Bank BGŻ BNP Paribas	Polen	Retail banking	24,07%	594	28,35%	423

AG Insurance

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
Totaal nettoresultaat	518	554
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(88)	261

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Totale activa	75 073	75 382
Totale verplichtingen	68 368	68 564
Netto activa van geassocieerde deelnemingen	6 705	6 818

BNP Paribas Asset Management

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
Totaal nettoresultaat	174	231
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	(122)	(14)

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Totale activa	2 431	3 550
Totale verplichtingen	926	967
Netto activa van geassocieerde deelnemingen	1 505	2 583

Bank BGZ BNP Paribas

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
Totaal nettoresultaat	19	300
Wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	51	157

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Totale activa	107 342	71 295
Totale verplichtingen	97 102	65 452
Netto activa van geassocieerde deelnemingen	10 240	5 843

Reconciliatie van de totale nettoactiva van AG Insurance met de boekwaarde in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Totaal nettoactiva	6 704	6 818
Minderheidsbelangen op AG Insurance-niveau	(250)	(250)
Purchase Price Allocations (PPA) en andere wijzigingen	(156)	(115)
Totaal aangepaste nettoactiva	6 298	6 453
Deelnemings% van BNP Paribas Fortis in AG Insurance	25%	25%
Deelneming van BNP Paribas Fortis in AG Insurance	1 574	1 613
Goodwill	218	219
Boekwaarde	1 792	1 832

BNP Paribas Fortis ontving dividenden van AG Insurance voor een bedrag van EUR 146 miljoen in 2018 (EUR 130 miljoen in 2017).

Beoordeling bijzondere waardeverminderingen in geassocieerde deelnemingen

Volgens de IFRS regels is het vereist om op het eind van elke verslagperiode na te gaan of er een objectieve aanwijzing bestaat dat een investering in een geassocieerde deelneming onderhevig is aan een bijzondere waardevermindering of niet. Als uit de toetsing blijkt dat de realiseerbare waarde van de investering (die de hoogste is van de reële waarde en de gebruikswaarde) lager is dan de boekwaarde, dan wordt de boekwaarde verminderd tot de realiseerbare waarde, door een waardevermindering te boeken.

De DCF aanpak (discounted cash flows) wordt gebruikt om de gebruikswaarde te bepalen, zoals ook toegepast op het niveau van BNP Paribas Groep.

De DCF-methode is gebaseerd op een aantal veronderstellingen betreffende toekomstige opbrengsten, kosten en risicokost (kasstromen) gebaseerd op middellange termijn businessplannen over een periode van vijf jaar. Projecties van kasstromen over een periode langer dan 5 jaar zijn gebaseerd op een groeipercentage over een eeuwigdurende horizon en worden bijgesteld wanneer de kortetermijnomgeving niet overeenstemt met de normale omstandigheden van de economische cyclus.

De resultaten van de DCF zijn gevoelig voor de veronderstellingen gemaakt voor de volgende kernparameters: de kapitaalkost, de kost-inkomensratio, de risicokost en het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

De kapitaalkost wordt bepaald aan de hand van een risicovrije rentevoet, een waargenomen marktrisicopremie gewogen per risicofactor specifiek voor elke investering. De waarden van deze parameters worden uit externe informatiebronnen gehaald.

Het vereist eigen vermogen voor elke investering wordt bepaald op basis van de 'Common Equity Tier 1' reglementaire vereisten voor de wettelijke entiteit waartoe de investering behoort, met een minimum van 7%.

Het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdschorsing is vastgelegd op 2% voor mature economieën. Voor kasstroomgenererende

eenheden actief in landen met een hoog inflatieniveau wordt een specifieke add-on in aanmerking genomen (berekend volgens de lange termijn inflatievoeten gepubliceerd door externe bronnen).

Op 31 december 2018 werden testen voor een bijzondere waardevermindering uitgevoerd op de investeringen van BNP Paribas Fortis in BNP Paribas Asset Management, in Bank BGŻ BNP Paribas en in AG Insurance. Geen enkele van deze toetsingen toonde aan dat een bijzondere waardevermindering op de investeringen noodzakelijk is.

De volgende tabel toont de gevoeligheid van de geschatte waarde van de investering aan de belangrijkste veronderstellingen:

In miljoenen euro's	31 december 2018	
	BNPP-AM	Bank BGŻ BNP Paribas
Kapitaalkost		
Nadelige wijziging (+10 basispunten)	(14)	(11)
Positieve wijziging (-10 basispunten)	15	12
Cost/income ratio		
Nadelige wijziging (+1%)	(27)	(28)
Positieve wijziging (-1%)	27	28
Risicokost		
Nadelige wijziging (+5%)	-	(15)
Positieve wijziging (-5%)	-	15
Langetermijn groeiratio		
Nadelige wijziging (-50 basispunten)	(46)	(15)
Positieve wijziging (+50 basispunten)	53	17

5.1 Materiële en immateriële vaste activa en vastgoedbeleggingen

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15			1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15		
	Bruto boekwaarde	Som van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	Netto boekwaarde	Bruto boekwaarde	Som van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	Netto boekwaarde
Vastgoedbeleggingen	471	(210)	261	475	(246)	229
Terreinen en gebouwen	2 204	(1 248)	956	2 195	(1 186)	1 009
Installaties, machines en uitrustingen	937	(700)	237	1 057	(798)	259
Vaste activa verhuurd als verhuurder onder operationele leasing	24 416	(6 743)	17 673	21 427	(5 826)	15 601
Overige vaste activa	541	(214)	327	535	(246)	289
Materiële vaste activa	28 098	(8 905)	19 193	25 214	(8 056)	17 158
Aangekochte software	324	(273)	51	359	(307)	52
Software, ontwikkeld door de onderneming	377	(251)	126	389	(267)	122
Overige immateriële vaste activa	212	(52)	160	173	(55)	118
Immateriële vaste activa	913	(576)	337	921	(629)	292

Vastgoedbeleggingen

De verhuurde terreinen en gebouwen worden onder de rubriek 'Vastgoedbeleggingen' gegroepeerd.

De geschatte reële waarde van vastgoedbeleggingen geboekt aan historische kostprijs op 31 december 2018 bedroeg EUR 331 miljoen, te vergelijken met EUR 281 miljoen op 1 januari 2018.

Operationele leasing

Operationele leasing en transacties in vastgoedbeleggingen zijn in bepaalde gevallen onderworpen aan overeenkomsten die voorzien in de volgende minimale toekomstige betalingen:

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Minimum te ontvangen toekomstige betalingen uit niet-opzegbare contracten	6 484	4 854
Te ontvangen binnen het jaar	2 605	2 078
Te ontvangen na 1 jaar maar binnen de 5 jaar	3 851	2 739
Te ontvangen na 5 jaar	28	37

Te ontvangen toekomstige minimale leasebetalingen onder niet-opzegbare lease-overeenkomsten omvatten de betalingen die de huurder dient te maken tijdens de leaseperiode.

Immateriële vaste activa

De overige immateriële vaste activa bestaan uit erfpachtrechten, goodwill en handelsmerken verworven door BNP Paribas Fortis.

Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

De som van afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op materiële en immateriële vaste activa voor het boekjaar 2018 bedroeg EUR (287) miljoen, tegenover EUR (294) miljoen voor het boekjaar 2017.

Deze bedragen bevatten een netto toename van provisies voor bijzondere waardeverminderingen geboekt in de resultatenrekening van EUR (1) miljoen op 31 december 2018 tegenover een netto terugname van EUR (2) miljoen op 31 december 2017.

5.m Goodwill

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2017 IAS 39
Boekwaarde aan het begin van de periode	663	795
Aankopen	56	-
Verkopen	-	-
Bijzondere waardeverminderingen opgenomen tijdens de periode	-	(112)
Omrekeningsverschillen	(3)	(22)
Overige wijzigingen	3	2
Boekwaarde aan het einde van de periode	719	663
Brutoboekwaarde	925	896
Som van de bijzondere waardeverminderingen aan het einde van de periode	(206)	(233)

De goodwill per kasstroomgenererende eenheid is als volgt:

In miljoenen euro's	Nettobedrag		Waardeverminderingen gedurende de periode		Aankopen van de periode	
	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2017 IAS 39	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Boekjaar 2017 IAS 39
BNP Paribas Fortis in België	28	28	-	-	-	-
Alpha Credit	22	22	-	-	-	-
Factoring	6	6	-	-	-	-
BNP Paribas Fortis in Luxemburg	188	132	-	-	56	-
Leasing (BPLS)	149	132	-	-	17	-
Wealth Management	39	-	-	-	39	-
BNP Paribas Fortis in de andere landen	503	503	-	(112)	-	-
TEB Group	-	-	-	(112)	-	-
Arval	503	503	-	-	-	-
Totaal goodwill	719	663	-	(112)	56	-

De activiteiten van BNP Paribas Fortis zijn opgesplitst in kasstroomgenererende eenheden die de rapporteringsentiteiten of groepen van rapporteringsentiteiten van BNP Paribas Fortis vertegenwoordigen. De splitsing is consistent met de organisatorische structuur en beheersmethodes van BNP Paribas Fortis en weerspiegelt de onafhankelijkheid van elke rapporteringsentiteit in termen van resultaat- en beheersaanpak. Dit wordt op regelmatige basis herzien met als doel rekening te houden met gebeurtenissen die de samenstelling van de kasstroomgenererende eenheden kunnen beïnvloeden zoals aankopen, desinvesteringen en belangrijke reorganisaties.

De kasstroomgenererende eenheden waaraan goodwill is toegevoegd omvatten:

- **Alpha Credit** is de consumentenkredietenspecialist. Zij verleent een omvattende reeks consumentenkredieten in verkooppunten (winkels en garages) en rechtstreeks aan klanten. Zij verspreidt haar producten eveneens via het retailnetwerk van de Bank, via bpost bank en via makelaars. Ze is de marktleider in België en Luxemburg.
- **Factoring** is een kasstroomgenererende eenheid die al de factoring dochtermaatschappijen van de bank omvat. Ze is vooral actief in België, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Ze is marktleider in België.

- **BNP Paribas Leasing Solutions (BPLS)** gebruikt verschillende kanalen (rechtstreekse verkopen, verkopen via tussenpersonen, partnerships en banknetwerken) om corporate- en kleine zakenklanten een waaier aan leasing en huuroplossingen aan te bieden, gaande van financiering van uitrusting tot outsourcing van het wagenpark.
- **Arval:** Als specialist in lange termijn auto- leasing biedt Arval ondernemingen (zowel multinationale als kleine ondernemingen) oplossingen op maat om de mobiliteitsbehoeften van hun werknemers te optimaliseren en de risico's te outsourcen die verbonden zijn aan wagenparkbeheer. Recent werd het cliënteel verder uitgebreid naar individuele klanten.
- **ABN AMRO Bank (Luxembourg) S.A.** bood, voor de verwerving door en de fusie met BGL op 3 september 2018, private banking en bewaarnemings- en bewaardiensten voor investerings- en beleggingsfondsen aan. Deze integratie zal BGL toelaten om haar leidende positie op de markt van het vermogensbeheer in Luxemburg te versterken en meer specifiek in het belangrijke segment van Europese ondernemers.

Testen van bijzondere waardevermindering

Volgens de IFRS regels moet er minstens op jaarbasis of wanneer er een gebeurtenis plaatsvindt die dit op gang brengt, een test van bijzondere waardevermindering op goodwill gebeuren waarbij de boekwaarde van de entiteit vergeleken wordt met de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is gelijk aan de hoogste van de reële waarde van de entiteit en de gebruikswaarde. De DCF approach ('discounted cash flows') wordt aangewend om de gebruikswaarde te bepalen, zoals ook toegepast op BNP Paribas Groep niveau. Wanneer de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, dan wordt een bijzondere waardevermindering erkend voor het verschil.

De DCF-methode is gebaseerd op een aantal veronderstellingen betreffende toekomstige opbrengsten, kosten en risicokost (kasstromen) gebaseerd op middellange termijn businessplannen over een periode van 5 jaar. Projecties van kasstromen over een periode langer dan 5 jaar zijn gebaseerd op een groeipercentage over een eeuwigdurende horizon en worden bijgestuurd wanneer de kortetermijnomgeving niet overeenstemt met de normale omstandigheden van de economische cyclus of een stabiele toestand van de kasstroomgenererende eenheid.

De resultaten van de DCF zijn gevoelig voor de veronderstellingen aangehouden voor de volgende sleutel parameters: de kapitaalkost, de kost-inkomensratio, de risicokost en het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

De kapitaalkost wordt bepaald aan de hand van een risicovrije rentevoet, een waargenomen marktrisicopremie gewogen per risicofactor gebaseerd op vergelijkbare gegevens die specifiek zijn voor elke homogene groep van businesses. De waarde van deze parameters wordt uit externe bronnen gehaald.

De toewijzing van het eigen vermogen wordt voor elke homogene groep van businesses bepaald op basis van de 'Common Equity Tier 1'-kapitaalsvereisten voor de wettelijke entiteit waartoe de homogene groep van businesses behoort, met een minimum van 7%.

Het gebruikte groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon is 2% voor ontwikkelde economieën. Voor kasstroomgenererende eenheden actief in landen met hoge inflatie, wordt rekening gehouden met een specifieke add-on (berekend in overeenstemming met lange termijn inflatiecijfers bekendgemaakt door externe bronnen).

Eind 2018 werd een test van bijzondere waardevermindering uitgevoerd voor elk van de volgende drie kasstroomgenererende eenheden: Alpha Crédit, BNP Paribas Leasing Solutions (BPLS), TEB en Arval, waaruit geen enkele noodzaak bleek om een bijkomende waardevermindering te boeken.

De erkende goodwill op Factoring wordt als niet-materieel beschouwd en wordt bijgevolg niet onderworpen aan een test van bijzondere waardevermindering.

Ten gevolge van de volledige waardevermindering van de goodwill met betrekking tot TEB per eind 2017 voor een bedrag van EUR (112) miljoen, is er per 31 december 2018 geen goodwill meer gerelateerd aan deze entiteit in de rekeningen.

Gevoeligheden

De onderstaande tabel toont de gevoeligheid van de belangrijkste waarderingen van goodwill aan een wijziging van 10 basispunten in de kapitaalkost, een wijziging van 1% in de kost-inkomensratio, een wijziging van 5% in risicokost en een wijziging van 50 basispunten in het groeipercentage over een eeuwigdurende tijdshorizon.

In miljoenen euro's	31 december 2018		
	Alpha Credit	BPLS	Arval
Kapitaalkost			
Nadelige wijziging (+10 basispunten)	(12)	(72)	(135)
Positieve wijziging (-10 basispunten)	12	74	139
Kost-inkomens-ratio			
Nadelige wijziging (+1%)	(20)	(112)	(196)
Positieve wijziging (-1%)	20	112	196
Risicokost			
Nadelige wijziging (+5%)	(21)	(61)	(34)
Positieve wijziging (-5%)	21	61	34
Langetermijn groeiratio			
Nadelige wijziging (-50 basispunten)	(28)	(191)	(418)
Positieve wijziging (+50 basispunten)	32	221	487

5.n Voorzieningen voor risico's en kosten

In miljoenen euro's	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Netto-dotatie aan voorzieningen	Gebruikte voor- zieningen	Wijzigingen in waarde opgenomen in het eigen vermogen	Wijzigingen in wisselkoersen en overige wijzigingen	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Voorzieningen voor personeelsvoordelen	3 678	215	(281)	(66)	(36)	3 511
<i>waarvan voordelen na uitdiensttreding (toelichting 7.b)</i>	3 250	127	(202)	(69)	(33)	3 074
<i>waarvan gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding (toelichting 7.b)</i>	82	2	(2)	3	-	85
<i>waarvan voorzieningen voor andere langetermijnvergoedingen (toelichting 7.c)</i>	86	15	(17)	-	(1)	83
<i>waarvan voorzieningen voor vrijwillig vertrek, vervroegde pensioneringsplannen en aanpassing personeelsbezettingplan (toelichting 7.d)</i>	248	70	(56)	-	(2)	260
<i>waarvan voorzieningen voor op aandelen gebaseerde beloningen</i>	12	-	(4)	-	-	9
Voorzieningen voor woningspaarrekeningen en plannen	-	-	-	-	-	-
Voorzieningen voor buitenbalansverbintenissen (toelichting 3.g)	236	-	(1)	-	(17)	219
Voorzieningen voor geschillen	117	(4)	(6)	-	(1)	105
Andere voorzieningen voor risico's en kosten	433	39	(93)	-	(4)	376
Totaal voorzieningen voor risico's en kosten	4 464	250	(381)	(66)	(57)	4 211

5.o Saldering van financiële activa en financiële verplichtingen

De volgende tabel geeft de bedragen weer van de financiële activa en verplichtingen voor en na saldering. Deze informatie, vereist door IFRS 7, heeft als doel de vergelijkbaarheid mogelijk te maken met de toegepaste boekhoudkundige verwerking in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving in de Verenigde Staten (US GAAP) die op het vlak van saldering minder restrictief zijn dan IAS 32.

'Bedragen gesaldeerd op de balans' zijn bepaald op basis van IAS 32. Dit betekent dat een financieel actief en een financiële verplichting gesaldeerd worden waarbij het nettobedrag enkel en alleen wordt getoond op de balans als BNP Paribas Fortis een wettelijk afdwingbaar recht heeft om de verantwoorde bedragen te salderen en de intentie heeft om tot een afwikkeling op nettobasis te komen of tegelijkertijd het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen. Gesaldeerde bedragen vloeien hoofdzakelijk voort uit terugkoopovereenkomsten en afgeleide instrumenten verhandeld met clearing houses.

De impact van 'Master Netting Agreements' en gelijkaardige overeenkomsten hebben betrekking op de openstaande bedragen onder een afdwingbare overeenkomst die niet voldoen aan de salderingscriteria bepaald door IAS 32. Dit komt voor bij transacties waar saldering enkel mogelijk is in geval van wanbetaling, insolventie of faillissement van één van de partijen.

'Financiële instrumenten gegeven of ontvangen als onderpand' omvatten garantiedeposito's en effecten als onderpand verantwoord tegen reële waarde. Deze garanties kunnen enkel worden uitgeoefend in geval van wanbetaling, insolventie of faillissement van een van de partijen.

Inzake 'Master Netting Agreements' worden de garantiedeposito's ontvangen of gegeven ter compensatie van de positieve of negatieve reële waarden van financiële instrumenten verantwoord onder overlopende rekeningen en overige activa of verplichtingen op de balans.

31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15						
In miljoenen euro's	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerapporteerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaardige overeenkomsten	Financiële instrumenten ontvangen als onderpand	Netto-bedragen
Activa						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	16 985	(150)	16 835	(5 251)	(4 812)	6 772
<i>Handelseffecten</i>	2 825	-	2 825	-	-	2 825
<i>Leningen en terugkoopovereenkomsten</i>	6 116	(150)	5 966	(1 124)	(4 525)	317
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	8 044	-	8 044	(4 127)	(287)	3 630
Financiële activa aan geamortiseerde kostprijs	220 320	(38)	220 282	(3 329)	(13 398)	203 555
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	17 671	-	17 671	(3 329)	(13 398)	944
Overlopende rekeningen en overige activa	8 982	-	8 982	-	(2 177)	6 805
<i>waarvan betaalde waarborgsommen</i>	2 350	-	2 350	-	(2 177)	173
Overige activa niet onderworpen aan saldering	45 221	-	45 221	-	-	45 221
TOTAAL ACTIVA	291 508	(188)	291 320	(8 580)	(20 387)	262 353
Verplichtingen						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	24 122	(150)	23 972	(8 575)	(9 504)	5 893
<i>Handelseffecten</i>	158	-	158	-	-	158
<i>Deposito's en terugkoopovereenkomsten</i>	12 243	(150)	12 093	(4 449)	(7 346)	298
<i>Schuldbewijzen</i>	3 344	-	3 344	-	-	3 344
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	8 377	-	8 377	(4 126)	(2 158)	2 093
Financiële passiva aan geamortiseerde kostprijs	224 447	(38)	224 409	(5)	(8)	224 396
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	13	-	13	(5)	(8)	-
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	7 882	-	7 882	-	(273)	7 609
<i>waarvan ontvangen waarborgsommen</i>	484	-	484	-	(273)	211
Overige verplichtingen niet onderworpen aan saldering	7 678	-	7 678	-	-	7 678
TOTAAL VERPLICHTINGEN	264 129	(188)	263 941	(8 580)	(9 785)	245 576

1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Brutobedragen van financiële activa	Gesaldeerde brutobedragen op de balans	Nettobedragen van financiële activa gerapporteerd op de balans	Impact van Master Netting Agreements (MNA) en gelijkaardige overeenkomsten	Financiële instrumen- ten ontvangen als onderpand	Netto- bedragen
In miljoenen euro's						
Activa						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	14 185	(386)	13 799	(3 748)	(425)	9 626
<i>Handelseffecten</i>	3 553	-	3 553	-	-	3 553
<i>Leningen en terugkoopovereenkomsten</i>	2 495	(37)	2 458	(4)	4	2 458
<i>Instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening</i>	8 137	(349)	7 788	(3 744)	(429)	3 615
Financiële activa aan geamortiseerde kostprijs	210 019	(211)	209 808	(18)	18	209 808
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	12 492	-	12 492	(18)	18	12 492
Overlopende rekeningen en overige activa	8 249	-	8 249	-	(1 866)	6 383
<i>waarvan betaalde waarborgsommen</i>	2 105	-	2 105	-	(1 866)	239
Overige activa niet onderworpen aan saldering	45 528	-	45 528	-	-	45 528
TOTAAL ACTIVA	277 981	(597)	277 384	(3 766)	(2 273)	271 345
Verplichtingen						
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	17 557	(385)	17 172	(3 764)	(1 846)	11 562
<i>Handelseffecten</i>	222	-	222	-	-	222
<i>Deposito's en terugkoopovereenkomsten</i>	4 950	(37)	4 913	(20)	20	4 913
<i>Schuldbewijzen</i>	3 941	-	3 941	-	-	3 941
<i>Financiële derivaten (inbegrepen derivaten gebruikt voor afdekkingsdoeleinden)</i>	8 444	(348)	8 096	(3 744)	(1 866)	2 486
Financiële passiva aan geamortiseerde kostprijs	218 618	(212)	218 406	(2)	2	218 406
<i>waarvan terugkoopovereenkomsten</i>	498	-	498	(2)	2	498
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	6 861	-	6 861	-	(329)	6 532
<i>waarvan ontvangen waarborgsommen</i>	443	-	443	-	(330)	113
Overige verplichtingen niet onderworpen aan saldering	6 806	-	6 806	-	-	6 806
TOTAAL VERPLICHTINGEN	249 842	(597)	249 245	(3 766)	(2 173)	243 306

5.p Overdrachten van financiële activa

BNP Paribas Fortis gaat transacties aan waarbij financiële activa gerapporteerd op de balans worden overgedragen. Bijgevolg komen deze overgedragen activa in aanmerking voor een volledige verwijdering van de balans of blijven deze overgedragen activa op de balans gerapporteerd in de mate van een voortdurende betrokkenheid. Meer informatie is opgenomen in toelichting 1. 'Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis'.

Financiële activa die BNP Paribas Fortis heeft overgedragen, maar niet volledig heeft verwijderd van de balans bestaan in de eerste plaats uit effecten die tijdelijk worden verkocht in terugkoopovereenkomsten of effectenleentransacties, en geëffectiseerde activa. Schulden gelinkt aan verkochte effecten in terugkoopovereenkomsten worden gerapporteerd onder de hoofding 'terugkoopovereenkomsten'. Schulden gelinkt aan effectiseringen bestaan uit effectiseringen gekocht door derden.

Effectenleningen, terugkoopovereenkomsten en andere transacties

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15		1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	
	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen
Effectenuitleentransacties				
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	-	156	-
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	4 429	-	1 933	-
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	403	-	1 653	-
Terugkoopovereenkomsten				
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	293	293	849	846
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	2 510	2 510	1 631	1 631
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	1 199	1 199	583	583
Totaal	8 834	4 002	6 805	3 060

Effectiseringstransacties gedeeltelijk geherfinancierd door externe investeerders, waarbij het regresrecht is beperkt tot de overgedragen activa

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15				
	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Nettopositie
Effectisering					
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	163	163	163	163	-
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	35 020	1 216	35 020	1 216	33 804
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	21	21	21	21	-
Totaal	35 204	1 400	35 204	1 400	33 804

In miljoenen euro's	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15				Nettopositie
	Boekwaarde van het overgedragen actief	Boekwaarde van de daarmee verbonden verplichtingen	Reële waarde van de overgedragen activa	Reële waarde van de daarmee verbonden verplichtingen	
Effectisering					
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	185	185	185	185	-
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	37 374	1 276	39 042	1 276	37 766
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	23	23	23	23	-
Totaal	37 582	1 484	39 250	1 484	37 766

Er zijn geen significante overdrachten die leiden tot gedeeltelijke of volledige verwijdering van de balans van de financiële activa, waarin BNP Paribas Fortis een voortdurende betrokkenheid heeft.

5.g Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten

De activa en verplichtingen die aangehouden worden voor verkoop hebben betrekking op transacties die goedgekeurd werden door de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis en door het Executive Committee van BNP Paribas waarvoor de verkoop nog niet kon plaatsvinden omwille van wettelijke, regelgevende en operationele beperkingen.

Op 31 december 2018 betreft het de nog niet-getransfereerde activa en verplichtingen van Von Essen Bank GmbH die verkocht zullen worden aan BNP Paribas SA. De wettelijke transfer van deze activa en verplichtingen zal afgerond worden in 2019.

Von Essen Bank GmbH wordt beschouwd als een groep activa die wordt afgestoten, zoals gedefinieerd in IFRS 5 'Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten'. De activa en verplichtingen van deze dochteronderneming zijn geherklasseerd en gepresenteerd in de respectieve afzonderlijke posten 'Activa aangehouden voor verkoop' en 'Verplichtingen aangehouden voor verkoop' van de geconsolideerde balans. In overeenstemming met IFRS 5 werd de vergelijkende informatie niet aangepast in de geconsolideerde balans.

Een groep af te stoten activa wordt gewaardeerd volgens de laagste van de boekwaarde of de reële waarde verminderd met verkoopkosten. Als de reële waarde verminderd met de verkoopkosten lager is dan de boekwaarde wordt het verwachte verlies gerapporteerd als 'Nettowinsten/verliezen op overige vaste activa'. Voor deze specifieke groep af te stoten activa is de reële waarde minstens gelijk aan de boekwaarde, wat betekent dat er geen verwacht verlies erkend wordt in de geconsolideerde financiële staten per 31 december 2018.

In de geconsolideerde jaarrekening per 1 januari 2018 hadden de activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop betrekking op de op dat moment nog niet-getransfereerde activa en verplichtingen van het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Madrid.

Het bijkantoor van BNP Paribas Fortis in Madrid werd beschouwd als een groep activa die worden afgestoten, zoals gedefinieerd in IFRS 5 'Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten'. Het overgrote deel van de activa en verplichtingen zijn verkocht aan het bijkantoor van BNP Paribas in Madrid in oktober 2018.

Belangrijkste categorieën van activa en verplichtingen geklasseerd als aangehouden voor verkoop

De activa en passiva aangehouden voor verkoop op 31 december 2018 worden hieronder getoond.

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
ACTIVA		
Kas, centrale banken	139	7
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	2	-
Financiële hedgingderivaten	-	-
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	-	-
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	2 198	303
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	-	-
Actuele en uitgestelde belastingen	-	26
Overlopende rekeningen en overige activa	8	24
Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatie wordt toegepast	-	-
Vastgoedbeleggingen	-	-
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	5	1
Immateriële vaste activa	-	6
Goodwill	-	-
TOTAAL ACTIVA	2 352	367
VERPLICHTINGEN		
Centrale banken	-	-
Financiële passiva tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	-
Financiële hedgingderivaten	-	-
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	2 027	733
Herwaarderingsreserve voor portefeuilles, afgedekt tegen renterisico	-	-
Actuele en uitgestelde belastingen	17	2
Overlopende rekeningen en overige verplichtingen	25	69
Voorzieningen voor risico's en kosten	21	30
TOTAAL VERPLICHTINGEN	2 090	834

6 VERSTREKTE EN ONTVANGEN VERBINTENISSEN

6.a Verstrekte en ontvangen financieringsverbintenissen

Contractuele waarde van verstrekte en ontvangen financieringsverbintenissen door BNP Paribas Fortis:

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Verstrekte financiële verbintenissen:		
- aan kredietinstellingen	285	278
- aan klanten	49 301	51 006
<i>toegestane documentaire kredieten</i>	35 698	37 705
<i>overige verbintenissen tegenover klanten</i>	13 603	13 301
Totaal verstrekte financiële verbintenissen	49 586	51 284
<i>waarvan stage 1</i>	45 748	47 725
<i>waarvan stage 2</i>	3 623	3 321
<i>waarvan stage 3</i>	215	238
Verkregen financiële verbintenissen:		
- van kredietinstellingen	18 553	21 496
- van klanten	163	26
Totaal verkregen financiële verbintenissen	18 716	21 522

6.b Door ondertekening verstrekte garantieverbintenissen

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Verstrekte garantieverbintenissen:		
- aan kredietinstellingen	3 956	8 722
- aan klanten	15 526	16 616
<i>Onroerende borgtochten</i>	-	-
<i>Administratieve en fiscale borgtochten en overige</i>	11 871	11 823
<i>Overige garanties</i>	3 655	4 793
Totaal verstrekte garantieverbintenissen	19 482	25 338
<i>waarvan stage 1</i>	18 157	23 406
<i>waarvan stage 2</i>	1 011	1 605
<i>waarvan stage 3</i>	314	327

6.c Effectenverbintenissen

Als gevolg van de boeking van effectenverrichtingen op afwikkelingsdatum (cfr toelichting 2.a), zijn de verbintenissen in verband met te leveren of te ontvangen effecten als volgt:

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Te leveren effecten	240	128
Te ontvangen effecten	247	89

6.d Overige garantieverbintenissen

Financiële instrumenten gegeven als onderpand

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Financiële instrumenten (verhandelbare effecten en privé-vorderingen) ingediend bij centrale banken en bruikbaar op elk moment als onderpand voor herfinancieringstransacties (na haircut)	23 970	27 120
<i>Gebruikt als onderpand bij centrale banken</i>	6 133	6 418
<i>Beschikbaar voor herfinancieringstransacties</i>	17 837	20 702
Effecten verkocht onder terugkoopovereenkomsten	11 987	5 566
Overige financiële activa gebruikt als onderpand voor transacties met banken en financiële klanten	7 109	5 743

De marktwaarde van de door BNP Paribas Fortis als onderpand gegeven financiële instrumenten waarbij het de begunstigde is toegestaan deze te verkopen of te hergebruiken

als onderpand bedraagt EUR 12 008 miljoen per 31 december 2018 (EUR 5 608 miljoen per 1 januari 2018).

Financiële instrumenten ontvangen als onderpand

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Financiële instrumenten ontvangen als onderpand (exclusief terugkoopovereenkomsten)	6 089	5 777
<i>waarvan instrumenten waarvoor BNP Paribas Fortis bevoegd is ze te verkopen en te hergebruiken als onderpand</i>	221	460
Effecten die zijn ontvangen als gevolg van een koopovereenkomst	23 436	14 839

De reële waarde van financiële instrumenten die BNP Paribas Fortis ontvangen heeft als onderpand of via terugkoopovereenkomsten werden door BNP Paribas Fortis effectief verkocht of hergebruikt als onderpand ten belope van EUR 5 097 miljoen per 31 december 2018 (EUR 1 552 miljoen per 1 januari 2018).

Financiële instrumenten gegeven of ontvangen als onderpand worden hoofdzakelijk gewaardeerd tegen reële waarde.

7 PERSONEELSKOSTEN EN PERSONEELSVORDELEN

7.a Personeelskosten en personeelsvoordelen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
Vaste en variabele vergoeding, bonussen en winstdeelname	(1 922)	(1 956)
Kosten van personeelsvoordelen	(633)	(665)
Personeelsbelastingen	(13)	(13)
Totaal vergoedingen en personeelskosten	(2 568)	(2 634)

7.b Voordelen na uitdiensttreding

De norm IAS 19 maakt een onderscheid tussen twee categorieën van regelingen, die elk verschillend behandeld worden, afhankelijk van het risico dat door de onderneming wordt gelopen. Wanneer de verbintenis van de onderneming erin bestaat een vastgesteld bedrag (bijvoorbeeld uitgedrukt als een percentage van het jaarloon van de begunstigde) te betalen aan een externe organisatie, die instaat voor de betaling van de prestaties in functie van de beschikbare middelen voor elke deelnemer aan de regeling, dan wordt ze gezien als een regeling van het type vaste bijdragen. Omgekeerd, wanneer de verbintenis van de onderneming erin bestaat om de financiële activa te beheren die gefinancierd worden uit de opvraging van premies bij de werknemers en om zelf de kosten te dragen van de prestaties - of er het definitieve bedrag van te waarborgen afhankelijk van toekomstige gebeurtenissen - dan wordt ze gezien als een regeling van het type vaste prestaties. Hetzelfde geldt wanneer de onderneming het beheer van de opvraging van de premies en van de uitbetaling van de prestaties toevertrouwt aan een externe organisatie, maar zelf het risico blijft dragen dat voortvloeit uit het beheer van de activa en/of uit de toekomstige evolutie van de prestaties.

Pensioenregelingen van het type vaste bijdragen van BNP Paribas Fortis entiteiten

BNP Paribas Fortis heeft sinds menige jaren een beleid gevoerd, waarbij regelingen van het type vaste prestaties werden omgevormd naar regelingen van het type vaste bijdragen.

Omdat regelingen van het type vaste prestaties in de meeste landen gesloten werden krijgen nieuwe werknemers voordelen in de vorm van regelingen van het type vaste bijdragen aangeboden.

De bedragen die werden betaald aan Belgische en buitenlandse regelingen na uitdiensttreding van het type vaste bijdragen lopen op tot EUR 77 miljoen voor boekjaar 2018, in vergelijking met EUR 95 miljoen voor boekjaar 2017.

De uitsplitsing volgens de belangrijkste bijdragers is als volgt:

Bijdrage	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
In miljoenen euro's		
België	2	3
Frankrijk	34	33
Eurozone (behalve België en Frankrijk)	4	13
Verenigd Koninkrijk	3	3
Turkije	30	37
Overige	4	6
TOTAAL	77	95

Pensioenregelingen van het type vaste prestaties van BNP Paribas Fortis entiteiten

In België financiert BNP Paribas Fortis een pensioenregeling voor haar bedienden en middenkaders, die in dienst zijn getreden vóór de harmonisering van de pensioenregelingen van de Bank op 1 januari 2002, op basis van het eindloon en het aantal dienstjaren. De actuariële verbintenissen die betrekking hebben op deze regeling zijn voorgefinancierd ten belope van 92% eind 2018 (tegen 90% eind 2017) bij de verzekeringsmaatschappij AG Insurance, waarin BNP Paribas Fortis een deelneming bezit van 25%.

De hogere kaderleden genieten van een bijkomende pensioenregeling, die voorziet in een kapitaal op basis van het aantal dienstjaren en het eindloon. Die regeling is voorgefinancierd ten belope van 96% (tegen 97% eind 2017) bij de verzekeringsmaatschappijen AXA Belgium en AG Insurance. Sinds 1 januari 2015 kunnen de nieuwe hogere kaderleden niet meer genieten van die regeling. Een nieuw plan van het type vaste bijdragen wordt hen aangeboden alsook aan de hogere kaderleden reeds in dienst op die datum en die gekozen hebben om aan te sluiten bij dat nieuwe plan.

BNP Paribas Fortis heeft in 2018 haar laatste Belgische rentepensioenplan omgezet in een kapitaalpensioenplan. Dit plan heeft betrekking op de werknemers van de voormalige Belgolaise Bank die vóór 2006 in dienst waren.

Daarnaast legt de wetgeving de werkgever een waarborg van minimaal rendement op, op activa die zijn opgespaard in het kader van regelingen van het type vaste bijdragen. Door deze verplichting worden deze plannen boekhoudkundig gelijkgesteld met plannen van het type vaste prestaties.

Eind 2015 voerde een nieuwe wet nieuwe berekeningsregels in voor het minimaal rendement.

Bijgevolg berekent BNP Paribas Fortis haar verplichtingen voor pensioenregelingen van het type vaste bijdragen vanaf 2016 volgens de "Projected Unit Credit" methode. Maar omdat BNP Paribas Fortis ervan uitgaat dat geen enkele van de pensioenregelingen van het type vaste bijdragen de zogenaamde "back-end loaded" karakteristieken vertoont, zoals gedefinieerd in IAS19, rekent BNP Paribas Fortis het voordeel toe aan de dienstperiode volgens de voordeelformule van het plan. Er wordt van uitgegaan dat toekomstige dienstjaren geen significant hoger voordeel opleveren dan de vroegere jaren.

Fondsbeleggingen en afzonderlijke restitutierechten, onder verzekeringspolissen waarvoor de verzekeraar een deel of het geheel van de voordelen, die krachtens het plan betaalbaar zijn, waarborgt, worden gewaardeerd als de actuele waarde van de corresponderende verbintenis ten laste van de verzekeringsmaatschappijen (art. 113 IAS19R) sinds eind 2017 met uitzondering van de pensioenplannen die gedekt worden door een gecantonneerd fonds. In dit laatste geval is de reële waarde van de fondsbeleggingen/afzonderlijke restitutierechten gelijk aan de marktwaarde van de gekantonneerde investeringen, beschikbaar voor de dekking van de verbintenis.

In Turkije vervangt het pensioenregime het nationaal pensioensysteem (deze verplichtingen worden geëvalueerd op basis van de transfermodaliteiten naar de Turkse overheid, dit is een transfer die op termijn dient te geschieden) en stelt extra waarborgen in bovenop het wettelijk minimum. Eind 2017 werden de verplichtingen in het kader van dit pensioenregime gedekt door financiële activa die worden beheerd in een externe 'foundation'; de waarde van deze financiële activa overtreffen ruimschoots de genomen verplichtingen, maar dit overschot wordt niet opgenomen als een actief van BNP Paribas Fortis omdat het niet recupereerbaar is. De dekkingsgraad is 262% op 31 december 2018 (156% op 31 december 2017).

Verbintenissen in het kader van regelingen van het type vaste prestaties

Activa en verplichtingen opgenomen op de balans

In miljoenen euro's, op 31 december 2018	waarvan contante waarde van verplichtingen, volledig of gedeeltelijk gefinancierd door activa	waarvan contante waarde van verplichtingen, niet gefinancierd door activa	Contante waarde van de verplichtingen	Marktwaaarde van fondsbeleggingen	Marktwaaarde van afzonderlijke restitutierechten ⁽¹⁾	Niet-verantwoorde activa door restricties	Netto verplichting	waarvan activa opgenomen in de balans voor pensioenplannen op basis van vaste toezeggingen	waarvan netto activa van pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen	waarvan marktwaarde van restitutierechten	waarvan verplichtingen opgenomen in de balans voor vaste prestatieplannen
België	2 984	21	3 005	(30)	(2 838)	-	137	(2 838)	-	(2 838)	2 975
Verenigd Koninkrijk	182	-	182	(213)	-	-	(31)	(32)	(32)	-	1
Turkije	140	29	169	(366)	-	226	29	-	-	-	29
Overige	172	38	210	(141)	(1)	-	68	(1)	-	(1)	69
TOTAAL	3 478	88	3 566	(750)	(2 839)	226	203	(2 871)	(32)	(2 839)	3 074

In miljoenen euro's, op 1 januari 2018	waarvan contante waarde van verplichtingen, volledig of gedeeltelijk gefinancierd door activa	waarvan contante waarde van verplichtingen, niet gefinancierd door activa	Contante waarde van de verplichtingen	Marktwaaarde van fondsbeleggingen	Marktwaaarde van afzonderlijke restitutierechten ⁽¹⁾	Niet-verantwoorde activa door restricties	Netto verplichting	waarvan activa opgenomen in de balans voor pensioenplannen op basis van vaste toezeggingen	waarvan netto activa van pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen	waarvan marktwaarde van restitutierechten	waarvan verplichtingen opgenomen in de balans voor vaste prestatieplannen
België	3 125	21	3 146	(14)	(2 930)	-	202	(2 930)	-	(2 930)	3 132
Verenigd Koninkrijk	208	-	208	(229)	-	-	(21)	(26)	(26)	-	5
Turkije	270	27	297	(422)	-	152	27	-	-	-	27
Overige	192	44	236	(150)	(1)	-	85	(1)	-	(1)	86
TOTAAL	3 795	92	3 887	(815)	(2 931)	152	293	(2 957)	(26)	(2 931)	3 250

(1) Restitutierechten zijn financiële activa die beheerd worden door verzekeringsfilialen van de Groep en verbonden ondernemingen met name AG Insurance en die betrekking hebben op de pensioenplannen van BNP Paribas Fortis van het type vaste toezeggingen, met de bedoeling om de voordelen na uitdiensttreding van bepaalde categorieën van werknemers in te dekken.

Verandering in de contante waarde van de verplichtingen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
Contante waarde van verplichtingen aan het begin van de periode	3 887	3 973
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	128	141
Interestkosten	43	47
Kosten voor verleden diensttijd	(12)	(1)
Effect van planinperkingen of -afwikkelingen	1	2
Actuariële (winsten)/verliezen bij wijziging van demografische veronderstellingen	(12)	3
Actuariële (winsten)/verliezen bij wijziging van financiële veronderstellingen	(215)	101
Actuariële (winsten)/verliezen door 'experience losses' van de verplichting	64	49
Werknemersbijdragen	10	10
Betaalde uitkeringen aan gerechtigden door de werkgever	(36)	(29)
Betaalde uitkeringen aan gerechtigden van fondsbeleggingen/restitutierechten	(235)	(241)
Effect van veranderingen in wisselkoersen	(72)	(69)
Effect van veranderingen in de consolidatiekring	15	(100)
Overige	-	1
Contante waarde van verplichtingen aan het einde van de periode	3 566	3 887

Verandering in de marktwaarde van de fondsbeleggingen en restitutierechten

In miljoenen euro's	Fondsbeleggingen		Restitutierechten	
	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
Marktwaarde van de activa aan het begin van de periode	815	939	2 931	2 913
Rendement op fondsbeleggingen	25	30	27	28
Effect van planinperkingen of -afwikkelingen	-	-	-	-
Actuariële winsten(verliezen) van de periode	24	19	(64)	149
Werknemersbijdragen	-	-	10	10
Werkgeversbijdragen	17	20	140	87
Uitkeringen	(29)	(21)	(206)	(220)
Effect van verandering in wisselkoersen	(111)	(98)	-	-
Effect van veranderingen in consolidatiekring	9	(74)	1	(37)
Overige	-	-	-	1
Marktwaarde van de activa aan het einde van de periode	750	815	2 839	2 931

Componenten van de kost van pensioenregelingen van het type vaste toezeggingen

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
Administratiekosten	1	1
Toegerekende pensioenkosten	117	142
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	128	141
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	(12)	(1)
Impact van planinperkingen of -afwijkingen	1	2
Netto financiële kosten	4	5
Interestkosten	43	47
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	(26)	(31)
Verwacht rendement op restitutierechten	(27)	(28)
Rendement op beperking activa	14	17
Totaal uitgaven opgenomen in 'Personeelskosten van personeelsvoordelen'	122	148

Andere elementen die rechtstreeks in het eigen vermogen worden geboekt

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
Andere elementen opgenomen in het eigen vermogen	12	33
Actuariële (verliezen)/winsten op fondsbeleggingen of restitutierechten	(40)	168
Actuariële (verliezen)/winsten van de demografische veronderstellingen op de contante waarde van de verplichtingen	12	(3)
Actuariële (verliezen)/winsten van de financiële veronderstellingen op de contante waarde van de verplichtingen	215	(101)
Actuariële (verliezen)/winsten door 'experience losses' op de contante waarde van de verplichtingen	(64)	(49)
Variatie door de niet-verantwoorde activa door restricties	(111)	18

Belangrijkste actuariële veronderstellingen gebruikt om de verplichtingen te berekenen.

Voor elke muntzone verdisconteert BNP Paribas Fortis haar verplichtingen op basis van het rendement van hoogwaardige bedrijfsobligaties met een vervaldag die overeenstemt met de duurtijd van de gewaardeerde verplichtingen. De gebruikte intervallen van disconteringsvoeten zijn:

In %	31 december 2018		31 december 2017	
	Disconteringsvoet	Stijgingspercentage van toekomstig loon ⁽¹⁾	Disconteringsvoet	Stijgingspercentage van toekomstig loon ⁽¹⁾
Eurozone	0,80%-1,90%	1,90%-3,40%	0,60% -1,90%	3,20% - 3,40%
Verenigd Koninkrijk	2,80%	3,55%	2,40%	4,70%
Turkije	16,70%	12,20%	11,80%	6,00%

(1) inclusief inflatie

Voor de eurozone euro zijn de geobserveerde gewogen gemiddelde disconteringsvoeten de volgende: 1,22% op 31 december 2018 tegen 0,97% op 31 december 2017.

De impact van veranderingen in de disconteringsvoet van 100 basispunten op de contante waarde van de verplichtingen met betrekking tot vergoedingen na uitdiensttreding is als volgt:

Wijzigingen in de contante waarde van de verplichtingen In miljoenen euro's	31 december 2018		31 december 2017	
	Disconteringsvoet -100bp	Disconteringsvoet +100bp	Disconteringsvoet -100bp	Disconteringsvoet +100bp
Eurozone	343	(279)	349	(319)
Verenigd Koninkrijk	37	(29)	41	(31)
Turkije	15	(12)	10	(8)

Werkelijk rendement van de fondsbeleggingen en de restitutierechten over de periode

In % ⁽¹⁾	31 december 2018	31 december 2017
	Waardebereik (geeft het bestaan van verschillende plannen in hetzelfde land weer)	Waardebereik (geeft het bestaan van verschillende plannen in hetzelfde land weer)
België	(2,00%) - 4,66%	1,25% - 5,62%
Verenigd Koninkrijk	(1,90%) - (0,20%)	2,30% - 4,70%
Turkije	13,12%	10,53%

(1) Reeks waarden, die het bestaan van verscheidene regelingen binnen één enkel land weerspiegelen.

Uitsplitsing van de fondsbeleggingen

In %	31 december 2018						31 december 2017					
	Aandelen	Overheidsobligaties	Bedrijfsobligaties	Vastgoed	Deposito-rekeningen	Overige	Aandelen	Overheidsobligaties	Bedrijfsobligaties	Vastgoed	Deposito-rekeningen	Overige
België	6%	53%	19%	2%	0%	20%	6%	52%	19%	1%	0%	22%
Verenigd Koninkrijk	9%	72%	13%	0%	2%	4%	12%	81%	7%	0%	0%	0%
Turkije	0%	0%	0%	5%	94%	1%	0%	0%	0%	5%	93%	2%
Andere	8%	25%	29%	2%	3%	33%	7%	29%	27%	2%	4%	30%
BNP Paribas Fortis	6%	47%	17%	2%	10%	18%	6%	47%	17%	2%	11%	17%

BNP Paribas Fortis heeft een beleid geïmplementeerd op vlak van het beheer van de activa die staan tegenover de pensioenregelingen van het type vaste prestaties, met als belangrijkste doelstellingen de beleggingsrisico's te omkaderen en te controleren.

Dit beleid beschrijft de beleggingsprincipes en in het bijzonder de definitie van een beleggingsstrategie van de dekkingswaarden, gebaseerd op financiële doelstellingen en de omkadering van financiële risico's, om de wijze te bepalen waarop de dekkingswaarden moeten beheerd worden door middel van mandaten inzake uitbesteding van het financieel beheer.

De beleggingsstrategie berust op een aansluitingstudie tussen actief en passief (of ALM-studie) die jaarlijks moet hermaakt worden voor plannen waarvan de waarde van de activa EUR 100 miljoen overschrijdt en om de drie jaar voor plannen waarvan de waarde van de activa tussen EUR 20 miljoen en EUR 100 miljoen ligt.

Gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding

In België heeft BNP Paribas Fortis een gezondheidszorgregeling voor zijn gepensioneerde werknemers. Deze regeling is gesloten voor de nieuwkomers.

De contante waarde van de verbintenissen die voortvloeien uit gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding bedroeg EUR 85 miljoen op 31 december 2018, tegenover EUR 82 miljoen op 31 december 2017, wat een stijging betekent met EUR 3 miljoen in de loop van 2018.

De lasten met betrekking tot de gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding bedragen EUR 2 miljoen in 2018 tegenover EUR 2 miljoen in 2017.

De andere elementen die betrekking hebben op de gezondheidszorgregelingen na uitdiensttreding en die rechtstreeks in het eigen vermogen worden geboekt bedragen EUR 3 miljoen in 2018 tegenover EUR (6) miljoen in 2017.

7.c Andere langetermijnvergoedingen

BNP Paribas Fortis biedt aan haar werknemers verscheidene langetermijnvoordelen aan, voornamelijk gratificaties wegens langdurig dienstverband, de mogelijkheid om vakantiedagen op te sparen en bepaalde beschermingen in geval van arbeidsongeschiktheid.

De overeenkomstige netto provisie bedraagt EUR 82 miljoen op 31 december 2018, EUR 86 miljoen op 31 december 2017.

Daarnaast worden er als onderdeel van het beleid van BNP Paribas Fortis inzake variabele bezoldiging jaarlijks regelingen voor uitgestelde bezoldigingen opgesteld voor bepaalde hoog presterende medewerkers of krachtens speciale reglementaire bepalingen.

Deze regelingen voorzien in stortingen uitgesteld in de tijd die afhankelijk zijn van de resultaten behaald door bepaalde afdelingen, kernactiviteiten en BNP Paribas Fortis.

In miljoenen euro's	31 december 2018	31 december 2017
Netto voorzieningen voor andere voordelen op lange termijn	82	86
Activa opgenomen voor andere voordelen op lange termijn	-	-
Verplichtingen opgenomen in de balans voor andere voordelen op lange termijn	82	86

7.d Ontslagvergoedingen

BNP Paribas Fortis heeft een aantal vervroegde-vertrekregelingen ingevoerd gebaseerd op de bereidwilligheid van werknemers die aan bepaalde toegangscriteria voldoen. De kosten gekoppeld aan de vrijwillige vertrekregelingen maken het voorwerp uit van provisies voor actieve werknemers van zodra er voor het betreffende plan een bilateraal akkoord is of een ontwerp ervan. Verder boekt

BNP Paribas Fortis de lasten verbonden aan de vertrekregelingen in het kader van een herstructurering vanaf het ogenblik dat BNP Paribas Fortis een geformaliseerd en gedetailleerd plan heeft opgesteld, waarvan de aankondiging gedaan werd aan de betrokken partijen.

In miljoenen euro's	31 december 2018	31 december 2017
Provisies voor vrijwillig vertrek en vervroegde pensioneringsplannen en aanpassing personeelsbezettingsplan	260	248

8 BIJKOMENDE INFORMATIE

8.a Voorwaardelijke verplichtingen: juridische geschillen en arbitrage

Rechtszaken

BNP Paribas Fortis (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) is als verweerster betrokken bij een aantal geschillen, claims en rechtszaken in België en in een aantal buitenlandse jurisdicties. Deze zijn een gevolg van haar normale bankbedrijf en houden inter alia verband met haar activiteiten als kredietverstrekker, werkgever, investeerder en belastingbetaler.

BNP Paribas Fortis neemt hiervoor voorzieningen op wanneer het management, na overleg met haar juridisch adviseurs, het waarschijnlijk acht dat BNP Paribas Fortis een vergoeding zal dienen te betalen en deze vergoeding redelijkerwijs geschat kan worden.

Hoewel het vaak onmogelijk is de uiteindelijke uitkomst van alle lopende of dreigende juridische en door toezichthouders ingestelde procedures te voorspellen of te bepalen, is het management, na beraadslaging op basis van ingewonnen advies, van mening dat bepaalde andere claims en juridische procedures tegen BNP Paribas Fortis (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) waarmee het management van BNP Paribas Fortis bekend is (en waarvoor, in overeenstemming met wat hierboven uiteengezet werd, geen voorziening is gevormd) ongegrond zijn, dat hiertegen met succes verweer kan worden gevoerd of dat de uitkomst hiervan naar verwachting niet zal resulteren in een significant verlies in de Geconsolideerde Jaarrekening van BNP Paribas Fortis.

Fortis Legacy procedures in België en Nederland

Na de herstructurering van Fortis (verwijzend naar zowel 'Fortis NV/SA' als 'Fortis N.V.' en thans 'Ageas NV/SA', hierna 'Ageas') eind september en begin oktober 2008, hebben een aantal claimantenorganisaties en andere partijen juridische stappen ondernomen (of daarmee gedreigd) in België en Nederland tegen verschillende entiteiten van de voormalige Fortis-groep en/of bepaalde leden van hun Raad van Bestuur en management.

Op 14 maart 2016 kondigden Ageas en bepaalde claimantenorganisaties een schikking aan van alle burgerlijke rechtszaken in verband met de voormalige Fortis groep voor de gebeurtenissen van 2007 en 2008 (de 'Ageas Schikking'). Het Gerechtshof Amsterdam werd verzocht dit bindend te verklaren voor alle in aanmerking komende Fortis aandeelhouders, overeenkomstig de Nederlandse Wet voor Collectieve Afwikkeling Massaschade. Het Gerechtshof Amsterdam heeft de Ageas Schikking verbindend verklaard in een arrest van 13 juli 2018.

BNP Paribas Fortis is een van de begunstigden van de Ageas Schikking. Dit betekent dat elke in aanmerking komende Fortis aandeelhouder geacht wordt finale kwijting te geven aan BNP Paribas Fortis voor ieder mogelijk verhaal in verband met de gebeurtenissen in 2007 en 2008 zoals bepaald in de Ageas Schikking. De in aanmerking komende aandeelhouders hadden tot 31 december 2018 het recht een verklaring af te leggen dat zij door de schikking niet gebonden willen zijn. Na een rechtsgeldige verklaring te hebben ingediend, kunnen deze aandeelhouders juridische procedures tegen BNP Paribas Fortis verder zetten. Indien dit het geval zou zijn, kan niet worden uitgesloten dat dit financiële gevolgen zou hebben.

Op 21 december 2018 heeft Ageas meegedeeld dat het geen gebruik zal maken van haar recht om de Ageas Schikking te beëindigen wat betekent dat deze aldus finaal is geworden behalve voor de aandeelhouders die een voormelde verklaring hebben ingediend. De Nederlandse procedures ingeleid door de claimantenorganisaties werden op 6 februari 2019 beëindigd.

De onderzoeksrechter in de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel die sinds 2008 belast is met het onderzoek van de bovengenoemde gebeurtenissen heeft zijn onderzoek beëindigd. De Procureur des Konings heeft nooit de verwijzing van de bank naar de Correctionele rechtbank gevraagd en heeft op 20 december 2018 verklaard dat hij geen redenen ziet om aan de Raadkamer een doorverwijzing te vragen. Het kan daarom worden verwacht dat deze procedure zal beëindigd worden doch zonder dat hiervoor een exacte timing kan worden gegeven omdat de Raadkamer nog geen beslissing heeft genomen.

Andere procedures voor de Belgische rechtbanken die niet gerelateerd zijn aan de Fortis Legacy

Sommige houders van verplicht converteerbare effecten (Mandatory Convertible Securities, hierna 'MCS') hebben twee eisen ingediend voor de Franstalige Rechtbank van Koophandel te Brussel tegen de co-emittenten van de MCS, waaronder BNP Paribas Fortis, en tegen Bank of New York Corporate Trustee Services Ltd in haar hoedanigheid van trustee, teneinde in eerste orde de nietigverklaring van de MCS-conversie en de restitutie van de MCS en, in tweede orde, een schadevergoeding te verkrijgen. Op 23 maart 2012 heeft de Rechtbank van Koophandel te Brussel beide eisen afgewezen. Bepaalde obligatiehouders zijn in juni

2012 tegen deze beslissing in beroep gegaan waarbij een schadevergoeding voor een voorlopig bedrag van EUR 1 285 miljoen en de aanstelling van een expert geëist werd. Het Hof van Beroep te Brussel heeft op 1 februari 2019 deze eisen als ongegrond afgewezen.

Evenals vele andere ondernemingen die actief zijn op het gebied van bankdiensten, beleggen, beleggingsfondsen en effectenhandel, heeft BNP Paribas Fortis (en haar geconsolideerde dochterondernemingen) van toezichhouders, overheidsinstanties of zelfregulerende instanties verzoeken om informatie gekregen, of zal zij deze verzoeken mogelijks krijgen. BNP Paribas Fortis antwoordt op dergelijke verzoeken en werkt samen met de betreffende toezichhouders en andere instanties om hun verzoeken te beantwoorden.

8.b Bedrijfscombinaties en andere veranderingen in de consolidatiekring

Gerealiseerde activiteiten in 2018

Integratie van CMV Médiforce

CMV Médiforce biedt aan medische beroepsbeoefenaars in Frankrijk gespecialiseerde financiering aan.

Op 3 januari 2018 werd CMV Médiforce, voorheen in handen van BNP Paribas Personal Finance (80%) en BNP Paribas SA (20%), volledig overgenomen door BNP Paribas Leasing Solutions en volledig geconsolideerd. De combinatie van CMV Médiforce en BNP Paribas Leasing Solutions, dat zich ook in de medische sector heeft ontwikkeld, kan tot een belangrijke speler in Frankrijk leiden dankzij zowel verkopers- als directe kanalen met een versterkte commerciële aanpak en cross-sellingvermogen.

De overname heeft geen impact op het resultaat aangezien ze verwerkt wordt als een 'transactie onder gemeenschappelijk zeggenschap'.

Consolidatie van Belgian Mobile ID (BMID)

Deze entiteit wordt geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode, als gevolg van een kapitaalsverhoging waarop BNP Paribas Fortis intekende en dat leidde tot een belang van 15%.

BMID is het bedrijf dat 'Itsme' commercialiseert, de beveiligde mobiele App die een equivalent van een digitale identiteitskaart aanbiedt waardoor gebruikers hun identiteit kunnen aantonen op web- en mobiele platformen van banken, telecombedrijven, overheidsdiensten en handelaars.

Fusie en consolidatie van Bancontact Payconiq

Deze entiteit wordt geconsolideerd volgens de vermogensmutatiemethode, als gevolg van de fusie van Payconiq België en Bancontact op 29 juni 2018 en een kapitaalsverhoging waarop BNP Paribas Fortis intekende en die leidde tot een belang van 22,5% in de gefuseerde entiteit.

Bancontact is 'de' debetkaart aanbieder in België met een dominant marktaandeel in kaarttransacties.

Payconiq België biedt een mobiele betalingsApp aan die geen speciale toestellen vereist zoals een terminal bij de handelaar, wat het een zeer gemakkelijke oplossing maakt vooral voor kleine winkels.

Vanuit commercieel oogpunt bieden deze entiteiten complementaire producten aan en deze fusie zou belangrijke ontwikkelingssynergieën moeten opleveren (marketing, verkoop, IT ontwikkelingen, ...) en efficiënte, veilige en gebruiksvriendelijke betalingsoplossingen voor de hele markt.

Overname van Landkreditt Finans AS

Landkreditt Finans AS is een Noors bedrijf dat gespecialiseerd is in de financiering van agrarische, bosbouw- en bouwmachines. De overname is een strategische zet van BNP Paribas Leasing Solutions SA voor zijn ontwikkeling in de Noordse landen. Na de afronding van de overname op 2 juli 2018 wordt Landkreditt Finans AS, hernoemd werd tot BNP Paribas Leasing Solutions AS, volledig geconsolideerd. Als gevolg van de transactie werd een goodwill van EUR 17,4 miljoen geboekt.

Overname en fusie van ABN AMRO Bank (Luxemburg) S.A.

Op 3 september 2018 werden ABN AMRO Bank (Luxemburg) S.A. en zijn volledige dochteronderneming ABN AMRO Life S.A. overgenomen door BGL BNP Paribas. Als onderdeel van deze transactie werd het verzekeringsbedrijf overgenomen door Cardif Lux Vie en kreeg het de naam Cardif Life.

ABN AMRO Bank (Luxemburg) S.A., dat in september 2018 herdoopt werd tot BNP Paribas Wealth Management Luxemburg S.A., biedt private banking (EUR 5,6 biljoen beheerde activa) en 'custodian' en 'depository services' van Private Equity en Beleggingsfondsen (EUR 2,2 biljoen beheerde activa) aan. Deze transactie maakt het mogelijk de leidende positie van BGL in Wealth Management Luxemburg te versterken, met name in het belangrijke Europese ondernemingssegment.

In november 2018 werd BNP Paribas Wealth Management Luxemburg S.A. gefuseerd met BGL. De transactie in haar geheel leidde tot het boeken van een goodwill van EUR 39,2 miljoen.

Overname van de bancaire kernactiviteiten van Raiffeisen Bank Polska

De bancaire kernactiviteiten van Raiffeisen Bank Polska (waarnaar verder verwezen wordt als 'Kernbank'), omvat al haar activiteiten met uitzondering van de retail-hypotheekportefeuille in vreemde valuta en een beperkt bedrag aan andere activa.

Eind 2017 bedroegen de corporate en retail bruto leningen van de Kernbank ongeveer EUR 4,4 miljard en de klantendeposito's ongeveer EUR 8,2 miljard.

Op 31 oktober 2018 werd de Kernbank in natura ingebracht in BGZ BNP Paribas die als gevolg hiervan de zesde positie in de Poolse markt bekleedt met een marktaandeel van leningen en deposito's boven de 6% (gebaseerd op cijfers van 2017).

De expertise van de teams van de Kernbank, met name in kmo's, Corporate banking en Factoring, in wealth management en private banking evenals het retailnetwerk, versterken de rol van BGZ BNP Paribas als een belangrijke speler in de Poolse banksector.

Na deze transactie en een aandelenaankoop door BNP Paribas S.A. werd BGZ BNP Paribas aangehouden voor 24,07% op 31 december 2018 tegen 28,35% op 31 december 2017. De transactie in haar geheel levert noch goodwill noch een wezenlijk impact op het resultaat op.

Overname van IKB Leasing Romania

IKB Leasing Finance IFN SA en IKB Leasing SRL (samen 'IKB Leasing Romania') werden overgenomen door BNP Paribas Lease Groep op 27 november 2018.

IKB Leasing Romania is, als derde speler op de markt, gespecialiseerd in de financiering van agrarische en industriële uitrusting voor de in het land wonende Duitse klanten. De overname van de derde marktspeeler maakt het voor BNP Paribas Leasing Solutions mogelijk om een leidende positie te nemen in de Roemeense markt. IKB Leasing Finance IFN SA, omgedoopt tot RD Leasing IFN SA, werd volledig geconsolideerd en heeft een balanstotaal van EUR 0,2 miljard. IKB Leasing S.R.L., nu RD Renting SA is niet geconsolideerd.

Verkoop van de activiteiten van het bijkantoor BNP Paribas Fortis Madrid

De herstructurering van het Europees bijkantorennetwerk van BNP Paribas Groep en BNP Paribas Fortis streeft naar de optimalisatie en de creatie van een doeltreffende geografische ligging in Europa voor de Corporate & Institutional Banking business (CIB), dat ook de corporate en institutionele klanten van BNP Paribas Fortis ten goede komt.

In dit verband heeft het bijkantoor BNP Paribas Fortis Madrid, als laatste Europese bijkantoor van BNP Paribas Fortis, het merendeel van zijn activa en passiva overgedragen naar het BNP Paribas Madrid filiaal, met een impact van EUR 0,4 miljard op het balanstotaal.

Wijzigingen aan de consolidatiekring

Als gevolg van een grondige analyse die in september 2017 werd gelanceerd, werden in 2018 een aantal entiteiten voor het eerst opgenomen in de consolidatiekring (waarvan Louveo, BNPP Lease Group GmbH & Co KG, BNPP Factor AB) met een totale impact op het balanstotaal van EUR 0,4 miljard.

Voor sommige entiteiten wijzigde de consolidatiemethode van vermogensmutatiemethode naar volledige consolidatie (voornamelijk bij Arval en Leasing Solutions) met een totale impact op het balanstotaal van EUR 0,9 miljard.

Gerealiseerde activiteiten in 2017

Verkoop van SC Nueva Condo Murcia S.L

BNP Paribas Fortis heeft een participatie in 'Alpha Murcia Holding' (waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast) die haar participatie in Nueva Condo Murcia, een Spaans winkelcentrum verworven in 2012 als gevolg van een wanbetaling, heeft verkocht. Dankzij efficiënt beheer en een verbetering van de economische situatie in Spanje verbeterde de waarde van dit actief gevoelig en werd op 22 mei 2017 besloten dit niet-strategisch actief te verkopen. Deze verkoop leverde een winst op van EUR 59,5 miljoen die geboekt werd als resultaat op vastgoedbeleggingen, volgens het principe 'substance over form'.

Verkoop van de activiteiten van een aantal bijkantoren van BNP Paribas Fortis (Nederland, Noorwegen, Zweden, Denemarken, Oostenrijk, Roemenië en Tsjechië)

Deze transacties houden verband met de herstructurering van het Europese netwerk van bijkantoren van de BNP Paribas Groep en van BNP Paribas Fortis, met als doel een efficiënte en optimale geografische positie in Europa voor Corporate & Institutional Banking (CIB) te creëren die nog altijd ook aan CIB klanten BNP Paribas Fortis ten goede komt.

Alle activa en verplichtingen van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis in Nederland, Noorwegen, Zweden, Denemarken, Oostenrijk, Roemenië en Tsjechië zijn overgedragen aan de bijkantoren van BNP Paribas in diezelfde landen voor een totaal bedrag van EUR 19,1 miljard.

Wijzigingen aan de consolidatiekring

In 2017 traden een aantal entiteiten toe tot de consolidatiekring (waaronder Credissimo en BNPP Factor NV) met een totale impact op het balanstotaal van EUR 1,0 miljard en voor sommige entiteiten veranderde de consolidatiemethode van vermogensmutatiemethode naar volledig geconsolideerd (voornamelijk BNP Paribas Factor A/S, Arval Schweiz AG en BNP Paribas Lease Group Ifn S.A.) met een totale impact op het balanstotaal van EUR 1,8 miljard.

8.c Minderheidsbelangen

In miljoenen euro's	Kapitaal en reserves	Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die niet kunnen worden geherclassificeerd als nettoresultaat	Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen die kunnen worden geherclassificeerd als nettoresultaat	Minderheidsbelangen
Kapitaal en reserves per 1 januari 2017	5 439	-	(25)	5 414
Overige wijzigingen	12	-	-	12
Dividenden	(162)	-	-	(162)
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	4	-	(201)	(197)
Nettoresultaat van het boekjaar 2017	476	-	-	476
Kapitaal en reserves per 31 december 2017	5 769	-	(226)	5 543
Nieuwe presentatie (toelichting 2.a)	15	(15)	-	-
Kapitaal en reserves per 31 december 2017 nieuwe presentatie	5 784	(15)	(226)	5 543
Impact van de eerste toepassing van IFRS 9 (toelichting 2.b)	(88)	12	(60)	(136)
Impact van de eerste toepassing van IFRS 15 (toelichting 2.b)	-	-	-	-
Kapitaal en reserves per 1 januari 2018 aangepast aan IFRS 9 & IFRS 15	5 696	(3)	(286)	5 407
Overige wijzigingen	(287)	-	-	(287)
Dividenden	(275)	-	-	(275)
Wijzigingen in activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	-	58	(210)	(152)
Nettoresultaat van het boekjaar 2018	413	-	-	413
Kapitaal en reserves per 31 december 2018	5 547	55	(496)	5 106

Belangrijkste minderheidsbelangen

De inschatting van de significante aard van de minderheidsbelangen is gebaseerd op de analyse van het gewicht van de betrokken deelnemingen in de balans (vóór eliminatie van de onderlinge verrichtingen) en het resultaat van BNP Paribas Fortis.

	31 december 2018	Boekjaar 2018						
	IFRS 9 & IFRS 15	IFRS 9 & IFRS 15						
In miljoenen euro's	Balanstotaal voor intragroeps-eliminatie	Nettobaten van het bankbedrijf	Nettoresultaat	Nettoresultaat inclusief waardeschommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelneming (%)	Nettoresultaat toekomend aan minderheidsbelangen	Nettoresultaat inclusief waardeschommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen van minderheidsbelangen	Dividenden uitbetaald aan minderheidsaandeelhouders
Bijdrage van de entiteiten die behoren tot de BGL BNP Paribas Groep	50 613	690	211	175		146	205	199
Andere minderheidsbelangen						81	(16)	18
TOTAAL						227	189	217

	1 Januari 2018	Boekjaar 2017						
	IFRS 9 & IFRS 15	IAS 39						
In miljoenen euro's	Balanstotaal voor intragroeps-eliminatie	Nettobaten van het bankbedrijf	Nettoresultaat	Nettoresultaat inclusief waardeschommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen	Deelneming (%)	Nettoresultaat toekomend aan minderheidsbelangen	Nettoresultaat inclusief waardeschommelingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen van minderheidsbelangen	Dividenden uitbetaald aan minderheidsaandeelhouders
Bijdrage van de entiteiten die behoren tot de BGL BNP Paribas Groep	44 632	657	251	215	-	162	144	160
Andere minderheidsbelangen						65	4	1
TOTAAL						227	148	161

Interne herstructureringen die leiden tot een wijziging in de minderheidsbelangen in het eigen vermogen van dochterondernemingen

Er vonden geen significante interne herstructureringen plaats in 2018 en 2017.

Verplichtingen tot terugkoop van minderheidsbelangen

In verband met de acquisitie van bepaalde entiteiten heeft BNP Paribas Fortis putopties toegekend aan minderheidsaandeelhouders.

De totale waarde van deze verplichtingen, geboekt als een vermindering van het eigen vermogen, bedraagt EUR 219 miljoen per 31 december 2018, vergeleken met een bedrag van EUR 225 miljoen per 31 december 2017.

8.d Significante beperkingen in dochterondernemingen, geassocieerde ondernemingen en joints ventures

Significante beperkingen met betrekking tot de mogelijkheid om liquide middelen naar BNP Paribas Fortis te transfereren

De mogelijkheid van entiteiten om dividenden uit te betalen of leningen en voorschotten terug te betalen hangt onder meer af van lokale regelgeving inzake kapitalisatie, statutaire reserves en financiële en operationele prestaties van de entiteiten. In de loop van de boekjaren 2017 en 2018 had geen enkele entiteit van BNP Paribas Fortis enige significante beperking behalve deze ten gevolge van lokale regelgeving.

Significante beperkingen met betrekking tot de mogelijkheid van BNP Paribas Fortis om activa te gebruiken uit geconsolideerde gestructureerde entiteiten

De toegang tot activa van geconsolideerde gestructureerde entiteiten waarin derden investeerders (andere dan de entiteiten van BNP Paribas Groep) hebben belegd is beperkt vermits de activa van deze entiteiten voorbehouden zijn voor de houders van de deelnemingsbewijzen of effecten. Het totaal bedrag van deze activa bedraagt EUR 0,2 miljard per 31 december 2018 tegenover EUR 0,2 miljard per 31 december 2017.

Significante beperkingen met betrekking tot de mogelijkheid van BNP Paribas Fortis om activa te gebruiken die als waarborg of in een repotransactie gebruikt worden

De financiële instrumenten die door BNP Paribas Fortis als waarborg werden gegeven of in een repotransactie gebruikt worden staan vermeld in toelichting 5.p en 6.d.

Significante beperkingen met betrekking tot liquiditeitsreserves

Significante beperkingen met betrekking tot liquiditeitsreserves komen overeen met de deposito's die verplicht worden aangehouden bij de centrale banken, deze worden weergegeven in het hoofdstuk 'Risicobeheer en solvabiliteit - Liquiditeits- en herfinancieringsrisico'.

8.e Gestructureerde entiteiten

BNP Paribas Fortis gaat ervan uit dat ze sponsor is van een gestructureerde entiteit van zodra ze betrokken is geweest bij de oprichting.

BNP Paribas Fortis is voornamelijk betrokken in verrichtingen met gesponsorde gestructureerde entiteiten via de effectiseringsactiviteiten van financiële activa ofwel als originator of arranger, activiteiten van beheer van fondsen en van gespecialiseerde financieringen van activa.

Daarnaast is BNP Paribas Fortis eveneens betrokken bij gestructureerde entiteiten die ze niet gesponsord heeft, namelijk onder de vorm van beleggingen in fondsen of effectiseringsvehikels.

De zeggenschapscriteria voor gestructureerde entiteiten staan vermeld in toelichting 1.c.2 Consolidatiemethodes.

Geconsolideerde gestructureerde entiteiten

De voornaamste categorieën van geconsolideerde gestructureerde entiteiten zijn:

Conduits ABCP (Asset Backed Commercial Paper): de Scaldis-effectiseringsconduits zijn effectiseringsverrichtingen afgesloten door BNP Paribas Fortis voor rekening van het cliënteel. Het detail van de financieringswijze en de risico's staan vermeld in het hoofdstuk 'Risicobeheer en solvabiliteit' onder 'Effectisering - Effectisering als sponsor ten behoeve van klanten'.

Effectisering voor eigen rekening: effectiseringsposities voor eigen rekening afgesloten en aangehouden door BNP Paribas Fortis.

Niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten

BNP Paribas Fortis is betrokken bij niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten in het kader van haar activiteiten, om aan de behoeften van haar klanten te voldoen.

Informatie betreffende belangen in gesponsorde gestructureerde entiteiten

De belangrijkste niet-geconsolideerde gesponsorde gestructureerde entiteiten zijn:

Effectisering: BNP Paribas Fortis structureert effectiseringsvehikels om aan haar klanten financieringsmogelijkheden van hun activa aan te bieden, hetzij rechtstreeks, hetzij via geconsolideerde ABCP conduits. Elk vehikel financiert de aankoop van activa van de klanten (schuldvorderingen, obligaties, ...) door voornamelijk obligaties uit te geven die gekoppeld zijn aan die activa en waarvan de terugbetaling afhangt van de opbrengst van de activa.

Fondsen: BNP Paribas Fortis structureert en beheert fondsen om beleggingsopportuniteiten aan te bieden aan haar klanten. Specifieke of openbare fondsen worden voorgesteld aan institutionele of

individuele klanten en worden verspreid en commercieel opgevolgd door BNP Paribas Fortis. De entiteiten van BNP Paribas Fortis die zulke fondsen beheren kunnen beheers- en performancecommissies ontvangen. Daarnaast kan BNP Paribas Fortis zelf delen van het fonds aanhouden.

Financiering van activa: BNP Paribas Fortis verleent financieringen aan gestructureerde entiteiten die activa verwerven (schepen, export finance, ...) om te worden verhuurd. De huur die de gestructureerde entiteit ontvangt dient als terugbetaling van de financiering die gewaarborgd is door het actief aangehouden door de gestructureerde entiteit.

Overige: BNP Paribas Fortis kan eveneens, voor rekening van haar cliënteel, entiteiten structureren om te beleggen in activa of schulden te herstructureren.

Een belang in een niet-geconsolideerde gestructureerde entiteit is een al dan niet contractuele overeenkomst die BNP Paribas Fortis blootstelt aan variabele opbrengsten verbonden aan het rendement van de entiteit.

De activa en verplichtingen van BNP Paribas Fortis die verband houden met belangen in gesponsorde gestructureerde entiteiten worden hierna vermeld:

Belangen op de balans van BNP Paribas Fortis	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15				
	Effectisering	Fondsen	Financiering van activa	Overige	Totaal
In miljoenen euro's					
ACTIVA					
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	163	-	-	-	163
Financiële hedgingderivaten	-	-	-	-	-
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	19	1	-	-	20
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	82	-	154	1	237
Overige activa	-	-	-	-	-
TOTAAL ACTIVA	264	1	154	1	420
VERPLICHTINGEN					
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	8	-	18	26
Financiële hedgingderivaten	-	-	-	-	-
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	10	303	-	-	313
Overige verplichtingen	-	-	-	-	-
TOTAAL VERPLICHTINGEN	10	311	-	18	339
Gefinancierde blootstellingen	264	1	154	1	420
Niet-gefinancierde blootstellingen	-	-	128	229	357
Financieringsverbintenissen					
Garantieverbintenissen en derivaten					
MAXIMALE BLOOTSTELLING AAN VERLIEZEN	264	1	282	230	777
GROOTTE VAN DE GESTRUCTUREERDE ENTITEITEN ⁽¹⁾	3 819	3 092	307	55	7 273

Belangen op de balans van BNP Paribas Fortis	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15				
	Effecti- sering	Fondsen	Financiering van activa	Overige	Totaal
In miljoenen euro's					
ACTIVA					
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	196	-	-	1	197
Financiële hedgingderivaten	-	-	-	-	-
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	23	-	-	-	23
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	(4)	-	207	35	238
Overige activa	-	-	-	-	-
TOTAAL ACTIVA	215	-	207	36	458
VERPLICHTINGEN					
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	-	50	-	19	69
Financiële hedgingderivaten	-	-	-	-	-
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	35	773	3	-	811
Overige verplichtingen	-	-	-	-	-
TOTAAL VERPLICHTINGEN	35	823	3	19	880
Gefinancierde blootstellingen	215	-	207	36	458
Niet-gefinancierde blootstellingen	-	-	176	229	405
Financieringsverbintenissen	-	-	33	229	262
Garantieverbintenissen en derivaten	-	-	143	-	143
MAXIMALE BLOOTSTELLING AAN VERLIEZEN	215	-	383	265	863
GROOTTE VAN DE GESTRUCTUREERDE ENTITEITEN ⁽¹⁾	4 511	22 578	268	64	27 421

(1) De grootte van de gesponsorde gestructureerde entiteiten is gelijk aan de totale activa van de gestructureerde entiteit voor effectiseringsvehikels, de intrinsieke waarde voor de fondsen (met uitzondering van het beheer van mandaten) en de totale activa van de gestructureerde entiteit of het bedrag van de BNP Paribas Fortis verbintenis voor activa financiering en andere structuren.

De maximale blootstelling aan de verliezen van de door BNP Paribas Fortis gesponsorde gestructureerde entiteiten stemt overeen met het nominale bedrag van het thesaurieverlies.

Het bevat de boekwaarde van het actief, exclusief de waarde-schommelingen in de boekwaarde op de voor verkoop beschikbare activa die in eigen vermogen worden opgenomen, evenals het nominale bedrag van de verstrekte financieringsverbintenissen en waarborgen en het notioneel bedrag van de verkochte CDS'en (credit default swaps).

Informatie betreffende belangen in niet-gesponsorde gestructureerde entiteiten

De voornaamste belangen aangehouden door BNP Paribas Fortis waarbij de Bank enkel belegger is in niet-gesponsorde gestructureerde entiteiten worden hierna beschreven:

- Participaties in fondsen die niet beheerd worden door BNP Paribas Fortis: in het kader van haar handelsactiviteit belegt BNP Paribas Fortis in gestructureerde entiteiten zonder enige betrokkenheid in het beheer of de structurering (beleggingen in gemeenschappelijke beleggingsfondsen, beleggingsfondsen in effecten of alternatieve fondsen), voornamelijk als economische dekking van gestructureerde producten verkocht aan cliënten. BNP Paribas Fortis neemt eveneens minderheidsbelangen om ondernemingen te begeleiden in het kader van haar kapitaal investeringsactiviteit. Deze investeringen bedroegen EUR 0,2 miljard op 31 december 2017. In 2018 bleef er enkel een beperkte investering over.

- Beleggingen in effectiseringsvehikels: de beleggingen in effectiseringsvehikels bedroegen EUR 1,3 miljard op 31 december 2018 (EUR 1,8 miljard op 31 december 2017). Bovendien heeft BNP Paribas Fortis ook posities op SPV's die gesponsord worden door BNP Paribas Groep maar niet door BNP Paribas Fortis. Deze beleggingen vertegenwoordigen EUR 0,2 miljard op de balans en EUR 0,6 miljard op de buitenbalans op 31 december 2018 (EUR 0,1 miljard en EUR 0,8 miljard op 31 december 2017).

8.f Bezoldigingen en voordelen aan de bedrijfsleiders van BNP Paribas Fortis

Aan het bezoldigingsbeleid voor de Raad van Bestuur en het Uitvoerend Comité werden in de loop van 2018 geen belangrijke aanpassingen gedaan.

Bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur

Bezoldigingsbeleid voor de leden van de Raad van Bestuur

De Executive en niet-Executive leden van de Raad van Bestuur ontvangen een bezoldiging van de Raad gebaseerd op onderstaande principes, zoals goedgekeurd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 19 april 2018. Tijdens deze vergadering werd het principe om de maximale vergoeding van de Raad van Bestuur te behouden op in totaal EUR 1,1 miljoen per jaar bevestigd.

BNP Paribas Groep heeft echter beslist om het bezoldigingsbeleid met betrekking tot de vergoeding voor de mandaten van de werknemers van de Groep in een Groepsentiteit in Frankrijk en in het buitenland te wijzigen en vereist dat deze mandaten kosteloos worden uitgeoefend. BNP Paribas Fortis heeft dit beleid vanaf 1 januari 2018 aangenomen.

Dit heeft geen gevolgen voor niet executive bestuurders die geen werknemers van BNP Paribas SA of BNP Paribas Fortis NV zijn. Niet executive bestuurders in dienst bij BNP Paribas NV hebben geen recht meer op een vergoeding voor de mandaten die binnen BNP Paribas Fortis NV gehouden worden. Met betrekking tot de executive bestuurders van BNP Paribas Fortis NV impliceert de implementatie van dit beleid dat zij niet langer recht hebben op een vergoeding voor de mandaten die binnen de BNP Paribas Group gehouden worden, behalve natuurlijk hun mandaat voor BNP Paribas Fortis zelfs. Mandaten uitgeoefend bij BGL BNP Paribas SA zijn uitgesloten van dit beleid en kunnen daarom vergoed worden.

Jaarlijks vast salaris Voorzitter Raad van Bestuur	EUR	50 000	(bruto)
Jaarlijks vast salaris Leden Raad van Bestuur	EUR	25 000	(bruto)
Zitpenning Voorzitter vergaderingen Raad van Bestuur	EUR	4 000	(bruto)
Zitpenning Leden Raad van Bestuur	EUR	2 000	(bruto)
Zitpenning Voorzitter Comités vergaderingen van de Raad van Bestuur	EUR	4 400	(bruto)
Zitpenning Leden Comités van de Raad van Bestuur	EUR	2 200	(bruto)

De niet-Executive leden van de Raad van Bestuur ontvangen geen variabele betaling, pensioenplan of verzekeringen, noch enig ander voordeel¹.

¹ Met uitzondering van de Voorzitter die het recht krijgt op het gebruik van een bedrijfswagen en een mobiele telefoon.

Bezoldiging van het jaar

Onderstaande tabel laat de brutobezoldiging van de Raad zien die in 2018 werd betaald aan elk lid van de Raad van Bestuur.

In euro's		Vaste bezoldiging	Zitpenningen*	Totaal 2018
Herman DAEMS	Voorzitter	50 000	99 000	149 000
Didier BEAUVOIS	Executive	25 000	22 000	47 000
Dirk BOOGMANS	Niet executive	25 000	88 000	113 000
Antoinette D'ASPREMONT LYNDEN	Niet executive	25 000	57 200	82 200
Filip DIERCKX	Executive	25 000	22 000	47 000
Sophie DUTORDOIR	Niet executive	25 000	53 200	78 200
Maxime JADOT	Executive	25 000	16 000	41 000
Piet VAN AKEN	Executive	25 000	22 000	47 000
Michael ANSEEUW	Executive (vanaf 26 april 2018)	25 000	7 750	32 750
Stéphane VERMEIRE	Executive (vanaf 26 april 2018)	25 000	9 750	34 750
Totaal		275 000	396 900	671 900

(*) Deze kolom omvat het bedrag inclusief zitpenningen voor alle Board Committees

Bezoldiging van de leden van het Uitvoerend Comité

Bezoldigingsbeleid voor de leden van het Uitvoerend Comité

De leden van het Directiecomité zijn zelfstandig en ontvangen een bezoldiging van de Raad op basis van dezelfde principes als niet-Executiveleden. Daarnaast worden zij beloond voor hun functies in het Directiecomité via de volgende componenten: een vaste maandelijks bezoldiging, een variabele jaarlijkse bezoldiging op basis van het behalen van duidelijke prestatiecriteria en risicobeheer gekoppeld aan collectieve en individuele prestatiecriteria zoals hierna vermeld, een bedrijfsverzekeringsplan (pensioenplan, hospitalisatieverzekering, levensverzekering en invaliditeitsuitkeringen), voordelen in natura (het gebruik van een bedrijfswagen, gsm, tablet en internet) en de mogelijkheid om betalingen in incentive-aandelen op lange termijn te krijgen. De voorwaarden zoals opgelegd door CRD4 en de Belgische bankwet maakt dat de bezoldiging onderworpen is aan strikte voorwaarden.

De bezoldigingsstructuur en de niveaus van het bezoldigingsbeleid worden vastgelegd door de Raad van Bestuur op advies van het Remuneration Committee, met verwijzing naar de gepaste gebruikelijke vergoedingspraktijken van het Uitvoerend Bestuur en de benchmarking op de markt, en met de ondersteuning van gespecialiseerde consultancykantoren. Het beleid met betrekking tot de bezoldigingen volgde hetzelfde proces en dezelfde principes als vorig jaar. Hieraan worden in de komende jaren geen veranderingen verwacht.

Prestatiecriteria die worden gebruikt om variabele bezoldiging te bepalen

Het volledige proces hieronder wordt geauditteerd door de Inspection Générale.

Individuele prestaties

Een zelfbeoordeling wordt voorbereid door elk lid van het Directiecomité. Die beoordeling wordt nadien onderzocht door de Chief Executive Officer die in nauw overleg met de Voorzitter van de Raad van Bestuur beslist over de score. Een globale beoordeling wordt ook opgesteld door Risk & Compliance.

De individuele prestaties worden gedefinieerd als het behalen van persoonlijke doelstellingen en managementdoelstellingen zoals bepaald door de Raad van Bestuur.

Teamprestaties gebaseerd op Bancaire Key Performance Indicators (KPI's)

De collectieve prestaties zijn gebaseerd op Key Performance Indicators (KPI's) wat aantoont dat het Directiecomité optreedt als één Team. Elk jaar stelt de Bank een strategisch plan op, waaruit indicatoren worden afgeleid die het Directiecomité in staat stellen de prestaties van de Bank te meten en evalueren. De prestatiecriteria die voor elke business worden gemeten zijn: financiële resultaten, kostenbeheer, risicobeheer/compliance, ontwikkeling op lange termijn en maatschappelijk verantwoord ondernemen, people management. Op jaarbasis ontvangt het Directiecomité een score voor haar globale prestatie.

De evaluatieperiode tijdens dewelke de prestaties worden gemeten is van januari tot december van elk jaar. De methodes die worden gebruikt om de prestaties te evalueren tegenover de doelstellingen zijn zowel kwalitatief (klantentevredenheid, degelijk risicobeheer, resultaten van de globale werknemersenquête, people management, enz.) als kwantitatief (netto-bedrijfsresultaat, bruto-inkomen, toename van marktaandeel, enz.).

Toekomstige prestaties toegepast op het uitgesteld deel van de variabele bezoldiging

Het variabel deel van de bezoldiging is onderworpen aan uitstellingsprincipes waarbij het uitgesteld deel afhankelijk is van de toekomstige prestaties van het bedrijf en van een degelijk risicobeheer.

Bezoldiging van het jaar

Onderstaande tabel laat de bruto bezoldiging zien die werd uitbetaald of betaalbaar is aan de leden van het Directiecomité voor het jaar 2018, met inbegrip van voordelen in natura en bestuurdersvergoedingen.

	2018		2017	
	Chief Executive Officer	Andere leden van het Uitvoerend Comité	Chief Executive Officer	Andere leden van het Uitvoerend Comité
Bezoldiging				
Vast	978 513	2 266 424	978 513	2 331 805
Contant deel van variabel	159 200	483 360	159 200	329 960
Uitgesteld deel van variabel	140 800	194 973	140 800	167 040
Meerjarige variabele vergoeding ¹	98 000	224 233	98 000	144 900
Zitpenningen ²	100 516	281 016	106 016	249 266
Voordelen in natura ³	4 317	44 366	6 432	45 519
Pensioen, levensverzekering en wezenpensioen ⁴	279 015	214 431	275 063	185 416
TOTAAL	1 760 361	3 708 803	1 764 024	3 453 906

¹ Ten einde volledig in overeenstemming te zijn met de EU Richtlijn inzake kapitaalvereisten (CRD IV) die van toepassing is op kredietinstellingen, is de aangeduide meerjarige variabele vergoeding het bedrag dat gerelateerd is aan de prestaties van het boekjaar en niet het bedrag toegewezen tijdens het boekjaar waarover gerapporteerd wordt. Vanaf 2016, teneinde volledig in overeenstemming te zijn met de EBA richtlijnen van 21 december 2016, wordt de meerjarige variabele vergoeding openbaar gemaakt rekening houdende met de reële waarde op het moment dat de vergoeding werd toegekend.

² Ten einde volledig in overeenstemming te zijn met artikel 96 van het wetboek Vennootschapsrecht, werden de zitpenningen, ontvangen in de controlled perimeter toegevoegd.

³ De leden van het Uitvoerend Comité hebben elk een bedrijfswagen en een mobiele telefoon.

⁴ Voor pensioenplannen met vaste bijdragen en voor pensioenplannen met vaste toezegging: de som van werkgeversbijdragen.

Informatie over de meerjarige variabele vergoeding

2015, 2016, 2017 en 2018

Het Contingent Sustainable and International Scheme ('CSIS'), werd ontworpen om Material Risk Takers, aangeduid als sleutelfiguur binnen de BNP Paribas Groep, te belonen voor hun prestaties, in lijn met de Europese regelgeving, voor zover deze prestaties overeenkomen met de lange termijn belangen van BNP Paribas Groep. CSIS heeft het aligneren van de beloning en voorzichtig risicobeheer als doel. Zoals opgelegd door de Capital

Requirements Directive 4 (CRD4), voorziet het plan CSIS dat de toekenning volledig geannuleerd kan worden zodanig dat de kredietkwaliteit van de BNP Paribas Groep gegarandeerd blijft.

Bijgevolg zullen de betalingen, zoals voorzien onder CSIS, geannuleerd worden als de BNP Paribas Groep vaststelt dat zijn kredietwaardigheid is verslechterd, zoals blijkt uit een daling van de ratio van het Common Equity Tier 1 (CET1) onder 7% of indien BNP Paribas Groep onderwerp uitmaakt van een procedure tot ontbinding.

Bijkomend, teneinde de groeiambitie van BNP Paribas Groep te weerspiegelen, rekening houdende met de Corporate Social Responsibility ('CSR'), werd er door BNP Paribas Groep beslist:

- om:
 - 85% toe te kennen op basis van de operationele resultaten van de Groep ('Group Performance Indicator - GPI');
 - 15% toe te kennen op basis van de resultaten van Corporate Social Responsibility 'CSR', waarbij het essentieel geacht wordt dat de Groep op alle niveaus en op een significante manier de sociale, economische en milieubewuste verantwoordelijkheid promoot; en
- alle betalingen in het plan te onderwerpen aan de voorwaarde dat de inkomsten voor belastingen 2018 van BNP Paribas Groep positief zijn (jaar 2021 voor het plan 2016).

De toekenning van CSIS gebeurt onder de vorm van een cash bedrag uitgedrukt in de lokale munteenheid ('de nominale waarde van het instrument') met recht op een interest ('interestwaarde').

Voor het plan 2015 startte de toekenningsperiode op 1 januari 2016 en eindigt op 1 januari 2019. De retentieperiode bedraagt 6 maanden tussen 1 januari 2019 en 30 juni 2019. De begunstigde heeft het recht om op de betalingsdatum een interestwaarde te ontvangen, berekend op de periode van 1 januari 2019 tot 30 juni 2019. De jaarlijkse interestvoet bedraagt 1,70%.

Voor het plan 2016 startte de toekenningsperiode op 1 januari 2017 en eindigt op 1 januari 2022. De retentieperiode bedraagt 6 maanden tussen 1 januari 2022 en 30 juni 2022. De begunstigde heeft het recht om op de betalingsdatum een interestwaarde te ontvangen, berekend op de periode van 1 januari 2022 tot 30 juni 2022. De jaarlijkse interestvoet bedraagt 2,19%.

Voor het plan 2017 startte de toekenningsperiode op 1 januari 2018 en eindigt op 1 januari 2023. De retentieperiode bedraagt 6 maanden tussen 1 januari 2023 en 30 juni 2023. De begunstigde heeft het recht om op de betalingsdatum een interestwaarde te ontvangen, berekend op de periode van 1 januari 2023 tot 30 juni 2023. De jaarlijkse interestvoet bedraagt 1,25%.

Voor het plan 2018 start de toekenningsperiode op 1 januari 2019 en eindigt op 1 januari 2024. De retentieperiode bedraagt 6 maanden tussen 1 januari 2024 en 30 juni 2024. De begunstigde heeft het recht om op de betalingsdatum een interestwaarde te ontvangen, berekend op de periode van 1 januari 2024 tot 30 juni 2024. De jaarlijkse interestvoet bedraagt 1,25%.

Informatie over verbrekingsvergoeding

Tijdens het jaar 2018 werden er geen verbrekingsvergoedingen betaald aan de leden van het Directiecomité.

Relaties met managers op sleutelposities

Op 31 december 2018, bedroeg het totaal aan openstaande leningen, rechtstreeks of onrechtstreeks toegekend aan leden van de Raad van Bestuur EUR 2,9 miljoen. Het vertegenwoordigt het totaal van de leningen toegekend aan leden van de Raad van Bestuur en naaste familieleden. Deze leningen vertegenwoordigen normale transacties en zijn uitgevoerd aan normale markttarieven.

8.g Andere verbonden partijen

Overige verbonden partijen van BNP Paribas Fortis omvatten:

- BNP Paribas en alle dochtermaatschappijen die controle uitoefenen over BNP Paribas Fortis,
- geconsolideerde vennootschappen van BNP Paribas Fortis (inclusief entiteiten die geconsolideerd worden op basis van de vermogensmutatiemethode),
- entiteiten die pensioenplannen beheren die aangeboden worden aan de werknemers van BNP Paribas Fortis.

Alle verrichtingen tussen BNP Paribas Fortis en de verbonden partijen worden marktconform ("on arm's length") uitgevoerd.

Relaties tussen geconsolideerde vennootschappen

Een lijst van geconsolideerde vennootschappen wordt verstrekt in toelichting 8.j "Consolidatiekring". Verrichtingen en uitstaande saldi tussen volledig geconsolideerde entiteiten van BNP Paribas Fortis worden geëlimineerd.

Uitstaande saldi van verrichtingen met verbonden partijen:

In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15			1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15		
	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾
ACTIVA						
Zichtrekeningen	2 135	2	21	1 539	2	24
Leningen	23 258	59	295	21 925	-	668
Effecten	3 117	-	64	120	-	35
Overige activa	1 664	3	101	1 381	2	119
Totaal activa	30 174	64	481	24 965	4	846
VERPLICHTINGEN						
Zichtrekeningen	469	88	354	816	28	636
Ontleningen	26 583	45	2 060	27 608	45	2 236
Andere verplichtingen	283	-	59	431	-	54
Totaal verplichtingen	27 335	133	2 473	28 855	73	2 926
FINANCIERINGS- EN GARANTIEVERBINTENISSEN						
Verstreckte financieringsverbintenissen	643	58	66	901	2	82
Verstreckte verbintenissen met garanties	6 463	2 503	65	10 845	3 002	139
Totaal	7 106	2 561	131	11 746	3 004	221

⁽¹⁾ Inclusief gecontroleerde maar niet materiële ondernemingen die worden geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode

BNP Paribas Fortis voert ook handelsverrichtingen zoals derivaten (swaps, opties en forwards, ...) en financiële instrumenten (aandelen, obligaties, ...) uit met verbonden partijen.

Elementen uit de resultatenrekening met verbonden partijen:

In miljoenen euro's	Boekjaar 2018 IFRS 9 & IFRS 15			Boekjaar 2017 IAS 39		
	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾	Entiteiten van BNP Paribas Groep	Joint ventures	Geassocieerde deelnemingen ⁽¹⁾
Rentebaten	702	-	11	440	(5)	11
Rentelasten	(889)	(2)	(11)	(577)	-	(16)
Commissiebaten	135	3	533	164	3	526
Commissielasten	(126)	-	(5)	(96)	-	(5)
Verleende diensten	2	1	2	2	1	7
Verkregen diensten	(49)	-	-	(43)	-	(5)
Lease-opbrengsten	59	-	10	41	-	12
Totaal	(166)	2	540	(69)	(1)	530

(1) Inclusief gecontroleerde maar niet materiële ondernemingen die worden geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode

Entiteiten van BNP Paribas Fortis die bepaalde voordelen na uitdiensttreding die aangeboden worden aan de werknemers beheren.

BNP Paribas Fortis financiert een aantal pensioensregelingen die beheerd worden door AG Insurance, waarin BNP Paribas Fortis een deelneming bezit van 25%.

8.h Financiële instrumenten per looptijd

De onderstaande tabel geeft een uitsplitsing van de balans per contractuele looptijd voor contracten met een enkele vervaldag, en volgens kasstromen voor activa met verschillende aflossingsdata.

De bron van de gegevens in deze tabel is identiek aan die voor het opstellen van de normatieve liquiditeitsrapporten (zoals de Liquidity Coverage Ratio of de Net Stable Funding Ratio).

Financiële verplichtingen worden voornamelijk geclassificeerd onder de rubriek 'op zicht' gezien het belang van zichtdeposito's en spaardeposito's, terwijl financiële activa meestal worden vermeld onder de rubriek 'meer dan een jaar' als gevolg van de lange looptijden van termijn- en hypothecaire leningen.

De looptijden van de 'handelsportefeuille' transacties die gerapporteerd worden onder financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening worden beschouwd als 'onbepaald' voor zover deze instrumenten bestemd zijn om te worden verkocht of afgelost vóór hun contractuele vervaldag.

De looptijden van afdekkingsderivaten worden ook als 'onbepaald' beschouwd.

In miljoenen euro's, op 31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Onbepaald	'Overnight' en onmiddellijk opvraagbaar	Kleiner dan 1 maand (excl. 'overnight')	1 tot 3 maanden	3 maanden tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Kas en centrale banken	-	4 691	-	-	-	-	-	4 691
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	9 508	-	1 154	1 666	1 855	1 278	13	15 474
Financiële hedgingderivaten	2 503	-	-	-	-	-	-	2 503
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	114	-	158	239	1 023	6 708	2 536	10 778
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	-	4 280	36 252	10 686	27 941	75 637	65 486	220 282
Financiële activa per looptijd	12 125	8 971	37 564	12 591	30 819	83 623	68 035	253 728
Centrale banken	-	112	-	-	-	-	-	112
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	4 872	145	9 490	1 550	196	1 931	2 284	20 467
Financiële hedgingderivaten	4 086	-	-	-	-	-	-	4 086
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	-	152 336	13 359	11 815	16 195	22 981	7 722	224 409
Financiële verplichtingen per looptijd	8 958	152 594	22 849	13 365	16 391	24 912	10 006	249 074

In miljoenen euro's, op 1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15	Onbepaald	'Overnight' en onmiddellijk opvraagbaar	Kleiner dan 1 maand (excl. 'overnight')	1 tot 3 maanden	3 maanden tot 1 jaar	1 tot 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Kas en centrale banken	-	4 933	-	-	-	-	-	4 933
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	9 332	-	1 469	242	645	89	12	11 790
Financiële hedgingderivaten	3 071	-	-	-	-	-	-	3 071
Financiële activa tegen reële waarde met waardeveranderingen in het eigen vermogen	659	-	39	704	1 775	4 327	6 935	14 439
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	(708)	2 257	25 325	12 212	31 231	78 239	61 250	209 806
Financiële activa per looptijd	12 354	7 190	26 833	13 158	33 651	82 655	68 197	244 039
Centrale banken	-	382	-	-	-	-	-	382
Financiële instrumenten tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening	3 842	297	3 450	830	995	1 091	2 414	12 918
Financiële hedgingderivaten	4 695	-	-	-	-	-	-	4 695
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	-	147 965	17 607	12 094	15 609	19 184	5 947	218 406
Financiële verplichtingen per looptijd	8 537	148 643	21 057	12 924	16 604	20 275	8 361	236 401

8.i Reële waarde van financiële instrumenten tegen geamortiseerde kostprijs

De informatie verstrekt in deze toelichting dient met de grootste voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd om volgende redenen:

- Deze reële waarden zijn een schatting van de waarde van de relevante instrumenten op 31 december 2018. Zij kunnen van dag tot dag schommelen als gevolg van wijzigingen in diverse parameters, zoals rentevoeten en de kredietwaardigheid van de tegenpartij. Meer bepaald kunnen zij in belangrijke mate verschillen van de werkelijk ontvangen of betaalde bedragen op de vervaldag van het instrument. In de meeste gevallen is het niet de bedoeling de reële waarde onmiddellijk te realiseren en in de praktijk is dit mogelijk ook niet het geval. Als gevolg daarvan vertegenwoordigt de reële waarde niet de werkelijke waarde van het instrument voor BNP Paribas Fortis als 'going concern'.
- De meeste van deze reële waarden zijn niet zinvol en worden daarom niet in aanmerking genomen bij het beheer van de commerciële bancaire activiteiten waarbij deze instrumenten gebruikt worden.
- De schatting van de reële waarde voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen historische kostprijs vereist veelal het gebruik van modelleringstechnieken, hypothesen en veronderstellingen die van bank tot bank kunnen verschillen. Dit betekent dat vergelijkingen van reële waarden van financiële instrumenten gewaardeerd aan historische kostprijs gepubliceerd door verschillende banken niet betekenisvol kunnen zijn.
- De reële waarden die in de tabel hieronder worden getoond bevatten niet de reële waarden van financiële leaseovereenkomsten, niet-financiële instrumenten zoals materiële vaste activa, goodwill en overige immateriële activa zoals de waarde toegekend aan portefeuilles met onmiddellijk opvraagbare deposito's of klantenrelaties. Bijgevolg dienen deze reële waarden niet beschouwd te worden als de actuele bijdrage van de betrokken instrumenten tot de globale waardering van BNP Paribas Fortis.

31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15 In miljoenen euro's	Geschatte marktwaarde				Boekwaarde
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	
FINANCIËLE ACTIVA					
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen en klanten ⁽¹⁾	-	31 081	162 247	193 328	190 342
Schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs (toelichting 5.e)	8 218	4 664	-	12 883	12 910
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN					
Deposito's van kredietinstellingen en klanten	-	208 697	-	208 697	208 233
Schuldbewijzen (toelichting 5.h)	-	13 227	-	13 227	13 229
Achtergestelde schulden (toelichting 5.h)	-	2 951	-	2 951	2 947

1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15 In miljoenen euro's	Geschatte marktwaarde				Boekwaarde
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	
FINANCIËLE ACTIVA					
Leningen aan en vorderingen op kredietinstellingen en klanten ⁽¹⁾	-	28 215	159 486	187 701	184 131
Schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs (toelichting 5.e)	9 083	1 554	45	10 682	10 744
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN					
Deposito's van kredietinstellingen en klanten	-	203 914	-	203 914	203 485
Schuldbewijzen (toelichting 5.h)	-	12 423	-	12 423	12 434
Achtergestelde schulden (toelichting 5.h)	-	2 498	-	2 498	2 487

(1) Financiële leasing uitgesloten

BNP Paribas Fortis zorgt ervoor dat met de gebruikte waarderings technieken en veronderstellingen de reële waarde van financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op een consistente manier wordt gemeten binnen de Groep. Reële waarde is gebaseerd op in een actieve markt genoteerde prijzen voor zover deze beschikbaar zijn. In alle andere gevallen wordt de reële waarde bepaald op basis van waarderings technieken zoals het verdisconteren van toekomstige geschatte kasstromen voor leningen, verplichtingen en schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs of op basis van specifieke waarderingsmodellen voor overige financiële instrumenten zoals beschreven in toelichting 1 'Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis'. De beschrijving van de niveaus in de reële-waarde hiërarchie is ook opgenomen in de grondslagen voor financiële verslaggeving (toelichting 1.d.9). Ingeval van leningen, verplichtingen en schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs met een initiële looptijd van minder dan één jaar (met inbegrip van onmiddellijk opeisbare deposito's) of voor de meeste gerelementeerde spaarproducten, komt de reële waarde overeen met de boekwaarde. Deze instrumenten worden geclassificeerd in niveau 2 met uitzondering van leningen aan klanten die in niveau 3 geclassificeerd zijn.

8j Consolidatiekring

Benaming	Land	31 december 2018				31 december 2017			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Consoliderende onderneming									
BNP Paribas Fortis	België								
Belgique									
AG Insurance	België	VM	25%	25%		VM	25%	25%	
Alpha Card S.C.R.L.	België								S2
Alpha Credit SA	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
Arval Belgium NV SA	België	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Bancontact Payconiq	België	VM	22,50%	22,50%	E1				
Banking Funding Company SA	België	VM	33,52%	33,52%		VM	33,52%	33,52%	E1
Belgian Mobile ID	België	VM	15%	15%	E3				
BNP Paribas Fortis Factor NV SA	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
BNP Paribas Fortis Private Equity Belgium N.V.	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
BNP Paribas Fortis Private Equity Expansion	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
BNP Paribas Fortis Private Equity Management	België	VC	99,99%	99,99%		VC	100%	99,99%	D1
BNPP Fortis Film Finance	België	VC	99%	99%	E1				
BNP Paribas Lease Group Belgium	België	VC	99,99%	25%		VC	99,99%	25%	
Bpost Banque - Bpost Bank	België	VM 2	50%	50%		VM 2	50%	50%	
CNH Industrial Capital Europe Belgium Branch	België	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
Credissimo	België	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	E1
Credissimo Hainaut SA	België	VC	99,72%	99,72%		VC	99,72%	99,72%	E1
Crédit pour Habitations Sociales	België	VC	81,66%	81,66%		VC	81,66%	81,66%	E1
Demetris N.V.	België				S3	VM 1	99,99%	99,99%	
Eos Aremas Belgium S.A./N.V.	België	VM	49,97%	49,97%		VM	49,97%	49,97%	
Epimede	België	VM	20%	20%	E1				
Es-Finance	België	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
Favor Finance	België				S3	VC	51%	50,99%	E1
Fortis Lease Belgium	België	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
FScholen	België	VM 2	50%	50%		VM	50%	50%	
Gemma Frisius Fonds KU Leuven	België	FV	40%	40%	E1				
Het Anker NV	België	FV	27,82%	27,82%	E1				
Holding PCS	België	FV	31,72%	31,72%	E1				

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

FV - Geassocieerde deelneming gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Benaming	Land	31 december 2018				31 december 2017			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Immo Beaulieu	België	VM	25%	25%	E1				
Immobilière Sauvenière S.A.	België	VC	99,99%	99,99%	D1	VM 1	99,99%	99,99%	
Isabel SA NV	België	VM	25,33%	25,33%	E1				
Locadif	België	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Microstart	België	VC	85,46%	66,20%	E1				
Novy Invest	België	FV	33,69%	33,69%	D1	VM	33,69%	33,69%	E1
Omega Invest	België	FV	28,35%	28,35%	E1				
Penne International	België	FV	74,90%	74,90%	D1	VM	74,90%	74,90%	E1
Sowo Invest SA NV	België	VC	87,50%	87,50%	E1				
Studio 100	België	FV	32,47%	32,47%	D1	VM	32,47%	32,47%	E1
België - Special Purpose Entities									
Bass Master Issuer NV	België	VC				VC			
BNPP B Institutional II - Treasury 17	België				S3	VC			E1
Esmée Master Issuer	België	VC				VC			
FL Zeebrugge	België	VC			D1	VM			E1
Luxemburg									
Arval Luxembourg SA	Luxemburg	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	D1
BGL BNP Paribas	Luxemburg	VC	50%	50%		VC	50%	50%	
BNP Paribas Fortis Funding S.A.	Luxemburg	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
BNP Paribas Lease Group Luxembourg S.A.	Luxemburg	VC	100%	50%		VC	100%	50%	
BNP Paribas Leasing Solutions	Luxemburg	VC	50%	25%		VC	50%	25%	
Cardif Lux Vie	Luxemburg	VM	33,33%	16,67%	V1	VM	33,33%	16,67%	
Cofhylux S.A.	Luxemburg	VC	100%	50%		VC	100%	50%	
Plagefin S.A.	Luxemburg	VC	100%	50%		VC	100%	50%	
Visalux		VM	23,51%	11,76%	E1				
Luxemburg - Special Purpose Entities									
Elimmo	Luxemburg	VC			E1				
Rest van de wereld									
Albury Asset Rentals Limited	Verenigd Koninkrijk				S1	IG	100%	25%	
All In One Vermietung GmbH	Oostenrijk	VC	100%	25%	E1				

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

FV - Geassocieerde deelneming gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Benaming	Land	31 december 2018				31 december 2017			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
All In One Vermietungsgesellschaft Fur Telekommunikationsanlagen Mbh	Duitsland								S3
Alpha Murcia Holding B.V.	Nederland				S1	VM 1	100%	100%	
Aprolis Finance	Frankrijk	VC	51%	12,75%		VC	51%	12,75%	
Arius	Frankrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Artegy	Frankrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Artel	Frankrijk	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	
Arval AB	Zweden	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	
Arval AS	Denemarken	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	D1
Arval Austria GmbH	Oostenrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	D1
Arval Benelux BV	Nederland	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Arval Brasil Ltda	Brazilië	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
Arval BV	Nederland	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Arval CZ SRO	Tsjechische Republiek	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Arval Deutschland GmbH	Duitsland	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Arval Fleet Services	Frankrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Arval Fleet Services BV	Nederland								S4
Arval Hellas Car Rental SA	Griekenland	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	
Arval India Private Ltd	Indië	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	
Arval Italy Fleet Services SRL	Italië								S4
Arval Juitong	China				V2/S2	VM	39,99%	39,99%	
Arval Magyarorszag KFT	Hongarije	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	100%	
Arval Maroc SA	Marokko	VC	66,66%	66,66%	D1	VM	66,66%	66,66%	
Arval OOO	Rusland	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
Arval Oy	Finland	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	D1
Arval Relsa SPA	Chili	VM 2	50%	49,99%	E1				
Arval Schweiz AG	Zwitserland	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	D1
Arval Service Lease	Frankrijk	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
Arval Service Lease Aluger Operational Automoveis SA	Portugal	VC	99,99%	99,99%	D1	VM	99,99%	99,99%	
Arval Service Lease Italia SPA	Italië	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Arval Service Lease Polska SP ZOO	Polen	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Arval Service Lease Romania SRL	Roemenië	VC	100%	99,99%	D1	VM	100%	99,99%	
Arval Service Lease SA	Spanje	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

FV - Geassocieerde deelneming gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Benaming	Land	31 december 2018				31 december 2017			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Arval Slovakia	Slowakije	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	D1
Arval Trading	Frankrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	D1
Arval UK Group Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Arval UK Leasing Services Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Arval UK Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	
Bank BGZ BNP Paribas SA	Polen	VM	24,07%	24,07%	V3	VM	28,35%	28,35%	
Bantas Nakit AS	Turkije	VM 2	33,33%	16,67%	E1				
BGL BNP Paribas S.A. Zweigniederlassung Deutschland	Duitsland	VC	100%	50%		VC	100%	50%	
BNP Paribas Commercial Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Factor A/S	Denemarken	VC	100%	99,99%		VC	100%	100%	D1
BNP Paribas Factor Deutschland B.V.	Nederland				S4	VC	100%	100%	
BNP Paribas Factor GmbH	Duitsland	VC	100%	99,99%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Finansal Kiralama A.S.	Turkije	VC	99,99%	26,08%		VC	99,99%	26,08%	
BNP Paribas Fortis (Austria branch)	Oostenrijk					VC			S4
BNP Paribas Fortis (Czech Republic branch)	Tsjechische Republiek				S1	VC	100%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Denmark branch)	Denemarken				S1		100%	100,00%	
BNP Paribas Fortis (Finland branch)	Finland								S4
BNP Paribas Fortis (Netherlands branch)	Nederland								S4
BNP Paribas Fortis (Norway branch)	Noorwegen								S4
BNP Paribas Fortis (Romania branch)	Roemenië	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Spain branch)	Spanje	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis (Sweden branch)	Zweden								S4
BNP Paribas Fortis (U.S.A branch)	Verenigde Staten	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNP Paribas Fortis Yatirimlar Holding AS	Turkije	VC	99,99%	99,99%		VC	99,99%	99,99%	
BNP Paribas Lease Group	Frankrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Ifn S.A.	Roemenië	VC	99,94%	24,99%		VC	99,94%	24,99%	D1
Bnp Paribas Lease Group Kft.	Hongarije								S3
BNP Paribas Lease Group Leasing Solutions S.P.A.	Italië	VM	26,17%	6,54%		VM	26,17%	6,54%	
BNP Paribas Lease Group Lizing Rt	Hongarije								S3
BNP Paribas Lease Group Milan Branch	Italië	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group PLC	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Rentals Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

FV - Geassocieerde deelneming gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Benaming	Land	31 december 2018				31 december 2017			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
BNP Paribas Lease Group S.A. Zweigniederlassung Deutschland	Duitsland	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Sa Portugal Branch	Portugal	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Sa Sucursal En Espana	Spanje	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Lease Group Sp.Z.O.O	Polen	VC	100%	25%		VC	100%	25%	D1
BNP Paribas Leasing Solutions Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Leasing Solutions N.V.	Nederland	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
BNP Paribas Leasing Solutions Suisse SA	Zwitserland	VC	100%	25%	D1	VM 1	100%	25%	
BNPP Asset Management Holding	Frankrijk	VM	33,33%	30,85%		VM	33,33%	30,85%	
BNPP Factor AB	Zweden	VC	100%	100%	E1				
BNPP Factor NV	Nederland	VC	100%	100%		VC	100%	100%	E1
BNPP Factoring Support (Ex- BNPP Factoring Coverage Europe Holding NV)	Nederland	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNPP Fleet Holdings Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
BNPP Lease Group GmbH & Co KG	Oostenrijk	VC	100%	25%	E1				
BNPP Leasing Solution AS	Noorwegen	VC	100%	25%	E3				
BNPP Rental Solutions Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	D1
BNPP Rental Solutions SPA	Italië	VC	100%	25%	D1	VM	100%	25%	
Cetelem Renting	Frankrijk	VC	100%	99,99%	E1				
Claas Financial Services	Frankrijk	VC	51%	12,75%		VC	51%	12,75%	V2
Claas Financial Services Germany Branch	Duitsland	VC	100%	12,75%		VC	100%	12,75%	V3
Claas Financial Services Italy Branch	Italië	VC	100%	12,75%		VC	100%	12,75%	V3
Claas Financial Services Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	51%	12,75%		VC	51%	12,75%	
Claas Financial Services Sas Branch In Poland	Polen	VC	100%	12,75%		VC	100%	12,75%	V3
Claas Financial Services, S.A.S., S.E. Spain Branch	Spanje	VC	100%	12,75%		VC	100%	12,75%	V3
CMV Mediforce	Frankrijk	VC	100%	25%	E1				
CNH Industrial Capital Europe GmbH	Oostenrijk	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe	Frankrijk	VC	50,10%	12,53%		VC	50,10%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Bv	Nederland	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Italy Branch	Italië	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Poland Branch	Polen	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe SAS Germany Branch	Duitsland	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
CNH Industrial Capital Europe Sucursal En Espana	Spanje	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
Cofiparc	Frankrijk	VC	100%	99,99%		VC	100%	99,99%	

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

FV - Geassocieerde deelneming gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

Benaming	Land	31 december 2018				31 december 2017			
		Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.	Methode	Stem-rechten (%)	Eigen-doms-belang (%)	Ref.
Commercial Vehicle Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Folea Grundstücksverwaltungs und Vermietungs GmbH & Co	Duitsland	VC	94%	1,50%	D1	VM	94%	1,50%	E1
Fortis Lease	Frankrijk	VC	99,99%	25%		VC	99,99%	25%	
Fortis Lease Deutschland GmbH	Duitsland	VC	100%	25%		VC	100%	25%	D1
Fortis Lease Iberia SA	Spanje	VC	100%	41,04%		VC	100%	41,04%	D1
Fortis Lease Portugal	Portugal	VC	100%	25%		VC	100%	25%	D1
Fortis Lease UK Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	100%	25%	D1	VM 1	100%	25%	
Fortis Vastgoedlease B.V.	Nederland	VC	100%	25%	D1	VM 1	100%	25%	
Heffiq Heftruck Verhuur BV	Nederland	VC	50%	12,51%	E1				
Humberclyde Commercial Investments Limited	Verenigd Koninkrijk				S1	VC	100%	25%	
Inkasso Kodat GmbH & Co. Kg	Duitsland				S3	VM 1	100%	100%	
JCB Finance	Frankrijk	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
JCB Finance Holdings Ltd	Verenigd Koninkrijk	VC	50,10%	12,53%		VC	50,10%	12,53%	
JCB Finance S.A.S. Italy Branch	Italië	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
JCB Finance S.A.S. Zweigniederlassung Deutschland	Duitsland	VC	100%	12,53%		VC	100%	12,53%	
Louveo	Frankrijk	VC	100%	99,99%	E1				
Manitou Finance Limited	Verenigd Koninkrijk	VC	51%	12,75%		VC	51%	12,75%	
MFF	Frankrijk	VC	51%	12,75%		VC	51%	12,75%	
Public Location Longue Durée	Frankrijk	VC	100%	100%		VC	100%	100%	D1
RD Leasing IFN SA	Roemenië	VC	100%	100%	E3				
RD Portofoliu SRL	Roemenië								S3
Same Deutz Fahr Finance	Frankrijk	VC	100%	25%		VC	100%	25%	
Same Deutz Fahr Finance Limited	Verenigd Koninkrijk				S1	VC	100%	25%	
Teb Arval Arac Filo Kiralama A.S.	Turkije	VC	99,99%	74,99%		VC	99,99%	74,99%	
Teb Faktoring A.S.	Turkije	VC	100%	48,72%		VC	100%	48,72%	
Teb Holding A.S.	Turkije	VC	50%	49,99%		VC	50%	49,99%	
Teb Portfoy Yonetimi A.S.	Turkije	VC	79,63%	39,02%		VC	79,63%	39,02%	
Teb Sh A	Servië	VC	100%	49,99%		VC	100%	49,99%	
Teb Yatirim Menkul Degerler A.S.	Turkije	VC	100%	48,72%		VC	100%	48,72%	
Turk Ekonomi Bankasi A.S.	Turkije	VC	76,22%	48,72%		VC	76,22%	48,72%	
Von Essen Bank GmbH	Duitsland	VC	100%	100%		VC	100%	100%	
Rest van de wereld - Special Purpose Entities									
Scaldis Capital Limited	Jersey	VC				VC			

Wijzigingen in de consolidatiekring

- E1 Overschrijding drempels, zoals gedefinieerd door de Groep
E2 Toevoeging
E3 Aankoop, verwerving van controle of verwerving van invloed van betekenis

Uit de consolidatiekring (S)

- S1 Stopzetting van de activiteit (waaronder ontbinding, liquidatie)
S2 Verwijdering, verlies van controle of verlies van invloed van betekenis
S3 Entiteiten uit de consolidatiekring omdat < drempels
S4 Fusie, algemene overdracht van activa en passiva

Wijziging in stem- of eigendomsrechten (V)

- V1 Bijkomende acquisitie
V2 Gedeeltelijke verkoop
V3 Verwatering
V4 Stijging in %

Diversen

- D1 Wijziging in consolidatiemethode niet gerelateerd aan schommelingen in de stem- of eigendomsrechten

Prudentiële consolidatiekring

- 1 Niet-materiële gecontroleerde entiteiten geconsolideerd via vermogensmutatie
2 Entiteiten onder gemeenschappelijke controle die proportioneel geconsolideerd worden om prudentiële redenen.

VC - Volledige consolidatie

VM - Vermogensmutatiemethode

FV - Geassocieerde deelneming gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening

8.k Vergoedingen betaald aan de statutaire bedrijfsrevisoren

De voorbije jaren voerden Deloitte en PwC een gezamenlijke audit uit. Het 3 jarig mandaat (2015, 2016 en 2017) van Deloitte is beëindigd met de Algemene Vergadering van 19/04/2018.

Alle auditwerkzaamheden voor het boekjaar 2018 worden nu uitgevoerd door PwC als enige revisor van de bank.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de honoraria die aan de accountants (PwC, Deloitte, Mazars en anderen) van alle geconsolideerde entiteiten zijn betaald.

Exclusief belastingen, in duizenden euro's	Boekjaar 2018						Boekjaar 2017							
	PwC		Andere		Totaal		PwC		Deloitte		Andere		Totaal	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Audit														
Statutaire audits	2 293	65%	5 244	91%	7 537	81%	2 807	76%	1 031	66%	3 675	96%	7 513	83%
- BNP Paribas Fortis	1 074	30%	113	2%	1 187	13%	847	23%	858	55%	89	2%	1 794	20%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	1 259	35%	5 131	89%	6 350	68%	1 960	53%	173	11%	3 586	94%	5 179	63%
Andere diensten dan statutaire audits	1 259	35%	547	9%	1 806	19%	879	24%	537	34%	152	4%	1 568	17%
- BNP Paribas Fortis	525	15%	45	1%	570	6%	491	13%	506	32%	-	0%	997	11%
- Geconsolideerde dochterondernemingen	269	20%	502	9%	1 236	13%	388	11%	31	2%	152	4%	571	6%
TOTAAL	3 552	100%	5 791	100%	9 343	100%	3 686	100%	1 568	100%	3 827	100%	9 081	100%

De honoraria betaald aan de commissarissen die geen lid zijn van het netwerk van één van de commissarissen die de geconsolideerde jaarrekening en de niet-geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis (voornamelijk Deloitte en Mazars) certificeren, zoals weergegeven in bovenstaande tabel, bedragen EUR 5 791 000 voor het jaar 2018.

De daling van de honoraria voor de audit van de financiële staten waargenomen in 2018 (in 2017 bedroegen de honoraria van PwC en Deloitte EUR 1 705 000) wordt gedeeltelijk verklaard door de uitzonderlijke bedragen betaald in 2017 in verband met de implementatie van IFRS9.

In 2018 werd een toename van de andere diensten van PwC dan de financiële certificering waargenomen. Dit wordt voornamelijk verklaard door het feit dat in het boekjaar een belangrijke juridische en fiscale opdracht bij BGL werd uitgevoerd met betrekking tot het regime dat in België van toepassing is op het voorgeschreven kapitaal in het kader van EBA IV (Eenmalige Bevrijdende Aangifte).

8.l Gebeurtenissen na de verslagperiode

Na balansdatum hebben geen materiële gebeurtenissen plaatsgevonden die aanpassingen zouden vereisen aan de Geconsolideerde Jaarrekening op 31 december 2018.

RISICOBEBHEER EN KAPITAALVEREISTEN

INLEIDING

De informatie, die in dit hoofdstuk wordt gepresenteerd, weerspiegelt de risico's waaraan BNP Paribas Fortis is blootgesteld. Er wordt een overzicht gegeven van de risicobeheerorganisatie van BNP Paribas Fortis, evenals een kwantitatieve en kwalitatieve beschrijving van de risicopositie van BNP Paribas Fortis aan het eind van 2018.

De risicomaatstaven van BNP Paribas Fortis worden gepresenteerd volgens de grondslagen van Basel III. Deze risico's, berekend met behulp van methoden die zijn goedgekeurd door de Belgische toezichthouder, i.e. de Nationale Bank van België (NBB) en door de Europese toezichthouder, i.e. de Europese Centrale Bank (ECB), worden voor zover mogelijk gemeten en beheerd volgens de methodologie die bij BNP Paribas wordt toegepast door Risk. Een meer gedetailleerd beeld van het BNP Paribas Risk Fortis' Management en de risico's waaraan het is blootgesteld volgens de Pillar 3 vereisten wordt gegeven in de "Pillar 3 disclosure".

Nadere informatie over de wijze waarop BNP Paribas Groep de risico's die voortvloeien uit de bankactiviteiten beheert en meet, zijn te vinden in het registratiedocument en in het financiële jaarverslag 2018 van BNP Paribas.

1 RISICOBEEHEERORGANISATIE

1.a Missie en organisatie

Risicobeheer is binnen het bankbedrijf een cruciale activiteit. Bij BNP Paribas Groep zijn de operationele methoden en procedures binnen de hele organisatie gericht op een effectieve aanpak hiervan. Het toezicht op het totale proces berust hoofdzakelijk bij de Risk afdeling die verantwoordelijk is voor het meten en beheren van de risico's op groepsniveau. Risk is onafhankelijk van de divisies, Business Lines en regio's en rapporteert rechtstreeks aan het Uitvoerend Bestuur op groepsniveau.

De richtlijnen voor de missie en organisatie van de Risicoafdeling van BNP Paribas Fortis zijn in overeenstemming:

- met de missie van BNP Paribas Risk:
 - het management van BNP Paribas Fortis adviseren over risicotolerantie en -beleid;
 - een bijdrage leveren als 'tweede paar ogen', zodat door BNP Paribas Fortis genomen risico's passen binnen haar beleid en verenigbaar zijn met haar doelstellingen ten aanzien van winstgevendheid en solvabiliteit;
 - aan het management van BNP Paribas Fortis, het management van de kernsegmenten (core businesses) en het speciale comité van de Raad van Bestuur verslag uitbrengen en waarschuwen over de status van de risico's waaraan de Bank blootstaat;
 - het waarborgen van de naleving van de bankregels op het gebied van risico, in overleg met andere betrokken groepsfuncties.
- en haar organisatorische uitgangspunten:
 - één geïntegreerde Risk -entiteit ('Single Integrated Risk entity'), verantwoordelijk voor risico-aspecten binnen alle bedrijfsonderdelen;
 - onafhankelijk van het management van de business lines;
 - georganiseerd volgens lokale en wereldwijde rapportage-lijnen (matrixprincipe).

De RISK afdeling van BNP Paribas Fortis is sinds november 2009 geïntegreerd binnen de Risk functie van BNP Paribas. De Chief Risk Officer (CRO) van BNP Paribas Fortis is lid van het Directiecomité en heeft ook een rapporteringslijn naar het hoofd van Risk Domestic Markets van BNP Paribas. De CRO heeft geen hiërarchische band met de bedrijfs- of landshoofden. Het doel van deze positionering is:

- het verzekeren van objectieve risicocontrole;
- ervoor zorgen dat tijdig, objectieve en volledige informatie wordt verstrekt in het geval van een verhoogd risico;

- het handhaven van één set van hoogwaardige normen voor risicobeheer binnen de Bank;
- ervoor zorgen dat risk professionals methoden en procedures van de hoogste kwaliteit blijven ontwikkelen in lijn met de 'best practice' van de internationale concurrentie.

De CRO geeft leiding aan de verschillende Risk functies:

- Risk Enterprise Risk Architecture is verantwoordelijk voor de prudentiële zaken, risk analytics & modelling, risk strategic analysis, reporting & provisioning, risk ALM - treasury & liquidity;
- Risk CIB is verantwoordelijk voor het verstrekken van volledige transparantie en dynamische analyses over de markt- en tegenpartijrisico's voor alle businesses van BNP Paribas Fortis, alsook over de kredietrisico's op kredietinstellingen, overheden en op ondernemingen behorende bij BNP Paribas Fortis CIB;
- Risk Belgian Retail Banking is verantwoordelijk voor het beheer van kredietrisico's die voortkomen uit alle business lines binnen het domein van BNP Paribas Fortis (Retail & Private Banking Belgium, Corporate Banking excl. CIB);
- Risk Function COO is verantwoordelijk voor de risk systemen, de permanente operationele controle (verzorgen van de tweedelijns controle van de Risk functie en de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten), het Risk Operating Office (coördineren van ondersteunende functies die niet tot de kernactiviteiten behoren), projecten in het kader van change management en communicatie;
- Risk IRC (Independent Review & Control) is verantwoordelijk voor het onafhankelijk bekijken van krediet-, markt-, tegenpartij- en verzekeringsrisico alsook operationeel risico;
- Risk ORC (Operational Risk & Control): coördineert het beleid in het toezicht op de operationele permanente controle en coördineert de verdere implementatie van de interne controle doorheen de organisatie in overeenstemming met de NBB circulaire betreffende interne controle en met de BNP Paribas groep procedures.
- Risk DPO (Data Protection Officer) is verantwoordelijk voor het beheer van de conformiteit in het kader van de bescherming van de persoonlijke data en haar regelgevende vereisten.

Buiten België, en naast de bestaande nationale en internationale rapportagelijnen, rapporteren de CRO's van de bedrijven die onderdeel blijven van BNP Paribas Fortis aan de CRO van BNP Paribas Fortis om te waarborgen dat interne en externe regels afdoende worden nageleefd.

Het basisprincipe voor het totale risicobeheer van de Bank (dat alle soorten risico betreft, met inbegrip van krediet-, markt-, tegenpartij-, liquiditeitsrisico, operationeel risico, etc.) is de dubbele bescherming zoals beschreven in het door het Directiecomité en het Audit, Risk & Compliance Committee goedgekeurde risicobeleid van BNP Paribas Fortis.

De primaire verantwoordelijkheid voor risico's berust bij de businesses (de eerste verdedigingslinie), die verantwoordelijk zijn voor het goedkeuren, bewaken en beheren van de risico's die voortvloeien uit hun activiteiten.

Als 'tweede paar ogen' helpt de RISK functie waarborgen dat de risico's die de Bank aangaat in overeenstemming en verenigbaar zijn met haar beleid. Ze vormt als zodanig de tweede verdedigingslinie, in lijn met de hierboven beschreven missie. Hierdoor draagt zij sterk bij aan een gezamenlijke besluitvorming met de business en versterkt ze de nadruk op risicobewaking en -beheersing.

1.b De risicocomités van BNP Paribas Fortis

- **Auditcomité:** in overeenstemming met artikel 27 van de Belgische Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk auditcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij audit gerelateerde kwesties. Vóór de Belgische Bankwet van kracht werd, was het auditcomité een onderdeel van het 'Audit, Risk and Compliance Committee' ('ARCC'). De bevoegdheden van het auditcomité worden uiteengezet in de Belgische Bankwet en hierna opgesomd: financiën, interne controle en risicobeheer, interne audit en externe audit. Het auditcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle kwesties met betrekking tot audit en boekhouding.
- **Risk Committee (RC):** in overeenstemming met artikel 27 van de Belgische Bankwet is BNP Paribas Fortis verplicht een afzonderlijk riskcomité op te richten om de raad van bestuur bij te staan bij risico gerelateerde kwesties. Vóór de Belgische Bankwet van kracht werd, was het riskcomité een onderdeel van het ARCC. Het riskcomité zal de raad van bestuur op diens verzoek bijstaan (en aanbevelingen formuleren) bij alle risico gerelateerde kwesties. Daarnaast worden verscheidene speciale bevoegdheden van het riskcomité uiteengezet in artikel 29 van de Belgische Bankwet en hierna opgesomd: (i) risicotolerantie, (ii) prijsbepaling en (iii) remuneratiebeleid.
- **Central Credit Committee:** het hoogste kredietcomité van BNP Paribas Fortis, dat optreedt binnen de bevoegdheden die zijn gedelegeerd aan haar leden (CEO en hoofden van de business lines samen met de CRO en andere senior risicofunctionarissen); ziet er op toe dat kredietbeslissingen op het niveau van de klant worden genomen binnen de grenzen van het gewenste kredietrisicoprofiel, het geformuleerde kredietbeleid en de wettelijke kredietrestricties die gelden voor de Bank.
- **Capital Markets Risk Committee:** bepaalt en formuleert de risicostrategie, het risicobeleid, de methodes en de drempels voor de kapitaalmarktactiviteiten, met inbegrip van beleggingsportefeuilles, op activiteits- en transactieniveau en ziet toe op de naleving hiervan.
- **Risk Policy Committee:** bepaalt het risicoprofiel op portefeuilleniveau, keurt procedures goed, evalueert risicoposities, conform de marktomstandigheden, de bedrijfsstrategie en de verwachte winstgevendheid en het implementeert risicobeslissingen.
- **Bank Asset en Liability Committee:** is verantwoordelijk voor het beheer van de liquiditeitspositie en het rente- en valutarisico van de Bank.
- **Committee on Impairments and Provisions:** neemt de definitieve beslissingen over de geconsolideerde voorzieningen en bijzondere waardeverminderingen.
- **Exceptional Transactions Committee:** beoordelen uitzonderlijke transacties en keuren deze goed.
- **New Activity Committee:** beoordelen nieuwe activiteiten en producten, inclusief ingrijpende veranderingen in bestaande activiteiten, en keuren deze goed.

2 RISICOMETING EN -CATEGORIEËN

2.a Risicometing

Risicometing is een cruciale stap in het risicobeheerproces.

Voor het beoordelen en meten van risico's gebruikt BNP Paribas Fortis verschillende kwalitatieve en/of kwantitatieve methodes. Deze variëren van regelmatige rapportages over onderwerpen zoals risicoconcentratie en kwalitatieve en kwantitatieve portefeuilleoverzichten tot meer complexe kwantitatieve risicomodellen voor het bepalen van interne risicoparameters zoals de 'probability of default' (kans dat debiteuren in gebreke blijven), 'loss given default' (verlies bij wanbetaling), 'exposure at default' (uitstaand kredietrisico bij wanbetaling), 'expected loss' (verwacht verlies voor kredietrisico) en 'Value at Risk' (voor marktrisico).

Om de effectiviteit en consistentie te garanderen, wordt bij de ontwikkeling, de toetsing en de validatie van deze modellen uitgegaan van voor de gehele Bank geldende standaarden.

De waargenomen risicoparameters, de stresstesten en de verwachtingen op basis van modellen worden vervolgens vergeleken met een raamwerk van limieten en risicorichtlijnen.

Uiteindelijk worden al deze risicometingen en stresstesten samengebracht in Risk Dashboards, die een algemeen overzicht geven voor het topmanagement. Deze algemene overzichten dienen om weloverwogen beslissingen te onderbouwen en worden continu verbeterd.

2.b Risicoclassificatie

De hieronder beschreven risicocategorieën ontwikkelen zich in lijn met de methodologische ontwikkelingen bij BNP Paribas en de vereisten van de toezichthouders.

Krediet- en tegenpartijrisico

Het kredietrisico is het risico van een verlies op financiële activa (bestaand of potentieel, uit hoofde van verstrekte verbintenissen) als gevolg van een verandering in de kredietwaardigheid van de debiteuren van de Bank, die er uiteindelijk toe kan leiden dat debiteuren in gebreke blijven. De kans dat een debiteur in gebreke blijft en het verwachte realiseerbare bedrag voor de lening of vordering indien de debiteur in gebreke blijft, zijn belangrijke elementen van de beoordeling van de kredietkwaliteit.

Het kredietrisico wordt gemeten op portefeuilleniveau, waarbij rekening wordt gehouden met de correlatie tussen de waarde van de leningen en vorderingen waaruit de portefeuille bestaat.

Het tegenpartijrisico is het kredietrisico dat in de betalingstransacties tussen tegenpartijen zit vervat. Deze transacties bevatten doorgaans bilaterale contracten zoals 'over-the-counter'-derivatencontracten (OTC's) die ervoor zorgen dat de Bank potentieel wordt blootgesteld aan het risico op wanbetaling van de betrokken tegenpartij. De grootte van het bedrag van dat risico kan variëren in de tijd overeenkomstig de veranderende marktparameters die een impact hebben op de vervangingswaarde van de betrokken transacties of portefeuille.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico op waardeverlies (of het interest inkomensverlies bij renterisico's in gevallen waar de bank optreedt als intermediair) ten gevolge van nadelige veranderingen in marktprijzen of marktparameters, al dan niet genoteerd in de markt.

In de markt genoteerde parameters omvatten, maar zijn niet beperkt tot, wisselkoersen, prijzen van effecten en grondstoffen (ofwel genoteerd ofwel verkregen door verwijzing naar een gelijksoortig actief), prijzen van derivaten en andere parameters die er rechtstreeks van kunnen afgeleid worden zoals rentevoeten, 'credit spreads', volatiliteit en impliciete correlaties of andere soortgelijke parameters.

Niet-genoteerde parameters zijn parameters gebaseerd op veronderstellingen zoals parameters gebruikt in modellen of gebaseerd op statistische of economische analyses, niet verifieerbaar in de markt.

Liquiditeit is een belangrijk onderdeel van marktrisico. In tijden van schaarse of geen liquiditeit, kunnen instrumenten of goederen niet verhandelbaar zijn of verhandelbaar maar niet aan hun geschatte waarde. Dit zou kunnen voortvloeiën uit bijvoorbeeld lage transactievolumes, wettelijke beperkingen of een groot onevenwicht tussen vraag naar en aanbod van bepaalde activa.

Het marktrisico gerelateerd aan bankactiviteiten omvat het risico op verlies op participaties aan de ene kant en rente- en wisselkoersrisico's voortvloeiend uit bemiddelingen van de Bank aan de andere kant.

Operationeel risico

Het operationele risico is het risico op verlies door inadequate of falende interne processen, of door externe gebeurtenissen hetzij opzettelijk, accidenteel of natuurlijk. Het beheer van het operationele risico is gebaseerd op de analyse van de ketting 'oorzaak – gebeurtenis – gevolg'.

Interne processen die aanleiding geven tot een operationeel risico kunnen te maken hebben met werknemers en/of IT-systemen. Enkele voorbeelden van externe gebeurtenissen zijn overstromingen, brand, aardbevingen en terreuraanslagen. Krediet- of marktgebeurtenissen zoals wanbetaling of waardeschommelingen vallen niet binnen het domein van operationele risico's.

Het operationele risico omvat personeelsrisico's, juridische risico's, fiscale risico's, informatiesysteemrisico's, risico's op foute behandelingen, risico's gelinkt aan gepubliceerde financiële informatie en de financiële gevolgen van compliance- en reputatierisico.

Compliance- en reputatierisico

Het compliancerisico is het risico van juridische, administratieve of disciplinaire sancties, alsook de belangrijke financiële verliezen die een bank kan lijden ten gevolge van de niet-naleving van wetten, reglementen, gedragscodes en praktijknormen van toepassing op bank- en financiële activiteiten, inclusief niet-naleving van instructies gegeven door een uitvoerend orgaan, met name in de toepassing van de richtlijnen uitgevaardigd door een toezichthoudend orgaan.

Het compliancerisico is per definitie een onderdeel van het operationele risico. Doordat het compliancerisico meer gevolgen kan hebben dan alleen een financieel verlies en zelfs de reputatie van de instelling kan schaden, behandelt de Bank het compliancerisico afzonderlijk.

Het reputatierisico is het risico van aantasting van het vertrouwen dat in een onderneming wordt gesteld door klanten, tegenpartijen, leveranciers, medewerkers, aandeelhouders, toezichthouders en andere belanghebbenden waarvan het vertrouwen voor de onderneming essentieel is om de dagelijkse activiteiten te kunnen uitoefenen.

Het reputatierisico wordt voornamelijk bepaald door alle andere risico's waaraan de Bank is blootgesteld.

Beheer van activa en verplichtingen

Het ALM-risico is het risico dat zich een verlies voordoet als gevolg van een ongelijkheid in de rentevoeten, de looptijden of de aard van activa en verplichtingen. Het ALM-risico heeft betrekking op niet-handelsportefeuilles en omvat voornamelijk het globale renterisico.

Liquiditeits- en herfinancieringsrisico

Het liquiditeits- en herfinancieringsrisico is het risico dat de Bank haar verplichtingen op een bepaalde plaats en in een specifieke valuta niet kan nakomen tegen een aanvaardbare prijs.

3 KAPITAALVEREISTEN

Raamwerk

Als kredietinstelling is BNP Paribas Fortis onderworpen aan het toezicht van regelgevende autoriteiten.

De Belgische Wet van 25 april 2014 over de stand van en het toezicht op de kredietinstellingen aligneert zich met het Europees regelgevingskader. De richtlijnen m.b.t. de kapitaalvereisten ('Capital Requirements Directive', CRD IV) is het wettelijk kader voor het toezicht op kredietinstellingen in alle lidstaten van de Europese Unie en vormt de basis voor het 'Single Supervisory Mechanism' (SSM) dat is samengesteld uit de Europese Centrale Bank (ECB) en de nationale bevoegde instanties, zoals de Nationale Bank van België (NBB). De regelgeving m.b.t. de kapitaalvereisten ('Capital Requirements Regulation', CRR) is gepubliceerd onder referentienummer 575/2013 op 26 juni 2013 in de 'Official Journal of the European Union' en is van kracht sinds 27 juni 2013, terwijl de entiteiten onder haar toezicht maar pas het voorwerp van toezicht zijn geworden op 1 januari 2014.

Op geconsolideerd en statutair niveau wordt het toezicht op BNP Paribas Fortis uitgeoefend door de Europese Centrale Bank (ECB) en door de Nationale Bank van België (NBB). Daarnaast kunnen ook de dochtermaatschappijen van BNP Paribas Fortis onderworpen zijn aan de regelgeving van de diverse toezichthoudende instellingen in de landen waar zij actief zijn.

Banken moeten van de toezichthouders beschikken over een minimum wettelijk vereist eigen vermogen onder de 1ste Pijler van het Basel III raamwerk.

Sinds 1 januari 2014 berekent BNP Paribas Fortis het kapitaal en de risicogewogen activa op basis van het CRR/CRD IV-raamwerk.

De NBB (voorheen de CBFA, de voormalige Belgische toezichthouder) heeft BNP Paribas Fortis toestemming verleend voor de toepassing van de geavanceerde methode voor het berekenen van de naar risico gewogen activa onder de Basel regelgevingen: de Geavanceerde Interne Ratingbenadering voor kredietrisico en marktrisico en de Geavanceerde Meetmethoden voor operationele risico's.

Bepaalde dochterondernemingen van BNP Paribas Fortis hebben deze toestemming niet gekregen en gebruiken daarom de gestandaardiseerde benadering voor de berekening van hun activa die naar risico gewogen worden.

Samenstelling van het wettelijk vereist vermogen

Het kapitaal voor regelgevingsdoeleinden wordt op geconsolideerd niveau berekend op basis van IFRS- rapporteringsregels, waarbij rekening wordt gehouden met de door de regelgever opgelegde prudentiële filters en verminderingen, zoals beschreven in de CRR/CRD IV omgezet in de Belgische Bankwet gepubliceerd in april 2014.

De onderstaande tabel toont de samenstelling van het wettelijk eigen vermogen van BNP Paribas Fortis:

In miljoenen euro's	31 december 2018	
	Basel III (gefaseerd**)	waarvan gefaseerde aanpassingen *
Tier 1-kernkapitaal (CET1): Instrumenten en reserves		
Kapitaalinstrumenten en de overeenstemmende agioreserves	11 905	-
Reserves	9 137	-
Gecumuleerde niet-gerealiseerde resultaten (OCI) en andere reserves	(700)	-
Fonds voor algemene bankrisico's	-	-
Minderheidsbelangen (bedragen aanvaard in geconsolideerde CET1)	1 667	-
Onafhankelijk geverifieerde tussentijdse winsten min voorzienbare lasten of dividenden	934	-
TIER 1-KERNKAPITAAL (CET1) VOOR PRUDENTIELE AANPASSINGEN	22 943	-
Tier 1-kernkapitaal (CET1): prudentiële aanpassingen	(3 757)	-
TIER 1-KERNKAPITAAL1 (CET1)	19 186	-
Aanvullend Tier 1-kapitaal (AT1): instrumenten	499	205
Aanvullend Tier 1-kapitaal 1 (AT1): prudentiële aanpassingen	-	-
AANVULLEND TIER 1-KAPITAAL (AT1)	499	205
TIER 1-KAPITAAL (T1 = CET1 + AT1)	19 685	205
Tier 2-kapitaal (T2): instrumenten en voorzieningen	2 993	87
Tier 2-kapitaal (T2): prudentiële aanpassingen	(206)	-
TIER 2-KAPITAAL (T2)	2 787	87
TOTAAL KAPITAAL (TC = T1 + T2)	22 472	292

(*) Zoals voorgeschreven door verordening (EU) N° 575/2013.

(**) De nieuwe wettelijke regelgeving wordt geleidelijk doorgevoerd (gefaseerd) vanaf 1 januari 2014 tot 1 januari 2019, wat betekent dat solvabiliteitsratio's worden gerapporteerd op een 'gefaseerde' of 'fully_loaded' basis.

In de tabel hieronder worden de kernvermogen-indicatoren (gefaseerd) weergegeven:

In miljoenen euro's	31 december 2018	31 december 2017
Common Equity Tier 1 Kapitaal (CET1)	19 186	21 371
Tier 1 Kapitaal	19 685	21 818
Totaal Kapitaal	22 472	23 658
Naar risico gewogen verbintenissen		
Kredietrisico	113 741	117 241
Effectisering	654	480
Tegenpartijrisico	2 186	1 800
Aandelenrisico	7 014	7 577
Marktrisico	1 843	1 659
Operationeel risico	12 821	11 471
TOTAAL NAAR RISICO GEWOGEN VERBINTENISSEN	138 259	140 228
CET 1 ratio	13,9%	15,2%
Tier 1 ratio	14,2%	15,6%
Totaal kapitaal ratio	16,3%	16,9%

In de tabel hieronder wordt de leverage ratio (gefaseerd) weergegeven:

In miljoenen euro's	31 december 2018	31 december 2017
Balans blootstellingen (Excl. Repo & Derivaten)	265 577	259 919
Repo's and Derivaten	28 960	22 272
Repo transacties en effecten(uit)leentransacties	25 316	18 574
Vervangingskost derivaten	2 864	2 390
Potentieel toekomstig risico derivaten	3 362	3 428
Margestorting in contanten	(2 582)	(2 120)
Buiten balans blootstellingen (aangepast voor conversie naar krediet equivalent. art.429 CRR)	29 054	42 205
TOTAAL BLOOTSTELLINGEN	323 591	324 396
Prudentiële aanpassingen	(3 757)	(3 896)
Tier 1 kapitaal	19 685	21 818
Leverage ratio	6,15%	6,79%

4 KREDIET- EN TEGENPARTIJKREDIETRISICO

4.a Kredietrisico

Blootstelling aan kredietrisico

De onderstaande tabel toont alle financiële activa van BNP Paribas Fortis, met inbegrip van vastrentende effecten, die zijn blootgesteld aan kredietrisico. Het kredietrisico houdt geen rekening met onderpanden en andere zekerheden die BNP Paribas Fortis heeft verkregen in het kader van haar kredietverleningsactiviteiten of de aankoop van kredietbescherming.

Uitstaand kredietrisico * uitgesplitst volgens Basel-activacategorie

In miljoenen euro's	31 december 2018			31 december 2017		
	IRBA	Standaard-benadering	Totaal	IRBA	Standaard-benadering	Totaal
Centrale overheden en centrale banken	21 770	7 107	28 877	27 983	7 185	35 168
Ondernemingen	106 197	24 988	131 185	102 211	29 543	131 754
Instellingen **	16 820	8 115	24 935	19 546	11 410	30 956
Retail	82 628	33 046	115 674	79 835	32 640	112 475
Effectiseringsposities	2 362	-	2 362	3 034	-	3 034
Andere activa die geen kredietverplichting vertegenwoordigen ***	409	14 895	15 304	381	13 198	13 579
Totale blootstelling	230 186	88 151	318 337	232 990	93 976	326 966

(*) Blootstelling aan kredietrisico is exclusief uitgestelde belastingen gewogen aan 250% en bijdragen betaald aan het wanbetalingsfonds van centrale clearingtegenpartijen.

(**) De activacategorie Instellingen omvat kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, met inbegrip van instellingen en ondernemingen die worden erkend in andere landen. Hieronder vallen ook bepaalde posities op regionale en lokale autoriteiten, overheidsinstellingen en multilaterale ontwikkelingsbanken die niet worden behandeld als centrale overheidsinstellingen.

(***) Onder 'andere activa die geen kredietverplichting vertegenwoordigen' vallen materiële activa en overlopende en overige activa.

De bovenstaande tabel heeft betrekking op de volledige prudentiële consolidatiekring op basis van de activacategorieën die zijn vastgesteld volgens artikel VI.2 van het reglement van de CBFA van 17 oktober 2006 ten aanzien van vermogensvereisten voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen.

Diversificatie van de blootstelling aan kredietrisico

Met concentratie van kredietrisico wordt bedoeld dat er sprake is van een uitstaand bedrag bij een tegenpartij of een totaal aan uitstaande bedragen bij positief gecorreleerde tegenpartijen (bijvoorbeeld doordat deze over het algemeen onder gelijkaardige omstandigheden in gebreke blijven) die een aanzienlijk verlies kunnen opleveren bij een faillissement of het in gebreke blijven van die tegenpartij of tegenpartijen. Het vermijden van concentraties is daarom een fundamenteel onderdeel van de kredietrisicostrategie van BNP Paribas Fortis die erop is gericht in omvang gespreide, liquide en gediversifieerde portefeuilles aan te houden.

Om potentiële verbanden tussen uitstaande bedragen op dezelfde tegenpartij te kunnen onderkennen, past BNP Paribas Fortis het concept van 'Total Group Authorization' toe. Dit houdt in dat groepen van verbonden tegenpartijen voor het kredietrisicobeheer worden beschouwd als eenzelfde business groep.

Om de diversiteit aan kredietrisico's te beheren, is het kredietrisicobeleid van BNP Paribas Fortis erop gericht het kredietrisico te spreiden over meerdere sectoren en landen. In de onderstaande figuur wordt de sectorconcentratie binnen de portefeuille met leningen aan klanten van BNP Paribas Fortis per 31 december 2018 weergegeven.

Uitsplitsing van het kredietrisico* per Basel III-activacategorie en per bedrijfstak op 31 december 2018

In miljoenen euro's	31 december 2018		31 december 2017	
	Blootstelling	%	Blootstelling	%
Landbouw, voeding en tabak	12 982	4%	13 586	4%
Financiële diensten	39 387	12%	44 581	14%
Chemie (zonder geneesmiddelen)	3 777	1%	3 268	1%
Bouw	9 821	3%	9 174	3%
Kleinhandelaars	7 393	2%	6 826	2%
Uitrusting zonder IT	6 495	2%	7 169	2%
Vastgoed	22 590	7%	21 995	7%
Metaal & mijnbouw	5 421	2%	4 642	1%
Groothandel & handel	15 307	5%	16 630	5%
Zakelijke diensten	27 924	9%	29 866	9%
Transport & logistiek	9 618	3%	8 778	3%
Nutsvoorzieningen (elektriciteit, gas, water, enz.)	9 105	3%	9 779	3%
Retail	96 330	31%	91 123	28%
Overheids- & Openbare Diensten	23 292	7%	29 529	9%
Overige	26 533	9%	26 985	9%
TOTAAL	315 975	100%	323 931	100%

(*) Kredietrisico is exclusief uitgestelde belastingen gewogen aan 250%, bijdragen betaald aan het wanbetalingsfonds van centrale clearingtegenpartijen en effectiseringsposities.

Geografische verdeling van het kredietrisico* per 31 december 2018 per vestigingsland van de tegenpartij

Het concentratierisico voor landen bestaat uit de som van alle risicoposities op kredietnemers in het betreffende land. In de volgende tabel wordt de geografische concentratie binnen de portefeuille met leningen aan klanten per 31 december 2018 weergegeven.

In miljoenen euro's	31 december 2018					
	Basel III					
	Centrale overheden en centrale banken	Ondernemingen	Instellingen	Retail	Totaal	%
Europa	23 821	113 697	22 644	120 228	280 390	89%
België	12 947	63 749	8 694	81 071	166 461	53%
Nederland	683	3 770	578	2 047	7 078	2%
Luxemburg	4 179	10 661	237	7 930	23 007	7%
Frankrijk	1 608	6 002	11 069	8 574	27 253	9%
Overige Europese landen	4 404	29 515	2 066	20 606	56 591	18%
Noord-Amerika	170	3 872	398	53	4 493	1%
Azië & Pacific	209	726	286	93	1 314	0%
Rest van de wereld	4 677	12 889	1 607	10 605	29 778	9%
TOTAAL	28 877	131 184	24 935	130 979	315 975	100%

In miljoenen euro's	31 december 2017					
	Basel III					
	Centrale overheden en centrale banken	Ondernemingen	Instellingen	Retail	Totaal	%
Europa	29 898	113 674	28 960	111 932	284 464	88%
België	17 404	60 139	12 093	79 172	168 808	52%
Nederland	561	4 080	678	1 025	6 344	2%
Luxemburg	4 976	10 761	205	6 936	22 878	7%
Frankrijk	1 388	5 914	14 222	7 490	29 014	9%
Overige Europese landen	5 569	32 780	1 762	17 309	57 420	18%
Noord-Amerika	276	3 283	262	29	3 850	1%
Azië & Pacific	180	521	237	71	1 009	0%
Rest van de wereld	4 813	14 277	1 496	14 022	34 608	11%
TOTAAL	35 167	131 755	30 955	126 054	323 931	100%

(*) Kredietrisico is exclusief uitgestelde belastingen gewogen aan 250%, bijdragen betaald aan het wanbetalingsfonds van centrale clearingtegenpartijen en effectiseringsposities.

Algemeen kredietbeleid

De kredietactiviteiten van BNP Paribas Fortis vallen onder het 'Global Credit Policy' dat van toepassing is voor alle onderdelen van BNP Paribas Groep. Dit beleid is goedgekeurd door het Risk Committee van de Groep BNP Paribas, dat wordt voorgezeten door de Chief Executive Officer, en is bekrachtigd door het Directiecomité van BNP Paribas Fortis, voorgezeten door haar Chief Executive Officer. Dit beleid steunt op kernprincipes met betrekking tot de naleving van de ethische standaarden van de Groep, duidelijk omschreven verantwoordelijkheden (Business and Risk), de aanwezigheid en implementatie van procedures en de vereiste van een grondige analyse van risico's. Het beleid wordt geïmplementeerd in de vorm van specifieke regels die zijn afgestemd op elke type activiteit of tegenpartij. Het raamwerk voor het beheer van kredietrisico's binnen de Bank wordt verder uitgewerkt in een specifieke, transversale benadering die nader ingaat op de belangrijkste grondregels voor de routing van kredieten, regels met betrekking tot het delegeren van bevoegdheden en de rol van het Central Credit Committee, het hoogste kredietcomité binnen de Bank. Ook wordt hiermee de grondregel dat de Risk functie onafhankelijk is van de Business herhaald en versterkt.

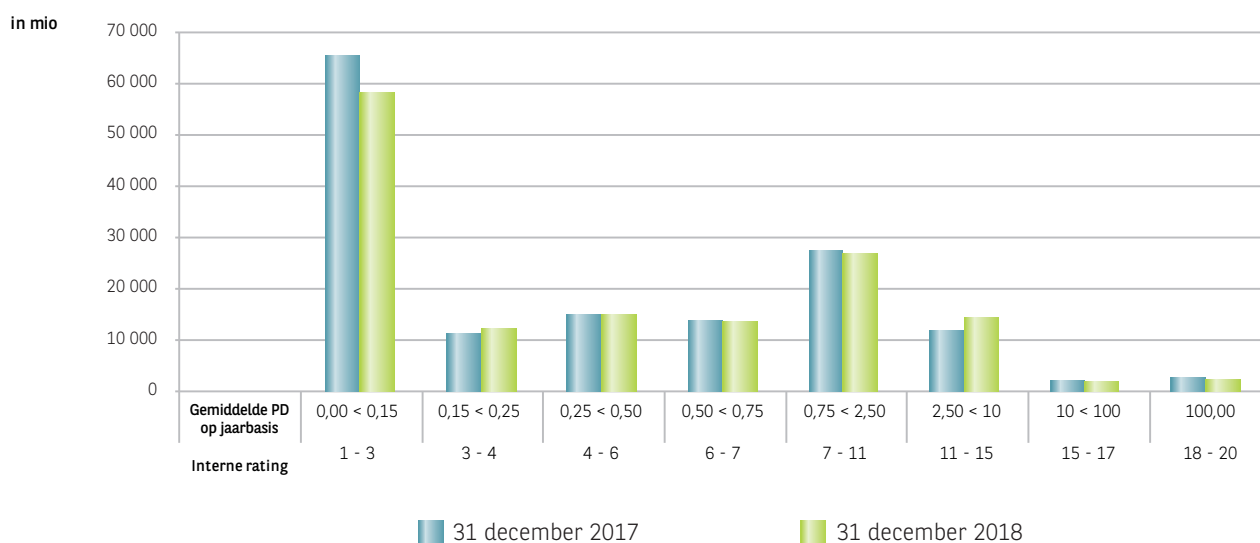
Intern ratingsysteem

De Bank beschikt over een uitgebreid intern ratingsysteem voor het vaststellen van de naar risico gewogen activa die worden gebruikt voor het berekenen van de solvabiliteitsratio's. Er wordt een periodiek beoordelings- en controleproces toegepast om te waarborgen dat het systeem effectief is en op de juiste wijze is geïmplementeerd. Voor zakelijke kredieten gaat het systeem uit van drie parameters: de kans dat de tegenpartij in gebreke zal blijven uitgedrukt in de vorm van een rating (Probability of Default), het verlies bij wanbetaling (Loss Given Default), dat afhankelijk is van de structuur van de transactie, en de kredietconversiefactor (CCF), die is gebaseerd op een schatting van het gedeelte van de niet op de balans opgenomen positie die blootstaat aan risico.

Elk van de parameters voor het kredietrisico wordt jaarlijks getoetst door middel van backtesting en gebenchmarkt om te controleren hoe het systeem bij elk van de bedrijfsonderdelen van de Bank functioneert. Bij de backtests worden voor elke parameter de geschatte en de gerealiseerde uitkomsten met elkaar vergeleken.

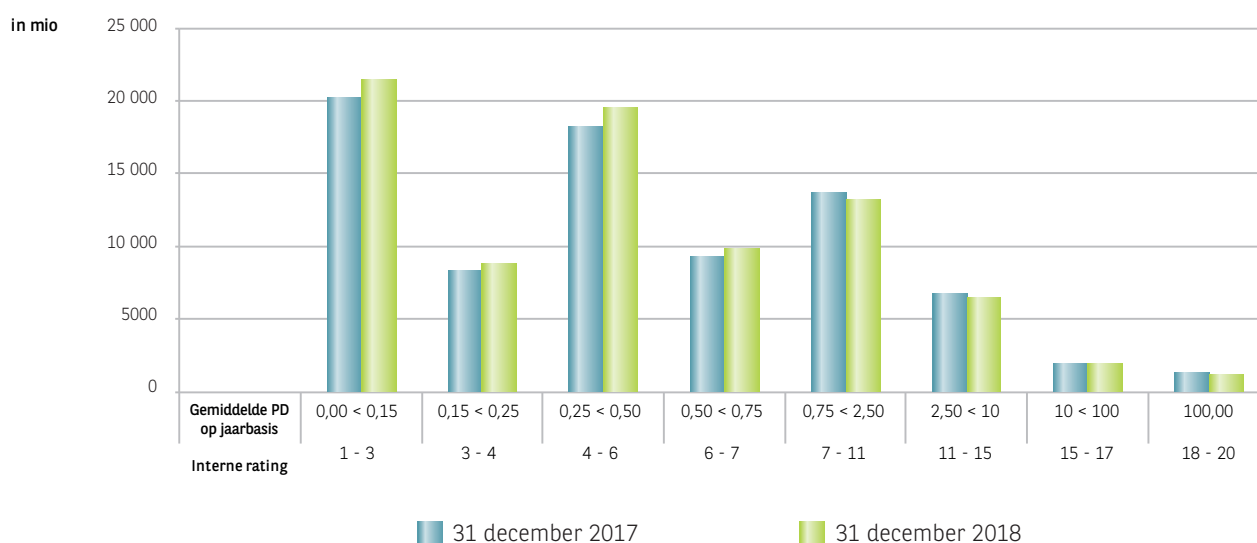
Er kunnen twintig verschillende ratings worden toegekend aan een tegenpartij. Zeventien hiervan worden gebruikt voor klanten die niet in gebreke zijn, waarbij de kredietbeoordeling kan variëren van 'uitstekend' tot 'zeer zorgwekkend', en drie hiervan hebben betrekking op klanten die worden geclassificeerd als in gebreke zijnde, volgens de definitie van de banktoezichthouder.

Uitsplitsing van de IRBA blootstelling volgens interne rating – Centrale overheden en Centrale banken, Instellingen en Ondernemingen.

De neerwaartse evolutie van de kredietrisico blootstelling binnen de interne rating 1-3 is hoofdzakelijk het gevolg van lagere investeringen in overheidsobligaties en een gedaalde blootstelling ten overstaan van BNP Paribas Groep.

Uitsplitsing van de IRBA blootstelling volgens interne rating – retail activiteiten

4.b Tegenpartijkredietrisico

Het tegenpartijrisico is de vertaling van het kredietrisico dat in de financiële transacties, investeringen en/of afwikkelingen tussen tegenpartijen vervat zit. Het betreft bilaterale contracten – i.e. over-the-counter (OTC) – en contracten vereffend via een centrale tegenpartij (clearinghuizen). Het risico verandert over de looptijd van de contracten door marktparameters die de potentiële toekomstige waarde van de transacties beïnvloeden.

Tegenpartijrisico is het risico dat de tegenpartij niet kan voldoen aan zijn verplichtingen om de huidige marktwaarde van een transactie of portefeuille te betalen aan de Bank waarvoor de Bank de begunstigde is. Het tegenpartijrisico is gelinkt aan de vervangingskost van een derivaat of portefeuille wanneer de tegenpartij haar betalingsverplichtingen niet kan nakomen. Het kan dus aanzien worden als een marktrisico in geval van wanbetaling of een voorwaardelijk risico.

5 MARKTRISICO

Marktrisico is het risico dat zich een waardeverlies voordoet ten gevolge nadelige bewegingen in marktprijzen of -parameters, al dan niet rechtstreeks waarneembaar.

Waarneembare marktparameters zijn - maar zijn niet enkel beperkt tot - wisselkoersen, prijzen van waardepapieren en grondstoffen (beursgenoteerd of verbonden aan een referentie-index), prijzen van afgeleide producten en andere parameters die er van afgeleid zijn zoals rentevoeten, kredietmarges (credit spread), volatiliteiten en correlatierisico's of gelijkaardige parameters.

Niet waarneembare factoren zijn gebaseerd op veronderstellingen zoals parameters vervat in modellen of gebaseerd op statistische of economische analyses die niet te verifiëren zijn in de markt.

In de obligatieportefeuilles worden de kredietinstrumenten gewaardeerd op basis van de rentevoeten en de kredietmarges, die aanzien worden als marktparameters net zoals rentevoeten en wisselkoersen. Het risico op een emittent van schuldpapier is ook een onderdeel van het marktrisico, en noemt men emittentrisico.

Liquiditeit is een belangrijk onderdeel van het marktrisico. In periodes van weinig of geen liquiditeit, kunnen instrumenten of waardepapieren niet verhandeld worden of niet verhandeld worden aan hun geschatte waarde. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als er zeer weinig handel is, legale beperkingen zijn of er een groot onevenwicht is tussen vraag en aanbod voor bepaalde activa.

Het marktrisico voor de bankactiviteiten bestaat uit het verlies op participaties, alsook rentevoet -en wisselkoersrisico's voortkomend uit bemiddelingsactiviteiten van de bank.

Marktrisico is opgesplitst in twee delen:

- Marktrisico met betrekking tot handelsactiviteiten en bestaande uit verhandelde instrumenten en afgeleide producten.
- Marktrisico met betrekking tot bankactiviteiten waaronder rente- en wisselkoersrisico's voortvloeiend uit de intermediaire activiteiten van de bank.

5.a Kapitaalvereisten voor marktrisico's

Kapitaalvereisten voor marktrisico

In miljoenen euro's	Risicogewogen activa			Kapitaalvereisten		
	31 december 2018	31 december 2017	Variatie	31 december 2018	31 december 2017	Variatie
Intern model	1 373	1 105	268	110	88	22
VAR	250	268	(18)	20	21	(1)
Stressed VAR	919	692	227	74	55	19
Incremental Risk Change (IRC)	204	145	59	16	12	4
Comprehensive Risk Measure (CRM)	-	-	-	-	-	-
Standaardbenadering	470	554	(84)	38	44	(6)
Effectiseringsposities uit het handelsboek	-	-	-	-	-	-
MARKTRISICO	1 843	1 659	184	148	132	16

De marktriscoberekening volgens de standaardbenadering dekt het marktrisico van de onderdelen van de bank die niet vallen onder de interne model benadering. De standaardbenadering wordt gebruikt voor de berekening van het wisselkoersrisico van de bankactiviteiten (Zie sectie 5.c *Marktrisico uit hoofde van bankactiviteiten*).

5.b Marktrisico verbonden aan handelsactiviteiten

Het marktrisico is het gevolg van handelsactiviteiten uitgevoerd binnen Corporate and Institutional Banking en omvat verschillende risicofactoren, zoals:

- Het renterisico: het risico dat de waarde van een financieel instrument verandert als gevolg van veranderingen in de marktrente;
- Het valutarisico: het risico van een verandering in de waarde van een instrument door veranderingen in de koersen van vreemde valuta's;
- Het aandelenrisico: komt voort uit veranderingen in de marktprijzen en de volatiliteit van aandelen en veranderingen in marktprijzen van aandelenindexen;
- Het grondstoffenrisico: komt voort uit fluctuaties in de marktprijzen en de volatiliteit van grondstoffen en veranderingen in de prijzen van grondstoffenindexen;
- Het 'credit spread'-risico: komt voort uit veranderingen in de kredietwaardigheid van een emittent en komt onder meer tot uiting in een wijziging van de kosten bij het kopen van bescherming ten aanzien van die emittent;
- Optionele producten: omvatten impliciete volatiliteits- en correlatierisico's, waarvan de parameters kunnen worden afgeleid van waarneembare prijzen van opties die worden verhandeld op een actieve markt.

De handelsactiviteiten van BNP Paribas Fortis vloeien voort uit economische relaties met klanten of indirect uit 'market making' activiteiten.

Binnen Risk zijn drie afdelingen verantwoordelijk voor de opvolging van het markt risico:

- Risk Global Markets (Risk GM) volgt de marktrisico's van Global Markets op;
- Risk Enterprise Risk Architecture (Risk ERA - ALMT) volgt de activiteiten van ALM Treasury op;
- Risk International Retail Banking (Risk IRB) volgt de marktrisico's in International Retail Banking op.

Deze missie bestaat uit het definiëren, meten en analyseren van risicofactoren en risicogevoeligheden, maar ook het meten en controleren van de Value-at-Risk (VaR) als algemene indicator van potentiële verliezen. Risk garandeert dat de activiteiten voldoen aan het limietenkader goedgekeurd door de verschillende comités. Het valideert nieuwe activiteiten en grote transacties, herzielt en valideert de positiewaarderingsmodellen en voert een maandelijks nazicht uit van de marktparameters in samenwerking met het departement 'Valuation & Risk Control'.

5.c Marktrisico uit hoofde van bankactiviteiten

Het marktrisico uit hoofde van bankactiviteiten omvat enerzijds het risico van verlies op aandelenbelangen en anderzijds de rente- en valutarisico's uit hoofde van de bancaire bemiddelingsactiviteiten en investeringen.

5.c.1 Aandelenrisico

Aandelenbelangen die door de Bank worden aangehouden buiten het tradingboek zijn effecten die een achtergestelde restvordering verschaffen op de activa of inkomsten van de emittent of een vergelijkbare economische grondslag hebben.

5.c.2 Valutarisico

Het valutarisico heeft betrekking op alle transacties, ongeacht of ze deel uitmaken van het handelsboek of niet.

Met uitzondering van de valutapositie van BNP Paribas Fortis België, die wordt berekend volgens het interne model van BNP Paribas Fortis dat is goedgekeurd door de toezichthouder, wordt de blootstelling aan valutarisico bepaald volgens de gestandaardiseerde methode, waarbij gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid die de banktoezichthouder biedt om hierbij alleen het operationele valutarisico in aanmerking te nemen.

5.c.3 Renterisico

5.c.3.1 Organisatie van het renterisicobeheer

De Raad van Bestuur geeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de renterisico's in de bankactiviteiten aan de Chief Executive Officer; de Chief Executive Officer delegeert het beheer ervan aan het Bank Asset and Liability Management Committee (ALCo). De permanente leden van het Bank ALCo zijn de Chief Operating Officer, verantwoordelijk voor de functies (voorzitter), de leden van het Directiecomité verantwoordelijk voor de kernactiviteiten, de Chief Risk Officer, de Chief Financial Officer, het hoofd van ALM Treasury, het hoofd van BNP Paribas Group ALM Treasury Domestic Markets en het hoofd van ALM Treasury Steering; andere ALCo leden vertegenwoordigen ALM Treasury, Risk of Finance. Het Bank ALCo – dat maandelijks samen komt - is verantwoordelijk voor het bepalen van het renterisicoprofiel van de bankactiviteiten, het definiëren en opvolgen van indicatoren voor renterisicometing en de toekenning van limieten.

ALM Treasury is bevoegd voor de implementatie van de beslissingen inzake het beheer van de renterisico's in de bankactiviteiten.

De Risk functie neemt deel aan het ALCo en bewaakt de implementatie door ALM Treasury, van de belangrijke beslissingen die genomen werden door dit comité. Het voert ook een tweede-lijnscontrole uit door validatie van modellen en risico-indicatoren, het opvolgen van de risico-indicatoren en het toezicht op de naleving van de toegekende limieten.

Het banking book bevat alle rentedragende activa en passiva van alle business lines van BNP Paribas Fortis (inclusief de beleggings- en afdekkingsverrichtingen van ALM Treasury) met uitzondering van de (toegestane) tradingactiviteiten.

Transacties die worden geïnitieerd door de diverse business lines van BNP Paribas Fortis worden systematisch overgedragen naar ALM-Treasury via interne contracten of via financieringen en ontleningen.

De strategie van de Bank voor het beheer van het algemene renterisico is gebaseerd op een zorgvuldige opvolging van de gevoeligheid van de rente-inkomsten van de Bank voor veranderingen in de rentestand, rekening houdende met alle renterisico's (renteherzieningsrisico, basis risico en optionele risico's). Op deze manier kan BNP Paribas Fortis bepalen hoe deze risico's optimaal kunnen afgedekt worden.

Het renterisico wordt beperkt/afgedekt door het gebruik van een waaier aan verschillende instrumenten; de belangrijkste zijn de derivaten, voornamelijk renteswaps en -opties. Renteswaps worden gebruikt voor het aanpassen van het lineair risicoprofiel, dat hoofdzakelijk wordt gegenereerd door de langlopende activa en passiva aan vaste rente. Opties worden gebruikt voor de verlaging van het niet-lineaire risico, dat voornamelijk wordt veroorzaakt door in klantencontracten besloten opties, zoals rentecaps of de opties tot vervroegde aflossing in hypotheekleningen.

5.c.3.2 Beheer en afdekken van Renterisico

De afdekkingsstrategieën voor de renterisico's in de bankactiviteiten worden bepaald en geïmplementeerd per munt.

De risicoafdekkingen gebeuren onder de vorm van swaps en opties die geboekt worden tegen reële waarde of als kasstroomafdekkingen. Ze kunnen ook voorkomen als HQLA (High Quality Liquid Asset) effecten die geboekt worden als 'Hold to Collect and Sell'.

6 SOEVEREIN SCHULDENRISICO

Soeverein schuldenrisico is het risico dat een overheid in gebreke komt voor zijn schuld, in geval van een tijdelijke of verlengde onderbreking van rentebetaling (intrest en/of kapitaal). De Bank wordt dus blootgesteld aan krediet-, tegenpartij- of marktrisico al naargelang de boekhoudcategorie van het financieel actief uitgegeven door een overheid.

Blootstelling aan een overheidsschuld bestaat voornamelijk uit obligaties.

De Bank beschikt over staatsobligaties die deel uitmaken van het liquiditeitsmanagement proces. Dit proces is onder meer gebaseerd op het houden van obligaties als onderpand voor de herfinanciering bij centrale banken; een aanzienlijk deel van deze 'liquiditeitsbuffer' bestaat uit obligaties met een hoge rating die zijn uitgegeven door overheden, supranationale entiteiten en speciale agentschappen, met een laag risiconiveau. Een deel van deze portefeuille bevat rentevoetkenmerken die bijdragen aan de afdekkingstrategieën van het renterisico in het banking book.

De portefeuille van soevereine effecten van BNP Paribas Fortis wordt in onderstaande tabel getoond:

Bankboek In miljoenen euro's	31 december 2018 IFRS 9 & IFRS 15	1 januari 2018 IFRS 9 & IFRS 15
Eurozone		
België	6 856	9 797
Italië	1 137	1 165
Spanje	662	660
Nederland	548	553
Frankrijk	447	725
Oostenrijk	319	911
Luxemburg	197	198
Finland	52	53
Ierland	87	152
Portugal	50	146
Totaal eurozone	10 355	14 360
Andere landen in Europese Economische Ruimte (EER)		
Tsjechië	50	73
Totaal andere EER	50	73
Turkije	1 001	1 105
Totaal	11 406	15 538

7 OPERATIONEEL RISICO

Raamwerk voor risicobeheer

Toezietskader

In lijn met het raamwerk van BNP Paribas Groep heeft BNP Paribas Fortis één allesomvattend raamwerk voor het beheren van het operationele risico voor de hele Bank ingevoerd dat voldoet aan de Basel III-criteria die zijn vastgelegd in de 'Advanced Measurement Approach' (AMA). Dit raamwerk draagt bij tot een beter risicobeheer doordat hiermee het bewustzijn ten aanzien van operationele risico's wordt versterkt. Het waarborgt een effectieve meting en opvolging van het operationele risicoprofiel.

Belangrijke partijen en organisatie

Er is een effectieve risicobeheerstructuur ontwikkeld op basis van een model met drie verdedigingslijnes, waarbij de businessses de hoofdverantwoordelijkheid dragen voor het beheren en beperken van operationele risico's. De tweede verdedigingslinie wordt gevormd door de geïntegreerde onafhankelijke controle functies Compliance, Legal en Risk. Zij hebben tot taak erop toe te zien dat het raamwerk voor het beheren van het operationele risicobeheer goed is verankerd, dat de operationele risico's die worden vastgesteld, beoordeeld, gemeten en beheerd een juiste afspiegeling geven van het risicoprofiel en dat wordt voldaan aan de eigenvermogensvereisten. De Algemene Inspectie (interne audit) vertegenwoordigt de derde verdedigingslinie en ziet toe op de juiste implementatie van de risicostructuren en het risicobeleid.

De belangrijkste bestuursorganen op het gebied van operationeel risico en interne controle zijn de Internal Control Committees (ICC's).

BNP Paribas Fortis heeft drie ICC's die elk worden voorgezeten door een lid van het Uitvoerend Comité. Daarnaast is er een ICC op het niveau van het Uitvoerend Comité, voorgezeten door de Chief Executive Officer.

Het ICC is verantwoordelijk voor het beheer van het permanente operationele controlekader en het beheren van de operationele en compliancerisico's. Operationele risico's en compliancerisico's omvatten het reputatierisico, frauderisico, financiële-verslaggevingsrisico, het belastingrisico, juridisch risico, risico van niet-naleving van wetten, regelgeving en beleid, operationele risico's in verband met mensen, processen en systemen en het externe klimaat en het bedrijfsrisico. De rol van de ICC's omvat onder meer:

- het ontwikkelen van een georganiseerde en wereldwijde visie op het permanente operationele controlekader en het beheren van operationele en compliancerisico's bij BNP Paribas Fortis;
- het analyseren en het nemen van beslissingen over deze onderwerpen;
- het opzetten van een waarschuwings- en escalatiesysteem voor waargenomen zwakheden;
- het aantonen en documenteren van de betrokkenheid van het Directiecomité en het Uitvoerend Comité bij het beheren van deze kwesties en de opvolging van de betreffende acties.

De doelstelling van het ICC is de businesses en functies in staat te stellen de belangrijkste operationele risico's, compliancerisico's en zwakheden van het permanente controlekader te signaleren, het belang van het daarvoor ontwikkelde actieplan te benadrukken en een overzicht te verschaffen van de status van de genomen maatregelen.

8 COMPLIANCE- EN REPUTATIERISICO

Compliance missie

De algemene missie van Compliance bestaat uit het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid ten aanzien van de naleving van wet- en regelgeving bij de uitvoering van de diverse activiteiten van BNP Paribas Fortis en de bescherming van de reputatie van de Bank door middel van adviezen, toezicht en onafhankelijke controles.

Compliance heeft, als tweede verdedigingslinie, de taak toezicht uit te oefenen op een effectieve beheersing van het compliance-risico. Dit behelst het formuleren van beleid, het geven van advies, controle op de uitvoering, garanderen dat de Bank conform de voorschriften en regelgeving werkt en het versterken van het bewustzijn onder medewerkers met betrekking tot de volgende belangrijke compliance-aspecten:

- financiële veiligheid: antiwitwaspraktijken, strijd tegen corruptie en financiering van terrorisme, financiële sancties en meldingen aan financiële onderzoeksinstanties, fiscale deontologie, anti-omkoop en anti-corruptie;
- bescherming van de belangen van de klanten: overeenstemming van de organisatie van de bank en haar processen met de wettelijke verplichtingen van klantenbescherming inzake investeren, lenen, verzekeringen en dagelijkse diensten van de bank;
- integriteit van medewerkers: hieronder vallen gedragscodes, geschenkenbeleid, belangenconflicten, beleid voor privétransacties;
- marktintegriteit: marktmisbruik, belangenconflicten.

Compliance stelt het beleid vast en geeft bindende adviezen op deze terreinen. Adviezen van compliance kunnen worden geëscaleerd naar een hoger niveau, totdat een consensus wordt bereikt, om te komen tot een adequate oplossing voor het probleem.

Organisatie van Compliance

In 2015 werd de organisatiestructuur van Compliance herzien. De Compliance functie is georganiseerd als een onafhankelijke, geïntegreerde en gedecentraliseerde functie. De Chief Compliance Officer van BNP Paribas Fortis rapporteert hiërarchisch aan het hoofd van Domestic Markets Compliance van BNP Paribas en heeft tevens een functionele relatie met de Chief Executive Officer van BNP Paribas Fortis.

Compliance heeft rechtstreeks en onafhankelijk toegang tot zowel het Risk Committee als het Auditcomité van de Raad van Bestuur en is daar permanent uitgenodigd. De Chief Compliance Officer is lid van het Uitvoerend Comité van de Bank.

Fundamentele principes

Bij het beheren van compliance- en reputatierisico's wordt uitgegaan van de volgende fundamentele principes:

- individuele verantwoordelijkheid: iedereen is verantwoordelijk voor compliance en niet alleen de afdeling Compliance
- exhaustieve en allesomvattende benadering: de verantwoordelijkheid van Compliance strekt zich uit tot alle bankactiviteiten. Uit hoofde hiervan heeft Compliance onbeperkt toegang tot alle noodzakelijke informatie
- onafhankelijkheid: de medewerkers van Compliance voeren hun missie uit binnen een context die de onafhankelijkheid van hun denken en handelen waarborgt
- prioriteit van het groepsbeleid boven lokaal beleid, voor zover dit is toegestaan op grond van de lokale wetgeving.

9 LIQUIDITEITSRISICO

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Bank niet in staat zal zijn om te voldoen aan bestaande of toekomstige voorzienbare of niet-voorzienbare liquiditeits- of dekkingsvereisten over alle looptijden, zowel voor de korte als voor de lange termijn.

Dit risico kan voortvloeien uit een vermindering van bepaalde bronnen van financiering, trekking van kredietlijnen, vermindering van de liquiditeitswaarde van sommige activa of verhoging van dekkingsmarges in cash of in effecten. Dit risico kan gerelateerd zijn aan de reputatie van de Bank of aan systemische factoren in de financiële markten zelf.

Het liquiditeitsrisico wordt beheerd door middel van een globaal liquiditeitsbeleid dat is goedgekeurd door de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis. Dit beleid is gebaseerd op risicobeheersingsprincipes die zowel onder normale omstandigheden als tijdens een liquiditeitscrisis van toepassing zijn. De liquiditeitspositie van BNP Paribas Fortis wordt beoordeeld op basis van interne standaarden en door toezichthouders voorgeschreven ratio's.

Beleidsdoelstellingen voor het beheer van het liquiditeitsrisico

De doelstellingen van het beleid voor het beheer van het liquiditeitsrisico van BNP Paribas Fortis zijn het verkrijgen van een evenwichtige financieringsmix ter ondersteuning van de ontwikkelingsstrategie van BNP Paribas Fortis en het waarborgen dat ook onder crisisonstandigheden BNP Paribas Fortis in staat zal zijn om al haar verplichtingen na te komen.

Het raamwerk voor liquiditeitsbeleid is gesteund op:

- beheersindicatoren:
 - volume-indicatoren om na te gaan of de commerciële activiteiten voldoen aan hun liquiditeitsdoelstellingen die zijn bepaald in functie van de financieringscapaciteit van de Bank;
 - prijsindicatoren, gebaseerd op de interne prijszetting van liquiditeit;
- indicatoren die een inschatting mogelijk maken van de liquiditeitspositie van de Bank onder normale omstandigheden, de liquiditeitspositie in geval van crisis situaties, de efficiëntie van ondernomen acties en het voldoen aan reglementaire ratio's;
- de implementatie van liquiditeitsstrategieën gebaseerd op de diversificatie van financieringsbronnen met vervaldagen in functie van liquiditeitsbehoeften en de opbouw van liquiditeitsreserves.

Het liquiditeitsbeleid definieert de beheersprincipes die van toepassing zijn in de BNP Paribas Fortis ondernemingen en onderliggende commerciële activiteiten, en dit ongeacht de looptijd van de transacties.

Beleidsvoering

Net als voor de andere risico's, is de Chief Executive Officer door de Raad van Bestuur gemandateerd om het liquiditeitsrisico van de Bank te beheren. De Chief Executive Officer delegeert deze verantwoordelijkheid aan het Asset & Liability Committee.

Het Risk-Committee rapporteert elk kwartaal aan de Raad van Bestuur over het liquiditeitsbeleid en de liquiditeitspositie van de Bank.

Het Asset & Liability Committee is verantwoordelijk voor:

- het definiëren van het liquiditeitsprofiel van de Bank
- het toezicht houden op de naleving van reglementaire liquiditeitsratio's
- het bepalen van beheersindicatoren, het toezien op de naleving ervan en het kalibreren van de kwantitatieve drempelwaarden voor de commerciële activiteiten
- het bepalen van liquiditeitsindicatoren, waar nodig het aanduiden van drempelwaarden, en het toezien op de naleving ervan
- het bepalen van strategieën voor het management van liquiditeitsrisico en het toezicht houden op de implementatie van deze strategieën binnen de commerciële activiteiten, zowel onder normale als onder crisis omstandigheden.

Meer in het bijzonder wordt het Asset & Liability Committee geïnformeerd inzake financieringsprogramma's, programma's voor het opbouwen van liquiditeitsreserves, simulaties van crisisonstandigheden (stress testen), en alle gebeurtenissen die zich voordoen onder crisisonstandigheden. Het Asset & Liability Committee heeft eveneens als taak om de aanpak van een liquiditeitscrisis te definiëren (noodplan).

Onder normale omstandigheden vergadert het Asset & Liability Committee elke maand maar in noodomstandigheden wordt overgeschakeld op een hogere frequentie.

De permanente leden van het Asset & Liability Committee zijn de Chief Operating Officer (voorzitter) die verantwoordelijk is voor Functies, de leden van het Directiecomité verantwoordelijk voor de kernactiviteiten, het hoofd van Global Markets, de Chief Risk Officer en/of zijn Adjunct, the Chief Financial Officer, het hoofd van ALM Treasury, het hoofd van ALM Treasury BNP Paribas Group, het hoofd van ALM Domestic Markets BNP Paribas Group, het hoofd van ALM, het hoofd van Beheerscontrole en de Chief Financial Officer van Domestic Markets BNP Paribas.

ALM Treasury is voor de hele Bank verantwoordelijk voor de operationele implementatie van de beslissingen inzake liquiditeit van het Asset & Liability Committee. De Asset & Liability Committees in entiteiten van de Bank zijn op hun beurt verantwoordelijk voor de lokale implementatie van de strategie inzake liquiditeitsmanagement die werd bepaald door het centrale Asset & Liability Committee.

ALM Treasury is eveneens verantwoordelijk voor het liquiditeitsbeheer verbonden aan de vervaldagstructuur van de ganse bank. Het is meer bepaald verantwoordelijk voor financiering en korte-termijn uitgifte (deposito-certificaten, commercial paper, enz.), voor senior en achtergestelde schuld-uitgifte (Medium Term Notes, obligaties, middellange en lange termijn deposito's, covered bonds, etc.) en krediet effectiseringsprogramma's. Een bijkomende taak van ALM Treasury is het aanleveren van interne financiering van de commerciële activiteiten van de Bank, operationele entiteiten, en het beleggen van eventuele kas-overschotten. Het departement is ook verantwoordelijk voor het opbouwen en het beheren van de liquiditeitsreserves. Deze omvatten onder meer activa die snel en eenvoudig kunnen verkocht worden onder crisissomstandigheden.

De Risk functie is lid van het Asset & Liability Committee (ALCo) en van de lokale ALCo's. Het bewaakt de implementatie van de beslissingen van deze comités door ALM Treasury. Het voert een tweedelijnscontrole uit door validatie van modellen en risico-indicatoren (met inbegrip van liquiditeits stresstesten), het toezicht op risico-indicatoren en het toezicht op de naleving van toegekende limieten.

De Finance functie is verantwoordelijk voor de productie van zowel de gestandaardiseerde reglementaire liquiditeitsratio's als van de interne beheersindicatoren. Finance waakt over de consistentie van de door het ALM Committee van de Bank gedefinieerde interne beheers-indicatoren. De Finance functie is lid van het Asset en Liability Committee (ALCo) en van de lokale ALCo's.

VERSLAG VAN DE ERKENDE COMMISSARIS

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van aandeelhouders van BNP Paribas Fortis nv over de geconsolideerde jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2018

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis NV (de 'Vennootschap') en haar filialen (samen 'de Groep'), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening alsook de overige door wet- en regelgeving vereiste vermeldingen. Het vormt één geheel en is ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van Commissaris door de Algemene Vergadering van 20 april 2017, op voorstel van de Raad van Bestuur uitgebracht op aanbeveling van het Auditcomité, en na goedkeuring van dit voorstel door de Ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de Algemene Vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2019. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis NV uitgevoerd gedurende 20 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van BNP Paribas Fortis NV. Deze geconsolideerde jaarrekening omvat de balans op 31 december 2018, de resultatenrekening, het overzicht van het nettoresultaat en wijzigingen van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen, het overzicht van wijzigingen in het eigen vermogen en het kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum alsook de toelichting die onder meer de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving bevat. Het totaal van de balans bedraagt EUR 291 320 '000 000' en het nettoresultaat van het boekjaar is een winst van EUR 1 932 '000 000'.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de geconsolideerde financiële toestand van de Groep op 31 december 2018 alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor ons oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA) zoals van toepassing in België. Wij hebben bovendien de internationale controlestandaarden zoals door de IAASB van toepassing verklaard op de boekjaren afgesloten vanaf 31 december 2018 en nog niet goedgekeurd op nationaal niveau toegepast. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie 'Verantwoordelijkheden van de Commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening' van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van geconsolideerde jaarrekeningen in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van de Raad van Bestuur en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde hangende juridische geschillen

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel vestigen wij de aandacht op toelichting 8.a van de geconsolideerde jaarrekening, waarin wordt uiteengezet dat, als gevolg van de gebeurtenissen van 2007 en 2008 die de Fortis groep, waartoe de Vennootschap behoorde, hebben getroffen, een aantal eisers juridische procedures hebben geïnitieerd tegen de voormalige Fortis groep, de Vennootschap en/of bepaalde leden van de Raad van Bestuur en management. Het uiteindelijke resultaat van deze procedures en de mogelijke gevolgen voor de Vennootschap en haar bestuurders kunnen op dit ogenblik niet worden bepaald. Bijgevolg werden tot op heden geen voorzieningen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

Kernpunten van de controle

Kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden werden behandeld in de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

Bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen

Kernpunten van de controle

BNP Paribas Fortis NV heeft op het einde van het boekjaar 2018 leningen en vorderingen uitstaan voor een bedrag van EUR 220 282 '000 000'. IFRS 9, die van toepassing werd op 1 januari 2018, voert een model in van voorzieningen voor verwachte verliezen en vereist dat kredietrisico's in drie fasen worden ingedeeld. Bijzondere waardeverminderingen worden geboekt op alle leningen en vorderingen om rekening te houden met verwachte gebeurtenissen met een impact op de geschatte toekomstige kasstromen van die leningen en vorderingen.

Voor dubieuze kredieten maken het vaststellen van een bijzondere waardevermindering en het bepalen van de realiseerbare waarde deel uit van een inschattingsproces dat, onder meer, de beoordeling van het bestaan van een verminderde kredietkwaliteit omvat, van de financiële toestand van de tegenpartij, van de verwachte toekomstige kasstromen en van de waarde van het ontvangen onderpand.

Het bepalen van de voorzieningen houdt een beoordeling in bij het bepalen van assumpties, van de methodologie, van de modelleringstechnieken en van de parameters.

Wegens de aanzienlijke hoeveelheid aan leningen en vorderingen opgenomen in de balans, de risicokost opgenomen in de resultatenrekening (EUR 395 '000 000'), en de significante invloed van de assumpties op de boekwaarde van deze leningen en vorderingen, wordt de audit van het hierboven beschreven proces als een Kernpunt van de controle beschouwd.

Onze auditbenadering

Op basis van onze risicobeoordeling hebben wij de bijzondere waardeverminderingen onderzocht en de toegepaste methodologie en de assumpties van het management die beschreven werden in de vorige paragraaf kritisch beoordeeld:

- Wij hebben het governanceproces rond de bepaling van de fase van het kredietrisico (zoals bepaald door IFRS 9) en van de kredietverlaging beoordeeld, inclusief het continu her-beoordelen van de geschiktheid van de hypothesen die gebruikt worden in de modellen voor het bepalen van de kredietverliezen. Wij hebben vastgesteld dat het interne proces werd nageleefd;

- Wij hebben het ontwerp, de implementatie en de doeltreffendheid getest van de belangrijkste controles met betrekking tot de modellen en manuele processen voor de identificatie van gebeurtenissen die leiden tot een waardevermindering en tot een verminderde kredietkwaliteit, voor de waardering van het onderpand, voor de schattingen van het bedrag van de terugvordering bij wanbetaling, en voor het bepalen van de waardevermindering. Wij hebben geen significante tekortkomingen geïdentificeerd op het vlak van gepastheid en operationele doeltreffendheid;
- Wij hebben samen met onze experts de onderliggende modellen beoordeeld, inclusief het goedkeurings- en validatieproces voor de modellen. Wij hebben de gebruikte methodologieën kritisch beoordeeld door gebruik te maken van onze sector kennis en -ervaring, met de nadruk op mogelijke veranderingen sinds de toepassing van IFRS 9 en hebben vastgesteld dat deze in overeenstemming zijn met onze verwachtingen;
- Daarnaast hebben wij op een risicoanalyse gebaseerde tests uitgevoerd op leningen toegekend door de Vennootschap en de belangrijkste vennootschappen van de Groep, om een tijdige identificatie van een verminderde kredietkwaliteit te verzekeren, evenals een correcte waardevermindering. Wij onderzochten tevens een steekproef van leningen die door het management niet geïdentificeerd werden als dubieus en hebben hun inbaarheid kritisch onderzocht;
- Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen beoordeeld, en onderzocht of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten die zijn opgenomen in de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Toelichtingen

Wij verwijzen naar toelichtingen 5.e en 3.g bij de geconsolideerde jaarrekening. Bovendien heeft de Raad van Bestuur het proces voor het beheer van kredietrisico's en de beoordeling van bijzondere waardeverminderingen in meer detail beschreven in het jaarverslag bij de geconsolideerde jaarrekening, en de sectie 'kredietrisico' in het hoofdstuk 'risicobeheer'.

Risico en voorziening voor historische geschillen

Kernpunt van de controle

Naar aanleiding van de gebeurtenissen in 2007 en 2008 die de Fortis groep, waartoe de Vennootschap behoorde, hebben getroffen, hebben een aantal eisers juridische procedures in België en Nederland geïnitieerd tegen de voormalige Fortis groep, de Vennootschap en/of bepaalde leden van de Raad van Bestuur en management.

De IFRS schrijven voor dat voorzieningen aangelegd worden voor claims waarvan de betaling waarschijnlijk is en waarvan de uitkomst op een betrouwbare manier kan worden ingeschat. Het uiteindelijke resultaat van deze procedures en de mogelijke gevolgen voor de Vennootschap en haar bestuurders kunnen op dit ogenblik niet worden bepaald. Bijgevolg werden tot op heden geen voorzieningen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

Omwille van de belangrijke onzekerheid over de uitkomst van deze claims en de toegepaste beoordelingen, wordt de controle op de gepastheid van het ontbreken van voorzieningen op deze schadeclaims beschouwd als een Kernpunt van de controle.

Onze auditbenadering

Wij hebben onze inspanningen gericht op het proces dat is opgezet voor het bepalen van voorzieningen voor lopende geschillen, op de aard van de werkzaamheden die zijn uitgevoerd om het gerelateerde risico te beoordelen, en op de toelichtingen die in dit verband zijn gemaakt:

- Wij hebben het ontwerp, de implementatie en de doeltreffendheid van de belangrijkste controles rond financiële rapportering met betrekking tot voorzieningen voor (hangende) geschillen beoordeeld en getest. Dit omvat controles op de beoordeling van elk afzonderlijk dossier, en hun waardering indien nodig. Wij hebben geen significante tekortkomingen geïdentificeerd met betrekking tot de gepastheid en operationele doeltreffendheid;

- Wij hebben de inschatting van de aard en de status van de juridische geschillen door de Raad van Bestuur geëvalueerd en beoordeeld. Hierbij hebben wij rekening gehouden met het juridisch advies dat de Vennootschap heeft ontvangen van zowel zijn bedrijfsjurist, als van externe adviseurs, voor enkele van de belangrijkste gevallen. Voor de meest significante gevallen hebben wij bevestigingen van de externe advocaat van de Vennootschap verkregen en hebben wij vastgesteld dat deze in overeenstemming zijn met het standpunt van de Raad van Bestuur;
- Wij hebben de conclusies van de Raad van Bestuur met betrekking tot de voorzieningen en de toelichtingen van de belangrijkste geschillen kritisch onderzocht en beoordeeld, rekening houdend met de informatie verkregen van het management;
- Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen beoordeeld, en of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten opgenomen in de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Toelichtingen

Wij verwijzen naar toelichting 8.a bij de geconsolideerde jaarrekening, waarin de belangrijkste juridische procedures worden toegelicht.

Waardering van de goodwill, van de goodwill op deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast, en van de opties toegekend aan minderheidsaandeelhouders van geconsolideerde vennootschappen.

Kernpunt van de controle

De geconsolideerde jaarrekening van de Vennootschap per 31 december 2018 vermeldt in de rubriek 'Goodwill' een bedrag van EUR 719 '000 000' en in de rubriek 'deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast' een bedrag van EUR 3 840 '000 000'. Bovendien bevat rubriek 'Minderheidsbelangen' van de geconsolideerde financiële staten de reële waarde van opties toegekend aan minderheidsaandeelhouders van geconsolideerde vennootschappen voor een bedrag van EUR 219 '000 000'. Deze immateriële en financiële activa, evenals de goodwill in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast, zijn ontstaan als gevolg van overnames van bepaalde dochterondernemingen van BNP Paribas Fortis NV, zowel in de huidige verslagperiode als tijdens de vorige boekjaren. De IFRS schrijven voor dat goodwill onderworpen wordt aan een jaarlijkse beoordeling teneinde een eventuele minderwaarde te identificeren, en dat de toegekende opties gewaardeerd worden tegen hun intrinsieke waarde van het financiële instrument.

Wij hebben deze immateriële en financiële activa, evenals de goodwill in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast, beschouwd als een Kernpunt van de controle, in het licht van de materialiteit van deze rubriek, en aangezien de jaarlijkse beoordeling een inschatting door de directie inhoudt, dit zowel met betrekking tot de keuze van de toegepaste waarderingsmethoden als met betrekking tot de gehanteerde hypothesen - meer bepaald de assumpties met betrekking tot het vermogen om toekomstige kasstromen te genereren en de gehanteerde discontovoet, rekening houdend met aangepaste risicofactoren.

Onze auditbenadering

Wij hebben onze werkzaamheden gericht op (i) het waarderingsmodel dat door de Vennootschap wordt gebruikt voor de beoordeling van de bijzondere warrdevermindering, (ii) de geschiktheid van de discontovoet en de perpetuele groeivoet gebruikt in het model en (iii) de voorspellingen van de toekomstige kasstromen:

- Met onze waarderingsdeskundigen hebben wij het gebruik van het 'discounted cash flow model' dat door de directie wordt gehanteerd beoordeeld en de voorwaarden voor het gebruik van dit model met deze laatste besproken. Wij stellen vast dat het gebruikte model geschikt is, in de omstandigheden;

- Wij hebben de voorspellingen, door de directie, van de toekomstige kasstromen en het proces dat tot deze cijfers leidt kritisch beoordeeld; met name de totstandkoming en goedkeuring van het financiële plan evenals de vergelijking van de actuele cijfers met voorgaande inschattingen. Wij hebben vastgesteld dat de directie het bestaande proces voor het bepalen van de toekomstige kasstromen heeft gevolgd, en dat dit onderworpen is aan een tijdig en aangepast toezicht en kritische toetsing;
- Wij hebben het resultaat van het lopende jaar vergeleken met de inschattingen van het voorgaande jaar om de bekwaamheid van de Vennootschap te beoordelen om toekomstige kasstromen nauwkeurig in te schatten;
- Wij hebben eveneens de hypothesen van de directie bij het voorspellen van de perpetuele groei voet kritisch beoordeeld - door deze te vergelijken met publiek beschikbare economische en industriële gegevens - en de discontovoet - door de kapitaalkost van de entiteit te vergelijken met die van vergelijkbare entiteiten, rekening houdend met plaatsgebonden factoren. Wij hebben kunnen vaststellen dat de hypothesen die door de Vennootschap worden gehanteerd consistent zijn en in overeenstemming zijn met onze verwachtingen;
- Wij hebben de impact van de (reglementaire en economische) ontwikkelingen die mogelijk een aanzienlijke invloed kunnen hebben op de toekomstige kasstromen van de entiteiten waarop goodwill erkend werd met de directie besproken, en hebben vastgesteld dat de directie met deze ontwikkelingen heeft rekening gehouden bij de voorspelling van de toekomstige kasstromen;
- Wij hebben bij de directie gepolst naar de relevantie van hun sensitiviteitsberekeningen en vastgesteld dat de parameters gestoeld zijn op aannemelijke hypothesen;
- Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen beoordeeld, en of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten opgenomen in de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Toelichtingen

Wij verwijzen naar de geconsolideerde jaarrekening, toelichting 5.m 'Goodwill', toelichting 5.k 'Deelnemingen in ondernemingen waarop de vermogensmutatiemethode wordt toegepast' en toelichting 8.c 'Minderheidsbelangen'.

Onzekerheid met betrekking tot de inschatting van financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde.

Kernpunt van de controle

De huidige marktomstandigheden en het lage renteklimaat beïnvloeden de reële waarde van de financiële instrumenten. De voor bepaalde financiële instrumenten gebruikte waarderingsmethoden en -modellen zijn inherent subjectief en maken gebruik van verscheidene hypothesen. Daarenboven kunnen een belangrijk aantal factoren de bepaling van de reële waarde beïnvloeden en kunnen ze variëren, zowel per type instrument als voor instrumenten van hetzelfde type. Het gebruik van andere waarderingsmethoden en hypothesen zou kunnen leiden tot significant verschillende reële waarden. Bovendien worden marktaanpassingen aan de reële waarde (reserves) geboekt op alle posities gewaardeerd aan reële waarde waarvan de waardeveranderingen in de resultatenrekening of in het eigen vermogen worden geboekt.

De IFRS schrijven het gebruik voor van de reële waarde voor de bepaling van de boekwaarde van een groot aantal activa en passiva en vereisen bovendien in de regel dat de reële waarde van die activa die niet aan de reële waarde geboekt worden in de toelichting zou vermeld worden.

Aangezien het gebruik van andere hypothesen zou kunnen leiden tot andere reële waarden dan deze die weerhouden werden bij de opstelling van de jaarrekening, en rekening houdend met het belang van de reële waarde voor de bepaling van de boekwaarden van bepaalde rubrieken van de balans, het resultaat en toelichtingen beschouwen wij dit als een Kernpunt van de controle.

Onze auditbenadering

Wij hebben een begrip verkregen van de interne controleomgeving met betrekking tot de waardering van financiële instrumenten, met inbegrip van de controles uitgevoerd op de prijzen, het validatieproces van de modellen en de marktaanpassingen. Wij hebben het design en de doeltreffendheid van die controles getest, die wij als essentieel voor onze audit beschouwen:

Met onze waarderingsexperten hebben wij de gepastheid van de methodologie die gebruikt wordt voor de validatie van de modellen kritisch beoordeeld en hebben wij een herberekening uitgevoerd van reële waarden op basis van steekproeven. Dit behelst tevens een evaluatie, op basis van onze ervaring en de huidige marktpraktijken, van de marktgegevens, de basisgegevens en van de belangrijkste hypothesen die gebruikt worden in de modellen ter bepaling van de reële waarde;

Tot slot hebben wij de volledigheid en juistheid van de toelichtingen beoordeeld, en of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de vereisten opgenomen in de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Toelichtingen

Wij verwijzen naar toelichting 5.d 'Meting van de reële waarde van financiële instrumenten' en 1 'Samenvatting van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving toegepast door BNP Paribas Fortis'.

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de IFRS zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne controle die hij noodzakelijk acht voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is de Raad van Bestuur verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Groep om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om de Groep te ontbinden of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen, of tenzij hij geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de Commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten; en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang zou ontdekken wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen door gebruikers genomen op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Bij de uitvoering van onze controle leven wij het wettelijk, reglementair en normatief kader na dat van toepassing is op de controle van geconsolideerde jaarrekeningen in België.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. Wij voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die zich tot deze risico's richten en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico op het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het schenden van de interne controle;
- Het verkrijgen van inzicht in de interne controle die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de doeltreffendheid van de interne controle van de Groep;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door de Raad van Bestuur gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- Het concluderen of de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om haar continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Groep haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- Het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- Het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep, gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met de Raad van Bestuur en het Auditcomité, onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne controle die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan de Raad van Bestuur en het Auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met de Raad van Bestuur en het Auditcomité zijn gecommuniceerd, bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de Kernpunten van onze Controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, het verslag van niet-financiële informatie gehecht aan het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de Commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien in 2018) bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, het verslag van niet-financiële informatie gehecht aan het jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport te verifiëren, en verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar, en is dit jaarverslag opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen tijdens de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport over de geconsolideerde jaarrekening, zijnde:

- het Bericht van de Raad van Bestuur;
- de Verklaring inzake Corporate Governance;
- het hoofdstuk over Risicobeheer en Solvabiliteit; en
- het hoofdstuk 'Overige informatie';

een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep;
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Andere vermelding

Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het Auditcomité, zoals bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Sint-Stevens-Woluwe, 3 april 2019

De Commissaris

PwC Bedrijfsrevisoren cvba

Vertegenwoordigd door

Damien Walgrave
Bedrijfsrevisor

BNP PARIBAS FORTIS JAARVERSLAG 2018 (NIET-GECONSOLIDEERD)

VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR

In overeenstemming met het Belgische vennootschapswetboek (art. 119) en om herhalingen te vermijden heeft BNP Paribas Fortis het niet-geconsolideerde en het geconsolideerde verslag van de Raad van Bestuur gecombineerd. Het geconsolideerde verslag van de Raad van Bestuur is te vinden in het begin van dit Jaarverslag.

Toelichting bij de evolutie van de balans

De **totale balans** op 31 december 2018 bedroeg EUR 203,7 miljard, een stijging van EUR 10,8 miljard of 6% in vergelijking met 31 december 2017. Op 31 december 2018 bedroeg het rendement op de activa 1%.

Activa

Kas, tegoeden bij centrale banken, postcheque- en girodiensten bleven stabiel op EUR 0,5 miljard.

De **vorderingen op kredietinstellingen** stegen met EUR 1,1 miljard of 5% in vergelijking met 31 december 2017. De evolutie resulteerde voornamelijk van de stijging van terugkoopovereenkomsten met EUR 3,2 miljard en van de toename van monetaire reserves met EUR 0,5 miljard. Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door de daling van zichtrekeningen en termijnleningen met EUR (2,7) miljard na terugbetaling op de vervaldag van een lening aan BNP Paribas SA (EUR (3) miljard).

De **vorderingen op cliënten** bedroegen EUR 106,3 miljard op 31 december 2018, een stijging met EUR 9,4 miljard in vergelijking met 31 december 2017.

Sinds 2008 maken hypothecaire leningen en termijnleningen, geëffectiseerd via 'Special Purpose Vehicles' voor respectievelijk EUR 27,6 miljard en EUR 9,7 miljard eind 2018, geen deel meer uit van deze rubriek. De effecten die de deelneming van de bank in de 'Special Purpose Vehicles' vertegenwoordigen zijn opgenomen in de rubriek 'Obligaties en andere vastrentende effecten'.

In België stegen de termijnleningen met EUR 6,2 miljard, verdeeld over verschillende soorten leningen, zoals investeringskredieten en financieringen aan dochterondernemingen. De hypothecaire leningen stegen met EUR 1,7 miljard dankzij nieuwe productie in een context van lage rentevoeten. De terugkoopovereenkomsten stegen met EUR 1,6 miljard.

De termijnleningen in de buitenlandse bijkantoren daalden met EUR (0,3) miljard te wijten aan de overdracht van activiteiten van de bijkantoren van BNPP Fortis Madrid naar de bijkantoren van BNP Paribas.

De **obligaties en andere vastrentende effecten** bedroegen EUR 56,2 miljard op 31 december 2018. Deze portefeuille daalde met EUR (0,3) miljard in vergelijking met EUR 56,5 miljard op 31 december 2017.

Het bedrag van EUR 56,2 miljard is grotendeels samengesteld uit obligaties van openbare besturen (EUR 11,0 miljard, een daling van EUR (3,8) miljard in vergelijking met 2017 ten gevolge van staatsobligaties die op vervaldag kwamen en verkopen), van 'Special Purpose Vehicles' (EUR 37,3 miljard) en van andere uitgevers (EUR 7,9 miljard, een stijging van EUR 3,1 miljard in vergelijking met 2017 ten gevolge van de inschrijving op een nieuwe obligatie uitgegeven door BNP Paribas SA).

De **financiële vaste activa** bedroegen EUR 10,2 miljard op 31 december 2018, stabiel in vergelijking met 31 december 2017.

De **overlopende rekeningen** bedroegen EUR 6,9 miljard op 31 december 2018, een stijging met EUR 0,3 miljard als gevolg van de evolutie van renteswaps en valutaswaps.

Passiva

De **schulden aan kredietinstellingen** bedroegen EUR 23,3 miljard op 31 december 2018, een stijging van EUR 3,4 miljard in vergelijking met 2017.

De evolutie is voornamelijk het resultaat van de stijging van terugkoopovereenkomsten (EUR 6,5 miljard met BNP Paribas SA), gedeeltelijk gecompenseerd door de afname van fondsen ontvangen van andere entiteiten van BNP Paribas groep (EUR (2,6) miljard).

De **schulden aan cliënten** bedroegen EUR 134,6 miljard op 31 december 2018. Dit bedrag vertegenwoordigt een stijging van EUR 4,2 miljard of 3% in vergelijking met EUR 130,4 miljard op 31 december 2017.

In België stegen de zichtrekeningen en de spaarrekeningen respectievelijk met EUR 2,9 miljard en EUR 3 miljard voornamelijk in private en retail banking. De terugkoopovereenkomsten namen toe met EUR 0,7 miljard. De evolutie werd gedeeltelijk gecompenseerd door een daling van termijnrekeningen met EUR (1,7) miljard.

In de buitenlandse bijkantoren was de evolutie (EUR (0,7) miljard) voornamelijk het resultaat van de overdracht van activiteiten van de bijkantoren van BNPP Fortis Madrid naar de bijkantoren van BNP Paribas.

De **in schuldbewijzen belichaamde schulden** bedroegen EUR 13,7 miljard op 31 december 2018, een stijging met EUR 1,6 miljard hoofdzakelijk als gevolg van nieuwe uitgiftes van gedekte obligaties.

De **overlopende rekeningen** bedroegen EUR 4,7 miljard op 31 december 2018, een stijging met EUR 0,5 miljard in vergelijking met 31 december 2017 als gevolg van de evolutie van renteswaps en valutaswaps.

De **achtergestelde schulden** bedroegen EUR 3,6 miljard op 31 december 2018, een stijging met EUR 0,5 miljard in vergelijking met 31 december 2017. De stijging is voornamelijk te danken aan de uitgifte van een nieuwe achtergestelde schuld gecompenseerd door het op vervalddag komen van andere achtergestelde schulden

Het **eigen vermogen** bedroeg EUR 17,0 miljard op 31 december 2018, een daling met EUR (1,8) miljard in vergelijking met 31 december 2017. De evolutie werd beïnvloed door het voorstel van de uitkering van een dividend van EUR 3,7 miljard (waarvan een interimdividend van EUR 1,9 miljard betaald werd in 2018) gedeeltelijk gecompenseerd door de winst van het jaar toegevoegd aan het eigen vermogen (EUR 1,9 miljard).

Toelichting bij de evolutie van de resultatenrekening

Het **resultaat van het boekjaar** toont een winst van EUR 1 897 miljoen, in vergelijking met EUR 1 560 miljoen in 2017.

De **rentemarge** (rubrieken I en II) bedroeg EUR 2 754 miljoen in 2018, een stijging van EUR 35 miljoen in vergelijking met 2017, vooral in België voor 37 miljoen

In een context van lage rentevoeten stegen in België de renteopbrengsten op vorderingen op cliënten dankzij een volumegroei, voornamelijk op termijnleningen en hypothecaire leningen. De rentekosten op achtergestelde schulden daalden door het op vervalddag komen van effecten met een hoge opbrengst. Bovendien daalden de rentekosten op de cliëntendeposito's.

Deze elementen werden gedeeltelijk gecompenseerd door lagere renteopbrengsten uit vastrentende effecten door de verkoop en op vervalddag komen van effecten met hoge opbrengst en een hogere rente betaald aan andere banken door een groeiend gemiddeld kapitaal.

De **opbrengsten uit niet-vastrentende effecten** (rubriek III) bedroegen EUR 863 miljoen in 2018, een stijging van EUR 320 miljoen ten opzichte van 2017, voornamelijk als gevolg van hogere ontvangen dividenden van deelnemingen.

De **commissies** (rubrieken IV en V) bedroegen EUR 956 miljoen in 2018, een daling van EUR (40) miljoen in vergelijking met 2017.

In de buitenlandse bijkantoren daalden de commissies met EUR (21) miljoen door de overdracht van activiteiten van Europese bijkantoren van BNP Paribas Fortis naar BNP Paribas.

In België daalden de commissies met EUR (19) miljoen EUR als gevolg van lagere vergoedingen ontvangen voor vermogensbeheer en hogere commissies betaald aan het groeiend onafhankelijke netwerk.

De **winst uit financiële transacties** (rubriek VI) bedroeg EUR 165 miljoen, een daling van EUR (59) miljoen in vergelijking met vorig jaar

De verkoop van beleggingseffecten, voornamelijk staatsobligaties, genereerde een winst van EUR 129 miljoen in 2018, een stijging in vergelijking met EUR 81 miljoen in 2017. Dit resultaat werd gecompenseerd door hogere verbrekingsvergoedingen betaald op de derivaten die werden afgesloten ter afdekking van het renterisico op deze effecten in vergelijking met 2017. Verder was er ook een toename van de resultaten op transacties in deviezen.

De **algemene beheerskosten** (rubriek VII) bedroegen EUR (2 454) miljoen, een stijging met EUR (65) miljoen in vergelijking met 2017.

De bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen daalden met EUR 11 miljoen vooral als gevolg van de overdracht van activiteiten van Europese bijkantoren van BNP Paribas Fortis aan BNP Paribas.

De overige beheerskosten stegen met EUR (76) miljoen in vergelijking met vorig jaar. Deze evolutie is vooral te wijten aan hogere informaticakosten.

De **afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa** (rubriek VIII) bedroegen EUR (91) miljoen in vergelijking met EUR (119) miljoen in 2017.

De **waardeverminderingen op de vorderingen en op de beleggingsportefeuille** (rubrieken IX en X) bedroegen EUR (23) miljoen tegenover EUR 28 miljoen in 2017, ofwel een daling van EUR (51) miljoen.

De **voorzieningen voor risico's en kosten** (rubrieken XI en XII) leidden tot een netto terugname van EUR 36 miljoen in 2018 tegenover een netto terugname van EUR 8 miljoen in 2017. Deze stijging was voornamelijk te wijten aan hogere voorzieningen voor de rubriek rentemarge in 2017.

De **overige bedrijfsopbrengsten** (rubriek XIV) bedroegen EUR 132 miljoen in 2018, een daling van EUR (33) miljoen tegenover vorig jaar. Deze evolutie is gedeeltelijk gerelateerd aan de doorrekening van kosten aan andere entiteiten van de Groep BNP Paribas.

De **overige bedrijfskosten** (rubriek XV) bedroegen EUR (399) miljoen in 2018, een daling van EUR 14 miljoen in vergelijking met 2017. Deze daling werd gegenereerd door lagere kosten van andere groepsentiteiten ten gevolge van de overdracht van activiteiten van bijkantoren van BNP Paribas Fortis aan BNP Paribas.

De **uitzonderlijke opbrengsten** (rubriek XVII) bedroegen EUR 331 miljoen in 2018, een stijging van EUR 280 miljoen in vergelijking met 2017. De evolutie wordt voornamelijk verklaard door de terugname van waardeverminderingen op financiële vaste activa voor EUR 104 miljoen (waarvan EUR 115 miljoen op Von Essen Bank door de komende verkoop aan het Duitse bijkantoor van BNP Paribas in Frankfurt) en de winst na de ruil van aandelen in een financiële holding voor EUR 165 miljoen.

De **uitzonderlijke kosten** (rubriek XVIII) bedroegen EUR (298) miljoen in 2018, een stijging met (47) miljoen in vergelijking met 2017. De evolutie komt voornamelijk uit waardeverminderingen op financiële activa voor EUR (62) miljoen, waarvan EUR (89) miljoen op BNP Paribas Fortis Yatirimlar AS en van het verlies in 2017 op de overdracht van de activiteiten van de bijkantoren van BNP Paribas Fortis naar BNP Paribas S.A. (EUR (26) miljoen).

De **belastingen op het resultaat** (rubriek XX) bedroegen EUR (75) miljoen in 2018 tegenover EUR (2) miljoen in 2017, een stijging voornamelijk te wijten aan de belastinghervorming in 2018.

VOORSTEL TOT BESTEMMING VAN HET RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR

Te verwerken winst van het boekjaar	EUR	1 896,6	miljoen
Overgedragen winst van het vorig boekjaar	EUR	5 329,4	miljoen
Te verwerken winstsaldo	EUR	7 226,0	miljoen
Over te dragen winst	EUR	3 498,9	miljoen
Interimdividend	EUR	1 899,1	miljoen
Aanvullend gewoon dividend	EUR	1 808,6	miljoen
Andere rechthebbenden*	EUR	19,4	miljoen

* Dit bedrag betreft de winstpremie die per werknemer van BNP Paribas Fortis N.V. berekend wordt als de som van 2,35% op de individuele jaarlijkse verloning en een vast brutobedrag van EUR 250 bruto (pro rata temporis) in overeenstemming met de Wet van 22 mei 2001 (Wet betreffende de werknemersparticipatie in het kapitaal van de vennootschappen en tot instelling van een winstpremie voor de werknemers).

Conform de hierboven beschreven bestemming van het resultaat van het boekjaar 2018 zal de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis NV aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een bruto interim-dividend van EUR 3,36 per aandeel, hetzij EUR 1 899,1 miljoen in totaal, en een aanvullend gewoon dividend van EUR 3,20 per aandeel, hetzij EUR 1 808,6 miljoen in totaal, voorstellen. Het interimdividend werd betaald op 4 december 2018.

INFORMATIE MET BETREKKING TOT ARTIKEL 523 VAN HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN

Bezoldigingen en voordelen voor leden van het directiecomité van BNP Paribas Fortis

Vergaderingen van de raad van bestuur van 8 en 28 maart 2018

Op 8 en 28 maart 2018 heeft de raad van bestuur kennis genomen, beraadslaagd en dienvolgens het voorstel houdende de 'Executive Board Remuneration' unaniem goedgekeurd. Teneinde een conflicterend vermogensrechtelijk belang te voorkomen en in overeenstemming met artikel 523 van het Wetboek van Vennootschappen werd dit in afwezigheid van de uitvoerende bestuurders gedaan.

De bezoldigingen en voordelen voor de leden van het directiecomité van BNP Paribas Fortis werden eveneens door het Remuneration Committee geanalyseerd en gevalideerd.

De bezoldigingen van de Voorzitter van het directiecomité en van de vijf andere leden van het directiecomité zijn opgenomen onder toelichting 8.f.2 van het huidig jaarverslag.

Resolutie van de raad van bestuur van BNP Paribas Fortis houdende het verlenen van een schadeloosstellingverbintenis aan de Dhr. M. Anseeuw en Dhr. S. Vermeire

Vergadering van de raad van bestuur van 26 april 2018

"Tijdens vergaderingen die in 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 en 2016 plaats vonden, besliste de Raad van Bestuur van BNP Paribas Fortis NV (de 'Bank') om in bepaalde gevallen schadeloosstellingverbintenis door de Bank te verlenen aan de bestuurders voor de mogelijke aansprakelijkheid die ze lopen in de uitoefening van hun mandaat.

De Voorzitter zet uiteen dat de Bank de wenselijkheid dient te onderzoeken om ook schadeloosstellingverbintenis te verlenen aan Dhr. M. Anseeuw en Dhr. S. Vermeire om hen te beschermen tegen de aansprakelijkheid die zij zouden kunnen oplopen als bestuurders van de Bank. Zulke schadeloosstellingsverbintenis zou hen individueel gegeven worden.

De Voorzitter verwijst naar de overwegingen onderliggend aan de beslissingen van de Raad van Bestuur van 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 en 2016 die vandaag nog steeds relevant zijn. De Voorzitter stelt daarom voor dat de Bank er zich toe verbindt om aan Dhr. M. Anseeuw en Dhr. S. Vermeire een schadeloosstellingverbintenis te verlenen voor alle gevallen waarin ze te goeder trouw handelden en handelden op een wijze waarvan zij meenden dat deze in het belang van de Bank was, met uitzondering van de gevallen waarin de aansprakelijkheid van de betrokken bestuurder zou voortvloeien uit bedrog of opzettelijke fout of de gevallen of de mate waarin deze aansprakelijkheid zou gedekt worden door een verzekeringspolis (al dan niet door de Bank afgesloten) in het voordeel van deze bestuurder.

De Voorzitter stelt vast dat, overeenkomstig artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen, Dhr. M. Anseeuw en Dhr. S. Vermeire vóór enige beraadslaging aan de andere bestuurders en de commissarissen hebben medegedeeld dat zij dienden beschouwd te worden als hebbende een belang dat strijdig is met de beslissingen die de Raad dient te nemen met betrekking tot dit agendapunt omdat zij persoonlijk zouden genieten van de hierboven beschreven schadeloosstellingverbintenis.

Dhr. M. Anseeuw en Dhr. S. Vermeire verlaten de vergadering en nemen geen deel aan de beraadslaging en beslissing van de Raad betreffende de schadeloosstellingverbintenis.

De andere bestuurders erkennen dat de hierboven beschreven schadeloosstellingverbintenis overeenstemt met de marktpraktijken in België rekening houdende met de specifieke kenmerken van de Bank. Deze schadeloosstellingverbintenis zou in het belang van de Bank zijn aangezien zij in staat moet zijn om bestuurders aan te trekken, te behouden en te genieten van hun waardevolle bijdragen. Bovendien genieten de overige bestuurders van een gelijkaardige schadeloosstellingverbintenis en zou het niet verlenen van een dergelijke schadeloosstellingverbintenis aan deze bestuurders een verschil in behandeling uitmaken die niet gerechtvaardigd kan worden en die het moeilijk zou maken om in de toekomst bestuurders aan te trekken en te behouden. De aan de beraadslaging deelnemende bestuurders erkennen bovendien dat er geen gevolgen van vermogensrechtelijke aard van deze schadeloosstellingverbintenis voor de Bank zijn, andere dan deze als gevolg van enige betaling die door de Bank daaronder wordt gedaan.

De overige bestuurders gaan vervolgens over tot de beraadslaging. Deze bestuurders bespreken de schadeloosstellingverbintenis en beslissen met eenparigheid van stemmen dat de Bank Dhr. M. Anseeuw en Dhr. S. Vermeire, elk afzonderlijk, schadeloos zal stellen en vrijwaren in de grootst mogelijke mate toegelaten door de toepasselijke wetgeving, voor en van alle aansprakelijkheden, kosten, schade of andere bedragen die redelijkerwijze door hem werden opgelopen of gedragen in verband met enige procedure of vordering die een derde partij (met inbegrip van, maar niet beperkt tot, een aandeelhouder van de Bank die handelt voor eigen rekening) tegen hen instelt in hun hoedanigheid van bestuurder van de Bank met betrekking tot enige beslissing, handeling of verzuim genomen of gesteld (of beweerdelijk genomen of gesteld) vóór, op of na de datum van deze vergadering, met dien verstande echter dat:

- (a) de betrokken bestuurder handelde te goeder trouw en op een wijze waarvan hij meende dat deze in het belang van de Bank was; en
- (b) deze schadeloosstellingverbintenis niet van toepassing zal zijn (i) op aansprakelijkheden, kosten, schade of andere bedragen die voortvloeien uit bedrog of opzettelijke fout van de bestuurder; noch (ii) indien, en voor zover, dergelijke aansprakelijkheden, kosten, schade of andere bedragen gedekt worden door een verzekeringspolis (al dan niet door de Bank afgesloten) in het voordeel van de betrokken bestuurder.”

INFORMATIE OVER TRANSACTIES MET VERBONDEN PARTIJEN

Procedure van de raad

Achtergrond

Door een wijziging in de wetgeving die op 1 januari 2012 van kracht werd, is artikel 524 van het Wetboek van Vennootschappen, dat een specifieke procedure in het kader van transacties tussen verbonden partijen oplegt, niet langer van toepassing op BNP Paribas Fortis NV ('BNP Paribas Fortis' of het 'Bedrijf'). Toch heeft de raad van bestuur, op advies van het GNC (toenmalige GNRC) en in lijn met de interne governance principes, op 15 december 2011 een 'Procedure van de raad voor transacties tussen verbonden partijen' (de 'Procedure') goedgekeurd die geïnspireerd is op maar niet identiek is aan artikel 524 van het Wetboek van Vennootschappen.

In de loop van 2018 was er geen transactie binnen het toepassingsgebied van de Procedure.

BNP PARIBAS FORTIS JAARREKENING 2018 (NIET-GECONSOLIDEERD)

BALANS NA WINSTVERDELING

			Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
ACTIVA					
I.	Kas, tegoeden bij centrale banken, postcheque- en girodiensten	10100	10100	548 370	443 434
II.	Bij de centrale bank herfinancierbaar overheidspapier	10200	10200	-	-
III.	Vorderingen op kredietinstellingen	10300	10300	20 466 880	19 364 910
	A. Onmiddellijk opvraagbaar	10310	10310	4 287 132	3 024 297
	B. Overige vorderingen (op termijn of met opzegging)	10320	10320	16 179 748	16 340 613
IV.	Vorderingen op cliënten	10400	10400	106 351 351	96 972 375
V.	Obligaties en andere vastrentende effecten	10500	10500	56 170 933	56 481 597
	A. Van publiekrechtelijke emittenten	10510	10510	11 029 601	14 418 820
	B. Van andere emittenten	10520	10520	45 141 332	42 062 777
VI.	Aandelen en andere niet-vastrentende effecten	10600	10600	116 492	162 213
VII.	Financiële vaste activa	10700	10700	10 183 790	10 133 825
	A. Deelnemingen in verbonden ondernemingen	10710	10710	6 575 837	6 894 408
	B. Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	10720	10720	2 702 419	2 508 051
	C. Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren	10730	10730	397 224	233 649
	D. Achtergestelde vorderingen op verbonden ondernemingen en ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	10740	10740	508 310	497 717
VIII.	Oprichtingskosten en immateriële vaste activa	10800	10800	135 954	164 609
IX.	Materiële vaste activa	10900	10900	958 797	947 773
X.	Eigen aandelen	11000	11000	-	-
XI.	Overige activa	11100	11100	1 856 394	1 629 909
XII.	Overlopende rekeningen	11200	11200	6 910 040	6 631 197
TOTAAL VAN DE ACTIVA		19900	19900	203 699 001	192 931 842

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
PASSIVA			
VREEMD VERMOGEN	201/208	186 657 209	174 059 585
I. Schulden bij kredietinstellingen	20100	23 345 047	19 850 612
A. Onmiddellijk opvraagbaar	20110	273 727	3 513 911
B. Mobiliseringsschulden wegens herdiscontering van handelspapier	20120	-	-
C. Overige schulden op termijn of met opzegging	20130	23 071 320	16 336 701
II. Schulden bij cliënten	20200	134 613 440	130 419 426
A. Spaargelden / spaardeposito's	20210	61 430 324	58 446 490
B. Andere schulden	20220	73 183 116	71 972 936
1. Onmiddellijk opvraagbaar	20221	62 422 995	60 292 157
2. Op termijn of met opzegging	20222	10 760 121	11 680 779
3. Wegens herdiscontering van handelspapier	20223	-	-
III. In schuldbewijzen belichaamde schulden	20300	13 738 560	12 140 775
A. Obligaties en andere vastrentende effecten in omloop	20310	6 960 617	5 048 218
B. Overige schuldbewijzen	20320	6 777 943	7 092 557
IV. Overige schulden	20400	5 350 538	3 053 641
V. Overlopende rekeningen	20500	4 712 773	4 111 578
VI. Voorzieningen en uitgestelde belastingen	20600	385 975	397 200
A. Voorzieningen voor risico's en kosten	20610	385 975	397 200
1. Pensioen- en soortgelijke verplichtingen	20611	-	-
2. Belastingen	20612	25 397	19 388
3. Overige risico's en kosten	20613	360 578	377 812
B. Uitgestelde belastingen	20620	-	-
VII. Fonds voor algemene bankrisico's	20700	871 681	871 681
VIII. Achtergestelde schulden	20800	3 639 195	3 214 672
EIGEN VERMOGEN	209/213	17 041 792	18 872 257
IX. Kapitaal	20900	10 964 768	10 964 768
A. Geplaatst kapitaal	20910	10 964 768	10 964 768
B. Niet-opgevraagd kapitaal (-)	20920	-	-
X. Uitgiftepremies	21000	940 582	940 582
XI. Herwaarderingsmeerwaarden	21100	-	-
XII. Reserves	21200	1 637 546	1 637 545
A. Wettelijke reserve	21210	1 096 477	1 096 476
B. Onbeschikbare reserves	21220	36 988	36 988
1. Voor eigen aandelen	21221	-	-
2. Andere	21222	36 988	36 988
C. Belastingvrije reserves	21230	150 790	150 790
D. Beschikbare reserves	21240	353 291	353 291
XIII. Overgedragen winst (verlies) (+)/(-)	21300	3 498 896	5 329 362
TOTAAL VAN DE PASSIVA	29900	203 699 001	192 931 842

RESULTATENREKENING (in staffelvorm)

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Rente-opbrengsten en soortgelijke opbrengsten	40100	3 474 968	3 558 110
A. <i>Waaronder: uit vastrentende effecten</i>	40110	552 671	637 959
II. Rentekosten en soortgelijke kosten	40200	721 161	839 477
III. Opbrengsten uit niet-vastrentende effecten	40300	862 919	543 370
A. <i>Aandelen en andere niet-vastrentende effecten</i>	40310	38 604	51 493
B. <i>Deelnemingen in verbonden ondernemingen</i>	40320	368 735	342 038
C. <i>Deelnemingen in ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat</i>	40330	448 174	144 587
D. <i>Andere aandelen die tot de financiële vaste activa behoren</i>	40340	7 406	5 252
IV. Ontvangen provisies	40400	1 365 623	1 391 679
A. <i>Makelaars- en commissielonen</i>	40410	445 288	516 455
B. <i>Vergoeding voor diensten van beheer, adviesverlening en bewaring</i>	40420	311 897	338 465
C. <i>Overige ontvangen provisies</i>	40430	608 438	536 759
V. Betaalde provisies	40500	409 784	395 954
VI. Winst (Verlies) uit financiële transacties (+)/(-)	40600	165 228	224 225
A. <i>Uit het wissel- en handelsbedrijf in effecten en andere financiële instrumenten</i>	40610	36 180	143 337
B. <i>Uit de realisatie van beleggingseffecten</i>	40620	129 048	80 888
VII. Algemene administratieve kosten	40700	2 454 097	2 389 203
A. <i>Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen</i>	40710	1 337 845	1 349 179
B. <i>Overige administratieve kosten</i>	40720	1 116 252	1 040 024
VIII. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	40800	91 084	119 122
IX. Waardeverminderingen op vorderingen en voorzieningen voor de posten buiten de balanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico": toevoegingen (terugnemingen) (+)/(-)	40900	19 343	920
X. Waardeverminderingen op de beleggingsportefeuille in obligaties, aandelen en andere vastrentende of niet-vastrentende effecten: toevoegingen (terugnemingen) (+)/(-)	41000	3 955	(28 732)
XI. Voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de posten buiten de balanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico": bestedingen (terugnemingen) (+)/(-)	41100	(58 495)	(64 775)
XII. Voorzieningen voor andere risico's en kosten dan bedoeld in de posten buiten de balanstelling "I. Eventuele passiva" en "II. Verplichtingen met een potentieel kredietrisico"	41200	22 233	57 195
XIII. Onttrekking (Toevoeging) aan het fonds voor algemene bankrisico's (+)/(-)	41300	-	-
XIV. Overige bedrijfsopbrengsten	41400	131 640	165 470
XV. Overige bedrijfskosten	41500	398 830	413 056
XVI. Winst (Verlies) uit de gewone bedrijfsuitoefening vóór belasting (+)/(-)	41600	1 938 386	1 761 434

	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
XVII. Uitzonderlijke opbrengsten	41700	331 295	51 159
A. <i>Terugneming van afschrijvingen en van waardeverminderingen op immateriële en materiële vaste activa</i>	41710	-	1 179
B. <i>Terugneming van waardeverminderingen op financiële vaste activa</i>	41720	133 165	29 298
C. <i>Terugneming van voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten</i>	41730	-	-
D. <i>Meerwaarden bij de realisatie van vaste activa</i>	41740	182 544	16 105
E. <i>Andere uitzonderlijke opbrengsten</i>	41750	15 586	4 577
XVIII. Uitzonderlijke kosten	41800	297 855	250 885
A. <i>Uitzonderlijke afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa</i>	41810	-	-
B. <i>Waardeverminderingen op financiële vaste activa</i>	41820	233 900	171 448
C. <i>Voorzieningen voor uitzonderlijke risico's en kosten: toevoegingen (bestedingen)</i> (+/-)	41830	-	-
D. <i>Minderwaarden bij de realisatie van vaste activa</i>	41840	2 798	3 092
E. <i>Andere uitzonderlijke kosten</i>	41850	5 612	30 519
XIX. Winst (Verlies) van het boekjaar vóór belasting (+/-)	41910		
XIXbis. A. Overboeking naar de uitgestelde belastingen	41921		
B. Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	41922		
XX. Belastingen op het resultaat (+/-)	42000	75 168	1 492
A. <i>Belastingen</i>	42010	107 546	52 727
B. <i>Regularisering van belastingen en terugneming van voorzieningen voor belastingen</i>	42020	32 378	51 235
XXI. Winst (Verlies) van het boekjaar (+/-)	42100	1 896 658	1 560 216
XXII. Overboeking naar (Onttrekking aan) de belastingvrije reserves (+/-)	42200	-	-
XXIII. Te bestemmen winst (Te verwerken verlies) van het boekjaar (+/-)	42300	1 896 658	1 560 216

XVIII. STAAT VAN HET KAPITAAL EN DE AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR

		Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. STAAT VAN HET KAPITAAL				
1. Maatschappelijk kapitaal				
a. Geplaatst kapitaal				
Geplaatst kapitaal per einde van het vorige boekjaar		20910P	xxxxxxxxxxxxxx	10 964 768
Geplaatst kapitaal per einde van het boekjaar		(20910)	10 964 768	
Wijzigingen tijdens het boekjaar				
b. Samenstelling van het kapitaal				
Soorten aandelen				
Gewone			10 964 768	565 194 208
Aandelen op naam		51801	xxxxxxxxxxxxxx	565 021 153
Gedematerialiseerde aandelen		51802	xxxxxxxxxxxxxx	173 055
2. Niet-gestort kapitaal				
a. Niet-opgevraagd kapitaal		(20920)	-	xxxxxxxxxxxxxx
b. Opgevraagd, niet-gestort kapitaal		51803	xxxxxxxxxxxxxx	-
c. Aandeelhouders die nog moeten volstorten				
3. Eigen aandelen				
a. Gehouden door de instelling zelf				
* Kapitaalbedrag		51804	-	
* Aantal aandelen		51805	-	
b. Gehouden door haar dochters				
* Kapitaalbedrag		51806	-	
* Aantal aandelen		51807	-	
4. Verplichtingen tot uitgifte van aandelen				
a. Als gevolg van de uitoefening van conversierechten				
* Bedrag van de lopende converteerbare leningen		51808	-	
* Bedrag van het te plaatsen kapitaal		51809	-	
* Maximum aantal uit te geven aandelen		51810	-	
b. Als gevolg van de uitoefening van inschrijvingsrechten				
* Aantal inschrijvingsrechten in omloop		51811	-	
* Bedrag van het te plaatsen kapitaal		51812	-	
* Maximum aantal uit te geven aandelen		51813	-	
5. Toegestaan, niet-geplaatst kapitaal		51814	10 964 768	
6. Aandelen buiten kapitaal				
a. Verdeling				
* Aantal aandelen		51815	-	
* Daaraan verbonden stemrecht		51816	-	
b. Uitsplitsing volgens de aandeelhouders				
* Aantal aandelen gehouden door de vennootschap zelf		51817	-	
* Aantal aandelen gehouden door haar dochters		51818	-	

B. AANDEELHOUDERSSTRUCTUUR VAN DE INSTELLING OP DE DATUM VAN DE JAARAFSLUITING, ZOALS DIE BLIJKT UIT DE KENNISGEVINGEN DIE DE INSTELLING HEEFT ONTVANGEN

- ingevolge artikel 631, § 2, laatste lid, en artikel 632, § 2, laatste lid, van het Wetboek van vennootschappen;
- ingevolge artikel 14, vierde lid, van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen
of ingevolge artikel 5 van het koninklijk besluit van 21 augustus 2008 houdende nadere regels betreffende bepaalde multilaterale handelsfaciliteiten.

Na verificatie heeft BNP Paribas Fortis geen notificaties ontvangen.

OVERIGE INFORMATIE

Hoogste en laagste maandelijkse koersen van het aandeel BNP Paribas Fortis op de wekelijkse veilingen in 2018

De hoogste en laagste koersen per maand van het BNP Paribas Fortis aandeel op de wekelijkse veilingen op Euronext Brussel (Euronext Expert Market) in 2018 waren als volgt (in EUR):

Maand	Laagste	Hoogste
Januari	27,2	27,4
Februari	26,6	28,0
Maart	26,6	26,6
April	26,6	26,8
Mei	26,8	26,8
Juni	26,6	30,0
Juli	24,2	27,0
Augustus	26,4	26,4
September	26,2	26,6
Oktober	27,0	27,0
November	26,0	26,0
December	Geen transacties	Geen transacties

Externe functies, uitgeoefend door bestuurders en effectieve leiders op 31 december 2018, waarvan de openbaarmaking wettelijk verplicht is

Conform het reglement van de Nationale Bank van België van 6 december 2011 met betrekking tot de uitoefening van externe functies door leiders van gereguleerde ondernemingen (het 'Reglement'), heeft de raad van bestuur van BNP Paribas Fortis zijn *'interne regels betreffende de uitoefening van externe functies door bestuurders en effectieve leiders van BNP Paribas Fortis'* ingevoerd.

Dit Reglement bepaalt onder meer dat bepaalde externe functies die door de effectieve leiders en bestuurders van BNP Paribas Fortis worden uitgeoefend, in het jaarverslag moeten worden vermeld.

De 'effectieve leiders' van BNP Paribas Fortis zijn opgesomd in de lijst die wordt voorgelegd aan de Nationale Bank van België en die in overeenstemming met de geldende regels geactualiseerd wordt. Deze lijst bevat de leden van het directiecomité van BNP Paribas Fortis en leiders van buitenlandse bijkantoren van BNP Paribas Fortis.

De 'externe functies' – namelijk mandaten als bestuurder – die het voorwerp van een vermelding uitmaken, zijn diegene die uitgeoefend worden in andere vennootschappen dan patri-moniumvennootschappen, 'management' vennootschappen, non-profit organisaties, instellingen voor collectieve belegging of vennootschappen waarmee de Bank nauwe banden heeft als deel van de Groep.

Voornaam, Naam (Functie) Vennootschap	Bedrijfsactiviteit (functie)	Notering
Herman DAEMS (Voorzitter van de raad van bestuur)		
Domo Investment Group NV	Holding vennootschap (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
Unibreda NV	Holding vennootschap (Voorzitter van de raad van bestuur – onafhankelijk bestuurder)	-
Max JADOT (Voorzitter van het directiecomité)		
Bekaert NV	Staalindustrie (Niet-uitvoerend bestuurder)	Euronext Brussel
Baltisse NV	Investeringsvennootschap (Niet-uitvoerend bestuurder)	
Filip DIERCKX (Ondervoorzitter van het directiecomité)		
SD Worx Group NV	Administratieve diensten (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
SD Worx for Society CVBA	Beheer- en administratie diensten (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
SD Worx Holding NV	Holding vennootschap (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
SD Worx Staffing and career solutions SA	Administratieve diensten (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
HR Worx Holding SA	Administratieve diensten (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
Dirk BOOGMANS (Onafhankelijk bestuurder)		
Smile Invest NV	Investeringsfonds (Lid van het investment committee)	-
Smile Invest Management Company NV	Investeringsvennootschap (Niet-uitvoerend bestuurder)	
Vinçotte International NV	Inspectie-, controle- & certificatie diensten Niet uitvoerend bestuurder en voorzitter van het auditcomité)	-
Newton Biocapital NV	Investeringsfonds (Niet-uitvoerend bestuurder)	-
Antoinette d'ASPREMONT LYNDEN (Onafhankelijk bestuurster)		
Groep Brussel Lambert NV	Holding vennootschap (Niet-uitvoerend bestuurster en voorzitter van het auditcomité)	Euronext Brussel
Stefaan DECRAENE (Niet-uitvoerend bestuurder)		
Ardo Holding NV	Holding vennootschap (Niet-uitvoerend bestuurder)	-

Voornaam, Naam (Functie) Venootschap	Bedrijfsactiviteit (functie)	Notering
Sophie DUTORDOIR (Onafhankelijk bestuurster)		
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV	Spoorwegen (Afgevaardigd bestuurster - Uitvoerend bestuurster)	-
Eurogare NV	Spoorwegen (Bestuurster)	-
HR Rail NV	Spoorwegen (Bestuurster)	-
Thi Factory NV	Spoorwegen (Voorzitster van de raad van bestuur)	-
Thalys International CVBA	Spoorwegen (Voorzitster van de raad van bestuur)	-
Aveve	Landbouw & tuinbouw (Niet-uitvoerend bestuurster)	-
Sofia MERLO (Niet-uitvoerend bestuurster)		
Line Data Services	Computer software & System Integration Services (Niet-uitvoerend bestuurster)	Euronext Paris
Stéphane VERMEIRE (Uitvoerend Bestuurder)		
Procomin NV	Transmissie en aandrijving (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
Aciers Crustin NV	Metaalnijverheid (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
Vermeire Aandrijvingen NV	Transmissie en aandrijving (Voorzitter van de raad van bestuur)	-
Vermeire Transmissions NV	Machines en uitrustingen (Voorzitter van de raad van bestuur)	-

Begrippenlijst

Achtergestelde schuld (lening)

Een lening (of effect) dat lager staat in de rangorde van schulden die aanspraak kunnen maken op activa en inkomsten.

Actieve markt

Een markt waar homogene goederen worden verhandeld tussen op elk moment bereidwillige kopers en verkopers en waar de prijzen beschikbaar zijn voor het publiek.

Afwikkelingsdatum

Datum waarop een actief aan of door een entiteit wordt geleverd.

Basispunt (bp)

Eén honderdste van een procent (0,01%).

Besloten derivaat (in een contract)

Een component van een hybride(samengesteld) instrument dat tevens een niet-afgeleid basiscontract omvat. Het basiscontract kan een obligatie of aandeel, een leaseovereenkomst, een verzekeringscontract of een aan- of verkoopcontract zijn.

Binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen

Het gedeelte van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen dat de te verwachten kredietverliezen vertegenwoordigt die voortvloeien uit gebeurtenissen waardoor wanbetaling met betrekking tot een financieel instrument ontstaat, en die zich binnen een periode van twaalf maanden na de verslagdatum kunnen voordoen.

Clearing

De administratieve vereffening van effecten, futures en opties via een verrekeningsagentschap en de eraan verbonden financiële instellingen (clearing members).

Controlled perimeter

De wettelijke en prudentiële consolidatiekring van BNP Paribas Fortis NV

Credit Default Swap (CDS)

Een kredietderivaat tussen twee partijen. De koper van een CDS ontvangt kredietbescherming, terwijl de verkoper van een CDS de kredietwaardigheid van een onderliggend financieel instrument garandeert.

Credit spread

Het renteverskil tussen een risicovrije rentevoet of referentierentevoet (met name overheidsobligaties) en bedrijfsobligaties of -kredieten.

DCF-methode (Discounted cash flow method)

Een waarderingsmethode waarbij de verwachte toekomstige kasstromen verdisconteerd worden tegen een rentevoet die de tijdswaarde van het geld uitdrukt alsook een risicopremie die een weerspiegeling vormt van de extra opbrengst die beleggers verlangen om het risico te compenseren op lagere kasstromen dan verwacht.

Deelneming

Een entiteit waarin BNP Paribas Fortis NV invloed van betekenis heeft en waarin het geen controle heeft.

Derivaat

Een financieel instrument zoals een swap, een forward, een future of een optie (gekocht of verkocht) waarvan de koers direct afhangt ('afgeleid is') van de waarde van een of meer onderliggende waarden. Het vereist geen of een minimale initiële investering en wordt afgerekend op een datum in de toekomst.

Dochteronderneming

Dochterondernemingen zijn die ondernemingen waarin BNP Paribas Fortis NV, direct of indirect, het financiële en operationele beleid kan sturen teneinde voordelen uit deze activiteiten te verwerven ('zeggenschap').

EAD

Afkorting van Exposure at default (uitstaand bedrag bij wanbetaling): geeft een schatting van het bedrag waaraan de Bank blootstaat in het geval dat een lener in gebreke blijft. EAD is een van de parameters nodig om het verwachte verlies (EL) te berekenen

EL

Afkorting van Expected Loss (verwachte verlies): is het verwachte jaarlijks niveau van kredietverliezen binnen een economische cyclus. De werkelijke verliezen voor een bepaald jaar zullen afwijken van het verwachte verlies, maar het verwachte verlies is het bedrag dat de Bank gemiddeld mag verwachten te verliezen binnen een economische cyclus. Het verwachte verlies dient eerder te worden beschouwd als een kost van bedrijfsvoering dan als een risico op zichzelf. Het verwachte verlies wordt als volgt berekend: $EL = EAD \times PD \times LGD$.

Factoring

Een vorm van bedrijfsfinanciering waarbij een bedrijf uitstaande vorderingen tegen een vergoeding overdraagt aan een factoringmaatschappij die de debiteurenadministratie, risicodekking en financiering van vorderingen voor haar rekening neemt.

Financiële lease

Een leaseovereenkomst die vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en beloningen overdraagt.

Geamortiseerde kostprijs

Bedrag waarvoor het financieel actief of de financiële verplichting bij de eerste opname in de balans wordt opgenomen, verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde geaccumuleerde afschrijving van het verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag, en verminderd met eventuele afboekingen wegens bijzondere waardeverminderingen.

Goodwill

Goodwill vertegenwoordigt het positieve verschil tussen enerzijds de reële waarde van de activa, verplichtingen en uitgegeven eigenvermogensinstrumenten, en anderzijds het belang van BNP Paribas Fortis NV in de reële waarde van de activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen.

Hedge accounting

Verantwoording van de compenserende effecten van veranderingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument en de reële waarde van het afgedekte instrument in de resultatenrekening van dezelfde periode.

IFRS

Afkorting voor International Financial Reporting Standards. De standaard internationale boekhoudregels voor het opstellen van jaarrekeningen vanaf 1 januari 2005 voor alle beursgenoteerde ondernemingen binnen de Europese Unie, met de bedoeling de financiële en boekhoudkundige informatie transparanter en beter vergelijkbaar te maken.

Immaterieel vast actief

Een identificeerbaar, niet-monetair actief zonder fysieke vorm dat slechts verantwoord wordt op de balans als het toekomstige economische voordelen genereert en de kost van het actief op een betrouwbare manier kan gemeten worden.

Joint venture

Een contractuele overeenkomst tussen twee of meer partijen om een economische activiteit uit te oefenen met gezamenlijk uitgeoefende controle.

Kasstroomafdekking

Een afdekking van het risico op schommelingen in de kasstromen van een actief of een verplichting of van een verwachte toekomstige transactie en die voortkomen uit variabele koersen of prijzen.

Lenen/uitlenen van effecten

Een lening van een effect van de ene partij aan de andere, die op zijn beurt het effect dient terug te bezorgen op de eindvervaldag van de transactie. Een dergelijke lening is veelal gewaarborgd. Dit type van transacties geeft aan de eigenaar van het effect de mogelijkheid om een bijkomend rendement te behalen

Kredietwaarde-aanpassing (Credit value adjustment – CVA)

Aanpassing aan de waarde van de portfolio aangehouden voor handelsdoeleinden om rekening te houden met het tegenpartijrisico.

LGD

Afkorting van Loss Given Default (verlies bij wanbetaling): het gemiddelde verlies bij het in gebreke blijven van de tegenpartij. LGD is een parameter nodig voor de berekening van het verwachte verlies (EL).

Macro hedge

Risico-afdekking van een portefeuille van activa.

Netto-investeringsafdekking

Een afdekking van het financieel risico van een netto investering in een buitenlandse entiteit door een transactie met een compenserend risicoprofiel af te sluiten.

Notioneel bedrag

Een uitdrukking van een aantal eenheden van een valuta, een financieel instrument, een bepaald volume of gewicht dat gespecificeerd wordt in een contract met derivaten.

Operationele lease

Een overeenkomst die het gebruik van een goed toelaat tegen periodieke betalingen, maar geen overdracht inhoudt van een eigendomstitel. Het financiële risico blijft bij de schuldeiser of leasinggever.

Optie

Het recht, maar niet de verplichting, om een effect gedurende een bepaalde periode of op een bepaalde datum tegen een bepaalde prijs te kopen (calloptie) of verkopen (putoptie).

PD

Afkorting van Probability of default (kans op wanbetaling): de kans dat een wederpartij over een periode van een jaar in gebreke blijft. PD is een parameter gebruikt in de berekening van het verwachte verlies (EL).

Personeelsvoordelen

Het geheel van niet-verplichte verzekeringen en andere voorzieningen die werknemers, inclusief hun salaris, ontvangen in ruil voor door hen verrichte diensten.

Private equity

Effecten van bedrijven die niet aan een beurs zijn genoteerd. Omdat een markt ontbreekt moet een belegger zelf een koper vinden als hij zijn aandeel in een dergelijk bedrijf wil verkopen.

Reële waarde

Het bedrag waarvoor een actief (verplichting) kan worden verkregen (aangegaan) of verkocht (vereffend) in een markt-conforme transactie, tussen bewuste en bereidwillige partijen.

Reële-waardeafdekking

Een afdekking om de risicopositie te beperken aan schommelingen in de reële waarde van een actief, een verplichting, of een vaststaande verbintenis (of een deel ervan). De schommeling van de reële waarde is verbonden aan een specifiek risico en heeft een invloed op de gerapporteerde nettowinst.

Schuldbewijs gedekt door activa (Asset-backed security (ABS))

Een obligatie of een effect dat gewaarborgd wordt door activa. Het begrip 'ABS' wordt over het algemeen gebruikt om te verwijzen naar effecten waarbij de onderliggende garantie bestaat uit activa, die niet bestaan uit residentiële eerste hypotheek, zoals kredietkaarten en 'home equity'-leningen, leases of commerciële hypotheek.

Schuldbewijs gedekt door leningen (CLO)

Een vorm van securitisatie waarbij de betalingen van meerdere commerciële leningen worden gebundeld en worden doorgegeven aan verschillende klassen van eigenaars opgedeeld in verschillende tranches.

Schuldbewijs gedekt door schuldinstrumenten (CDO)

Een type activa gedekt door effecten en gestructureerde kredietproducten dat resulteert in een risicopositie in een portefeuille van vastrentende activa en het kredietrisico verdeelt over meerdere tranches met elk een verschillend risicoprofiel.

Terugkoopovereenkomst

De verkoop van een effect aan een bepaalde prijs waaraan een overeenkomst gekoppeld wordt om het terug te aan te kopen op een vastgelegde datum en tegen een andere bepaalde prijs.

Terugverkoopovereenkomst

De aankoop van een effect waaraan een overeenkomst gekoppeld wordt om het terug te verkopen op een vastgelegde datum.

Te verwachten kredietverliezen

Het gewogen gemiddelde van kredietverliezen waarbij de respectieve risico's van een wanbetaling als wegingsfactoren worden gebruikt.

Tier 1-ratio

Kernkapitaal van een bank uitgedrukt als percentage van de gewogen risico's.

Tier-1 kernkapitaal

De beschikbare eigenvermogenscomponenten die erkend worden als Tier-1 kapitaal onder het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen, na aftrek van innovatieve hybride leningen.

Tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen

De te verwachten kredietverliezen die voortvloeien uit alle mogelijke gebeurtenissen waardoor tijdens de verwachte looptijd van een financieel instrument wanbetaling met betrekking tot het financiële instrument ontstaat.

Transactiedatum

De datum waarop BNP Paribas Fortis NV toetreedt tot de contractuele bepalingen van een financieel instrument.

VaR

Afkorting van Value at Risk: een techniek op basis van de statistische analyse van historische marktontwikkelingen en fluctuaties. De VaR bepaalt de kans dat het verlies op een portefeuille een bepaald bedrag zal overschrijden.

Vastgoedbelegging

Vastgoed dat wordt aangehouden omwille van huuropbrengsten of een stijging van de kapitaalwaarde.

Voorziening

Een verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip. Voorzieningen worden opgenomen als verplichtingen wanneer het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen vereist zal zijn om deze verplichtingen af te wikkelen en in de veronderstelling er dat een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Volatiliteitsswap

Een volatiliteitsswap is een termijncontract dat investeerders toelaat om de toekomstige volatiliteit van een specifiek onderliggend te verhandelen.

Waardevermindering

Het bedrag waarmee de boekwaarde van een actief zijn realiseerbare waarde overtreft. In dergelijke gevallen zal de boekwaarde via de resultatenrekening teruggebracht worden tot zijn realiseerbare waarde.

Afkortingen

ABS	Asset Backed Security
AC	Audit Committee
ALCo	Assets and Liabilities Committee
ALM	Asset and Liability Management
AMA	Advanced Measurement Approach
AT1	Additional Tier 1
BGL	Banque Générale du Luxembourg
BPLS	BNP Paribas Leasing Solutions
CASHES	Convertible and Subordinated Hybrid Equity-linked Securities
CBFA	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen
CCF	Credit Conversion Factor
CDS	Credit Default Swap
CDO	Collateralised Debt Obligation
CET1	Common Equity Tier 1
CGU	Cash Generating Unit (Kasstroomgenererende eenheid)
CIB	Corporate and Institutional Banking
CLO	Collateralised Loan Obligation
CODM	Chief Operating Decision Maker
CPBB	Corporate & Public Banking Belgium
CRO	Chief Risk Officer
CRR/CRD IV	Capital Requirement Regulation/Capital Requirement Directive IV
CSR	Corporate Social Responsibility
CVA	Credit Value Adjustment
DCF	Discounted Cash Flows
EAD	Exposure At Default
EBA	European Banking Authority
ECB	European Central Bank
EL	Expected Loss
FVA	Funding Value Adjustment
GAAP	Generally Accepted Accounting Principles
GNC	Governance and Nomination Committee
GNRC	Governance, Nomination and Remuneration Committee
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
ICC	Internal Control Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
IPEV	International Private Equity and Venture Capital Valuation
IRBA	Internal Ratings Based Approach
IRC	Incremental Risk Change

KPI	Key Performance Indicator
LGD	Loss Given Default
MBS	Mortgage-Backed Security
MCS	Mandatory Convertible Securities
NBB	Nationale Bank van België
OCA	Own Credit value Adjustment
OCI	Other Comprehensive Income
OTC	Over The Counter
PD	Probability of Default
RC	Risk Committee
RemCo	Remuneration Committee
RMBS	Residential Mortgage-Backed Securities
RPB	Retail & Private Banking
RPN	Relative Performance Note
RWA	Risk Weighted Assets
SCI	Structured Credit Instruments
SME	Small and Medium-sized Enterprises
SPV	Special Purpose Vehicle
SRI	Socially Responsible Investment
SSM	Single Supervisory Mechanism
SVaR	Stressed Value at Risk
TEB	Türk Ekonomi Bankası
VaR	Value at Risk
VTE	VolTijds Equivalenten

BNP PARIBAS FORTIS NV

MAATSCHAPPELIJKE ZETEL
Warandenberg 3
1000 Brussel (België)

Rechtspersonenregister van Brussel
Ondernemingsnummer: 0403.199.702

www.bnpparibasfortis.com

BNP PARIBAS

FORTIS

De bank
voor een wereld
in verandering